

P

P

AFRIKOS PASAKOS

LAPĒ IR
LIŪTAS

AFRIKOS PASAKOS

LAPĖ IR LIŪTAS

Sudarė ir iš rusų kalbos vertė
Petrė ŽEMAITYTĖ

Iliustravo
Rima MAČIULYTĖ

Vilnius „Vyturys“ 1986

84.6-4
La304

I 4803020000—022 117—86 © Sudarymas, vertimas į lietuvių kalbą, iliustracijos, leidykla „Vyturvs“, 1986
M856(08)—86

ALŽYRO PASAKA

VĒŽLYS BABA FEKRANAS

Ējo kartą dėdukas vėžlys Baba Fekranas per pupų lauką, nusi-raškė pupienojų su ankštimis ir parnešė savo pačiai varlei.

— Še, ponia Kvarkle, — sako jai, — išvirk vakarienei pupų.

— Suk tave devynios, bjaurus plikši! — atsako jam pati. — Argi doros varlės minta pupomis? Imk savo pupienojus ir nešdinkis iš namų!

Nieko neveiksi! Pasiėmė vėžlys pupienojų ir nuspūdino šalin, neturėdamas kur akių iš gėdos dėti. Atsitūpė jis prie kelio į miestą, tupi ir aimanuoja.

Ējo pro šalį asilas. Pamatė dėduką vėžlį ir klausia:

— Ko gi tu, dėdele, bėdoji?

— Vis per tas pupas. Parėjau pas savo Kvarklę, paprašiau ją išvirti pupų. O ji man sako: „Nešdinkis, girdi, bjaurus plikši!“ Gal tu, bičiuli, pasistengtum ją nulenkėti?

Asilas sutiko. Nuėjo prie ponios Kvarklės pirkios ir kad užbliaus: „Ta-ai a-aš!“ Mat norėjo šeimininkei pasisakyti atėjęs.

— Tu mane išgąsdinai, dar ir kaimynams baimės įvarysi ir sandinei — antai indus mazgoja! — užsipuolė jį Kvarklė. — Bū-tum doras asilas, nelandžiotum mūsų šiukšlynų uostyti!

Išsigando asilas jos riksmo ir nudūlino, taip nieko ir ne-pasakęs.

Ējo keliu šuo. Pamatė dėduką vėžlį ir klausia:

— Ko tu, dėdule, bėdoji?

— Vis per tas pupas! Parėjau pas savo Kvarklę, paprašiau ją išvirti pupų. O ji man sako: „Nešdinkis, girdi, bjaurus plikši!“ Gal tu, gudruoli, pasistengtum ją peršnekėti!

Šuo sutiko. Atslimpino iki ponios Kvarklės pirkios ir kad ims loti: „Au! Au!“ Mat norėjo šeimininkei pranešti, jog atėjo.

— Tu mane išgąsdinai, dar ir kaimynams baimės įvarysi ir sandinei — antai indus mazgoja! — užsipuolė jį Kvarklė. — Bū-tum doras šuo, nesival Piotum mūsų nuograužų ėsti!

Išsigando šuo ir nuspūdino, taip nieko ir nepasakęs.

Ējo dar keliu pro šalį katinas, beždžionė, arklys ir kiti vėžlio bičiuliai, ir visi jie mėgino Kvarklę peršnekėti. Bet kiekvieną ją piktai išplūdo, visus nuo savo slenksčio pavarė.

Buvo atkrypavusi pas pikčiurną Kvarklę net višta. Kvarklė ir ją išbarė:

— Būtum tu dora višta, netupėtum švarioj, ką tik iššluotoj svetainėj!

Višta jai atsakė:

— Šeimininke Kvarkle, aš dedu po dešimt kiaušinių per dieną. Valgo juos tik pats karalius ir jaunikiai!

Bet Kvarklė nenori nė klausyti.

Galų gale ėjo tuo keliu liūtas. Pamatė jis dėduką vėžlį ir klausia:

— Ko gi tu, dėdule vėžly, bėdoji?

— Vis per tas pupas! Parėjau pas savo Kvarklę, paprašiau ją išvirti pupų. O ji man sako: „Nešdinkis, girdi, bjaurus plikš!“ Gal tu, šviesiausiasis liūte, pamėgintum ją peršnekėti?

Sutiko liūtas, nuėjo prie varlės pirkios ir kad ims riaumoti.

— Vaje! Čiagi pats viešpats liūtas! — sušuko Kvarklė. — Kaip laikotės, jūsų šviesybe? Ko iš manęs pageidaujat?

— Tučtuojau eik pas savo vyrą! — paliepė liūtas.

— Einu, einu! Tiktai susiruošiu! — atsakė varlė.

Bet ji ilgai neišėjo, ir liūtas vėl suriaumojo.

— Einu, einu! — šūktelėjo varlė. — Tik nusiprausiu!

Vėl varlė neišėjo, ir liūtas vėl suriaumojo.

— Einu, einu! — šūktelėjo varlė. — Tik susišukuosiu!

Vėl varlė neišėjo, ir liūtas vėl suriaumojo.

— Einu, einu! — šūktelėjo varlė. — Tik marškinius persivilk-siu!

Vėl varlė neišėjo, ir liūtas vėl suriaumojo.

— Einu, einu! — šūktelėjo varlė. — Tik suknią apsilvilksiu!

Vėl varlė neišėjo, ir liūtas vėl suriaumojo.

— Einu, einu! — šūktelėjo varlė. — Tik sągę įsisegsiu!

Vėl varlė neišėjo, ir liūtas vėl suriaumojo.

— Einu, einu! — šūktelėjo varlė. — Tik skruostus pasiraus-vinsiu!

Vėl varlė neišėjo, ir liūtas vėl suriaumojo.

— Einu, einu! — šūktelėjo varlė. — Tik batelius apsiausiu!

Pagaliau ji susiruošė, ir liūtas nuvedė ją pas vyrą. Sutūpė ponia Kvarklė su dėdule vėžliu pakelės griovy ir tupi sau, šnekučiuojasi.

Mudu ėjom pro šalį, radom perlų maišelį: man — kur stambesnis, tau — kur smulkesnis.

AŠANČIŲ PASAKOS

GUDRUS VORIUKAS IR PROTINGAS VĒŽLYS

Kas nepažįsta voriuo Anansio? Na ir gudrus tas Anansis. Amžinai jis ką nors prasimano ir, kad ir ką darytų, — nesirūpinkit — nuostolių neturi. Štai kodėl visi vengia su juo prasi-dėti. Kas gi nori pirštus nudegti, likti apmulkintas, apgautas?

Kad voras visada alkanas, visada nori būti ir galėtų be pers-tojo kramtyti, kramtyti, kramtyti — tik duok jam ką gardaus arba nors ir prasčiausio valgio, — ašančių šalyje žinojo kiekvienas. Žodžiu, Anansis visame krašte garsėjo savo rajumu. Ir apskritai gviesėsi turėti visko daugiau, negu jam reikėjo. Šit koks buvo tas voriuo Anansis.

Anansis gyveno kaimo gale. Kas tik ateina, jo neišsilenkia. Visus mato, nė vieno nepraleidžia, jeigu nujaučia, kad gali būti naudingas.

Bet kartą...

Štai kas vieną kartą nutiko. Į jo pirkią pasibeldė svečios šalies keleivis, vardu vėžlys. Keliavo jis iš toli ir jau seniai buvo kelyje. Saulėkaitoj beropodamas, labai pavargo ir ne juokais išalko.

Teko vorui vėžlį kviesti į vidų pailsėti, pasistiprinti. O kaip jam nesinorėjo! Bet ką darysi? Nepriimsi, nepavaišinsi pakeleivio, pasklis kalbos po visą apylinkę, visi jį pasmerks.

Bet voriuo Anansis, kad ko nesugalvotų!

Pažvelgė Anansis į vėžlį lipšniom akutėm ir įtaikiai tarė:

— Ak, brangusis! Kaip džiaugiuosi, koks laimingas esu, galėdamas pasodinti tave prie kuklaus savo stalo! Tik žinai, mūsų šalyje kiekvienas ašančių žmogus, ir varguolis, ir turtuolis, dukart per dieną, rytą ir vakare, prausiasi karštu vandeniu. Tad eik va anuo takučiu ir nueisi tiesiai prie šaltinio. Vanduo per dieną tikriausiai bus išilęs. Tavo kojėlės iš kelionės dulkėtos, nusimazgok jas, o aš tuo tarpu valgyt pataisysiu.

Pasiėmė vėžlys moliūgo kaušą ir nuropojo nusirito takučiu žemyn prie šaltinio. Ten pasisėmė vandens ir ko švariausiai nusi-mazgojo kojas, nusišluostė į žolę ir patraukė atgal į pirkią.

Bet takelis buvo nesumintas, nesuletentas ir, kol vėžlys parėjo namo, jo kojos vėl išsipurvino.

Tuo tarpu voras prigamino visokių valgių, sudėjo vaišes ant

stalo ir, tarsi džiaugdamasis, zuja aplinkui.

— Gerai, gerai! — lementuoja. — Eikš, sveteli, eikš, vėžleli! — kviečia svetį prie stalo.

Staiga Anansio akys lyg netyčia nukrypo į vėžlio kojas, ir voras priekaištingai tarė:

— Na, kaip šitaip galima! Tavo kojos baisiai purvinos! Ar tau neatrodo, kad reikėtų jas švariai nusimazgoti, prieš sėdant už stalo!

Vėžlys pasižiūrėjo į savo kojas, ir susigėdo: iš tikrųjų jos buvo apdulkušusios. Tačiau nuo pat ryto jis nieko burnoj neturėjo, o valgiai taip gardžiai kvėpėjo, kad net seilės jam ėmė tekėti. Bet — nieko nepadarysi! — vėžlys apsisuko ir kiek įkabindamas nukurnėjo prie šaltinio.

Pasisėmė vandens, vėl nusimazgojo kojas ir nuskuodė namo. Nors labai skubėjo, bet ilgakai sugaišo, kol nusileido žemyn prie šaltinio ir užsiropštė atgal į kalnelį. Juk ne veltui sakoma, kad vėžliai vaikšto vėžlio žingsniu!

Todėl, kai jis parėjo, voras jau buvo įsitaisęs už stalo ir čep-sėdamas bei traškindamas rijo valgi.

— Tai gardu, brolau, tiesa? — paklausė jis. — Greičiau sėskis prie stalo! — Tarsi netyčia Anansis vėl žvilgtelėjo į vėžlio kojas. — Hm! Hm! — pasakė nepatenkintas. — Ką gi tu, keleivi, taip ir nežadi nusimazgoti kojų?

Sutrikęs vėžlys nudelbė akis ir pamatė, kad (tik pamanyk, jis taip skubėjo, taip norėjo būti, jog nė nepastebėjo, kaip grįždamas tuo pačiu takučiu) vėl išsipurvino savo kojeles.

— Aš jas mazgojau! — pasakė vėžlys vos neverkdamas. — Mazgojau du kartus, bet takas toks dulkinas.

Anansis net pasipūtė išsiseidęs.

— Tu užgaulioji mano namus! — pasakė jis piktai, prisikimšęs burną gardaus valgio.

— Ne, ne, — atsakė vėžlys, su malonumu traukdamas masinantį vakarienės kvapą. — Aš tik norėjau tau paaiškinti...

— Na gerai, gerai, — taikiai pasakė Anansis. — Eik, nusimazgok, ir valgysim vakarienę.

Vėžlys liūdnai nužvelgė valgius, kurių jau perpus mažiau buvo belikę, ir vėl nukurnėjo prie šaltinio.

O gudrusis Anansis per tą laiką kramtė, kramtė, kramtė net čepsėdamas.

Nuėjo vėžlys prie šaltinio, pasisėmė vandens moliūgo kausu, nusiskalavo kojas, nusitrynė žalia žolele ir...

Ne, nemanykit, kad jis grįžo takučiu! Šį kartą vėžlys pasuko į

šalį ir nuėjo aplinkui, bet užtat per žolę, per švarią ir žalia.

Parėjo vėžlys ir mato: sėdi voras Anansis ir laižosi.

— Ak, ak, — sako, kaip gardu buvo, tiesa?

Apžvelgė vėžlys lėkštes, o jos visos tuščios. Net valgių kvapas, ir tas išgaravęs.

Nors ir kaip alkanas buvo vėžlys, bet nieko neatsakė. Tik nusišypsojo vienas sau.

— Na, man metas! — pasakė vėžlys atsisveikindamas. — Vakarienė buvo puiki. Aš nė nežinojau, kad jūsų kaime taip vaišingai priimami svečiai. Jeigu kada apsilankytum mano krašte, — malonėk užsukti pas mane.

Ir išėjo.

Išėjo vėžlys ir niekam nepasakė, kaip jį voras Anansis apgavo, kaip pats viską surijo, o jam nė trupinėlio nedavė. O voras vaikšto po visą kaimą ir giriasi: jau taip jis svečių privalgydinęs, prigirdęs, kad šis valgęs valgęs — visą savaitę neįstengęs vaišių sudoroti. Ir pas save kvietėsis, meldęs, kad tik nueitų jo aplankyti!

Kaimynai ir sako Anansiui:

— Dabar tau nevalia atsisakyti, įžeisi vėžlį!

O patys juokiasi — žino, kokios būna voriuoko Anansio vaišės!

Nėra kas darą, teko Anansiui leistis kelionėn vėžlio aplankyti.

Eina eina, staiga žiūri — krantas, o ant kranto senas jo pažįstamas vėžlys guli — prieš saulutę šildosi.

— Aha, draugužis Anansis! — nudžiugo vėžlys. — Matau, matau, pas mane ateini! Tai džiaugsmas! Tai laimė! Aš kaip tik tuoj pietų eisiu!

— Tiesą sakant, mielai pavalgyčiau! — pasakė Anansis, iš anksto gardžiuodamasis vaišėm. — Kelias tolimas, buvo laiko išalkti!

— Na ir puiku, — pasakė vėžlys. — Pas mus viskas paprasčiau negu pas jus — vanduo čia pat. Tu palūkėk ant kranto, o aš nusileisiu apačion ir visko pritaisysiu.

Tai pasakęs, vėžlys nuropojo į vandenį, kur gyveno, ir nusi-leido į dugną. Jis šoko gaminti valgio ir, žinokit, viską darė greitai, mitriai, ne taip, kaip ant žemės.

Netrukus pietūs buvo gatavi. Vėžlys iškilo į paviršių ir pasakė vorui, kuris iš nekantrumo tik zujo, tik lakstė tai šen, tai ten.

— Pietūs ant stalo! Leidžiamės žemyn ir valgom.

Tai taręs, vėžlys nunėrė po vandeniu ir nuplaukė į dugną — svečiui kelią parodė.

O voras buvo taip išalkęs, kad nieko nelaukdamas šoko į vandenį. Norėjo pasinerti paskui vėžlį, bet kur tau: jo kūnas buvo toks lengvas, kad jis taip ir liko kapstytis plonom koje-
lėm vandens paviršiuje. Kad ir kaip Anansis pliuškenosi koje-
lėm, kad ir kaip taškėsi — viskas veltui: niekaip negalėjo pasi-
nerti po vandeniu.

O vėžlys išniro ir apsilaižęs paklausė:

— Nejaugi tu neišalkai kelionėje? Žinai, valgis tikrai pui-
kus. Patarčiau pasiskubintil

Ir vėl pasinėrė po vandeniu.

Voriukas vėl pamėgino sekti jam iš paskos, bet veltui.

Tada — o, nebūtų jis voras Anansis, jei nebūtų radęs kaip išsi-
sukti iš keblios padėties! — greit prisirinko akmenų ir — viens,
du! — prisikimšo jų kišenės. Dabar jis pasidarė toks sunkus, jog
vos bepavilkė kojas: jos net linko nuo to sunkumo. Anansis var-
gais negalais nušliaužė į vandenį ir pagaliau greit nusileido į
patį dugną. Kaip sykis pataikė ten, kur tūnojo vėžlys.

Na, stačiai pasakysim, vėžlys laiko tuščiai negaišo. Jau
buvo sukirtęs pusę pietų. Voras kone drebėjo, taip jam norėjosi
ėsti. Jau buvo bepuolęs prie valgio, bet vėžlys staiga maloniu
balsu jam pasakė:

— Atleisk man, brangusis svety, bet mūsų šaly toks paprotys,
mes niekad nesėdam už stalo su viršutiniais drabužiais. Būk geras,
nusivilk, ir tada jau sėskis už stalo — valgyk kiek telpa! —
Tai pasakęs, vėžlys prisikimšo pilną burną ir kad ims kramtyti,
kramtyti, kramtyti ir čepsėti bei traškinti!

Anansis liūdnai nužvelgė stalą, valgio vis mažėjo ir mažėjo.

„Dar kiek, ir jis viską suris!“ — pagalvojo voras ir pasiry-
žęs išsinėrė iš savo drabužių, kurių kišenės buvo pilnos sunkių
akmenų. Ir vos tik nusivilko, kaip — ž-ž-ž-ž! — išlėkė aukštyn ir
atsidūrė vandens paviršiuje.

O vėžlys ir jo gardūs pietūs liko giliai dugne.

Išsikapanojo voriukas Anansis ant kranto alkanas, sulysęs
ir parspūdino namo.

Taigi. Ne veltui žmonės sako: kaip šauksi, taip ir atsilieps.

KODĖL ANANSIS ĖDA MUSES, DRUGIUS IR UODUS

Kartą musė, drugys ir uodas drauge išskrido medžioti. Miške
jiems pasipynė voras Anansis.

— Mes tave suėsim! — pasakė jie ir stvėrė vorą.

Užvirė grumtynės. Bet Anansis buvo stipresnis, negu atrodė, ir jie trise neįstengė jo įveikti.

Grūmėsi jie, grūmėsi, pagaliau nusprendė atsikvėpti. Ir tada Anansis paklausė:

— Kodėl jūs mane užpuolėt?

— Kad išalkom, — atsakė musė, drugys ir uodas. — Juk žinai, kad visi nori būti.

— Aš juk irgi noriu būti. Kodėl negalėčiau jūsų suryti?

— Tu nesi toks stiprus, kad mus nugalėtum, — atsakė jie.

— Bet ir jūs ne tokie stiprūs, kad mane įveiktumėt, — pasakė Anansis. — Imkim ir sutarkim. Tegul kiekvienas iš jūsų papasakoja kokį atsitikimą. O jeigu aš nepatikėsiu, tada prašom, suėskit mane. Paskui aš ir jums kai ką papasakosiu, bet jeigu jūs pasakysit, kad pamelavau, tada aš jus suėsiu.

Visi sutiko. Pirmasis pradėjo drugys.

— Kai manęs šiame pasaulyje dar nebuvo, — pasakojo jis, — mano tėvas persikėlė į naują žemę. Bet tą pačią dieną sodininko peiliu jis susižeidė koją ir negalėjo dirbti. Tada aš pašokau, išskyniau mišką, įdirbau skynimą, apšėjau žemę, nuravėjau pasėlius, nuėmiau derlių ir sukroviau į svirną. O kai po kelių dienų išvydau pasaulį, mano tėvas jau buvo turtuolis.

Drugys, musė ir uodas pažiūrėjo į Anansį, laukdami, kad tas pasakytų: „Negali būti!“ — ir tada jį suėstų. Bet Anansis tarė:

— Koks teisingas pasakojimas! Visa taip ir buvo.

Paskui ėmė pasakoti uodas.

— Kai man buvo ketveri metai, — pasakojo jis, — aš ramus tupėjau sau miške ant dramblio, kurį ką tik buvau nudobęs. Nuotaika buvo puiki, tad panorau pažaisti. Ir staiga pamačiau per mišką sėlinantį leopardą. Prisivijau jį ir jau buvau bestverias, bet jis atsisuko ir išsižiojo, norėdamas mane praryti. Greitai šmakstelėjau ranką jam į nasrus ir iš vidaus sučiupau už uodegos, paskui trūktelėjau ir išverčiau jį išvirkščią. O tas leopardas buvo ką tik suėdęs avį. Ir dabar avis atsidūrė lauke, o leopardas — viduje. Avis mandagiai padėkojo man už paslaugą ir ėmė rupšnoti žolę.

Uodas, musė ir drugys tikėjosi, kad Anansis pasakys: „Tai melas!“ — ir tada jie suės jį. Bet Anansis pasakė:

— O, tai gryna teisybė! Gryna teisybė!

Dabar atėjo musės eilė, ir ji tarė:

— Štai kas man nutiko. Kartą išskridau į mišką medžioti ir užtikau antilopės pėdas. Nusitaikiau į ją iš šautuvo, iššoviau, nubėgau į priekį, stvėriau antilopę, apverčiau ant šono, nudyriau jai kailį ir supjausčiau į keturias dalis. O tuo tarpu pro šalį lėkė kulka,

kurią ką tik buvau iššovusi. Aš tą kulką sugavau ir vėl užtaisiau šautuvą. Buvau išalkusi, tad įsikėliau mėšą medžio viršūnėn, ant šakos susikūriau laužą ir ją išsiviriau. Surijau visą antilopę. O kai atėjo metas kopti iš medžio, buvau taip priėdusi, pilvas taip išsipūtė, jog nebegalėjau nusileisti. Nubėgau į kaimą ir pasiskolinau virvę. Paskui iširopščiau medin, apsijuosiau virve ir pamažu nusileidau ant žemės.

Musė, drugys ir uodas ramiai laukė, kad Anansis pasakys: „To negali būti!“

O jis pasakė:

— Teisingesnių už šią istoriją pasaulyje nebūna.

Dabar atėjo Anansio eilė.

— Pėrnai metais, — tarė Anansis, — pasisodinau kokoso palmę. Nė mėnuo nepraslinko, kai ji užaugo, o aš tada baisiai išalkau. Nusirėškiau nuo palmės trejetą riešutų. Vieną perskėliau sodininko peiliu, ir išskrido musė. Perskėliau antrą riešutą, ir išskrido drugys. Perskėliau dar vieną riešutą, ir iš ten išskrido uodas. O juk medį, ant kurio jie užaugo, buvau pasodinęs aš, vadinasi, musė, drugys ir uodas man priklauso. Kad kiek būčiau juos suėdęs, bet jie paspruko. Nuo to laiko jų ir ieškau suėsti. Ir štai pagaliau jus suradau — savo musę, savo uodą ir savo drugį!

Musė, uodas ir drugys tylėjo.

— Gal norite ką pasakyti? — paklausė voras.

Jie labai norėjo pasakyti taip, kaip sakydavo Anansis: „Visa tai teisybė! Gryna teisybė!“ — bet neišdrįso, nes tada Anansis juos būtų suėdęs kaip savo.

Negalėjo jie pasakyti ir, kad jis pamelavo, nes tada būtų praikišę ginčą ir Anansis vis tiek juos būtų suėdęs.

Jie negalėjo pasakyti, kad tai teisybė, ir nesiryžo tarti, kad tai melas. Todėl tik apsisuko ir movė šalin kiek kojos neša.

Ir dabar, kai tik voras Anansis nutveria kokią musę, drugį ar uodą, visada juos suėda, nes kitados visus tris pergudravo, mat gebėjo geriau sumeluoti.

ANANSIS — PATS SENIAUSIAS GYVŪNAS PASAULYJE

Kartą visi laukų ir miškų žvėrys susiginčijo, kuris jų senesnis ir labiau vertas pagarbos. Kiekvienas tvirtino: „Aš pats seniausias.“

Ginčijosi ilgai ir karštai ir galiausiai nusprendė kreiptis į teisėją. Jie nuėjo pas vorą Anansį ir sako:

— Kvakui Anansi, mes niekaip negalim nuspręsti, kuris iš mūsų labiau vertas pagarbos. Išklausk mus!

Anansis liepė savo vaikams atnešti riešuto kevalą, oriai atsėdo ant jo, lyg genties vadas ant raižyto krėslo, ir pasirengė klausytis.

Pirmoji prašneko pakaškė. Ji pasakė:

— Prisiekiu, jog sakau teisybę! Aš seniausia iš visų gyvų būtybių. Kai gimiau, miške kilo didelis gaisras. Niekas pasauly, be manęs, nebūtų to baisaus gaisro užgesinęs, aš viena įbėgau į pačią liepsną ir užmindžiojau ugnį. Tada smarkiai apdegiau, ir, patys matot, mano kojos dar ir dabar raudonos.

Ir tada visi pasakė:

— Taip, taip! Ji senesnė už mus visus!

Paskui prabilo papūga:

— Prisiekiu, jog sakau teisybę! Seniausia iš visų gyvų būtybių — aš. Kai atsiradau, pasaulyje dar nebuvo jokių įrankių nė ginklų. Tai aš nukaliau kalviams pirmąjį kūjį, tol kapojau snapu geležį, kol ją išplakiau, ir todėl mano snapas kreivas.

Visi pažvelgė į papūgos snapą ir sušuko:

— Taip, taip! Papūga tikrai seniausia iš mūsų.

Paskui prašneko dramblys:

— Prisiekiu, jog sakau teisybę! Aš vyresnis ir už papūgą, ir už pakaškę. Kai gimiau, dangaus dievas davė man ilgą ir labai patogią nosį. O kai dangaus dievas pradėjo lipdyti kitus gyvulius, pritrūko medžiagos, ir jie gavo visai mažas nosis.

Žvėrys atidžiai apžiūrėjo dramblio nosį ir sušuko:

— Taip, taip! Dramblys iš tikrųjų seniausias.

Po dramblio prašneko triušis:

— Prisiekiu, jog sakau gryną teisybę! Aš už visus seniausias. Kai atsiradau pasauly, dar nebuvo nei dienų, nei naktų.

Visi ėmė triušiu ploti ir šaukti:

— Taip, taip, taip! Argi ne tiesa, kad jis pats seniausias?!

Paskutinis prabilo dygliuotis:

— Prisiekiu, jog sakau teisybę! Ir jums visiems teks pripažinti,

jog aš esu pats seniausias. Kai gimiau, žemė dar nebuvo baigta kurti. Ji buvo minkštą lyg sviestas ir netinkama vaikščioti.

Įrodymas buvo įtikinamas, ir visi garsiai šaukdami pasveikino dygliuotį:

— Taip, taip, taip! Kas gali būti už jį senesnis?!

Po to visi nutilo, laukdami, ką nuspręs Anansis.

Šis sėdėjo ant riešuto kevalo ir, linguodamas galvą, šnekėjo:

— Jei būtumėt anksčiau kreipęsi į mane, jums nebūtų reikėję tiek ginčytis: juk iš visų gyvų būtybių aš pats seniausias. Kai gimiau, žemės dar visai nebuvo, ir iš viso nieko nebuvo, net stovėti nebuvo ant ko. Kai mirė mano tėvas, nebuvo kur jį palaidoti. Todėl man teko palaidoti jį savo galvoje.

Kai žvėrys tai išgirdo, jie sušuko:

— Taip, taip, taip! Kvakau Anansis užvis seniausias. Argi galima tuo abejoti?

KODĖL DRAMBLIAI VISUR GYVENA

Kartą voras Anansisbastėsi po mišką ir pamatė dramblių Esoną. Šis pramogavo: mėgindamas savo jėgą, rovė medžius ir svaidė į orą. Vorui pasirodė, kad dramblys garsiuojasi savo jėga, jis supyko ir ėmė kibti prie Esono.

— Koks čia paikšelis rauna žolę?

Dramblys nustebeš apsižvalgė. Jis ne iškart pamatė Anansį ir paklausė:

— Ar man sakai?

— Taip, — atsakė Anansis, — tau.

Voro pašaipa dramblių supykino.

— Gal tau gyventi nusibodo? Va užminsiau, ir liks iš tavęs tik šlapia vieta.

— Gerai, — drąsiai pasišovė voras. — Išmėginkim jėgas!

Dramblys nusikvatojo ir sako:

— Nieko juokingesnio nesu girdėjęs.

— Gerai, — atsakė voras. — Nagi pažiūrėkim, katras katrą įveiksim.

Drambliui tai pasirodė įdomu, ir jis sutiko.

Susitarė, kad pirmą smūgį suduos dramblys. Jis tris naktis iš eilės ateis prie Anansio pirkios jo mušti, o paskui voras tris naktis iš eilės eis prie dramblio namų.

Grįždamas namo, Anansis suko galvą, kaip jam išlikti gyvam,

jis žinojo, kad neatlaikys nė vieno smūgio. Ir sugalvojo:

— Reikia padaryti taip, kad dramblio smūgiai tektų ne man, o kam nors kitam.

Tais metais neužderėjo jamsai. Anansis parėjo namo, prisikrovė pintinę jamsų, nusinešė prie upės ir atsisėdo laukti. Pagaliau ant tako pasirodė kiškis Adankas. Tada Anansis ėmė mėtyti jamsus upėn šnekėdamas:

— Va dabar man pirkioj bus daugiau vietos.

Kiškis pasibaisėjęs pažvelgė į vorą.

— Anansi, ką tu darai?! — sušuko jis. — Kam mėtai upėn jamsus, kai aplink šitoks badas?

— O, vieni niekai! — atsakė Anansis. — Turiu jų tiek, kad nebėra kur dėti. Eime pas mane, ir tave pavaišinsiu, padėsi man juos suvalgyti.

Kiškis gerai pažinojo vorą, todėl paklausė:

— Ar tu neapgausi?

— Na ką tu, — atsakė Anansis.

Kiškis nuėjo pas Anansį, juodu išsivirė kiek jamsų ir pavalgė.

Paskui Anansis paprašė Adanką padėti jam atsiimti jamsus.

— O kaip reikia juos atsiimti? — paklausė Adankas.

— Matai, kas naktį prie mano lango ateina tarnas ir atneša pintinę jamsų, — pasakė Anansis. — Būk draugas, paimk iš jo pintinę. Kai tarnas paklaus: „Ar pasiruošęs?“ — atsakyk: „Taip, aš pasiruošęs!“ Štai ir viskas.

— Na ką gi, sutinku. Taip ir padarysiu, — pasakė kiškis ir atsitūpė laukti.

Anansis nuėjo miegoti, o Adankas liko prie lango.

Vidurnaktį atėjo dramblys ir klausia:

— Ar pasiruošęs?

— Taip, aš pasiruošęs ir laikiu, — atsakė kiškis.

Dramblys kad tvos kiškiui straubliu ir nuėjo. O kiškis gavo galą.

Kitą dieną Anansis, nešinas pintine jamsų, vėl nuėjo prie upės.

Lėkė pro šalį pakaškė. Anansis vėl mėto upėn jamsus ir murma:

— Va dabar namie man bus daugiau vietos!

— Anansi, — šuktelėjo pakaškė, — ką tu darai?! Kodėl mėtai upėn jamsus, kai šitoks badmetis?

— Ak, aš tiek daug jų turiu, — pasakė Anansis, — kad man pačiam pirkioj vietos neliko. Eime ir tave pavaišinsiu.

— O ar tu neapgausi? — paklausė pakaškė.

— Na ką tu, — atsakė Anansis.

Pakaškė nuėjo, prisivalgė jamsų, o kai atėjo metas gultis, Anansis paprašė:

— Miela pakaške! Padėk man šiąnakt atsiimti jamsus.

— O ką reikia daryti? — paklausė pakaškė.

— Atsistoti prie lango, — paaikino Anansis. — Ateis mano tarnas ir užklaus: „Ar pasiruošęs?“ Tu tik atsakyk: „Taip.“ Jis ir atiduos tau viską, kas priklauso.

Pakaškė atsistuoja prie lango, o voras nuėjo miegoti.

Sutemus atėjo dramblys ir klausia:

— Ar pasiruošęs?

— Taip, — atsakė pakaškė. — Duokš!

Dramblys taip smarkiai tvojo pakaškei straubliu, kad vargšėlė tuoj galą gavo.

Ir trečią dieną Anansis nuėjo prie upės. Jis mėtė jamsus į vandens vis murmėdamas.

— Va dabar namie man bus daug erdviau!

Šį kartą į jo pinkles pakliuvo dygliuotis Kotokas. Anansis parsivedė jį namo ir liepė jam taip pat daryti, kaip pakaškei ir kiškiui.

Naktį Kotokas stovėjo prie lango. Atėjo dramblys ir klausia:

— Ar pasiruošęs?

— Taip, pasiruošęs! Duok šen! — atsakė dygliuotis. Ir jį ištiko ta pati lemtis, kaip kiškį ir pakaškę.

Dabar atėjo Anansio eilė mušti dramblių. Jis nuėjo pas kalvį ir nusipirko sunkų kūjį, o tamsią naktį nudrožė prie dramblio namų ir kad suriks:

— Štai ir aš! Ar tu pasiruošęs?

Dramblys atsakė:

— Taip, žinoma, pasiruošęs.

Anansis kaip tvos jam kūju.

— Oi! — suriko iš skausmo dramblys. — Oi! Nejau tas Anansis taip skaudžiai mušasi?!

Kitą naktį Anansis vėl atėjo ir klausia:

— Ar tu pasiruošęs?

— Oi, — atsakė dramblys, prisiminęs vakarykštį smūgį. — Manau, kad dar ne. Atrodo, pasiruošęs.

Anansis vėl kaip trenks drambliui kūju.

Dramblys net sukriokė iš skausmo.

Trečią naktį Anansis vėl atėjo pas dramblių ir suriko:

— Esonai! Ar tu pasiruošęs? Šiandien aš tau rešiu kaip reikiant!

— Aš čia, — tyliai atsakė dramblys.

— Vadinasi, pasiruošęs?

— Atrodo, taip. Nežinau. Taip. Galbūt.

O paskui, prisiminęs, kaip skaudžiai jam kliuvo, dramblys subliovė:

— Gelbėkitės! Čia voras! Jis mušasi!

Dramblio šeimyna kaipmat išsilakstė. Visi bėgo kur akys veda, kur kojos neša: vieni į rytus, kiti į vakarus, tretį į šiaurę. Kas išsislapstė kalnuose, kas slėniuose, o vienas kitas nukūrė į tolimus kraštus.

Štai kodėl dabar drambliai visur gyvena.

KODĖL ANANSIO TOKS PERSMAUGTAS PILVAS

Kvaku Anansio pilvas persmaugtas per jo godumą. Mat syki buvo keliamos dvejios vestuvės: vienos Kibesos, o kitos Diabio mieste, ir abejos tą pačią dieną. Anansis susimąstė: „Į kurias vestuves man nueiti?“

Pagalvojo ir nusprendė: „Eisiu į abejas. Juk taip noriu valgyti! Pasivaisinsiu pirma vienose, kur anksčiau duos valgyti, paskui eisiu į kitas ir ten prisišveisiu.“

Bet ne taip pigu buvo Anansiui sužinoti, kuriose vestuvėse anksčiau prasidės puota. Jis nuėjo į Diabį ir paklausė:

— Kada prasidės vaišės?

Niekas jam negalėjo tikrai atsakyti.

Tada jis nuėjo į Kibesą ir vėl paklausė:

— Kada pradės nešti į stalą valgius?

Bet ir ten niekas to nežinojo. Taip jis ir vaikščiojo iš vieno miesto į kitą, kol nusivarė nuo kojų. Ir vis tiek nesužinojo, kur valgiai bus paduoti anksčiau.

Tada Kvaku Anansis nusipirko dvi ilgas virves ir pasišaukė savo sūnus Intikumą ir Kvaku Tsiną. Jis apsijuosė per liemenį viena virve ir jos galą padavė Intikumai, sakydamas:

— Imk šią virvę ir eik į Diabio miestą: kai ims nešti į stalą valgius, trūktelėk už virvės ir aš ateisiu.

Kitos virvės galą jis padavė Kvaku Tsinui:

— Imk šią virvę ir eik į Kibesos miestą, — pasakė jis. — Kai ims nešti į stalą valgius, trūktelk už virvės ir aš ateisiu. Taip

sužinosiu, kur vaisės prasidės anksčiau.

Paėmęs vienos virvės galą, Intikuma nuėjo į Diabį, o Kvaku Tsinas, paėmęs galą kitos, patraukė į Kibesą.

Kiekvienas jų laukė, kada reikės duoti ženklą.

Bet puota ir Kibese, ir Diabyje prasidėjo tuo pačiu metu. Intikuma iš visų jėgų tempė į savo pusę, o Kvaku Tsinas — į savo. Abu trūkčiojo kaip pašėlę, bet Anansis negalėjo nė pajudėti iš vietos. O sūnūs tąsė virves vis stipriau ir stipriau ir liovėsi tik tada, kai puota baigėsi ir viskas buvo suvalgyta. Tada abu nubėgo sužinoti, kodėl tėvas neatėjo į vestuves.

Rado abu jį ten pat, kur buvo palikę, bet atrodė jis nebe toks, koks buvo.

Virvės persmaugė Kvaku Anansį pusiau, ir per vidurį jis pasidarė baisiai laibas. Toks ir liko visą gyvenimą.

Nuo tada voras Anansis vaikšto su šia godumo žyme.

KODĖL DRIEŽAS KILSČIOJA GALVĄ, O VORAS REZGA VORATINKLĮ IR GAUDO MUSES

Badmečiu Anansis pamanė, jog būtų neblogai prisikrauti podėlių maisto. Iš savo sūnaus Intikumos jis buvo girdėjęs, kad driežas Abosomas turi gražų daržą, ir pats nuėjo pasižiūrėti. Viskas atrodė taip, kaip jam buvo sakęs Intikuma. Driežo darže viskas žaliavo, žydėjo, ir Anansis tarė sau: „Jei turėčiau šitokią daržą, nereikėtų nė galvos kvaršinti.“

Anansis parėjo namo ir ėmė sukti galvą, kaip atimti iš driežo daržą. Ir štai ką jis sumanė.

Kai tik driežo darže užaugo daržovės, Anansis naktį pasišaukė vaikus ir jiems liepė:

— Sekit paskui mane ir darykit, kaip aš darysiu.

Jis patraukė į driežo daržą, o vaikai nusekė jam iš paskos. Nuėjęs vėl sugrižo namo. Paskui vėl patraukė į driežo daržą. Paskui vėl sugrižo namo. Vaikams įkyrėjo be reikalo vaikščioti, jie pradėjo niurnėti ir klausinėti, ar jis pats žinąs, kam taip daro. Bet Anansis piktai ant jų užriko:

— Niekad neklausinėkit vyresniųjų! O dabar darykit taip, kaip aš.

Vorai vaikščiojo pirmyn ir atgal visą naktį. O kai išaušo, pamatė, jog per aukštą žolę išmynę takelį.

Tada Anansis išdalijo vaikams pintines ir sodininko peilius,

ir jie driežo darže ėmė kasti jamsus bei rauti kitas daržoves.
Atėjo driežas į savo daržą ir pamatė, kad Anansio šeimyna rauna jo daržoves.

— Ką jūs darote mano žemėje? — suriko jis.

Anansis atsakė:

— Tavo žemėje? Čia mano žemė! O ko tu atsivilkai į mano daržą?

Ilgai juodu ginčijosi, pagaliau driežas pasiūlė:

— Einam pas vadą, tegul jis mūsų ginčą išsprendžia.

— Nuėjo abu pas vadą, ir kiekvienas įtikinėjo, kad jo teisybė.

Pirmas prašneko Anansis:

— Tai mano žemė! — pasakė jis.

Paskui tarė Abosomas:

— Žemė mano!

Vadas abu išklausė ir nuėjo į daržą pats pasižiūrėti, o tada jau nuspręs, katras teisus.

Jis paklausė driežą:

— Kur tavo namai?

Driežas parodė. Tada vadas jį paklausė:

— O kurgi takas nuo tavo namų?

Driežas nustebo ir atsakė:

— Nėra jokio tako. Mes retai kada einam tuo pačiu keliu antrą sykį. Kartais bėgam taku, kartais čiūžtelim per žolę.

Išgirdęs tokį atsaką, vadas palingavo galvą:

— Negirdėtas daiktas, — piktai pasakė jis. — Jeigu kas nuolat vaikščioja iš namų į daržą, visuomet išmina taką.

Paskui vadas paklausė Anansį:

— O kurgi tavo takas?

Anansis parodė.

— Mano sprendimas toks, — pareiškė vadas. — Jei nuo Anansio namų yra takas tiesiai į daržą, vadinasi, daržas jam ir priklauso.

Tai išgirdęs, driežas taip supyko, jog neįstengė nė žodžio pratarti. Tad ėmė kilsčioti galvą, šaukdamasis dangaus dievo į liudininkus.

Vadas ir driežas parėjo namo, o Anansis su šeima susinešė visas daržoves ir susikrovė į podėlį.

Driežas nusprendė Anansiui atkeršyti. Jis iškasė gilią duobę. Kad duobė atrodytų mažesnė, iš viršaus ją užlipdė moliu, paliko tik nedidelę angą rankai įkišti.

Paskui atsitūpė prie slenksčio, prisigaudė mėlynų ir žalių musių ir iš jų bei žvilgančių siūlų išsiaudė dailų apsiaustą. Tokio gra-

žaus apsiausto niekas visame krašte dar nebuvo regėjęs! Vos jį pajudindavai, musės imdavo zyzti ir pasigirsdavo švelnus, melodingas gaudimas.

Abosomas pasipuošė tuo apsiaustu ir nuėjo į kaimą turgun.

Kas tik paregėdavo driežo apsiaustą, norėdavo jį nusipirkti. Bet driežas visiems atsakydavo:

— Tai visa, kas man liko. Mano daržoves ir daržą atėmė. Daugiau nieko neturiu. Kodėl gi turėčiau parduoti apsiaustą?

Driežui siūlė mainais visokių brangių daiktų, bet jis neėmė.

Išgirdo apie apsiaustą ir Anansis, ir jis nuėjo į turgų pasižiūrėti tokios retenybės. Pamatęs apsiaustą, pagalvojo: „Šis daiktas kaip tik man! Nusipirksiu jį iš Abosomo.“

Tą patį vakarą jis nuėjo pas driežą ir paklausė:

— Kiek tu nori už savo apsiaustą išusių?

Abosomas atsakė:

— Tu apgaule atėmei iš manęs visas daržoves, ir dabar aš badauju. Jei prikrausi daržovių pilną duobelę, kur mano kieme, aš tau atiduosiu apsiaustą.

Anansis žvilgtelėjo į duobelę ir nusprendė, kad driežas dar kvailesnis, negu jis manė, ir grąžinęs jam kiek jamsų, galės gauti gražųjį apsiaustą.

Ir pasakė driežui:

— Gerai. Aš pripilsiu šią duobelę jamsų ir okros¹, o tu atiduosi man savo apsiaustą išusių.

Juodu paprašė vadą pabūti liudininku, ir Anansis nuėjo atnešti daržovių.

Jis atnešė nedidelę pintinę jamsų ir okros ir supylė į duobę, bet nė žymės nebuvo. Jis nuėjo į namus atnešti kitos pintinės, bet ir tos neužteko. Dar daug pintinių jamsų ir okros atnešė Anansis, paskui pasišaukė į talką savo sūnus. Visą naktį jie nešiojo pilnas pintines, bet duobės pripilti vis negalėjo. Kai išaušo rytas, duobė driežo kieme vis dar nebuvo pilna.

Pagaliau Anansis atnešė paskutinę pintinę jamsų ir okros, išpylė ją į duobę ir suriko:

— Atidaviau tau viską, ką turėjau. Daugiau nieko nebeliko!

Driežas pažvelgė į duobę ir pasakė:

— Duobė tuščia, tu nieko neatneše!

Bet Anansis atsakė:

— Daugiau nieko nebeturiu. Mano namai tušti.

¹Okra — augalas, kurio lapai ir vaisiai vartojami kaip prieskoniai košių padažams.

— Tegu vadas būna liudininku, — pasakė driežas. — Savo pažado tu neįvykdei.

Anansis iš širdgėlos pravirko. Tada driežas jam tarė:

— Gerai, aš tau dovanosiu, jeigu tu man grąžinsi daržą.

Anansis apsidžiaugė:

— Daržas tavo! Daržas tavo!

— Čia tai kita kalba! — sutiko Abosomas. — Žemė mano, o apsiaustą gali pasiimti.

Ir driežas nusiautęs drabužį atidavė Anansiui.

Anansis užsisiautė jį ant pečių ir pasidarė labai išdidus. Bet staiga pakilo smarkus vėjas, musės ėmė zyžti, ir kol Anansis susivokė, kas čia darosi, apsiaustas iš musių nuskrido. Anansis šoko jo vytiš, bet nepavijo.

Ir dabar Anansis vis stengiasi išsiausti tokį pat apsiaustą iš musių, kokį turėjo driežas. Jis be perstojo vis audžia ir audžia voratinklį ir gauda juo muses. O kai jos ima zyžti, Anansis supyksta ir jas suryja. Todėl niekaip negali baigti savo darbo.

O driežas, prisimindamas, kaip vadas suklydo ir privertė jį atiduoti daržą vorui Anansiui, vis kilščioja galvą, į pagalbą šaukdamasis dangaus dievo.

KODĖL VARLĖS BE UODEGŲ

Sakoma, kad senų senovėje visi miško žvėrys varlei neduodavę kelio, nes ji neturėjusi uodegos. Varlė užsigavo ir nuėjo pas dangaus dievą Njamą uodegos prašyti.

Dangaus dievas išklaušė varlę, pagalvojo ir tarė:

— Turiu šulinį, kur vanduo niekada neišsenka. Man reikia tam šuliniai sargo. Jeigu sutinki sargauti, tai gausi uodegą.

Varlė atsakė:

— Gerai, sutinku sargauti, tik duok man uodegą.

Njama davė varlei uodegą ir nusiuntė ją prie šulinio, sakydamas:

— Imkis darbo. Užlaikyk šulinį švarų, kad kiekvienas keleivis galėtų numalšinti troškulį.

Nuėjo varlė prie šulinio ir apsigyveno jame.

Bet kartą užėjo sausra. Lietaus jau seniai nebebuvo nė lašo, ir visi šuliniai išdžiūvo. Vien tik Njamos šulinys buvo vandens. Varlė visai pasipūtė, išpuiko ir pasidarė stačiai nepakenčiama.

Kai vandens niekur nebėliko, žvėrys nuėjo pas Njamą ir

paprašė jį atsigerti. Jis nusiuntė žvėris prie savo šulinio, kuris niekada neišsekdamo.

Pirmasis atėjo atsigerti buivolai. Išgirdo varlę, kad jis ateina, ir užkurkė:

— Kas ateina prie Njamos šulinio drumsti vandens?

— Tai aš, buivolai, — atsakė buivolai.

— Nešdinkis iš čia! Nėra tau vandens. Šulinys išdžiūvo! — suriko varlė. Buivolai taip ir nuėjo neatsigėrę.

Paskui prie šulinio atėjo avis, ir varlė vėl užkurkė:

— Kas ateina prie Njamos šulinio drumsti vandens?

Avis atsakė:

— Tai aš, avis.

O varlė suriko:

— Nešdinkis iš čia! Nėra tau vandens. Šulinys išdžiūvo!

Nuėjo ir avis, kankinama troškulio.

Prie Njamos šulinio atėjo gazelė, šernas, karvė ir dramblys, ir visus juos varlė nuvarė.

— Nešdinkitės sau! Nėra čia vandens. Šulinys išdžiūvo!

Pagaliau visoje apylinkėje niekas nebegalėjo išverti. Kai Njamą pasiekė gandas, kad žvėrys žūsta iš troškulio, jis pats nuėjo prie šulinio pasižiūrėti, kas ten darosi.

Išgirdusi žingsnius, varlė sukurkė:

— Kas čia ateina drumsti vandens Njamos šuliny?

Njama griežtai pasakė:

— Tai aš, Njama!

Bet varlė ir jam sukurkė, kaip buvo įpratusi:

— Nešdinkis sau! Nėra čia vandens. Šulinys išdžiūvo!

Išgirdęs tokius žodžius, Njama baisiai supyko. Stvėrė varlę už uodegos ir ją nutraukė. O varlę išvarė.

Ir liko varlė be uodegos.

Dabar varlė visada gyvena prie vandens, prisimindama tas nuostabias dienas, kai ji saugojo paties Njamos šulinį.

Bet Njama nuolatės primena varlei, kiek vargo ji visiems pridarė.

Gimsta varlės su uodegom. Bet kai paūgėja, Njama atima joms uodegas.

OKRAMENO VAISTAI

Šuo Okramenas visada būdavo alkanas. Kur tik rasdavo kokį trupinį, tuoj ir suėsdavo. Kartais maistas būdavo jo, kartais ne, bet jam tai nerūpėjo. Kai labai norėdavo ēsti, nesukdavo sau gal-

vos, kieno maistą ryja. Todėl Okramenas pagarsėjo kaip vagišius ir savo kaime nebegalėjo rasti pačios. Niekas nenorėjo su juo giminiuotis.

Tada Okramenas išėjo į tolimą miestą, kur niekas nieko apie jį nežinojo, ir ten susirado pačią.

Parsivedė jauną pačią į savo kaimą, ir apsigyveno abu drauge.

Kartą Okrameno pati išvyko į savo miestą tėvų aplankyti.

Praėjo kiek laiko, ir Okramenui vienam prailgo: jis nusiuntė pačiai žinią, kad irgi norėtų pasisvečiuoti pas jos giminaičius.

Gavęs tokią žinią, Okrameno uošvis pasiėmė lanką su ietimi ir išėjo į mišką medžioti — pasitiekti mėsos, norėdamas Okrameno garbei iškelti puotą.

Senukas nudėjo antilopę, parsitempė ją namo, išmėsinėjo ir pakabino kepti kieme viršum laužo.

Netrukus atvyko ir Okramenas, ir vos tik pamatė, kad ant laužo kepa mėsa, jam taip ir išdryko seilės.

Atėjo naktis, visi suėjo į pirkią ir sugulė. Okramenas niekaip negalėjo užmigti. Kvepėjo ant laužo čirškanti antilopės mėsa.

Jis atsargiai pakilo nuo demblio, išėjo iš pirkios, nuslimpinio prie laužo ir pažvelgė į mėšą. Matė, kaip papsi į ugnį taukai. Okramenas sugrįžo į pirkią ir vėl atsigulė. Paskui vėl pakilo, išėjo ir pažvelgė į mėšą. Vėl sugrįžo, atsigulė ant demblio ir užsimerkė. Dar sykį pakilo, nuėjo prie laužo ir vėl pažiūrėjo į mėšą. Lyžtelėjo liežuviu galiuku į ugnį papsinčius taukus. Priekiniais dantimis atsargiai atsikando gabalėlį mėsos. Neištveręs jį sukrimto. Prarijo mažytį kšnelį, paskui dar vieną, o paskui jau nebesusilaikė — krimto, kol suėdė visą mėšą!

Tik tada jis sugrįžo pirkion, atsigulė ant demblio ir užmigo.

Kai išaušo rytas, Okrameno pati išėjo šluoti kiemo ir pamatė, kad antilopės mėsos nebėra. Ji suriko:

— Kažkas suėdė mėšą! Kažkas suėdė mėšą!

Okramenas atsibudo, išgirdo jos balsą ir labai susigėdo. Jam pasidarė gėda, kad surijo visą antilopę, kurią senukas jo uošvis buvo sumedžiojęs, norėdamas iškelti puotą jam, Okramenui! Jis užsidengė akis, kad niekas nematytų jo gėdos, ir pabėgo iš miesto.

Okramenas pargrįžo į gimtąjį kaimą. O draugai jį ir klausia:

— Ką tu čia veiki? O mes manėm, kad tu pas uošvį puotauji! Okramenas atsakė:

— Aš ten buvau nukakęs, bet negalėjau ilgiau likti. Vakar naktį atsikėliau ir suėdžiau visą mėšą. Visą antilopę, kurią man buvo sumedžiojęs senukas uošvis. Man gėda! Norėčiau susirasti

kokių vaistų, kurie padėtų man atprasti vagiliauti.

Ir žmonės jam patarė:

— Eik pas kiškį Adanką. Jis turi vaistų nuo šios ligos.

Nuėjo Okramenas pas kiškį ir sako:

— Pagelbėk man, Adankai! Aš vagis. Pamatęs mėsą, niekaip neištveriu jos nenuvilkęs. Man sakė, kad tu turi vaistų. Išgydyk mane. Užmokėsiu tau, kad ir kiek jie kainuotų!

Ir Adankas tarė:

— Galiu išgydyti tave nuo vagiliavimo. Tik vaistams man reikia šerno mėsos!

Okramenas išėjo į medžioklę, nudėjo šerną ir atnešė kiškiui. Kiškis atsikirto lygiai tiek mėsos, kiek reikėjo vaistams. Jis įtrynė mėsą svogūnais, pridėjo prieskonių, kvapiųjų žolių, parbarstė pipirais ir pastatė ant ugnies.

Okramenas tupėjo ir saugojo mėsą. Jis girdėjo, kaip ji spirga, ir uodė jos kvapą.

Atėjo vakaras. Kiškis pasakė:

— Okramenai, eik į pirkią ir gulkis miegoti. Kai išauš rytas, aš nukelsiu mėsą nuo ugnies ir sutaisyčiau iš jos tokių vaistų, kurie visam laikui išgydys tave nuo vagiliavimo.

Okramenas nuėjo į pirkią ir atsigulė. Atsigulė ir kiškis. Adankas užmigo, o Okramenas niekaip negalėjo užsnūsti. Jis uodė mėsos kvapą ir klausėsi, kaip ji ant ugnies spirga.

Okramenas neištverė, prižadino kiškį ir sako:

— Tėve Adankai, tėve Adankai! Juk jūsų kaime yra pelių! Kad tik jos nesugrauztų mėsos! Verčiau aš ją pasaugosiu. Atsinešiu ir pasidėsiu šalia!

— Na, saugok, — atsakė Adankas. — Man vis tiek, kad tik mėsa rytoj būtų iškepusi ir aš galėčiau iš jos sutaisyti tau vaistų.

Okramenas išėjo iš pirkios, paėmė mėsą, atsinešė ir pasidėjo greta savo demblio. O užmigti vis tiek negali. Ir vėl žadina kiškį:

— Tėve Adankai! Pelės jau čia, pirkioje! Gal geriau mėsą pasikišti po pagalve?!

Adankas piktai pasakė:

— Kam tu mane vis žadini? Daryk ką nori, kad tik mėsa rytoj būtų čia ir aš galėčiau iš jos sutaisyti tau vaistų!

Okramenas pasikišo mėsą po pagalve, užsimerkė ir apsimetė miegas. O užmigti negali. Mėsą po pagalve užuodžia.

Ir vėl žadina kiškį:

— Tėve Adankai, tėve Adankai! Pelių jau po mano pagalve prilindo! Geriau aš paimsiu mėsą, pasidėsiu ant galvos, atsistosiu

vidury pirkios ir stovėsiu taip iki ryto!

— Na ir gerai, — atsakė kiškis, — užsidėk mėsa ant galvos ir stovėk sau iki ryto. Argi man ne vis tiek? Kad tik rytoj mėsa būtų čia ir aš galėčiau iš jos sutaisyti tau vaistų!

Okramenas paėmė mėsa, užsidėjo ant viršugalvio ir atsistojo. Stovėjo ilgai ilgai. Bet maža mėsos syvų srovelė nutekėjo per žandą jam tiesiai į snukį! Jis apsilaižė ir vėl ėmė žadinti kiškį:

— Tėve Adankai! Pelės jau čia, po mano galvą laksto! Gal geriau mėsa palaikysiu dantyse!

Adankas įširdo, kad jį vėl iš miego prikėlė, ir tarė:

— Na ir laikyk sau mėsa dantyse!

Okramenas paėmė mėsa ir tvirtai ją sukando.

Laikydamas mėsa dantyse, jis ėmė vaikščioti po pirkia, urgzdamas ir viksnodamas uodegą. Vaikščiojo vaikščiojo ir kad suriks:

— Tėve Adankai! Teliksiu tau skolingas už šią mėsa!

— Ne, ne! — atsakė kiškis. — Šios mėsos reikia vaistams, kad išgytum nuo vagiliovimo!

Bet Okramenas visai nusikamavo ir nebeįstengė ilgiau kentėti. Iš pradžių jis prarijo mažą kąsnelį mėsos, paskui kiek didesnį, o paskui dar, kol galų gale jo dantyse nieko neliko.

Tada jis atsigulė ir kietai užmigo.

Vos tik prašvito, kiškis atsikėlė ir paklausė Okrameną:

— Kurgi mėsa? Noriu taisyti tau vaistus.

Okramenas atsakė:

— Ak, tėve Adankai, aš gi sakiau, kad būsiu tau skolingas už tą mėsa!

— Kodėl gi? — paklausė kiškis.

— Todėl, kad naktį pelės įsikraustė man į burną ir, kad jos nesuėstų mėsos, aš ją prarijau!

Tada kiškis pasakė:

— Jei tu suėdei mėsa, aš neturiu iš ko sutaisyti vaistų ir negaliu tavęs išgydyti.

Ir todėl šuo, kol gyvas, vogs mėsa ir ės ką pavogęs.

Taip jis iki šiolei ir daro.

BISAU GVINĖJOS PASAKOS

KAIP ŠUO MOKĖSI PO MEDŽIUS LAIPIOTI

Gyveno kitados du draugai — šuo ir beždžionė.

Kartą šuo atėjo pas beždžionę į svečius. Beždžionė pastatė jam ašotį palmių degtinės, padėjo dubenį mėsos. Šuo išgėrė, įkaušo ir ėmė prašyti beždžionę, kad išmokytų jį po medžius laiptoti.

— Pagalvok, kaip bus puiku! — kalbėjo jis. — Tu ateini pas mane, mudu geriam ant žemės, mano būste. Aš pas tave nueinu — geriam medyje, tavo būste.

Šuo prašė prašė beždžionės, ir toji pagaliau sutiko. Iš pradžių parodė, kaip kabintis už apatinių šakų, kaip užsikabaroti ant viršutinių, kaip prisitraukti, kaip pasiūbuoti.

Šuo žiūrėjo žiūrėjo į ją ir užsimanė beždžionės mėsos paragauti. Pasišokėjo ir grybštelėjo beždžionei už uodegos.

— Ką tu darai! — suriko beždžionė. — Daugiau tavęs nemokysiu. Jei tu išmoksi laiptoti po medžius kaip aš, gero iš tavęs nelauk!

Šuo susigėdo, atsiprašė, sakėsi taip padaręs iš girtumo. Beždžionė patikėjo ir vėl ėmė mokyti. Šuo kasdien atbėgdavo pas ją ir kasdien laipiodavo po medžius vis geriau ir geriau.

Bet sykį jis atbėgo alkanas, užsikorė ant apatinių šakų ir pamatė mažą beždžionėlę. Stvėrė ją ir suėdė.

Beždžionė išsigando, — jei šitaip bus ir toliau, šuo išgalabys visus jos vaikus! Ir ji nusprendė atpratinti šunį nuo laipiojimo.

— Klausyk, jei nori, išgeriam abu mano būste, — pasakė ji šuniui, — kopk į pačią viršūnę, aš tau padėsiu. Turiu visą ašotį puikios palmių degtinės.

Šuo apsidžiaugė ir nusekė paskui beždžionę. Užsiropštė abu į medžio viršūnę, kur buvo beždžionės būstas, ir susėdo gerti. Kai šuo apsvaigo, beždžionė jam ir sako:

— Dabar tu moki laiptoti ne blogiau už mane. Liko tik vieni niekai — išmokti šokinėti nuo viršutinių šakų ant apatinių. Žiūrėk, kaip tai paprasta. — Ir beždžionė lengvai stryktelėjo ant pačios žemiausios šakos.

— Šok! — riktelėjo ji. — Tu gi mokil!

Apgiręs šuo kaip šoks iš viršūnės ant apatinės šakos, bet nepataikė, žnektelėjo žemėn ir sukaukė iš skausmo.

Staiga jis išgirdo beždžionės juoką.

— Argi tau po medžius laiptoti ir dar gerti degtinę! Cha cha cha! — kvatojosi ji.

Šuo suprato, kad beždžionė iš jo pasityčiojo, ir nusprendė daugiau po medžius nebelaiptoti.

Nuo to laiko šuo ir beždžionė pasidarė mirtini priešai. Jei šuo kur ant žemės pamato beždžionę, puola ją, garsiai lodamas. O beždžionė, pamačiusi šunį iš medžio, laido į jį kuo pakliuvo ir juokiasi.

Todėl apie buvusius draugus ir sakoma: „Juodu dabar kaip beždžionė su šuniu — drauge degtinės negeria.“

ŠUO IR KROKODILAS

Bėgo šuo iš kaimo į miestą. Bėg per patį karštį ir labai pavargo. Nusigavo iki ežero ir nutarė pailsėti pavėsy ant kranto. Bet vos tik šuo atsigulė po medžiu, iš vandens iššliaužė krokodilas.

— Iš kur tu, bičiuli? — paklausė jis šuns. — Ir ką čia veiki prie mano ežero?

— Pone, aš einu į miestą uždarbiauti, — paaikšino šuo. — Bėgau dabar per tokį karštį, pavargau lyg kiaulė vidurdienį ir sustojau kiek atsipūsti ant jūsų ežero kranto.

— Hm! Jūs, šunys, visada pavargstat, nes lakstot liežuvius iškorę, — pasakė krokodilas. — Aš va liežuviu nekaišioju, nes jo neturiu.

— Negali būti! — nustebo šuo. — Jūs neturite liežuvių?

— Netiki, pats pažiūrėk! — pasakė krokodilas ir išžiojo nasrus.

Šuo kyšt galvą į nasrus. Krokodilas tik čiaukšt žiaunom ir prarijo šunį. Prarijo, užsimerkė ir sumurmėjo:

— O kam man reikia liežuvių? Tik trukdytų ryti tokius kvailus šunis.

KODĖL ZUIKIO ILGOS AUSYS

Tą dieną, kai dievas dalijo žvėrimis uodegas, zuikis atėjo už visus vėliausiai, ir jam teko tik striuka uodegytė.

Užtat kitą dieną, kai dievas dalijo ragus, zuikis atkūrė anksčiau už visus ir išsirinko pačius ilgiausius. Prisitaisė zuikis ragus ir nudrožė į mišką gąsdinti žvėrių ir žmonių. Didžiųjų žvėrių ir

suaugusių žmonių zuikis neužkabinėjo — pats bijojo, o mažiems žvėreliams ir vaikams neduodavo kelio. Pamatys, jog vaikai atbėgo į mišką uogauti, kaip šoks iš krūmų, kaip suriks:

— Tuoj visus ant ragų pamausiu! Visus išbadysiu!

Vaikai mesdavo pintines ir verkdami parbėgdavo į namus.

Zuikis visai įsišėlo, ėmė gąsdinti vaikus kaimo pašonėje. Vos tik jie patraukia takeliu į mišką, zuikis jau ir čia, ragus krato ir baisiu balsu šaukia:

— Tuoj visus ant ragų pamausiu! Visus išbadysiu!

Vaikai iš baimės ima verkti ir klykti. Atbėga jų motinos, o zuikio jau ir pėdos ataususios. Stačiai nebeduodavo gyventi!

Galų gale susirinko viso kaimo moterys ir nuėjo pas dievą teisybės ieškoti. Išklausė jas dievas, pažadėjo nuramdyti zuikį. Pasišaukė jį, išbarė ir prigrasino:

— Jei dar gąsdinsi mažuosius, aš tave nubausiu!

Zuikis prižadėjo pasitaisyti. Bet praėjo diena, antra, ir vėl savo daro.

Vėl nuėjo motinos pas dievą ir sako:

— Būk maloningas, sutramdyk tą zuikį!

Supyko dievas. Liepė atvesti zuikį, atėmė jam ragus ir kad ims tampyti jį už ausų vis bardamas:

— Negąsdink vaikų! Negąsdink žvėrių! Še tau! Še tau! Še tau!

Dievas tol tampė zuikį už ausų, kol jo ausys ištįso ir pasidarė ilgos ilgutėlės.

Tokios jos ir dabar.

KODĖL PAVIANAS SPOGINA AKIS

Kartą žvėrys susirengė paplaukioti jūroje. Kiekvienas kiek išgalėdamas užmokėjo vairininkui. Vairininkas susirinko pinigus, ir valtis nusigrė nuo kranto.

O kai atsidūrė jūroje, kilo smarkus vėjas! Valtį blaškė į šalis lyg skiedrele, ir greitai ji prisisėmė vandens. Žvėrys šoko pilti vandenį lauk, bet jo nemažėjo.

— Mūsų per daug! — riktelėjo vairininkas. — Reikia kurį nors išmesti, antraip visi nuskęsim!

Išmesti! Bet kurį? Visi nori gyventi. Ir nusprendė žvėrys išmesti patį bjauriausią.

Vairininkas pradėjo žvalgytis į keleivius — čia prie vieno prieina, čia prie kito. O tarp keleivių buvo pavianas Konas. Išsigando pavianas, kad jį iš valtės išmes, ir ėmė trintis akis,

trynėsi, kol jos paraudo. O kai vairininkas sustojo prie jo, Konas pakėlė bausį šunišką snukį, išspogino akis ir paklausė:

— Tu mane nori išmesti?

Vairininkas išsigando, pamatęs priešais tokią baidyklę raudonom akim.

— Ne, ne tave, — atsakė jis ir praėjo pro šalį.

Vairininkas visus apžiūrėjo, bet bjauresnio už Koną nerado. Tačiau kiekvieną sykį, kai jis prieidavo prie Kono, šis išspogindavo krauju pasrucusias akis, iššiepė dantis ir suurgzdavo:

— Tu mane?

— Ne, — atsakydavo vairininkas ir vėl praeidavo pro šalį.

Audra vis smarkėjo, vandens valtyje vis gausėjo. Reikėjo apsispręsti!

Staiga vairininkas pamatė šerną. Jo knyslė buvo priplota, kojos trumpos, o akys visai mažytės! Vairininkas davė ženklą irkluotojams, ir jie išmetė šerną už borto. Taigi pavianas Konas išgelbėjo savo gyvybę.

Nuo to laiko visi pavianai grėsmingai spogina krauju pasrucusias akis ir šiepia dantis, tarsi klaustų:

— Tu mane?

Ir šitai dažnai juos išgelbsti.

ZUIKIS IR BITĖS

Zuikiui patiko prekiauti. Sykį jis vėl atėjo į turgų. Mato — eina žmogus, tuščiu aviliu nešinas. Tas pats, kuris vienąsyk iš jo šakalą nusipirko.

— Kiek tu man sumokėtum už bites? — paklausė zuikis.

— Tièk pat, kiek už šakalą, — atsakė žmogus.

— Gerai, palik man avilį ir ateik rytoj, — pasakė zuikis.

Pasiėmė jis iš žmogaus tuščią avilį ir nuėjo į mišką. Ten rado drevėtą medį, kur laikėsi bitės.

— Kas čia vyriausias? — šūktelėjo zuikis.

— Aš! — atsakė bičių karalienė. — Ko tau iš manęs reikia?

— Tu bičių karalienė, o gyveni tokioj skurdžioj drevėj! Tau derėtų gyventi gražių gražiausiam name. Štai, dovanuju tau naują namą. Kelkis į jį drauge su visom savo bitėm ir gyvenk sau sveikal! Čia užteks vietos ir jums, ir dar medus tilps.

Apsidžiaugė bitės, kad zuikis dovanoja joms toki naują ir gražų namą, greit susinešė tenai visą medų ir pačios į avilį sulindo. Tada zuikis ėmė ir užkišo laką.

— Ei jūs, paikos bitės! — pasakė jis. — Dabar aš nunešiu jus į turgų ir parduosiu su visu medum!

Bitės sudūzgė iš pykčio, norėjo ištrūkti, bet kur tau: laka buvo užkišta kaip reikiant.

Nunešė zuikis avilį su bitėmis į turgų, ir žmogus užmokėjo jam dar tiek pat, kiek pirma už šakalą.

Daugiau juodu nebesusitiko.

ZUIKIS IR DRAMBLYS

Kartą zuikis vėl atėjo į turgų ir pamatė pirklių, prekiaujančių dramblio kaulu.

— Kiek tu man užmokėtum už dramblio iltį, kuri sveria tiek, kiek aš pats? — paklausė jį zuikis.

Pirklys pagalvojo ir sako:

— Šešis šimtus eskudų.

— Gerai, — sutiko zuikis. — Lauk manęs čia rytoj.

Nuėjo zuikis į mišką. Iš pradžių susitiko jauną dramblių. Zuikis sumetė, kiek galėtų sverti jo iltys. Per mažai, netinka. Eina zuikis toliau. Daug dramblių jam kely pasitaikė, bet visi buvo netinkami.

Pagaliau zuikis susitiko seną dramblių su didžiulėmis iltimis.

— Ei drambly! — riktelėjo jam zuikis. — Girdėjau, tu visiems gyreisi, kad esi stipresnis už mane! Gal ir stipresnis, bet kvailas. O aš nors ir mažas, bet protingas. Panorėsiu, išrausiu tau iltis, nors kiekviena jų sveria daugiau už mane. O paskui parduosiu po šešis šimtus eskudų už vieną!

— Ką tu sakai? — sukriokė dramblys.

— Sakau, kad tavęs nebijau ir išrausiu tau iltis. O užsimanysiu, tai ir patį gyvą iškepsiu!

Baisiai kriokdamas puolė dramblys zuikį. O zuikis kiek įkerta nuskuodė į mišką! Dramblys šoko jo vytis. Bet zuikis lyg apakęs kūrė tiesiai į storą medį...

— Štai kur tu man pakliūsi! — sukriokė dramblys.

Bet priešokęs prie medžio, zuikis pasispyrė, sukėlė dulkių tumulą, o pats stryktelėjo į šalį. Įsibėgėjęs dramblys kaip rėš iltimis į medį — ir įstrigo. Kad ir kaip plėšėsi, norėdamas ištrūkti, nepasisėkė: iltys susmigo į storą kamieną.

— Na ką, kuris iš mudviejų stipresnis? — spygtelėjo už krūmo zuikis.

Baisiai tampėsi įtūžęs dramblys, bet iltys tvirtai jį laikė.

— Stipresnis tas, kas protingesnis! — nenustygo zuikis. — Va dabar tave išsikepsiu! Taip seniai neragavau dramblienos...

Zuikis prinešė sausų šakų, sukrovė drambliui po uodega ir užkūrė. Laužas suliepsnojo, dramblys iš baimės kad trūktelės, kad pasileis bėgti, o iltys taip ir liko styrėti.

Zuikis palaukė, kol dramblys toliau nubėgs, užgesino laužą ir ėmėsi darbo. Gerokai paplušėjo, kol ištraukė iš kamieno iltis. Kitą dieną atsivedė į mišką pirklių, ir šis užmokėjo zuikiui už kiekvieną iltį po šešis šimtus eskudų, kaip ir buvo sutarę.

LIŪTAS, BEGEMOTAS IR HIENA

Kartą hiena parsisamdė liūtui už piemenį. Kas rytą ji išgindavo bandą ir kas vakarą vėl ją pargindavo. Ir labai panūdo pasigardžiuoti minkštutėle veršiena.

Sykį hiena nebeištverė, papjovė telyčią ir visą surijo, aliai kaulelio. Parginė vakare bandą, liūtas suskaičiavo galvijus. Mato, vienos telyčios trūksta.

— Kur dingo mano telyčia? — paklausė jis.

— Ponuli liūte! — pasakė hiena. — Kai karvės ganėsi miške, staiga iš krūmų išsoko zuikis, užmetė virvę telyčiai ant ragų ir nusitempė. Aš buvau bebėganti jo vytis, bet argi zuikį atvašyne sugausi!

— Ką gi, — pasakė liūtas. — Kitą sykį geriau žiūrėk mano bandos!

O pats nusprendė patikrinti, koks čia pabaisa zuikis miške atsiradęs.

Kitą dieną hiena vėl išginė bandą į mišką. O liūtas pamažu išsekė pėdomis.

Kai karvės išsisklaidė po mišką, hiena išsirinko kur riebesnį veršiuką, nusivarė jį į tankmę ir perkando jam gerklę. Bet nespėjo atsigerti šilto kraujo, iš už medžių šastelėjo liūtas.

— Tai mat kaip tu ganai mano bandą! — suriaumojo jis. — Vagi mano karves, o kaltę verti ant zuikio? Dabar man už viską užsimokėsi!

Suprato hiena, kad įkliuvo, puolė ant kelių, ėmė maldauti liūtą:

— Ponuli liūte, dovanok! Kaip gyva daugiau taip nedarysiu! Aš buvau alkana, o veršiukas toks riebus, tai ir nesusilaikiau. Bet dabar aš jūsų karvių niekad neėsiu. Dovanok man!

— Ką gi, — geraširdiškai pasakė liūtas. — Tiktai kad būtų pas-
kutinis kartas. Vėl pakliūsi — būsi pati kalta!

Tai taręs, liūtas pasiėmė veršiuką ir sugrižo namo.

Vakare hiena parginė bandą ir nubėgo prie upės. Rado netoli
kranto begemotą ir sako:

— Ponas begemote! Liūtas turi labai daug karvių — kam
jam tiek reikia? Užklumpam jį, parsivarom visą bandą, ir turėsime
mėsos ir valias. Viena aš nesusedorosiu, o dviese mes bet ką
įveiksime!

Begemotas sutiko, ir hiena nuvedė jį prie liūto namų. Bege-
motas liko lauke, o hiena įkišo pro duris galvą ir kad surikis:

— Ei liūte! Daugiau tavęs nebijau! Aš dabar stipri! Panorėsiu
— visas tavo karves suėsiu! Išeik, jei turi drąsos, išmėgin-
sime jėgas.

Tai išgirdęs, liūtas suriaumojo iš pykčio. Šoko jis ant hienos,
bet ta stryktelėjo į šalį. Ir liūtas susidūrė su begemotu.

Užvirė baisinga kova! Kraujas sruvo upeliais. Liūtas buvo
vikresnis, o begemotas — stipresnis, ir juodu viens kitam nenu-
sileido. Ilgai truko dvikova, bet nė vienas neįstengė nugalėti
kito. Pagaliau abu nuo žaizdų taip nusilpo, jog vos bepajudėjo.
Begemotas šiaip taip nukiūtino iki savo upės, o visas žaizdotas
liūtas vargais negalais nušliaužė į savo guolį.

Hiena to ir telaukė.

Susirinko ji visas ožkas ir karves, suskaičiavo ir parsiginė
namo. Paskui nuėjo ant upės kranto ir parsivarė visą begemoto
bandą.

Ir kol upės valdovas begemotas ir miško valdovas liūtas
gydėsi žaizdas, hiena plovė jų galvijus ir tuko.

Taip visada būna: kai pykstasi žvėrių valdovai, hienos tunka.
Bet neilgai hiena džiaugėsi!

Kartą savo draugą liūtą nusprendė atlankyti putpelinas.
Pasibeldė į jo trobą — niekas neatsiliepia. Įėjęs žiūri — liūtas
guli visas žaizdotas, vos kvėpuoja.

— Kas gi tave šitaip sudorojo, ponas liūte? — paklausė
putpelinas.

Liūtas jam papasakojo, kaip hiena jį užsiundė ant begemoto,
o paskui abudu apiplėšė.

— Pala, ponas liūte, — pasakė putpelinas. — Aš už tave at-
keršysiu. Palūkėk, greitai grįšiu.

Parbėgo putpelinas namo, pasiėmė lanką ir užnuodytų strėlių,
o kai sutemo, nuėjo pas hieną ir pasibeldė į jos duris.

Buvo jau vėlus metas, hiena soti miegojo. Bet nuo garsaus

beldimo atsibudo ir supykusi suriko:

— Kas ten mane trikdo?

— Tai aš, putpelinas, — išgirdo atsakymą. — Nuo pernai turiu užsilikusią skolą, šit ir atėjau jos atiduoti.

— A, skolos atiduoti? Tai gerai. Įeik!

Ir hiena atvėrė duris. Bet tuoj pat jai į pilvą įsmigo užnuodyta strėlė. Hiena padvėsė ant savo namų slenksčio.

Putpelinas suskaičiavo visus hienos galvijus, dalį bandos nuvarė liūtui, dalį — begemotui, o didžiausią dalį parsiginė sau. Ir nuo to laiko gyveno nieko nestokodamas.

ASILAS NUSIDĖJĖLIS

Liūtas, leopardas, hiena ir asilas kartą susirinko nuspręsti, kodėl toks sunkus pasidarė gyvenimas. Užėjo sausra, ir pritrūko maisto.

— Kodėl taip atsitiko? — klausinėjo jie vienas kitą.

— Turbūt kuris iš mūsų bus nusidėjęs, antraip dievas taip skaudžiai mūsų nebaustų, — spėliojo vienas.

— Tai gal išpažinkime savo kaltes? — pasakė kitas.

Visi sutiko, ir pirmasis savo kaltes išpažino liūtas:

— O, aš sunkiai nusidėjau! Kartą prie kaimo pamačiau jauną buliuką, stvėriau jį ir suėdžiau.

Žvėrys pasižiūrėjo į liūtą, kurio dėl jėgos privengė, ir pakraipė galvas.

— O ne, ne, — pasakė jie, — čia ne nuodėmė.

Tuomet prašneko leopardas:

— Ak, aš baisiai nusidėjau! Slampinėjau kartą po slėnį ir aptikau nuo bandos atitrūkusį ožiuką. Na, pasigavau jį ir suėdžiau.

Dabar žvėrys sužiuro į leopardą, kurio medžiotojo talentu visi gėrėjosi, ir ėmė jį tikinti:

— O ne, ne, čia ne nuodėmė!

Ir tuomet prabilo hiena:

— O, mano nuodėmė baisi! Kartą aš nusėlinau į kaimą ir nu-gvelbiau viščiuką. Nusinešiau jį į mišką ir suėdžiau.

— O ne, ne, — pasakė žvėrys, — kokia gi čia nuodėmė!

Prakalbo asilas:

— Kartą mano šeimininkas, gindamas mane keliu, susitiko draugą, ir juodu sustojo pasišnekėti. Kol jie šnekėjosi, aš nuėjau į pakeleį ir paskabičiau kiek žolytės.

Ir dabar žvėrys sužiuro į asilą, jo niekas nebijojo, ir nė vienas juo nesizavėjo. Akimirka įsiviešpatavo tylą, o paskui žvėrys liūdnai palingavo galvas ir pasakė:

— Čia tikra nuodėmė! Taip, taip, čia baisi nuodėmė! Tai mat kas užtraukė mums tiek nelaimių!

Ir tada liūtas, leopardas bei hiena sudraskė asilą ir surijo.

KAIP OŽKOS NUŽUDĖ LEOPARDĄ

Kartą leopardo mažylis atsiliko nuo savųjų ir pasiklydo aukštoje žolėje, kur ganėsi dramblių banda. Leopardukas buvo dar visai mažas ir nežinojo, kuo jam tai gresia. Ir štai vienas dramblys, skabydamas žolę, netyčia užmynė leoparduką ir, žinoma, jį su-traiškė. Netrukus leopardai atrado žolėje mažylio kūnelį. Jie nu-bėgo pas vargšelio tėvą papasakoti apie jį ištikusią nelaimę.

— Jūsų sūnus žuvo! — pasakė jie. — Mes radome jį slėny! Tėvas baisiai susisielojo.

— O, kas jį nužudė? Pasakykit man, ir aš atkeršysiu už jo mirtį! — suriaumojo leopardas.

— Jį sumynė drambliai, — atsakė leopardai.

— Kas? DrambLIAI? — nustebė mažylio tėvas.

— Taip, drambLIAI, — patvirtino jie.

Leopardas susimąstė, o paskui pasakė:

— Ne, tai ožkos jį pražudė, o ne drambLIAI. Taip, tai ožkos man pridarė šitiek sielvarto!

Ir leopardas įniršęs nudūmė į kalnus, susirado ten besigančią bandą ožkų ir kelias jų sudraskė, keršydamas už sūnaus mirtį.

Taip ir dabar dažnai pasitaiko. Kai žmogų nuskriaudžia už jį stipresnis, jis keršija silpnesniam.

ŠAKALO BYLA

Leopardas ir šakalas drauge išėjo medžioti. Kaimo pakrašty, kur gyveno žmonės, juodu pasigavo grobį. Leopardas pačiupo ožką, o šakalas — net karvę. Parsivarė juodu savo grobį ir paleido į pievaitę ganytis.

Reikia pasakyti, leopardui nebuvo per daug džiugu, kad šakalo grobis toks didelis, o jo toks mažas. Ir štai naktį, kai leopardas nuėjo į pievą pasižiūrėti gyvulių, pamatė, kad šakalo karvė atsivedusi veršiuką. Dabar jį apėmė baises pavydas. Nutempė jis veršiuką nuo karvės ir pririšo prie savo ožkos.

O iš pat ryto nuėjo pas šakalą ir pasakė:

— Kad man ir sekasi! Nueinu rytą į pievą, o ten — ką tu sau manai? Mano ožka atsivedusi veršiuką!

— Taip nebūna, — paprieštaravo šakalas. — Ožka gali atšivesti tik ožiuką.

— Eime — pats pamatysi, — pasakė leopardas.

Nusivedė jis šakalą į pievą ir parodė jam pririštą prie ožkos veršiuką.

— Na, dabar matai, kad sakau teisybę.

— Veršiuką gali atsivesti tik karvė, — atsiliepė šakalas, — šis veršiukas mano.

— Tu pats žinai, kad mano teisybė, ir vis tiek ginčijiesi! — įtūžo leopardas. — Argi nematai, kad veršiukas stovi prie mano ožkos?

— Matau, matau, — pasakė šakalas, — bet tegu jis stovi nors ir prie dramblinės, vis tiek čia bus mano veršiukas.

Ir juodu ginčijosi, ginčijosi, ginčijosi, kol pagaliau leopardas tarė:

— Gerai, tegul mūsų ginčą išsprendžia kiti! Visi tikrai pripažins, kad mano tiesa!

Leopardas ir šakalas patraukė ieškoti teisėjų ir pirmiausia susitiko gazelę. Leopardas jai apsakė savo teisybę, o šakalas — savo, bet gazelė, kaip ir dauguma šio miško žvėrių, leopardo bijojo.

— Na, dabar tu matai, — baigė pasakoti šakalas. — Aišku, kad veršiukas mano.

Gazelė pažvelgė į leopardą, ir ją suėmė baimė. Nutaisius mokslingą išraišką, ji atsikrenkštė ir tarė:

— Taip, mano jaunystės metais iš tiesų taip būdavo: veršiukus atsivesdavo tik karvės. Bet laikai keičiasi, ir gyvenimas nestovi vietoje. Dabar, pasirodo, ir ožkos veršiukus veda. Dangus regi — tokia mano nuomonė!

Tada juodu nuėjo pas hieną ir jai papasakojo, kas nutikę. Bet hiena irgi bijojo leopardo, todėl, kai šakalas išdėstė savo skundą, susirūpinusi pasakė:

— Matote, aš padariau išvadą, kad paprastos ožkos negali atsivesti veršiukų, bet jeigu ožka priklauso leopardui, — gali. Dangus regi — tokia mano nuomonė!

Ir tada jie visi — leopardas, šakalas, gazelė ir hiena — nuėjo pas kalnų ožkelę Strakaliukę ir jai viską papasakojo. Strakaliukė jų klausėsi tylėdama ir nerami dairėsi į šalis. Kai jie nutilo, ji su mokyta mina pasakė:

— Kadaisė buvo toks įstatymas, pagal kurį žvėrys vesdavo tik panašius į save. Liūtės — liūtukas, ožkos — ožiukus, kupranugarės — kupranugariukus. Bet dabar įstatymas pasikeitė. Ir ožkoms dabar leista vestis veršiukus. Dangus regi — tai tikra tiesa!

— Kadangi daugiau teisėjų nėra, — pasakė leopardas, — tai aišku, kad veršiukas mano.

— Dar liko babuinas, — pasakė šakalas, ir visi nuėjo prie uolų, kur gyveno babuinas.

Babuina jie užtiko beėdantį — jis vartė akmenis ir ieškojo po jais skruzdėlių bei vikšrų.

— Išspręsk mūsų bylą, — paprašė leopardas.

Ir vėl leopardas su šakalu išpasakojo savo bylą. Babuinas klausėsi jų ir išsiblaškęs žvalgėsi į šalis. Kai juodu baigė pasakoti ir sužiuro, laukdami jo nuosprendžio, jis neskubėdamas užsikabarojo ant aukštos uolos, nužvelgė juos iš viršaus, bet nieko nepasakė. Jis laikė mažą akmenuką ir braukė jį pirštais lyg per stygas.

— Na, — nekantriai paklausė leopardas, — dabar supranti, koks reikalas? Ką tu pasakysi?

— Palauk, — tarė babuinas. — Argi nematai, kad aš užsiėmęs?

— O ką tu veiki? — paklausė leopardas.

— Aš ką tik pavalgiau, tai dabar noriu kiek pagroti ir pasiklausyti muzikos, o paskui paskelbsiu nuosprendį, — pasakė babuinas.

— Muzikos? Kokios muzikos? — vienu balsu užklausė žvėrys.

— Nagi tos, kurią dabar groju! — atsakė supykęs babuinas.

— Cha! Jis tik pirštais brauko akmenuką! — pasakė leopardas. — Na ir kvailį išsirinkome teisėju! Kas gi groja akmenuku?

Dabar babuinas pažvelgė į leopardą ir paklausė:

— Jeigu ožka gali atsivesti veršiuką, tai, žinoma, ir akmenuku galima ko puikiausiai pagroti, ar ne?

Leopardas suglumo:

— M-m taip, — pratarė jis. — Labai maloni muzika!

Bet tuoj visi žvėrys chorą suriko:

— Dangus regi — tik karvė gali atsivesti veršiuką! Tiktai karvė!

Kadangi visi žvėrys leopardui pasipriešino, jam teko grąžinti veršiuką šakalui.

PIETŪS PAS TOTA

Maža beždžionėlė, vardu Tota, — bejėgiškiausias padarėlis iš visų Etiopijos miškuose gyvenančių žvėrių. Jos kūnelis mažas, kaulėliai trapūs, ir ją nuolat medžioja žvėrys, kurių stiprūs dantys ir geras apetitas. Ir vis dėlto ji labai gerbiama.

Tota turėjo kaimenę ožkų ir ganė jas po sodrios žolės pievai-

tes. Sykį tą kaimenę užmatė leopardas. Vieną vakarą atslimpino jis prie Totos pirkaitės ir įtaikiai paklausė:

— O Tota, draugužė, kur tu rytoj ginsi savo ožkas?

Tota atsakė:

— Į žalią pievaitę.

Kitą dieną leopardas nusileido į slėnį patykoti ten bandos ir pasigauti ožkos. Bet Tota nusivarė savo kaimenę į aukštus kalnus ir ganė ten visą dieną, o vėlai vakare parsiginė ožkas namo ir užsklėndė lūšnelėje.

Leopardas vėl atėjo ir, sustojęs prie užsklėtų durų, saldžiu balsu paklausė:

— Ak, draugužė, šiandien man kaip tik pasitaikė būti slėnyje, bet kažkodėl tavęs ten nemačiau.

O Tota iš vidaus jam atsiliepė:

— Oi drauguži, mano ožkos užsispyrė. Kai rytą jas išleidau, ėmė ir nubėgo į kalnus.

— Kur tu jas ginsi rytoj? — paklausė leopardas.

— Jeigu joms taip patinka kalnuose, vėl jas ten ginsiu, — pasakė Tota.

Kitą dieną leopardas nubėgo į kalnus ir radęs užuoglaudą ėmė tykoti kaimenės. Jis ir šį kartą vylėsi pasigauti ožką. Bet Tota nuginė ožkas į mišką, o vakare parsivarė atgal ir uždarė lūšnelėje.

Leopardas vėl atėjo pas Totą. Jis buvo labai išalkęs ir nesitvėrė pykčiu, bet lipšniai pasakė:

— Brangioji draugužė, šiandien netyčia man pasitaikė būti kalnuose, bet tavęs nemačiau.

— Ak, — atsakė Tota, — ožkomis niekaip negali pasikliauti. Kai rytą jas išginiau, jos kad pasileis į mišką, ir man nori nenori beliko tik sekti paskui jas.

— Na, o kur tu jas ginsi rytoj?

— Drauguži, jeigu joms taip patinka miške, aš jas ten ir nuvarysiu, — atsakė jam Tota per užsklėstas duris.

Kitą dieną leopardas atsidūrė miške, bet Tota savo ožkas buvo nusivarius į slėnį, prižėlusį sodrios žolės. Ilgai laukė leopardas, bet supratęs, kad veltui laukia Totos ir jos kaimenės, baisiai iširdo. Jis nubėgo prie Totos lūšnelės, prasiplėšė skylę žolėmis dengtame stoge, įlindo pastogėn ir pasislėpė.

Grįžusi namo, Tota suvarė ožkas lūšnelėn ir užsklėndė duris. Pati ėmė taisyti vakarienę, susikūrė ugnį ir pakepė didžiulį gabalą mėsos. Leopardas gulėjo ant stogo sijų, dusdamas nuo dūmų, bet nesitraukė ir vis stebeilijo į apačioj triūsiančią Totą.

Netrukus leopardas užuodė valgio kvapą ir šniukštelėjo nosimi. Kepančios mėsos kvapas maloniai sukuteno jam šnerves, ėmė tekėti seilės. Jos bėgo nuo liežuvio galo ir lašėjo tiesiai į ugnį. Lašas, nukritęs į ugnį, sušnypšdavo. Todėl Tota žinojo, kad leopardas guli viršuje, ant sijų. Bet ji nežiūrėjo aukštyrų ir triūsė prie ugnies toliau. Pagaliau Tota pasakė:

— Leopardai, drauguži, leiskis žemyn, eikš valgyt, pietūs jau gatavi.

Leopardas taip sutriko, kad nieko neatsakė. Jis patyliukais nusileido ir atsitūpė pas ugnį laukti pietų.

Tota dar kurį laiką plušėjo, kol viską baigė, o paskui atsisėdo prie ugnies šalia leopardo ir, kaip dera pagal paprotį, pasakė:

— Leisk, pati paduosiu tau kąsnelį, išsižiok!

Leopardas išsižiėjo.

— Kiek platėliau, aš tau duosiu labai didelį kąsnį, — pasakė Tota.

Alkanas leopardas dar plačiau išsižiėjo.

— Dar plačiau, — pasakė Tota.

Leopardas taip išžiėjo nasrus, jog beveik nieko nebematė. Tuomet Tota ištiesė ranką prie ugnies, bet ištraukė ne mėsos gabalą, o įkaitusį iki baltumo akmenį ir įbruko jį leopardui į nasrus. Šis suriaumojo iš skausmo ir sudribo ant aslos negyvas.

Bet leopardas buvo labai didelis, sunkus, ir Tota negalėjo išvilkti jo iš lūšnelės. Kad ir kiek Tota jį tuskino, nepajėgė patraukti iš vietos. Tada apklojo jį kilimėliu.

Tuo tarpu keptos mėsos kvapas atsklido iki babuino pirkios. Ir netrukus babuinas pasibeldė į Totos duris.

— Ką tu šiandien kepi? Ar negalėtum ir man duoti vieną kitą kaulelį? — paklausė jis.

— Sėsk ir valgyk, — pakvietė Tota.

Babuinas atsisėdo ir puolė godžiai ėsti. O pataikė atsisėsti ant kilimėliu apkloto leopardo.

Staiga Tota paklausė:

— O gerbiamas dėdule, kodėl tavo tokios gyslotos rankos? Babuinas pažvelgė į Totą iš viršaus ir atsakė:

— Kodėl mano rankos tokios gyslotos? Aja-jai, tokia mažiukė ir dar šitaip klausia! Na gerai jau, gerai: mano rankos pasidarė gyslotos todėl, kad aš karys ir ginu kaimą. Kai einu į mūšį, tai vienoj rankoj stipriai spaudžiu ietį, o kitoj — kovos kirvį! Mano trynės ir gumbai — tai vis šaunumo žymės!

— Ak šit kaip, — pasakė Tota. — O kodėl tokia raudona tavo krūtinė?

— Mano krūtinė, — atsakė babuinas, prarijęs kąsnį, — raudona todėl, kad nuolat trinas į skydą, kai nuo priešų ginu savo gyvulius!

— Šit kaip! — romiai pasakė Tota. — Bet, dėdule, kodėl toks plikas tavo užpakalis?

— Jis plikas todėl, kad aš per dienų dienas šuoliuoju ant žirgo, kaip ir visi narsūs vyrai, — pasakė babuinas, pastvėręs dar vieną kaulą.

— Bet, dėde, — kukliai tarė Tota, — kodėl taip giliai įdubusios tavo akys?

— Mano akys? Matai, jos taip įkrito todėl, kad kiauras naktis praleidžiu kalnuose su ietimi ir skydu, tamsoje žvalgydamasis plėšikų ir vagių, kurie grobia mano galvijus!

— Ak, dėdule, koks tu narsus! — nusistebėjo Tota.

Babuinas tik galva linktelėjo — burną buvo prisikimšęs valgio.

— Dėde, neįau tu nieko nebijai?

— Aš nežinau, kas yra baimė! — pasakė babuinas.

— O ar tu, dėdule, iškęstum, jei kas adata imtų badyti tau uodegą?

— Na, žinoma, — atsakė babuinas.

Tuomet Tota atsistojo už babuino ir ėmė siūti jo uodegą prie leopardo uodegos.

— Oi, — suriko babuinas.

— O, jeigu tu nesi narsus, tai geriau nesėdėk prie mano stalo, — pasakė Tota.

— Siūk, siūk, — atsakė babuinas, kimšdamasis už abiejų žandų.

Tota siuvo toliau.

— Oi, kam tu tai darai? — paklausė babuinas.

— Na gerai, jei tu nesi narsus...

— Siūk, siūk! — pakartojo babuinas, vėl siekdamas mėsos.

Bet Tota jau buvo baigusi siūti.

— Ar ir dramblio tu nebijai? — paklausė Tota.

— Cha, to betrūko, bijosiu mat šito drimbos!

— Tai galgi liūto bijai?

— Fui, to prakaulio!

— Tada gal leopardo?

Babuinas nustojo čiaumoti ir krūptelėjo.

— Hm, leopardo...

Tą pat akimirką Tota nutraukė kilimėlį nuo negyvo leopardo.

Kaulas iškrito iš gyslotos babuino letenos, persigandęs jis

pašoko ir puolė lauk iš Totos lūšnelės, vilkdamas iš paskos leopardą.

Taip sumanioji Tota atsikratė iškart dviejų plėšrūnų, kurie nedavė jai ramiai gyventi.

LIŪTO IR KIŠKIO MEDŽIOKLĖ

Etiopijoje kiškis, lygiai kaip beždžionė ir šakalas, garsėja savo protu. Gandas apie jo protą sklinda toli per kalnus ir lygumas. Kiškį gerbia net stambieji grobuonys — liūtas ir leopardas.

Sako, jog sykį liūtas pastvėręs kiškį ir jau norėjęs jį suėsti.

— Kodėl, kai tu į mane žiūri, tau teka seilės? — paklausė kiškis.

— O argi tu ne mėsa? — pasmalsavo liūtas.

— Mėsa tai mėsa, tik kad aš baisiai mažas ir liesas, — pasakė kiškis. — Vargu ar tu manęs priėsi. Kodėl gi mudviem nepatraukus drauge pamedžioti ir nepasigavus ko nors riebesnio, gardesnio?

— Su tavim? Į medžioklę? — nusijuokė liūtas. — O ką gali sumedžioti toks žvėrelis kaip tu?

— Eime į kaimą, kur gyvena žmonės, — pasakė kiškis. — Ir jeigu nesumedžiosim ko nors riebesnio, tada galėsi ėsti mane.

Liūtas su kiškiu nutykino prie kaimo, kur gyveno žmonės, ir jo pakrašty liūtas pačiupo jauną riebę buliuką. Kiškis irgi mėgino ką nors pasigauti, bet jam pasitaikė tik nususes asilas — tasai vartėsi po kelio dulkes.

Pasiėmę grobį, liūtas ir kiškis patraukė namo. Kiškis pavydžiai žvilgčiojo į riebę buliuką, jam net seilės tekėjo. Galų gale jis tarė:

— Ak, liūte, kaip tau vis dėlto nepasisekė!

— O kodėl? — nustebo liūtas.

— Tas vargšas buliokas toks liesas, toks nusmurgęs — jau verčiau tu suėstum mane.

Liūtas nustebeęs pirma pasižiūrėjo į savo grobį, paskui į asilą.

— Man jis neatrodo liesas, — pasakė liūtas.

— Kas nežino — jeigu muši riebę žvėrį, nuo jo kyla garas, — pastebėjo kiškis.

Liūtas niekad nebuvo to girdėjęs, bet vis tiek pritarė.

— Taip, tą visi žino.

Jis paėmė lazdą ir rėžė buliukui per nugarą, bet joks garas nekilo.

— Žiūrėk, jis vis dėlto riebus, — dvejodamas pasakė liūtas.

— O ne, jis vos gyvas iš bado, — atsiliepė kiškis ir tvojo

lazda savo gaišenai, kaulėtam asilui. Į orą pakilo debesys dulkių. Tai buvo dulkės to kelio, kur voliojosi asilas.

— Aha! — šūktelėjo kiškis. — Va čia tai iš tiesų tau būtų riebus kąšnelis.

Liūtas valandėlę pagalvojo ir tarė:

— Mainykim — man duok asilą, o tu imk buliuką!

— O ne, nieko nebus! — atsakė kiškis, priekaištingai žiūrėdamas į liūtą. — Juk aš sugavau asilą, vadinasi, man ir priklauso jį suėsti.

Liūtas supyko.

— Na tiek jau to, — nusiminęs pratarė kiškis. — Tegu būna, kaip tu nori.

Taigi liūtas pasiėmė gaišeną asilą, o kiškis — riebę buliuką, ir eina abu toliau. Beeidamas kiškis rado ant žemės aštuonias erelio plunksnas ir užsikišo už diržo lyg peilius. Kai juodu sutūpė pailsėti, kiškis tarė:

— Žiūrėk, liūte, aš turiu aštuonis rinktinius medžioklės peilius, jeigu vieną ir pamesčiau, man dar liktų septyni. O tu, toks galingas medžiotojas, turi vos vieną peilį. Ką gi tu darysi, jeigu jį pamesi?

Liūtas valandėlę pamąstė ir sako:

— Ginklus nešiotis dera dideliame medžiotojui, o ne tokiam mažiukui kaip tu. Mainykim.

— Oi, negaliu, — nesutiko kiškis. — Man kaip mažiausiam reikia nešiotis kiek begalint daugiau ginklų, kujo gi apsiginčiau.

— Tu dar ginčysies su manim?! — piktai suriko liūtas.

— Gerai, gerai, imk, kur man su tavim ginčytis.

Kiškis atidavė liūtui aštuonias erelio plunksnas, o pats pasiėmė peilį, ir abu nuėjo toliau. Priėjęs prie liūto olos, kiškis sustojo ir iš visų pusių ją apžiūrėjo. Ola buvo tik su viena anga. Kiškis palingavo galvą ir net liežuviu pliaukštelėjo.

— Aš taip ir maniau! Tai ne namai, o spąstai.

— Ką tu čia plurpi? — nustebeęs paklausė liūtas.

— Vienos vienintelės durys, ir tu nebijai? — pasiteiravo kiškis.

— Aš nieko pasauly nebijau! — suriaumojo liūtas. — Ko gi turėčiau bijoti?

— Ar ir žmonių nebijai?

— Na, nebent žmonių...

— Pažiūrėk į mano namus, — pasigyre kiškis. — Jie su daugybe durų. Jei medžiotojas įeitų pro vienas duris, aš išbėgčiau pro kitas. O jeigu jis įeitų pro kitas, aš pasprukčiau pro trečias. O jeigu

medžiotojas įeitų į tavo olą, kurgi tu dingtum?

— Tavo teisybė! — sutiko liūtas. — Man šitai niekad ir į galvą neatėjo! Mainykim.

— Mainyti? Ė ne, ko negaliu, tai negaliu, — atsakė kiškis. — Labai čia man reikia gyventi spąstuose!

Bet liūtas taip nuožmiai pažvelgė į kiškį, kad tasai tuoj suburbлено:

— Na gerai, gerai, jeigu jau taip užsispyrei.

Kiškis ir liūtas apsikeitė namais.

Kiškis įlindo į liūto olą ir užsisklendė duris. Paskui pasiplovė buliuką, išsivirė mėsos, prisivalgė ir pasidarė dar riebesnis negu buvo.

O liūtas įėjo į kiškio olą, išsitraukė iš už diržo plunksną ir pamėgino nudurti asilą. Bet kur tu plunksna jį nudursi — ji tik kuteno asilą. Liūtas pamėgino asilą nudurti antrąja plunksna, bet ji tik dar labiau kuteno. Asilas žvengė. Liūtas išsitraukė trečiąją plunksną ir vėl pamėgino asilą nudurti, bet šis jau nebeištvėrė ir šoko laukan.

Iki šiol žvengia ir bliūvauja asilas, prisiminęs, kaip liūtas jį kuteno erelio plunksnom. Patys kada nors pasiklausykit.

ASILAS PASIUNTINYS

Kartą jojo asilais du valstiečiai ir susitiko ant siauro kalnų tako. Juodu kaip ir dera pasisveikino, pasiteiravo vienas kitą apie sveikatą, šeimyninius reikalus ir, žinoma, apie gyvulius. O paskui įsišneko apie liūtis, derlių. Besišnekėdami pastebėjo, kad asilai irgi suėjo arčiau, linguoja galvas ir uosto vienas kitą.

Vienam valstiečiui tas labai nepatiko, todėl jis piktai pasakė:

— Argi negana, kad mudu pasisveikinom? Nejaugi mūsų asilams irgi reikia šnekėtis?

O kitas nusišypsojo ir jam atsakė:

— Tu tiesiog nežinai, kas yra. Klausyk, aš tau papasakosiu. Matai, nuo senų laikų asilai buvo darbo gyvulėliai. Ir štai prieš daugelį metų jie susibėgo į didelę sueigą ir išsirinko pasiuntinį, kad šis nueitų pas dievą ir paprašytų jį visus išvaduoti iš žmonių žiaurumo ir jungo. Daug metų praslinko, o pasiuntinys vis negrižta. Ir dabar, kur tik du asilai susitinka — ant kelio ar turguje, jie sukiša galvas ir šnibždasi: „Ką, ar dar negrižo mūsų pasiuntinys?“ Todėl pamatęs asilus uostant vienas kitą, nepyk — atmink, kad visos gyvos būtybės žemėje svajoja apie laisvę.

APIE SENĄ ŠUNĮ IR ŠAKALĄ

Vienas šeimininkas turėjo šunį. Visą gyvenimą šuo doriai ir ištikimai jam tarnavo, bet pagaliau nuseno, neteko jėgų ir nebestengė sergėti namų. Ir štai sykį šeimininkas sako pačiai:

— Kam veltui šerti seną šunį, gal geriau užmušam, o į jo vietą paimam jauną?

Šuo išgirdo šiuos žodžius ir labai nusiminė. Išbėgo lauk, prisiminė, kiek metų sąžiningai ir budriai tarnavo savo šeimininkui, ir apsisverkė. Žiūri — priešais beateinąs šakalas. Pamatęs raudantį šunį, šakalas priėjo ir klausia:

— Kas tau atsitiko? Koks sielvartas tave slegia?

— Šeimininkai nori mane užmušti: juk aš senas ir jiems nebereikalingas.

Pagailo šakalui šuns, jis ir sako:

— Nors mūsų šeimos ir nesutaria, man gaila tavo senatvės. Duosiu tau patarimą.

Senasis kiemsargis nudžiugo ir, atgavęs viltį, klausia:

— Sakyk, brangysis, ką turiu daryti?

— Jei nori, kad šeimininkai rūpintųsi tavim kaip anksčiau, tai rytoj rytą, kai tik jie išeis iš namų, mes taip padarysim: aš įbėgsiu į trobą, pagrobsiu jų vaiką ir nusinešiu, o tu šok iš būdos ir bėk manęs vytis. Kad šeimininkai pamatytų, koks tu ištikimas, aš, nubėgęs iki upelio, sustosiu ir, tarsi būčiau tavęs išsigandęs, vaiką pamesiu. O tu pulk mane ir lok kiek gali. Išgirdę lojimą, atbėgs šeimininkai ir, viską pamatę, tavęs pagailės.

Šuo išklaušė šį protingą patarimą ir apsidžiaugęs parbėgo namo. Rytojaus dieną, vos tik šeimininkas su pačia išėjo, šakalas įpuolė trobon, pastvėrė vaiką ir spruko pro duris. Šuo, kaip buvo sutarę, jį nusivijo ir, kai tik šakalas, nubėgęs iki upelio, stabelėjo ir paleido vaiką, šuo jį užstojo ir pašėlo loti. Išgirdę lojimą, atbėgo vyras su pačia ir mato: senasis šuo, kurį jie ketino užmušti, narsiai gina nuo šakalo dantų jų kūdikį.

Nuo to karto šeimininkai ištikimąjį šunį vėl mylėjo ir šėrė iki jo dienų galo.

Taip žmonės sako.

KAIP SUSIVAIDIJO DVI KATĖS

Gyveno dvi katės, dvi draugės. Juodvi labai mylėjo viena kitą. Sykį išalkusios abi naktį išėjo ieškoti maisto ir galiausiai nuslimpinė iki vieno turtuolio namų. Sulindo pro langą į vidų ir, radusios

ant stalo mėsos, labai apsidžiaugė. Kiekviena pastvėrė po gabalą ir tuoj pat stryktelėjo pro langą lauk. Paskui viena jų pamatė, kad kitos gabalas didesnis už jos, ir sako:

— Pasidalykim mėsą po lygiai ir suėskim.

O draugė jai atsako:

— Mano gabalas didesnis, o tavo mažas. Kuriam galui aš turėčiau dalytis su tavim savo mėsą?

Juodvi susivaidijo ir kibo viena kitai į gaurus. O tuo tarpu, užsiglaudęs už medžio, jų vaido klausėsi vienas šakalas. Per patį įkarštį jis išlindo iš už medžio ir klausia:

— Ko judvi riejatės?

Katė, kurios gabalas buvo didesnis, atsakė:

— Ponas šakale! Vėlai naktį, rizikuodama gyvybe, aš nusičiupau šį didelį gabalą mėsos, o jai teko mažas. Dabar ji nori, kad mėsą pasidalyčiau su ja. Kai pasakiau, kad kiekvienas turi būti savo gabalą, ji nesutinka. Štai mudvi ir susivaidijom.

Ta katė, kurios gabalas buvo mažas, pasakė:

— Ji pastvėrė didelį gabalą mėsos ir nenori pasidalyti. Štai mudvi ir susivaidijom.

Šakalas atidžiai išklausė kates ir sako:

— Argi judvi nežinot, kad šioj apylinkėje aš teisėjas? Eikit šen, ir aš nusprėsiu, kuri kalta, o kuri ne.

Jis tuoj atsitūpė po medžiu ir įsakė juodviem atnešti svarstyklės, tada padalysiąs mėsą po lygiai. Katės tuoj nubėgo svarstyklių, greitai surado jas ir atnešė šakalui. Šakalas padėjo mėsą ant svarstyklių ir, nustatęs, kad vienas gabalas sunkesnis už kitą, pasakė juos sulyginsiąs ir atsikando nuo didžiojo gabalo. Tačiau didysis vis dar nusvėrė. Šakalas atsikando dar sykį, bet svarstyklės rodė kaip rodžiusios. Tada jis dar sykį nukando nuo vieno, paskui nuo kito gabalo. Mėsos vis mažėjo ir mažėjo.

Katės pamatė, kad jis baigia suėsti jų mėsą, ir sako jam:

— O, ponas šakale, mudvi jau įsitikinom, kaip teisingai tu teisėjauji. O dabar atiduok mudviem mėsą. Mudvi susitaikysim ir ją suėsim.

— Anksčiau reikėjo taikytis, — atsakė šakalas. — Visą dieną prasiplūčiau su jumis, spręsdamas jūsų ginčą, o dabar kaip atlygį už savo vargą pasiimu liekaną.

O katės taip ir liko be nieko.

Taip žmonės sako.

MARKATA IR KROKODILAS

Sykį ant vienos didelės upės kranto susitiko krokodilas ir markata. Juodu susidraugavo. Markata atsitūpė medyje, paupio tankumyne, o krokodilas, išlindęs iš vandens, atsigulė po tuo medžiu ir ėmė ją šnekinti:

— Papasakok man apie savo gyvenimą! — paprašė jis.

— Aš bastausi po visą mišką ir visur ką nors susirandu: ar stiebelį, ar grūdėlį, ar varpelę, ar lapelį. O kai pamatau žmogų ar šunį, tuoj įsikariu medin ir per viršūnes pasprunku nuo jų. Taip ir gyvenu, — papasakojo jam markata.

— O aš maniau, kad tu gerai gyveni, ir pats norėjau taip gyventi! — pasakė tada krokodilas. — Bet dabar matau, kad tavo gyvenimas nėra lengvas. Užuoat striksėjus iš vienos vietos į kitą ar kybojus šiame medyje ir drebėjus iš baimės, verčiau gyventum taip kaip aš. Aš gyvenu kur kas geriau už tave.

— O kaip tu gyveni? Papasakok! — paprašė krokodilo markata. — Jei reikia, galiu ir aš plaukioti upėje. Vandeny man nešalta. Guolį įsitaisysiu kur nors vidury sausesnėj vietoj. Jeigu kas, drybsosiu ant kranto kaip tu. Maisto man atsiras ir vandeny, ir ant žemės. Vandeny gaudysiu žuvis, o ant kranto tykosiu grobio kur nors užsiglaudusi ir, kai nebus žmonių, užpulsiu savo auką ir nusitempsiu į vandenį.

Markata susidraugavo su krokodilu ir pasižadėjo atsilankyti pas jį į svečius. Krokodilas nusivedė ją į savo landą upės vidury. O tuo metu tenai susirinko daugybė krokodilų ir visi išsizioję tylėdami laukė grobio. Kai markata pamatė, kad jie nori ją stverti ir praryti, ji viską suprato. Bet tuoj jai šovė išganinga mintis.

— Klausyk, drauguži! — tarė ji krokodilui, kuris ją čion buvo atvedęs. — Tu šitiek turi giminaičių, o nori su jais supažindinti mane vieną. Rytoj sušauksiu visas savo giminaites ir visas supažindinsiu su jumis. Kokia prasmė susipažinti su tavo gimine man vienai!

Krokodilas slapčia šitai pašnibždėjo savo giminaičiams, ir tie atsakė:

— Teisybė, geriau tegul ji atsiveda ir visus saviškius.

Tada krokodilas nugabeno markatą į krantą.

„Gerai, kad man pasisekė išnešti kailį“, — pagalvojo ji ir vėl kreipėsi į krokodilą:

— Taigi, tu sušauk visus upės krokodilus, o aš suvadinsiu visas markatas. Susitiksim visi šioj vietoj ir drauge panirsim į vandenį.

Krokodilas sutiko ir, sutelkęs visus upės krokodilus, išrikiavo prie kranto. O markata tuo tarpu pasakė žmonėms:

— Aš priversiu išlįsti į krantą plėšrūnus krokodilus, kurie ėda žuvis ežeruose ir upėse ir grobsto žmones bei gyvulius, o jūs juos visus išgalabykit!

Paskui ji sušaukė markatas ir liepė joms sulipti į medžius. O kai krokodilai išropojo į krantą, žmonės juos apsupo ir išgalabijo. Tik vienam krokodilui pasisėkė išsprukti — tam pačiam, kuris šnekėjosi su markata.

Kartą tas krokodilas, vėl išvydęs markatą, ėmė kviestis pas save, bet ji atsakė:

— Kas sykį apgavo, tuo neverta tikėti!

Taip žmonės pasakoja.

HIENA IR ASILĖ

Viena hiena nuseno ir nebelindo iš savo urvo. Kartą netoliese ganėsi sena asilė, ir hiena, ją pamačiusi, ėmė skųstis:

— Och! Esu sena hiena. Visai nebeturiu jėgų! Och! Och!

Asilė, pamiršusi atsargumą, priėjo prie pat urvo angos, ir tada hiena pastvėrė ją dantimis. Bet sudraskyti asilę jai nepakako jėgų.

Ir ji piktai riktelėjo savo mažyliams:

— Čiupkit šitą asilę, parverskit ant žemės, sudraskykit į gabalus ir atneškit man mėsos!

Hienos vaikai apipuolė asilę, parvertė ir ėmė draskyti. Dalį mėsos jie surijo, o kas liko nunešė motinai.

Neradusi asilės širdies, toji paklausė vaikų:

— Argi ji neturėjo širdies?

Ir vienas hieniukas atsakė:

— Širdį tai ji turėjo. O va proto — ne. Antraip argi būtųėjusi prie hienos urvo.

Taip žmonės pasakoja.

APIE JAUTĮ, AVĮ, GAIDĮ IR ASILĄ

Ant vieno kalno drauge apsigyveno jautis, avis, gaidys ir asilas. Ilgai jie ten gyveno, be vargo, be rūpesčių, bet štai užėjo sunkus metas: ant kalno jiems nesisekė rasti maisto. Ir jie liepė

asilui paieškoti vietos, kur būtų vandens ir žolės. Asilas išėjo ir, suradęs vietą, kur buvo vandens ir žolės, prisidė, atsigėrė, o vėlai vakare sugrįžo. Tačiau nusprendė viską nuo savo draugų nusiėpti.

Kai jie paklausė, ar radęs tinkamą vietą, asilas atsakė:

— Ne, nieko gero aš neradau.

Bet gaidys staiga tarė:

— Nagi, parodyk mums snukį!

O kai asilas išsižiojo, jie pamatė, kad jo dantys prilindę žolės.

Tada gaidys suriko:

— Kaip tu drįsai mus apgauti!

— Grįždamas namo, radau truputėlį žolės ir paskabiau, bet tinkamos vietos rasti man nepasisėkė, — atsakė asilas.

Kitą dieną jie pasiuntė jautį paieškoti vietos, kur būtų vandens ir žolės. Kai jautis rado vietą, kur buvo vandens ir žolės, jis priėdė, atsigėrė ir, sugrįžęs pas savo draugus, pasakė:

— Aš radau vandens ir žolės. Eime tenai! — ir jie nukeliavo į naują vietą ir ten apsigyveno.

Kartą asilas, priėdęs kiek telpa, paprašė savo draugų:

— Leiskit man trupučiuką pabliauti!

Bet tie jam atsakė:

— Ne, verčiau tylėk. Dar išgirs mūsų priešai, ateis ir išpjaus mus!

Tačiau asilas nesiliovė jų prašęs ir taip visiems įkyrėjo, kad jie leido:

— Na gerai. Tik stenkis bliauti tyliai.

Kur tau asilas iškęs, ėmė ir užbliovė visa gerkle.

O tuo tarpu bėgo pro šalį leopardas su šakalu. Šakalas išgirdo bliuanant ir sako leopardui:

— Man regis, ką tik asilas bliovė.

Bet leopardas atsakė:

— Čia neišgirsi naminio gyvulio balso! Tu meluoj!

Bet asilas ir vėl, draugų priprašęs, garsiai užbliovė. Šį sykį jo bliovimą išgirdo ir leopardas.

— Tu sakei teisybę, — tarė jis šakalui.

Ir juodu nubėgo ten, iš kur buvo girdėti asilo balsas.

Kai leopardas ir šakalas atsidūrė netoli tos vietos, kur buvo įsikūrę gyvuliai, šakalas dingo.

Gyvuliai, išvydę leopardą, baisiai išsigando. Bet gaidys tarė:

— Jeigu leopardas dabar mus užpuls, aš skrisdamas kaposiu jam akis; tu, jauti, durk jį ragais; tu, avine, badyk galva; o tu, asile, trenk jį ant žemės.

Ir, kai leopardas juos užpuolė, jie visi drauge jį nudobė. Paskui nudyrė jam kailį ir patiesė ant žemės džiūti. Tuo tarpu šakalas atsivedė dramblių. Gyvuliai, juos išvydę, labai išsigando. Bet gaidžiui tuoj šovė į galvą išganinga mintis: „Dabar aš padarysiu taip, kad jie nudaigos vienas kitą“, — nusprendė jis ir tarė drambliams:

— Stipriausias iš jūsų tegu sėdasi ant leopardo kailio!

— Aš ant jo sėsiu, — pasakė vienas dramblys.

— Ne, aš! — suriko kitas.

Drambliai susikivirčiojo ir nudaigojo viens kitą.

Tada šakalas atsivedė hienų. „Na, hienos tikrai su jais susidoros“, — pagalvojo jis.

Hienos priėjo arčiau ir sako gaidžiui:

— Eik šen! Mes norime su tavim pasitarti.

O gaidys atsako:

— Tegul viena iš jūsų užsideda ant nugaros sausos žolės glėbelį ir ateina čionai. Tada aš ant jos užsėsiu ir atjosiu pas jus.

O savo draugams jis prisakė:

— Kai užsėsiu ant hienos raitas ir jums pasakysiu: „Duokit man rimbą“, — jūs paduokit man kuragalį.

Hiena, apsikrovusi sausa žole, priėjo prie gaidžio. Tas užsiropštė ant jos ir sako draugams:

— Duokit man rimbą!

O tie padavė jam kuragalį. Gaidys paėmė kuragalį, įkišo į sausą žolę ant hienos nugaros ir nuskrido. Hiena, pajutusi, kad ant nugaros dega žolė, galvotrūkiškai nukūrė pas savo drauges. O tos, pamačiusios ją degant, baisiai persigando ir išlakstė.

Ir tada gaidys pasakė:

— O gal geriau grįžkim namo?! Tegul jautis grįžta į savo bandą, avis — į savo, asilas tegul eina pas asilus, o aš grįšiu į Chabašo šalį ir lesiosiu ten spragintus grūdus.

Ir visi gaidžio paklausė.

Nuo to laiko Chabašo šalyje atsirado daug gaidžių, jie ir dabar ten gyvena.

Taip žmonės pasakoja.

NENUOVOKUS JAUTIS

Liūtas, leopardas, hiena ir jautis nutarė draugauti. Iš pradžių hiena surengė puotą ir visus pašikvietė į svečius. Hiena vaišino, visi valgė ir gėrė. Antras į vaišes pašikvietė leopardas, ir vėl

visi valgė ir gėrė. Paskui atėjo eilė liūtui puotą kelti, svečius vaišinti, ir vėl visi valgė ir gėrė.

Pagaliau atėjo jaučio eilė. Jautis suruošė vaišes ir susikvietė draugus.

Skirtą valandą visi suėjo ir, paragavę vaišių, pasakė:

— Pietūs labai gardūs, bet kodėl tu neduodi mėsos?

— Jūs gi žinot, kad mūsų visa giminė jos neėda. Todėl aš jos ir nepataisiau, — atsakė jautis.

— Tu pats galėjai ir neėsti. Bet jeigu būtum mus pavaišinęs mėsa, nieko nebūtų atsitikę. Dabar tu prasikaltai, ir už bausmę mes atimsim tau vieną koją.

Kai jie nugraužė jam koją, jautis nugaišo. Pamatęs, kad jautis jau negyvas, liūtas įsakė pašaukti šakalą ir liepė jam išdalyti mėsą. Šakalas mėsą išdalijo, bet nemačiom nugvelbė ir suėdė jaučio širdį.

Kai žvėrys užmatė, kad dingusi širdis, jie nustebę paklausė šakalo:

— O kur tu dėjai širdį? Argi jisai jos neturėjo?

Ir šakalas atsakė:

— Širdį tai jis turėjo, tik proto — ne. Antraip argi būtų su jumis draugavęs.

VORAS IR ŠILKAVERPIO VIKŠRAS

Sako, kartą voras susitikęs šilkaverpio vikšrą ir ėmęs iš jo šaipytis:

— O, ponas vikšre, kaip puikiai tu audi? Tu taip skubi, taip greitai dirbi, kad praeis šimtas metų, kol savo verpalais ką aprensai! Verčiau pažiūrėk į mane: jei panorėsiu, tai per vieną kitą minutę tiek priausiu, kad tuo audiniu visą sieną aptrauksiu!

Ir štai ką vorui atsakė šilkaverpio vikšras. Jis romiai tarė:

— Ką gi, teisybė, savo voratinkliu tu visą sieną gali apausti. Bet žiūrėk: per tavo voratinklį kaip ir pirma siena matyti. Tai pasakyk man, ponas vore, kas norės vilkėti drabužį iš tavo voratinklio? O aš dirbu neskubėdamas, tačiau nėra stipresnio audinio už manąjį. Ir nors nedaugį galiu aprengti, bet mano audinys kiekvieną apsaugo ir nuo karščio, ir nuo šalčio.

Kas visada skuba, tas padaro daug, bet prastai. O verčiau padaryti mažiau, bet gerai.

HAUSŲ PASAKOS

PAUKŠČIŲ IR ŽVĖRIŲ KARAS

Gaidys su drambliu buvo kaimynai. Kartą dramblys atsirėmė į gaidžio pirkelės durų staktą ir ji sulūžo. Iš piktumo gaidys prišlavė krūvą šiukšlių ir sumetė jas į dramblio pirkią. Dramblys pamatė šiukšles ir sako:

— Gaidy, mums teks kautis, antraip nesibaigs mūsų vaidas.

— Gerai, — sutiko gaidys. — Sušaukim kiekvienas savo giminaičius.

Ir štai dramblys apsakė visiems žvėrimis, kas nutiko, o gaidys papasakojo visiems paukščiams. Abi pusės pasirengė kautynėms. Žvėrių vyresnioji buvo hiena, ji ir prižiūrėjo saviškių ruošą. Iš paukščių pas gaidį atėjo vanagas ir tarė:

— Leisk man būti vadu.

Gaidys sutiko, ir jie pasiuntė strutį sužinoti, ar jau susirinkusi žvėrių kariauna.

Atsitiko taip, kad hiena irgi nusprendė pasižvalgyti, ar pasiruošę paukščiai, todėl hiena ir strutis susitiko.

— Ei! — riktelėjo hiena. — Kaip ten jūsų kariauna, ar pasiruošusi?

— Taip! — atsakė strutis. — O jūsiškė?

— Mūsiškė irgi, — atsakė hiena.

— Tai gerai, — pasakė strutis, — eik atgal ir pasakyk savo kariuomenei, o aš irgi eisiu atgal pasakyti saviesiems.

Kai strutis pasisuko eiti atgal, hiena pamatė, kokios mėsingos jo kojos, ir užsimanė eiti.

— Palauk! — riktelėjo hiena. — Gal mudu pirmieji susigrumtume?

— Gerai, — atsakė strutis. — Tvok man tris kartus, o paskui aš tau tris kartus tvosiu.

Hiena priėjo ir tris kartus smogė stručiui.

— Dabar mano eilė, — pasakė strutis ir kad kirs hienai snapu, kad šnios sparnais, kad drykstelės nagais.

— Jau trys kirčiai, — pasakė hiena.

— Ne, ne trys, — paprieštaravo strutis. — Čia tik vienas.

Tai pasakęs, jis vėl puolė hieną ir išmušė jai akis.

Po to abu sugrįžo prie savo kariaunų.

— Kas atsitiko? — suriko žvėrys, pamatė hieną, grįžtančią išmuštom akim.

— Jų baisiai daug, — atsakė hiena, — žiūrėkit, ką jie man padarė!

Bet žvėrys vis dėlto puolė pirmyn, ir abi pusės patraukė į mūšį. Vanagas, paukščių vadas, išėjo į priekį ir pasveikino gaidį. Paskui paėmė kelis kiaušinius ir tekstelėjo drambliui į galvą.

— Žiūrėkit! Dramblio galva perskelta! — suriko jis.

Tai išgirdęs, dramblys pakėlė straublį, pasičiupinėjo galvą ir sušuko:

— Dievuli mano! Tikrai!

Tada vanagas numetė ant žemės netoli dramblio ilgą susuktą virvę.

— Žiūrėkit, — suriko jis, — drambliui straublys nukrito!

Kai žvėrys išgirdo jo šūksnį ir ant žemės išvydo virvės ringę, apsisuko ir leidosi į kojas.

Po mūšio gaidys pargrįžo į namus ir išsiuntė žygūną pas vanagą su tokia žinia:

— Vanage! Aš tau atlyginu už pergalę mūšy. Nuo šios dienos tu gali ateiti pas mane, kai mano pačios išperi vaikus, ir pasiimti kuris tik tau patiks. Tai bus tau atpildas.

VORAS, VARNOS IR KROKODILAI

Vienais metais kilo badas, ir niekas niekur negalėjo rasti maisto. Bet varnos saloje, upės vidury, aptiko didelį figmedį ir ėmė figas lesti bei nešioti jas namo.

Tai sužinojo voras. Jis rado klijuingų sakų ir išsitėpė sau pilvą. O kai varnos sugrįžo nešinos figomis, pasiėmė molinį kaušą ir nuėjo pas jas, apsimetęs, jog nori pasiskolinti žarijų ugniai užkurti. Varnos lesė figas, ir jų gabaliukai drabstėsi ant žemės. Voras paprašė ugnies ir, jos belaukdamas, atsitūpė taip, jog keli figos gabaliukai prilipo prie pilvo. Paskui, gavęs angliuką, jis pakilo ir išėjo namo, o varnos nė nepastebėjo, kad svečias išsinešė kelis gabaliukus figų.

Parėjęs namo, voras paslėpė figas ir išmetė angliuką. Paskui vėl nuėjo pas varnas, sakydamas, kad jam reikia dar vienos žarijos, ir vėl prisirinko figos gabalėlių. Bet kai jis taip padarė trečią sykį, viena varna neiškentė:

— Ar ilgai tu čia vaikščiosi? Ateini žarijų ir jas išmeti, o paskui vėl ateini.

— Aš jų neišmetu, — teisinosi voras, — jos pačios užgęsta.

— Netikiu, — pasakė varna. — Tai dėl figų tu čia landžioji. Jeigu tu, vore, nebūtum toks bjaurus, — šnekėjo toliau varna, — mes galėtume paimti ir tave į salą.

Tai išgirdęs, voras ėmė garsiai skūstis:

— Oi oi! — rypavo jis. — Nuo to laiko, kai mirė mūsų tėvai, niekas mumis nebesirūpina. Kai jie gulėjo mirties patale, tai mokė, kad mes būtume geri kaimynai ir kiekvienas, kas turi maisto, dalytųsi jį su savo broliais. Oi oi!

— Liaukis aimanavęs ir drožk namo, — pasakė varna. — Jei tu ateisi čia rytoj anksti rytą, mes paimsime tave į salą.

— Gerai, — pasakė voras, nusibraukė ašaras ir parėjo namo. Anksti rytą varna prižadino vorą. Paskui varnos pakilo į dangų ir drauge su voru išskrido į salą. Ten jos nutūpė į figmedį ir pradėjo rašyti vaisius. Bet voras, vos tik pamatydavo, kad kuri varna taikosi skinti figą, imdavo šaukti: „Toji mano, aš pirmas ją pamačiau, neskink jos.“ Ir varna palikdavo figą, o voras nusiraškydavo ir dėdavosi į savo maišelį. Taigi jis susigrobė visas figas.

Tada varna, kuri buvo atnešusi jį į salą, pasakė:

— Dabar, vore, supranti, ką aš turėjau galvoj, sakydama, kad tu bjaurus?

Kitos varnos irgi supyko ant voro. Jos ėmė ir visos nuskrido, palikusios jį figmedyje. Voras liko saloje vienas, kur tik žvelgė — visur vanduo. Todėl nežinojo, kur eiti.

Voras išbuvo ten, kur paliktas, kol nusileido saulė, o paskui tarė sau: „Jos juk šoko iš medžio žemyn, va ir aš taip padarysiu.“ Jis stryktelėjo žemyn ir lyg akmuo pliumptelėjo į vandenį. O vandeny atsidūrė tarp krokodilų.

— Tegelbsti mus alachas! — juos išvydęs, riktelėjo voras. — Tai štai kur jūs, krokodilai, gyvenat!

Kai krokodilai pamatė vandeny vorą, labai nustebo.

— Iš kur tu čia atsiradai? — paklausė jie.

— Neklauskit manęs, vaikai, — atsakė voras. — Aš pražuvau dar mažas, seniai, dar jūsų bobučių laikais. Jos visur manęs ieškojo, bet niekur negalėjo rasti. Ir tik dabar alachas pasigailėjo ir atvedė mane atgal pas jus. — Taip šnekėjo voras, ir ašaros sruvo jo skruostais.

— Liaukis ašarojęs, — pasakė krokodilai, — dabar tu privalai grįžti namo.

Tai pasakę, jie nunešė vorą į savo kaimą, į tuščią pirkį. Paskui krokodilai nusprendė:

— Duokime jam kiek purvo košės ir pažiūrėkim, ar tikrai

jis mūsų giminaitis. Jeigu suės ją, vadinasi, sakė tiesą. Jeigu ne — jis ne mūsų šalis.

Ir štai krokodilai privirė didelę kalebasą purvo košės ir pastatė priešais vorą.

— Vaikai, — pasakė voras, — kas jus išmokė gaminti šį protėvių valgių?

Kai krokodilai išėjo, voras išrausė žemėje duobutę, praurė kalebasos dugną ir pastatė ją ant tos duobutės. Kai duobutė pritekėjo košės, jis pašaukė krokodilus ir tarė:

— Ačiū, vaikai, eikit ir išbaikit, kas liko.

— Nėra abejonių, — pasakė krokodilai, pamatę tuščią kalebasą, — jis iš mūsų šeimos.

Pirkioje, kur apgyvendino vorą, gulėjo šimtas vienas krokodilų kiaušinis. Voras juos pamatė, ir kai visi krokodilai susiruošė miegoti, jaunikliams pasakė:

— Vaikai, jeigu naktį išgirsit traškant, tai pasakykit: „Mūsų svečias paleido vėjus.“

Vidurnaktį voras visus kiaušinius sudėjo į ugnį, o kai jie įkaito, ėmė skilinėti. Krokodilai išgirdo traškant, bet jaunieji krokodilukai ėmė šaukti: „Mūsų svečias paleido vėjus! Mūsų svečias paleido vėjus!“ Senieji krokodilai pradėjo barti jaunuosius, bet įsikišo voras ir sako:

— Nieko, nieko. Juk jie mano vaikaičiai, ar ne tiesa? Tegul sau šaukia.

Per naktį voras suėdė visus suskilusius kiaušinius, paliko tik vieną.

Rytą seniai krokodilai liepė jauniems sunešti ir suskaičiuoti kiaušinius.

— Šitą palikit man, — pasakė voras, — jį aš padėjau.

Tai pasakęs, jis pakilo ir pasiėmė kiaušinį, kurį vakar buvo pasilikęs, nesuėdęs, ir krokodilai jį pažymėjo.

— Padėk jį čia, — pasakė jie.

— O ne, — atsakė voras, — aš nunešiu jį atgal ir atnešiu kitą.

— Gerai, — atsakė krokodilai.

Voras išėjo, nuplovė žymę, kurią buvo pažymėję krokodilai, ir vėl atnešė tą patį kiaušinį. Nešiojo tol, kol krokodilai suskaičiavo šimtą vieną kiaušinį ir nusiramino, kad visi tebėra.

Tada voras pasakė:

— Manau, dabar reikėtų pareiti namo ir atsivesti pačią su vaikais. Jie jūsų pusbroliai, todėl mes visi galime gyventi drauge. Galų gale šeima juk svarbiausia, ar ne tiesa?

— Žinoma! — ėmė šaukti krokodilai. — Tik greičiau sugrįžk,

ir galėsi sau žaisti su savo vaikiaičiais — sūnėnais ir dukterėčiomis.

— Labai gerai, — pasakė voras.

— Nuveskit jį prie upės ir perkelkit į kitą krantą, — liepė krokodilai.

Vorą nuvedė ant upės kranto ir įsodino į valtį. Kai valtis atsidūrė vidury upės, voras pasakė:

— Pažiūrėkit, ar visi kiaušiniai sveiki.

Keletas krokodilų nuropojo į sandėlį ir rado ten tik vieną kiaušinį. Jie atbėgo ant kranto ir ėmė šaukti:

— Plukdykit atgal tą apsišaukėlį! Plukdykit atgal tą apsišaukėlį!

Bet krokodilas, kuris irklavo valtį, buvo apykurtis ir neišgirdo, ką jie sako. Kai visi krokodilai suriko: „Plukdyk jį atgal!“ — voras savo kėlėjui pasakė, kad jie šaukia: „Paskubėk! Tuoju prisidės potvynis!“ Taip voras laimingai pasiekė krantą ir pargrižo namo.

GUDRUS KATINAS

Vienas katinas taip mokėjo peliauti, kad visos apylinkės pelės bijojo išlįsti iš savo urvelių. Bet ilgainiui katinas ėmė senti ir jau nepajėgė taip vikriai pagauti pelės kaip pirma. Tada jis griebėsi gudrybės. Atsigulė, užvertė kojas, išsižiojo ir apsimetė, kad nealsuoja. Pamatė jį viena pelė, nubėgo pas drauges ir kad suriks:

— Gera žinia! Katinas padvėsė!

— Iš tikrųjų pasaulis tapo puikus! — sušuko kitos pelės.

— Tą džiugią žinią reikia pranešti visiems mūsų giminaičiams, — pasakė seniausia iš visų pelių. — Tegul visi susirenka, ir mes surengsime šokius katino mirties proga.

Netrukus visos pelės išlindo iš savo landų, ėmė mušti būgnus ir šokti. Viena jų šastelėjo prie katino, brūkstelėjo jam uodega ir šuktelėjo:

— Šiandien džiaugsmo diena, šiandien laimės diena! Katinas padvėsė!

Jos pavyzdžiu pasekė kitos pelės. Prie šokančių prisidėjo ir senoji pelė.

— Šį didį šokį mes šokam, kai mūsų gyvenimas pasidaro ypač džiugus, — pasakė ji, užsiropštė katinui ant galvos ir

suriko: — Aš čia visų vyriausia! Senas visada pranašesnis už jauną. Aš mindžioju apgaviką, šoku ant jo...

Katinas tik strykt ir pastvėrė ją. Kitos pelės išlakstė į visas puses ir dar ilgai nekišo nosies iš savo urvelių.

OŽYS IR ŠUO

Kartą ožys su šuniu išėjo pasibastyti po pasaulį. Kai juodu išėjo pro vartus, ožys rado ant kelio hienos galvą, įsikišo ją į krepšį ir pasakė šuniui:

— Aš gudresnis už tave.

— Ne, — atsakė šis.

Ir juodu susiginčijo...

Staiga dangus aptemo — artinosi uraganas. Keliauninkai suskato ieškoti priedangos. Šuo tuoj sušuko:

— Matau miestą, antai ten, už uolų! Eime tenai.

O tame mieste gyvena hienos. Kelios dėmės dumples, pūsdamos ugnį.

— Eik ir padėk joms, — pasakė ožys šuniui.

Kiek padūmęs, tas suinkštė:

— Daugiau negaliu, aš visas drebu. Bėgam iš čia.

— Niekam tu netikęs! — atsakė ožys. — Duok, aš padumsiu.

Paėmė jis dumples už ašų ir uždainavo:

— Suėdžiau devynias hienas, o dešimtoji čia...

Ir jis pasidėjo šalia hienos galvą. Ją pamačiusios, hienos išlakstė iš miesto. Tada ožys nuėjo į stoginę, kur buvo laikomos pupos, o šuo į sandėlį, kur džiovinta mėsa. Prisiėdė juodu iki soties ir nusprendė likti šiame mieste. O hienos iki šiol bijo net priėti arčiau prie jo.

ŽEMĖS VOVERĖ IR EŽYS

Kartą lietus užklupo ežį prie žemės voverės olos.

— Ei šeimininke! Aš kiaurai peršlapau. Ar neatsirastų pas tave kampelis nuo lietaus pasislėpti? — paklausė ežys.

— Rasis, eikš į vidų, — atsakė voverė.

Ir juodu susėdo greta. Po kurio laiko šeimininkė šūktelėjo:

— Ei ežy! Ko tu badaisi? Man tai nepatinka. Pasislink!

— Ką tu šneki? — nustebė ežys. — Man ir čia gerai. O jeigu kam šioj oloj nepatinka, tas gali išeiti.

KAŲ TURI, BRANGINK

Sykį antilopė atėjo prie ežero atsigerti. Pamatė vandenį savo atspindį ir nustėjo susižavėjusi: „O, kokia aš graži! Esu tikra, kad visame miške niekas neturi tokių ilgų, smailių ragų, kaip aš. Bet, deja, mano kojos negražios. Ak, jeigu jos nors trupučiuką būtų panašios į mano ragus!“ O per tą laiką prie ežero pasirodė medžiotojai su šunimis. Antilopė šoko bėgti, ir kojos, kurios jai taip nepatiko, lengvai nešė ją į priekį. Netrukus šunys toli atsiliko ir antilopė pasislėpė tankiame sąžalyne. Bet čia ragai, kuriuos andai taip gyrė, įstrigo tarp šakų, ir ji niekaip negalėjo jų ištraukti. Šunys pasivijo ir užklupo antilopę, o paskui juos atbėgo medžiotojai ir ją nušovė.

ASILAS IR HIENA

Asilas tapė nešulius. Šeimininkas jį nuolat vaikė ir mušė, o nuo sunkių maišų net nugara įlinko. Kartą hiena jo paklausė:

— Sakyk man, asile, kodėl tu visada nešioji sunkius nešulius ir visada tave muša?

— Todėl, kad man patinka sunkumus nešioti, — atsakė asilas.

— Nejaugi?! — nustebė hiena.

— Taip, — pasakė asilas, — tu matai tik, kad mane muša, bet nežinai, kad paskui man duoda džiovintos mėsos, pabarstytos trintais žemės riešutais.

Tada hiena paklausė:

— Ar rytoj negalėtume mudu eiti drauge? Aš irgi noriu sunkumus nešioti.

— Gerai, — sutiko asilas.

— Vadinasi, rytoj aš eisiu drauge su tavim ir man taip pat užkraus nešulį! — nudžiugo hiena.

— Taip, — patvirtino asilas.

Kitą dieną juodu iškeliavo drauge. Hienai užkrovė sunkų nešulį. Bet ji pasakė, kad nieko nepaneš, jeigu jai neduos džiovintos mėsos. Kai hienai užkirto pirmą sykį, ji apsižvalgė, bet niekas jai nenešė džiovintos mėsos. Ji ėjo, o ją vis mušė ir mušė. Hiena taip nusilpo, kad nebevaliojo nė žodžio išdaužti, tik retkarčiais, kai užkirsdavo ypač skaudžiai, sudejuodavo:

— O, mėsos! O, duokit man džiovintos mėsos!

Vargais negalais nusikasė ji iki postovio ir, vos tik nuėmė našta, leidosi į kojas. Pabėgėjusi toliau, ji pasakė:

— Na, asile, šito tau nedovanosiu. Ir jeigu nuo šiolei pamatysiu kada asilą vieną, visada suėsiu.

Žmonės sako, kad nuo tos dienos ir prasidėjo asilo ir hienos nesantaika. Ir jeigu kurią naktį išgirsite kaukiant hieną, žinokit: ji prašo džiovintos mėsos, pabarstytos trintais žemės riešutais.

PASAKA APIE MAITVANAGĮ, HIENĄ, LAPEJĄ, LIŪTĄ IR ASILĄ

Kartą medyje tupėjo maitvanagis ir pamatė hieną, kuri vargais negalais atklipytao ir parvirto pavėsyje.

— Ar tu sveika? — paklausė jos maitvanagis.

— Kur čia būsi sveika, — atsakė hiena. — Vos atslinkau iki medžio. Prieš dešimt dienų piemenys mane primušė ir sulaužė koją. Nuo tada negaliu susirasti maisto. Matyt, teks nudvėsti iš bado.

— Nešnekėk taip, — pasakė maitvanagis, — aš nuvesiu tave pas savo šeimininką, jis kilnios širdies...

— Eime, — apsidžiaugė hiena, — bet pirma pasakyk man, ar tavo šeimininkas ne žmogus?

— Ne, jis miško valdovas. Bet tu jo nebijok, jis ne iš tų valdovų, kurie engia valdinius, — atsakė maitvanagis.

Kai jiedu nuėjo pas liūtą, maitvanagis pasakė:

— O miško valdove, tegu tavo dienos būna ilgos ir šviesios! Ši hiena prašo leisti įsikurti prie tavęs, kad iš tavo malonės nemirtų bado.

— Gerai, — pasakė liūtas, — bet pirma pasiklausk lapės, ar sutarsi su ja.

Lapė sutiko, ir ėmė jie gyventi trise kaip liūto tarnai. Nieko jiems netrūko, liūtas visko sau prisitiekdavo.

Sykį keliavo per mišką pirkliai. Vienas jų asilas parkrito ant kelio. Ilgai kamavosi su juo pirkliai, pagaliau nuėmė asilo nešulį, o jį patį paliko miške. Po kurio laiko asilas atsikėlė ir, skainiodamas jaunos lapus, nuėjo į mišką. Pasitaikė taip, kad jis atsidūrė prie liūto urvo. Pirmas jį pamatė maitvanagis ir mandagiai pasisveikino.

— Girdi, kaip jis vilioja asilą? Greitai mes pasigausim tą storpilvį, — pasakė hiena lapei.

Maitvanagis nuvedė asilą pas liūtą, ir šis paklausė jo, kaip atsidūręs miške.

— Šeimininkai paliko mane ant kelio, nes buvau toks silpnas,

jog nebepanešiau krovinio, — atsakė asilas, — štai ir atėjau pas
tave ieškoti globos.

— Negaliu tau atsakyti, — tarė liūtas. — Gyvenk čia. Jei tu
ieškai globos, niekas nedrįs tavęs skriausti.

Bet vieną kartą liūtas susitiko miške dramblių, ir abu susikovė.
Kovėsi visą dieną, bet nė vienas negalėjo kito įveikti. Sugrįžęs
į urvą, liūtas septynias dienas išdrybsojo paslikas. Medžioti
nėjo, ir jo tarnai, per tą laiką negavę ėsti, ėmė rodyti nepasi-
tenkinimą. Kas nežino, kur nėra šeimininko, ten nėra ir tvarkos!

Tada liūtas pasišaukė savo tarnus ir sako jiems:

— Patys matot, dabar aš neturiu jėgų medžioti. Todėl eikit
ir atneškite man ką nors paėsti.

— Gerai, — atsakė jie.

Bet vos tik išėjo, hiena tarė:

— Aš nepratusi būti taip ujama. Kokia gėda! Lakstysiu mat
ieškoti maisto! Man gėda ir pagalvoti. Mes turim viską apsvars-
tyti... Mūsų valdovas pats nežino, ką šneka.

— O jūs didieji! Patarkit, ką daryti! — šuktelėjo lapė.

— Norėčiau žinoti, kam su mumis gyvena šis niekam vertas
storulis? Štai jums ir maistas! Kuriems galams eiti medžioti tokią
šaltą naktį? Grįžtam ir pasakom tai miško valdovui. Juk asilas
nieko neveikia, tik baisia šnarpdamas trukdo mums miegoti!

— Kaip jums ne gėda, bičiuliai! — šuktelėjo maitvanagis. —
Kaip galima ėsti savo brolių? Ką mes pasakysim liūtui?

— Nutilk, — piktai kiauktelėjo hiena, — tu eini prieš liaudį.
Šlykštus, beširdi padare!

Sugrįžusi į urvą, hiena puolė ant kelių prieš liūtą:

— Tegu tavo dienos būna ilgos ir šviesios, o miško valdove,
— pasakė ji.

— Kaip, tu jau parnešei man maisto? — nustebo liūtas.

— Ne, tik noriu tau pranešti kai ką malonaus. Sakyk, ką tu ke-
tini daryti su ta mėsa, kurios mes turim namuose?

— Su kokia mėsa? — nesuprato liūtas.

— Nagi su asilu, — paaškino hiena. — Jei norėjai jį nupe-
nėti, tai jis jau gana riebus.

— Gerai sakai. Bet dėl riebalų, tai tu daugiau jų turi, juk tu
pirma ėmei storėti, — pratarė liūtas.

— Tavo teisybė, o miško valdove, — atsakė hiena, — bet
tu nesupratai manęs. Štai jau dvidešimt dienų aš nieko neėdžiau,
nebent tik ožkienos, ir...

Bet nespėjo hiena baigti šnekos, liūtas pašoko ir stvėrė ją.

— Pradėsiu nuo tavo galvos. Atsiteiskim! Užmiršai, kad aš

priemiau tave į savo globą, kaip ir kitus, kurie čionai gyvena? — suriaumojo liūtas.

Pamačiusi, kad liūtas nusuko hienai sprandą, lapė šoko bėgti. O maitvanagis nusijuokė ir pasakė asilui:

— Dabar būk ramus. Alachas visada padeda teisuoliui.

KAIP VORAS PERGUDRAVO GYVATĘ

Gyvatė turėjo jautį. Artėjo šventės. Švenčių išvakarėse gyvatė išsiruošė į mugę ir pasiėmė jautį parduoti, bet sakėsi parduosianti jį ne už pinigus, o ateisianti ir įkirsianti pirkėjui. Dabar tik pasakysianti, kada. Tai ir bus jaučio kaina.

Gyvatė su jaučiu apėjo visą mugę, bet niekas jo nepirko. Tada nuvedė jautį pas vorą į namus, ir voras paklausė:

— Kiek kainuoja tavo jautis?

Gyvatė atsakė:

— Savo jaučio už pinigus neparduodu, vietoj užmokesčio ateisiu ir įkirsiu pirkėjui.

Tada voras vagišius pasakė sutinkąs.

Gyvatė sako:

— Gerai, gali būti jautį, bet dvyliktą dieną po švenčių ateisiu ir tau įkirsiu.

— Gerai, taip ir padarykim, — sutiko voras.

Ir gyvatė išėjo.

Kai iki termino beliko vos viena diena, voras liepė savo pačiai primalti sorų miltų. Į miltus įmaišė nuodingojo tamarindo. Kai išaušo, baigėsi dvylika dienų. Ir štai atėjo gyvatė.

Voras ją pasveikino:

— Sveiką atvykusi!

O pačiai liepė:

— Atnešk vandens gyvatei atsigerti.

Jis norėjo, kad užpylusi atneštų tuos karčiuosius miltus. Pati atnešė.

Kai gyvatė išgėrė vandenį, voras tarė:

— Žiūrėk, ant dugno liko visas stiprumas. Suėsk tirščius.

Gyvatė paragavo, ir visi jos dantys sustingo. Voras jai sako:

— Dar atsigerk.

Gyvatė atsako negalinti daugiau gerti. O voras ragina:

— Iš vieno gurkšnio nėra naudos.

Gyvatė dar paima į nasrus skystimo. Jos žandai nusilpsta, sustingsta ir nebejudą.

Tada voras ištiesia jai savo koją ir siūlo:

— Dabar kirsk.

Gyvatė atsako:

— Ne, negaliu.

Voras spiriasi:

— Juk susitarėm, kad laikas baigiasi šiandien. Tai kirsk!

Gyvatė sakosi negalinti.

Tada voras taria:

— Gerai. Jeigu šiandien tu man neįkirsi, aš tarsiu, jog sumokėjau tau už jautį. Ir jeigu vėl tave čia pamatysiu, tu jau nieko negausi, nebent tik lazdų.

Ir gyvatė suprato, kad voras ją pergudravo. Ji atsakė:

— Gerai, mes sutarėme laiką, ir jis atėjo. Aš negaliu tau įkirsti, todėl sakau, kad tu užmokėjai. Daugiau čionai neateisiu.

GYVATĖ IR SKORPIONAS

Kartą pas gyvatę atėjo skorpionas ir paprašė nuodų, kad įkandęs galėtų prazudyti žmogų. Bet gyvatė pasipriešino:

— Ne, skorpione, aš neduosiu tau nuodų. Labai jau tu karštas, imsi žudyti visus iš eilės, nesirinkdamas.

Skorpionas prižadėjo gyvatei griebtis nuodų tik bėdos spiriamas, ir gyvatė jam tarė:

— Gerai, dabar eik namo, o rytoj ateik ir gausi nuodų.

Rytojaus dieną, kai gyvatė buvo iššliaužusi iš savo pirkios pasivaikščioti, skorpionas vėl atėjo. Kadangi šeimininkės nebuvo namie, skorpionas įropojo pirkion ir atsigulė palei duris jos laukti. Netrukus gyvatė parsirado ir verdama duris prispaudė skorpioną. Tasai išiutęs pašoko ir jai įgėlė. Gyvatė net ėmė raitytis iš skausmo.

Ir skorpionas paklausė gyvatės:

— Oi gyvate, kas tau atsitiko?

— Sveikas, skorpione, — atsakė gyvatė, — tai tu čia?

— O, aš jau seniai tavęs laukiu.

— Dėl dievo, — sušuko gyvatė, — kažkas man taip skaudžiai įkando, padėk jį surasti.

— Tai aš tau įkandau, — prisipažino skorpionas. — Eidama vidun, tu privėrei mane durimis, tai aš ir įkandau.

Tada gyvatė pasakė:

— Tuoju pat eik lauk iš mano pirkios. Neduosiu tau nuodų, nes pats pridarysi daug blogo — kandžiosi ir kalną, ir nekaltą.

JORUBŲ PASAKOS

KAIP KATINAS RUNGĖSI SU VĒŽLIU

Kitados žvėrių šaly katinas buvo laikomas geriausiu imtynininku. Nebuvo žvėries, kurio jis nebūtų nurungęs. Visi žvėrys pažinojo katiną, ir kiekvienas troško su juo draugauti. Kartą pas jį atėjo vėžlys ir pakvietė į svečius.

Katinas žinojo, kad vėžlys labai išmintingas ir gudrus, ir visai nenorėjo pas jį eiti. Jis greit sumetė, kaip atsisakyti. Bet vėžlys nuo jo neatstojo. Mat jam baisiai magėjo susidraugauti su katinul

Pagaliau katinas sutiko. Pažadėjo atsilankyti tik dėl šventos ramybės, o vėžlio draugystė jam buvo nė motais.

Atėjo katinas pas vėžlį ir nustebė: ko tik nėra ant stalo! Didžiulė gardi žuvis, palmių degtinės, fufu¹ ir kolariešučių. Katinui visa tai baisiai patiko. Tad susėdo abu su šeimnininku ir ėmė viską šluoti. Šočiai prisirijęs, katinas tingiai išsitiesė gaiviamė bananų lapų pavėsy. „O vėžlys ne toks jau blogas, kaip apie jį šneka“, — pagalvojo jis. Nuo tos dienos katinas ir vėžlys pasidarė dideli draugai. Dabar juodu dažnai drauge matydavai vėžlio kieme bananų pavėsy.

Netrukus vėžlys paklausė katino, kaip jam pasisekė pasidaryti tokiu geru imtynininku ir nugalėti kur kas stipresnius žvėris.

— O, tai labai paprasta, — atsakė katinas. — Reikia tik gerų burtų. Tai jie man padeda visus įveikti.

— Sakyk man, drauguži, — paklausė vėžlys, — o kiek jų yra ir kas tai per burtai? Gal per daug klausinėju? Bet aš — tavo draugas, ir man patinka tavo jėga.

— Na ką gi. Mielai tau juos pasakysiu. Man padeda du burtai.

Ir katinas pasakė vėžliui savo burtus. Bet nemanykit, kad katino būta tokio naivaus ir kvailo. Iš tiesų jis turėjo tris burtus, bet trečiojo vėžliui nepasakė.

Po kurio laiko vėžlys nustebino visus žvėris. Jis ėmė dažnai rungtis. Iš pradžių visi juokėsi. Bet greitai juokas virto nuostaba ir susižavėjimu. Vėžlys įveikdavo vieną priešininką po kito.

Vėžlio išmonės labai linksmino katiną, bet jis gudriai tylėjo.

¹Fufu — patiekalas iš grūstų mėnijokų, batatų, bananų ir pagardų.

O vėžlys ir toliau skynė pergalės laurus ir vis labiau rietė nosį.

Pagaliau atėjo diena, kurios katinas seniai laukė.

— Kodėl tu nešauki rungtis katino? — paklausė vėžlio draugai. — Katinas ilgai buvo nenugalimas, o dabar mes matom, kad jis nieko nebešaukia kovon. Atėjo metas tau tapti pirmuoju imtynininku žvėrių šalyje. Šauk katiną į kovą ir nugalėk jį.

— Gerai, — atsakė vėžlys. — Aš įveiksiu katiną ir priversiu jį pripažinti, jog aš geriausias imtynininkas šalyje. Eikit ir pasirkkit rungtynių dieną.

Ir štai toji diena atėjo. Susirinko daugybė žvėrių. Visi šurmuliavo ir jaudinosi, ginčijosi, katro bus pergalė. Žvėrys sutūpė aplink kovos aikštelę ir pasiruošė žiūrėti. Rungtynės turėjo būti labai įdomios. Juk nei katinas, nei vėžlys iki šiol nebuvo nugalėtas.

Kai katinas ir vėžlys susiėmė pirmą kartą, abu pasitelkė pirmąjį burtą. Po atkaklios kovos teisėjai paskelbė lygiąsias.

Antrą kartą juodu pasitelkė antrąjį burtą. Vėl nė vienas nenugalėjo. Vėl teko paskelbti lygiąsias.

Tada vėžlys pasiūlė pirmojo imtynininko vardą suteikti ir jam, ir katinui. Bet kur tau. Žvėrys ėmė šaukti. Jie visi kaip vienas pareikalavo trečiąsyk susigrumti ir išspręsti ginčą.

Daugiau burtų vėžlys nežinojo. Tad nusprendė pasinaudoti abiem iš karto. O katinas, žinoma, ištare trečiąjį burtą ir vėžlį nugalėjo.

Nuo tos dienos vėžlys laikosi atokiau nuo katino, aišku, ir nuo kovos aikštelės.

Nesipešk su draugu, net jeigu tariesi žinąs visas jo paslaptis.

APIE LEOPARDĄ IR DYGLIUOTĮ

Labai labai seniai, kai viskas dar tik buvo prasidėję, žvėrių šalyje gyveno dygliuotis. Tas dygliuotis draugavo su leopardu ir padėdavo jam išsipainioti iš įvairių smulkių kebeknių. Atsidūręs keblioj padėty, leopardas visuomet šaukdavosi jį pagalbon. O taip atsitikdavo gana dažnai.

Dygliuotis su savo šeima gyveno sau tyliai ramiai.

Leopardas buvo įsikūręs miške, o dygliuotis aukštoje žolėje kaimo pakrašty. Jis retai nukakdavo į mišką. O leopardas dažnai šlaistydavosi aplink kaimą.

Kartą kaimo gyventojai ėmė valyti naujus degimus pasė-

liams — jų turimą žemę jau buvo nulaisinta. Jie iškirto tankų pomiškį ir padegė. Ugnis apėmė aukštos žolės atvašyną.

Dygliuočiui pavyko išgelbėti pačią ir tris vaikus, bet jo namai sudegė. Nuo baisaus gaisro dygliuotis su šeima pabėgo į mišką. Atsikvėpė, tik nusigavę iki žalių brūzgynų. Ir čia dygliuotis prisiminė leopardą. Prisiminė, kiek sykių padėjo leopardui nelaimėje. Tad nusprendė paprašyti leopardo, kad juos priglaustų, kol pasistatys naujus namus.

Dygliuotis pasišaukė vyriausiąjį sūnų ir liepė jam nubėgti pas leopardą ir pasakyti, kokia juos ištiko nelaimė. Dar liepė paklausti, ar leopardas jiems neduotų pastogės ir maisto.

Jaunasis dygliuotis nuėjo pas leopardą, papasakojo apie jų vargus ir paprašė prieglaudos bei maisto.

O reikia pasakyti, kad leopardo būta pavojingo ir nedoro žvėries. Jis tik apsimetė, kad draugauja su dygliuočiu, nes norėjo naudotis jo paslaugomis bei pagalba.

Leopardas nusprendė taip: „Dabar iš dygliuočio menka nauda. Kam man jo bereikia?“ Todėl šiurkščiai atsakė: „Ateik, paėsk, paskui tave suėsiu.“

„Štai ir gaus dygliuotis su šeimyna amžiną prieglaudą“, — pagalvojo leopardas.

Jaunasis dygliuotis tą baisią žinią parnešė tėvui. Dabar tėvas suprato, koks nedėkingas tas leopardas. Kokia čia begali būti draugystė! Nuo šiolei dygliuočiams teks gintis nuo leopardų, o ne draugauti su jais.

Tuo tarpu leopardas nuslinko paskui jaunąjį dygliuotį. Jis puikiai suprato, jog dygliuočiai patys neis pas jį, kad juos suėstų. Pritykinęs pamatė, jog dygliuočiai išeina. Leopardas šoko jų vėtytis. Dygliuočiams veik nebeliko vilties išsigelbėti. Leopardas juos keliais šuoliais būtų pavijęs.

Bet, dygliuočio laimė, čia pat pasitaikė apleistas termitynas. Dygliuotis užmatė siaurą angą, greit suvarė vidun savo šeimyną, o paskui įbėgo ir pats. Paspruko leopardui visai iš panosės ir išsigelbėjo.

Dygliuočiui labai patiko naujieji namai, kuriuose atsidūrė, gelbėdamasis nuo leopardo. Jis taip ir liko tenai gyventi. Nuo to laiko dygliuočiai labai pamėgo olas ir senus termitynus.

O su leopardais jie nebenori turėti jokių reikalų.

SRAIGĖ IR LEOPARDAS

Žvėrių šalyje gyveno leopardas ir turėjo penkis vaikus. Žvėrys nemėgo jo už suktybes.

Vėžlys, kuris kirpdavo ir šukuodavo visus žvėris, kartą paklausė leopardo, ar jis nenorėtų apkirpti savo vaikų.

— Argi tu vertas kirpti mano vaikus, — suurgė leopardas. — Apkirpk juos, bet pirma privalai mane apkirpti. Aš tau nemokėsiu. Tu ir taip išgarsėsi, jeigu mes leisimės kerpami. Žiūrėk, gerai apkirpk, antraip pasigailėsi.

— Aš sutinku. Tu teisybę sakai, leopardel! Tikrai, tu darai man didelę garbę. Aš kirpsiu tave aukštam medy. Tai nustebės žvėrys, pamatę tave be gaurų.

— Gerai, — sutiko leopardas.

Jis įsilipo į medį ir išsitiesė ant šakos. Vėžlys pamažu užsikabarojo jam paskui. Leopardas nusižiovavo, mostelėjo uodega, užsimerkė ir liepė vėžliui greičiau pradėti. Vėžlys dėjosi besirengiąs leopardą kirpti, o iš tikrųjų kuo tvirtčiau raišiojo prie šakų jo plaukus. Paskui tyčia numetė žemyn savo žirkles ir nusi-leido iš medžio jų paimti. Vėžlys susirado žirkles ir sušaukė visus leopardo vaikus pažiūrėti, kaip jis kirps jų tėvą. O kai tie subėgo, vėžlys pasigavęs juos apmušė tėvo akyse.

Leopardas, išgirdęs jų kauksmą, suriaumojo iš pykčio. Tuoj jis parodys tam vėžliui! Jau buvo bešokąs žemyn, bet neįstengė nė pajudėti. Juk vėžlys tvirtai jį buvo pririšęs prie medžio šakų! Persigandę leopardo vaikai nukūrė į mišką.

Netrukus visi žvėrys sužinojo, kas nutiko leopardui, ir atbėgo iš jo pasijuokti. Nors ir labai prašė leopardas, kad jį paleistų, nė vienas nesutiko. Žvėrys žinojo, koks jis klastingas ir piktas.

Dvi ilgas dienas leopardas išbuvo medyje visiems žvėrimis ant juoko. Jis baisiai išalko.

Antros dienos pavakare leopardas užmatė sraigę. Ji šliaužė šaka. Leopardas ėmė sraigės prašyti: „Paleisk mane į laisvę.“ Jis prižadėjo jai viską, ko tik ji panorėtų. Sraigė sutiko jam pagelbėti, bet leopardas turėjo duoti jai žodį, kad atrištas paliks ją gyvą. Leopardas prisiekė. Sraigė ėmėsi darbo ir vieną po kito atraišiojo visus leopardo gaurus.

Kai tik leopardas pasijuto laisvas, garsiai užriaumojo ir šoko iš medžio.

— O dabar, drauguže, — pasakė jis sraigei, — aš juos visus taip pamokysiu, kad, kol gyvi, atsimins mano pamoką ir niekad

daugiau nebedrįs įžeidinėti leopardo. Žudysiu visus, ką panorėjęs, o tave pačią pirmąją.

— Bet juk tu žadėjai manęs nežudyti! — pravirko sraigė.

— Leopardas niekad nevykdo savo pažadų, — suurzgė jis. — Tu, sraigė, per vėlai tą sužinojai. Tuoj vėl įlipsiu į medį, ir tu mirsi.

Sraigė ėmė balsu melsti saulės dievą Olodžą, kad išgelbėtų jai gyvybę. Dievas išgirdo jos maldą ir užtemdė saulę. Aplink pasidarė tamsu, ir sraigė pasislėpė.

Nuo to laiko leopardai niekad neduoda kirpti savo gaurų. Jie bastosi po krūmus ir stengiasi atkeršyti už kitados padarytą įžeidimą.

VIŠTA IR VANAGAS

Sykį gyveno višta, kuri visą laiką drebėjo dėl savo viščiukų. Vos ji su vaikais išlįsdavo iš krūmų pasieškoti lesalo, juos tuoj užpuldavo gyvatės ar lapės. Nors ir labai budriai sekė višta savo priešus, jie veik visada nugvelbdavo keletą viščiukų.

Ir štai kartą, nuolatinės baimės iškamuota, višta nusprendė eiti pagalbos pas vanagą, kuris, jos nuomone, buvo labai išmintingas ir žinojo daug burtų.

Kai višta iškudakino vanagui savo prašymą, tas atsakė, kad mielai padovanosiąs jai vieną savo burtą. Bet už tai ji turėsianti atiduoti jam iš kiekvienos dešimties po du viščiukus. Višta sutiko, o viena sau sumetė, jog, šiaip ar taip, geriau netekti dviejų iš dešimties, negu prarasti visus.

Praėjo kiek laiko, ir višta išperėjo dvidešimt viščiukų. Ir dabar ji buvo laiminga, nes pamatė, kad gali eiti su jais kur tik nori — nei gyvatės, nei lapės daugiau jų nepuola. Nuo šiol višta su viščiukais vargo neturėjo.

Taip buvo su antra ir trečia vada. Viščiukai gyveno taip pat ramiai, kaip ir pirmieji.

Dabar višta turėjo šešiasdešimt viščiukų ir labai didžiavosi savo šeima. Tačiau vieną dalyką ji visai pamiršo — pamiršo savo pažadą atiduoti vanagui iš kiekvienos dešimties po du viščiukus. O vanagas savo ruožtu sužinojo, kad vištos šeima jau labai didelė, ir atskrido priminti sutarties ir pareikalauti savo dalies.

Višta nebesitvėrė pykčiu. Žodžių nesirinko, rado ką pasakyti vanagui: neregės jisai jos dvylikos viščiukų. Vanagas, žinoma,

irgi labai supyko. Nuskrido pas dievą Orišą ir pasiskundė višta. Ir Oriša leido jam pačiam pasigauti viščiuką, kuris tik paklius į nagus, kol atsiims visus dvylika.

Bet vanagas negalėjo nusinešti dvylikos viščiukų iš karto. Lyg akmuo krisdamas žemėn, jis gaudė ir nešiojo vieną viščiuką po kito.

Dar ir šiandien vanagas panorėjęs atskrenda ir nusineša kokį viščiuką.

Vargas tam, kas netesi savo pažadų.

DRAMBLYS IR GAIDYS

Kartą žvėrių šalyje susiginčijo dramblys su gaidžiu. Jau seniai dramblių visi laikė stipriausiu, ir jis pats tai žinojo. Ir todėl dramblys labai nustebė, kai visų žvėrių sambūry staiga pašoko gaidys ir ėmė šaukti:

— Tu manai, kad jei esi toks didžiulis gremėzdas, tai tu ir stipriausias?! Esi storas ir nerangus! Tu net nežinai, kur dėti dievų duotą jėgą.

— Jeigu aš nesu pats stipriausias, — atsakė dramblys, — tai gal tu man pasakysi, kas stipresnis? Norėčiau žinoti, kas už mane didesnis. Man dar nepasitaikė tokio sutikti.

— Aš nesakau, kas didesnis, — atšovė gaidys. — Aš sakau, kas stipresnis. Ko vertas ūgis be jėgos?

— Tu sakai teisybę, drauguži, — pasakė dramblys. — Bet nepasakai, kas gi už visus stipriausias.

— Aš! — riktelėjo gaidys.

Šis atsakas nepatiko visiems. Vieni žvėrys nusišaipė iš pagyrūno gaidžio, kiti ant jo supyko. Tik dramblys liko ramus. Kai visuotinis susijaudinimas nulsūgo, jis lėtai pakilo, oriai mostelėjo straubliu ir pasakė:

— Gaidy, pažiūrėk į mane atidžiai. Prieš tave miško karalius. Aš iš visų stipriausias ir didžiausias. Kai einu, praminu taką. Visi gali juo sekti, kur aš nuėjau. Brendu per didžiausius miško tankumynus, ir niekas nepastoja man kelio. Savo straubliu galiu su šaknimis išrauti net palmę. Kas gi kitas geba tai padaryti? — sutrimitavo dramblys. — Tegul atsako, jei nori.

Žvėrys ilgai plojo drambliui, kai jis atsisėdo.
Tada pakilo gaidys.

— Kokią naudą iš tavo jėgos? Visi žvėrys be garso skverbiasi per tankumynus. Jie nepalieka jokio pėdsako ir tyliai prisėlina

prie savo grobio. Kas iš to, kad tu laužai medžius? Aš iš visų galin-
giausias, — šnekėjo toliau gaidys. — Tai aš prižadinu žmones
iš kiekiausio miego. Aš gebu daryti visokius stebuklus. Panorėjęs
net iš numirusių prikeliu. Aš — dievas, kuris savo skardžiu balsu
prikelia žemei saulę. Aš — šviesos sergėtojas, štai kas aš!

Po šių žodžių visi nutilo.

Pagaliau prašneko vėžlys:

— Tegul jie pasivaržo tarpusavyje ir išmėgina jėgas, tada mes
nuspręsim, kuris iš jų stipresnis, — pasakė jis.

Šie žodžiai visiems patiko. Dramblys su gaidžiu irgi jiems
pritarė. Pasižadėjo susitikti po kelių dienų. Visi žvėrys susirinko
į mišką pažiūrėti, kaip rungsis dramblys su gaidžiu.

Pirmasis pradėjo dramblys. Žvėrių taryba išrinko didelį
tankaus miško plotą. Dramblys baisiai kriokdamas puolė tenai. Į
orą pakilo dulkių tumulai. Poškėjo lūždami medžiai. Tačiau šioje
vietoje buvo begalės smulkių vabzdžių ir jie dramblių lipte ap-
lipo. Jie išsigando, kad braudamasis per brūzgynus, dramblys juos
sutraiškys. Vabzdžių buvo tokia gausybė, kad dramblys vos be-
galėjo judėti. Per debesis dulkių jis pats vabzdžių nematė. Paga-
liau išsikamavęs apsunkęs dramblys krito ant žemės ir užmigo.

Gaidys visą laiką sekė dramblių. Kai jis pamatė, kad varžovas
užmigo, šoko ant jo ir ėmė kapnoti vabzdžius. Vienus jis sulesė,
o kiti pasiskubino grįžti į savo sugriautus namus. Pagaliau
gaidys visai nuvalė dramblio odą. Niekad dramblys nebuvo toks
švarus kaip dabar. Kai jis pakirdo iš miego, pamatė, kad aplink
susibūrę žvėrys juokiasi iš jo. Jam ant nugaros stovėjo gaidys.
Dramblys greit atsistojo ir pajuto, kad jam labai lengva, o jo
oda visa gaidžio sukapota. Dramblys labai nusigando. Jam
pasirodė, kad gaidys jį gyvą nori sulesti. Trimituodamas iš
baimės, jis šoko į mišką. Dramblys šaukė neliksiąs čionai, kad
jį surytų gaidys, ir daugiau nestosiąs į rungtynes, kur nesilaikoma
jokių taisyklių.

Taip baigėsi dramblio ir gaidžio jėgų išmėginimas. Nuo to
laiko dramblys apsigyveno miško tankmėje, toliau nuo gaidžio
riksmo. O gaidžio žvėrys vis dėlto nepagarsino pačiu stipriausiu.
Bet dėl to jis nė kiek nepasidarė tylesnis. Dar ir dabar visi gaidžiai
įsivaizduoja esantys labai svarbūs ir stiprūs.

KIN-KIN IR KATĖ

Kin-Kin buvo mažiausia miško paukštė. Buvo mažytė, o labai didžia nešėsi. Todėl jos nemėgo nei žvėrys, nei paukščiai.

Kin-Kin šitai žinojo, bet jai buvo vis tiek. Ji gyveno, kaip išmanė, ir buvo patenkinta.

Laukinės katės žvėrys irgi nemėgo. Ji niekad neateidavo į žvėrių sambūrius ir visada medžiodavo viena.

Gal jūs manot, kad juodvi buvo geros draugės — katė ir Kin-Kin? Anaip tol. Abi tiesiog nekentė viena kitos, ypač jeigu pasitaikydavo medžioti toj pačioj vietoj.

Tais laikais žvėrių karalius labai draugavo su paukščių karalium. Jis panūdo apdovanoti paukščių karalių ir nusprendė nuvalyti žemės jo pasėliams. Karalius liepė žvėrimis stoti prie darbo, o paukščiai suskrido jiems talkinti. Katė dirbti nėjo, Kin-Kin irgi. Jos niekas nė neprašė.

Žvėrys ir paukščiai drauge nuvalė batatams ir kukurūzams didelį sklypą. Kin-Kin tupėjo medyje ir viską matė. Dirbti ji tingėjo, bet užsigavo, kad jos niekas nepaprašė. Todėl kai visi išsiskirstė, ji miško karaliui paulbėjo giesmelę:

*O valdove, pažiūrėk, ką padarė žvėrys ir paukščiai,
Tavo medžius išrovė, žemę nuvalė.
Tavo žemę užgrobė žvėrių karalius.
Susigrąžink, ką praradai.
Tegul žemėj tavoj vėl želia žolės.*

Vos tik Kin-Kin baigė ulbėti, viskas vėl pasidarė kaip buvo. Kitą dieną žvėrių karalius atėjo į skynimą ir pamatė, kad jis vėl apžėlęs žole ir krūmais. Žvėrys ir paukščiai vėl pradėjo darbą iš pradžių. Baigę išsiskirstė, o paskui atskrido Kin-Kin, paulbėjo tą pačią giesmelę, ir vėl viskas nuėjo niekais, skynimas vėl apžėlė žolėm. Taip nutiko ir trečią kartą.

„Čia turbūt Kin-Kin darbas“, — pagalvojo katė. Bet niekam nieko nepasakė. O viena sau net džiaugėsi. Žvėrys ir paukščiai dabar nusprendė saugoti skynimą ir susekti nusikaltėlį. Pirmąjį sargybuoti išrinko leopardą. Diena pasitaikė kāršta. Leopardas pavargo nuo kaitros ir užmigo. Ir Kin-Kin vėl paulbėjo miško karalių savo giesmelę. Kai leopardas pakirdo iš sapno, vargais negalais išsipainiojo iš tankių brūzgynų. Ir vėl niekas nieko nesužinojo. Žvėrių karalius labai norėjo sučiupti kaltininką, bet nesumojo, kaip. Kin-Kin buvo mitri ir kantri. Niekas negalėjo jos nutverti. Tik viena katė žinojo, jog kalta Kin-Kin. Ji nuėjo

pas žvėrių karalių ir pasiprašė saugoti sklypą. Karalius nustebo, bet leido. Katė buvo gudri. Ji nesakė karaliui, kieno čia pikti pokštai. Nubėgo į mišką ir ėmė ieškoti Kin-Kin. Pagaliau ją pamatė. Kin-Kin tupėjo ant šakos pasislėpus tarp lapų ir kantriai laukė, kol žvėrys ir paukščiai baigs savo darbą. Visi išsiskirstė, ir Kin-Kin vėl buvo beužgiedanti, tačiau nespėjo. Katė čiupo ją ir suėdė.

Šį kartą krūmai ir piktžolės jau neišaugo. Kai žvėrys vėl atėjo į skynimą, viską rado kaip buvo palikę. Jie nudžiugo, pasišaukė katę ir paklausė, kas gi tas kenkėjas.

— Aš suėdžiau kaltininką, štai ir viskas, — atsakė katė.

Ji matė, kad visi nori žinoti, kas jis toks, bet nesakė. O pati pagalvojo: „Gal ir man kada nors pravėrs Kin-Kin giesmė.“

Žvėrių karalius supyko ant katės už jos užsispyrimą. Leopordas ir kiti žvėrys taip pat kaupė pyktį ant jos. Jiems buvo apmaudu, kad jie prastai saugojo skynimą, o katė gerai. Galų gale leopordas nuėjo pas žvėrių karalių ir tarė:

— Aš netikiu katės pasakom. Ji nesako, ką suėdusi. Katė ilgai yra buvusi burtininkė. Tai jos burtai leido niekais mūsų darbą. O dabar dedasi geradare. Nori, kad tu ja tikėtum. Nieko ji nesuėdė. Ji pati piktadarė ir dar melagė.

Žvėrys palaikė leopardą. Katės niekas nemėgo.

— Užmuškite ją, užmuškite! — suriko jie.

Katė žiūri, kad visi prieš ją nusistatę. Dabar niekas nebepatikėtų, jeigu ji ir papasakotų apie Kin-Kin. Ji tik gailėjosi, kad suėdė visą Kin-Kin. Reikėjo palikti nors gabalėlį ir parodyti žvėrimis. Bet buvo jau per vėlu. Ką daryti? Katė pabėgo į miestą. Praėjo daug laiko, kol ji vėl sugrįžo į mišką.

MIŠKO KARALIAUS LAIDOTUVĖS

Jūs tikriausiai atsimenat, kaip žuvo Kin-Kin, o katė pabėgo į miestą. O štai kas buvo paskui.

Tarp žvėrių ir paukščių nusistėjo ilga taika. Miško karalius atidavė žemę žvėrių karaliui. Paukščiai ir žvėrys vaikščiojo po dovanotąją žemę ir medžiojo sau į valias.

Bet vieną dieną miško karalius numirė. Žvėrys sušaukė didžiąją tarybą ir nusprendė surengti jam prašmatnias laidotuves. Juk jis buvo toks geras. Žvėrys ilgai suko galvas, kaip tai padaryti. Pagaliau sugalvojo. Padirbdins didelį būgną ir muš jį per visą laidotuvių laiką. Prasidėjo ruoša. Kažkas pasiūlė mesti

burtus, kurį paaukoti. Aukos oda turėjo aptraukti būgną.

Arklys sugalvojo dar geriau. Miško karalius buvo geras visiems. Tad tegul visi duoda po gabalėlį savo ausies. Miesto siuvėjas susiūs visus gabalėlius draugėn, ir tada aptrauksią būgną.

Taip ir padarė.

Elirė, pati mažiausia žiurkė, irgi atidavė savo dalį, bet žvėrys iš jos tik pasijuokė ir to mažučio gabalėlio nepriėmė. O juk Elirė buvo atnešusi kone pusę savo ausies. Ji supyko, išsižeidė ir nuėjo sau.

Kai visi gabalėliai buvo surinkti, staiga pasirodė katė. Nuo to laiko, kai ji suėdė Kin-Kin, niekas nebuvo jos matęs. Katė pasakė, kad nori atsisveikinti su miško karalium. Niekas nedrįso jai drausti, nors katės kaip ir pirma visi nemėgo. Ją pažadėjo priimti į laidotuves, jeigu ji atves iš miesto siuvėją. Rytojaus dieną katė sugrįžo ir atvedė siuvėją. Jis susiuvo visus ausų gabalėlius (pati katė nedavė būgnui nė lopinėlio savo ausies). Kai siuvėjas viską susiuvo, katė atvedė iš miesto būgnų meistrą. Jis užtraukė kailį ant būgno, ir viskas buvo baigta.

O tuo tarpu Elirė kreipėsi į dievus. Ji buvo labai užsigavusi ant žvėrių ir norėjo jiems atkeršyti. Dievai prižadėjo jai žvėris nubausti. Elirė padėkojo dievams ir pasakė nenorinti jų visų trukdyti. Tegul padedaš tik būgnų dievas Ajanas. Ajanas sutiko. Elirė pasakė jam, ko norinti.

Prasidėjo laidotuvės. Visi žvėrys susirinko aplink būgną, bet būgnas tylėjo. Visi labai nustebo. Jie iš visų jėgų mušė būgną, bet nebuvo nė garso. Žvėrys mušė būgną visi iš eilės, bet vis tiek neišgavo nė garso. Tada jie metė būgną ir tęsė laidotuves be jo. Bet jiems buvo labai apmaudu, kad jų išmonė nenusisekė.

O Elirė pasislėpė čia pat krūmuose. Kai visi nuėjo, ji išlindo ir pasišaukė Ajaną. Šis pagelbėjo jai, ir būgnas sudundėjo. Žvėrys išgirdo tratant būgną ir sugrįžo. Pamačiusi juos grįžtant, Elirė vėl pasislėpė. Vėl žvėrys ėmė mušti būgną. Būgnas tylėjo. Taip kartojosi kelis kartūs: kai žvėrys nueidavo, pasigirdavo būgnas, kai sugrįždavo — būgnas tylėdavo.

Tada žvėrys paliko prie būgno sargą pažiūrėti, kas bus. Kol sargas sekė, būgnas tylėjo. Vos tik jis nususukdavo į kitą pusę, būgnas imdavo būsėti.

„O juk laidotuvėse nėra Elirės, — pagalvojo katė. — Kažin ar ne jinai čia tuos pokštus krečia.“

Kitą sykį būgno saugoti paliko katę. Ji tyliai ir atsargiai

nusėlino prie būgno, atsigulė ir ėmė laukti. Kai aplinkui viskas nutilo, pasirodė Elirė. Ji pamatė katę ir spruko į krūmus. Bet katė buvo vikresnė. Ji sugavo Elirę, nugalavo ir suėdė. Mažosios žiurkės neliko nė kvapo.

Kai laidotuvės baigėsi, visi žvėrys sugrįžo prie būgno.

— Kas atsitiko? — paklausė jie katės.

— Aš suėdžiau būgnininką, — atsakė katė.

— O kas buvo tas būgnininkas? — suriko žvėrys.

Bet katė tupėjo tylėdama. Ji nenorėjo sakyti. Žvėrys vėl ėmė mušti būgną, ir vėl neišgavo iš jo nė garso.

Katė pasakė:

— Būgnininko nebėra, ir būgnas niekad daugiau nedundės.

Leopardas suriaumojo:

— Aš seniai jums sakiau, kad toji katė — melagė. Ji, matyt, žino kokius burtus. Dabar ji meluoja, kad kažkas mušė būgną. Bet kas? Kaip ir aną sykį, ji nesako, kas čia buvo.

— Jai ne vieta gyventi žvėrių šalyje! Išvykim ją atgal pas žmones! — suriko visi.

Katė purkštelėjo, šoko iš žvėrių rato ir parkūrė į miestą.

Nuo to laiko katė gyvena žmonių būstuose. Kai pasigauna, ėda paukščius ir peles. O visi kiti žvėrys arba gena ją šalin, arba nekrepia į ją dėmesio. Jos draugai — žmonės. Bet net jie katę laiko slapuke ir gudreiva.

O kas gi nutiko būgnui? Jis taip niekad daugiau ir neprabilo. Po miško karaliaus laidotuvių jį sugrauzė termitai.

JAUTIS IR MUSĖ

Tai atsitiko labai seniai. Žvėrių šalyje siautė baidus badas. Visi krito kaip lapai. Batatų derlius pragaišo, žemės riešutai išdžiūvo, bananai neužderėjo. Net pipirai ir okra neužaugo. Žolė išdegė, ir javai nesubrandino varpų.

Plėšrūnai žvėrys irgi badavo: gyvuliai buvo tokie liesi, kad nė nevertėjo jų ėsti. Visi suprato, reikia ko nors griebtis, kitaip visi žus iš bado.

Karalius liūtas susaukė visus žvėris, paukščius, žuvis, vabzdžius pasitarti, kaip gyventi toliau. Buvo aišku, kad dievai ant jų užsirūstino, todėl reikia ką nors paaukoti. Reikia permaldauti dievus, išgelbėti šalį nuo bado — štai ką reikia daryti. Bet išrinkti auką buvo labai sunku. Nė vienas

nenorėjo ja būti. Žvėrių karalius liepė traukti burtus. Burtą ištraukė dramblys, jis ir buvo paaukotas.

Mėsos buvo tiek daug, kad pasidarė gaila palikti ją atvašyne. Žvėrys norėjo išrinkti mėsininką — tegu išdalija dramblieną puotai. Bet tai padaryti irgi nebuvo lengva. Visi norėjo būti mėsininkais.

Ir vėl liūtas liepė ginčą išspręsti burtais. Vyriausiuoju mėsininku buvo išrinktas jautis. Jautis ėmė dalyti mėsą visiems žvėrimis, paukščiams, žuvims, vabzdžiams. Kol vyko dalybos, musė labai bijojo, kad jos neužmirštų. Ji labai prašė savo dalies. Bet jautis nemėgo musės, todėl pasakė:

— Visą laiką žiūrėk man į akis, ir aš tavęs neužmiršiu.

Ir musė žiūrėjo jaučiui į akis tol, kol tas išdalijo visą mėsą. Musei neliko nė trupučiuko.

— O kurgi mano dalis? — suzyzė ji.

Bet jautis dabar dar labiau supyko ant musės. Jis net neslėpė savo pykčio, tik žiūrėjo į ją ir švaistėsi uodega. Paskui tarė:

— Draugužė, tavo dalies čia nėra. Nieko nepadarysi. Jei nori, gali toliau žiūrėti man į akis.

Musė, žinoma, baisiai iširdo. Ji pasakė:

— Tegu taip ir būna. Nuo šiolei aš ir mano palikuonys visada žiūrėsime tau ir tavo palikuonims į akis.

Ji įvykdė savo grasinimą. Štai kodėl musės kamuoja galvijus, o galvijai nekenčia musių.

Net ir silpnas gali atkeršyti stipruoliui ir galiūnui.

AUKA OLOBUNUI

Senų senovėje gyveno pasauly varlė. Ji mokėjo vieną galingą užkeikimą. Sykį ji nuėjo į turgų, pasislėpė po medžiu ir užtraukė:

*Gražūs gražūs riešutėliai,
Jų priraškė kaime,
O čionai į turgų
Atnešė juos valgyt.
Taip, juos atnešė man valgyt.
Atėjau į turgų, tarsiu užkeikimą,
Išlakstys jų pardavėjai,
Riešutėlius valgysiu.*

Vos ji užtraukė dainelę, visi pametė savo prekes ir išlakstė.

Žmonės negalėjo atsispirti jos užkeikimui. Varlė pasiėmė iš turgaus, ko tik norėjo, ir iškeliavo. Ji dažnai taip darydavo, ir visada jai pasisekdavo. Prekyba visai sužlugo, ir miestiečiams dėl to teko vargti. Visai jie bandė gudruolės varlės atsikratyti! Siuntė pašaukti didžiųjų karių, bet kariai negalėjo varlės nukauti. Paskui pašaukė didžius medžiotojus, bet ir tie varlės nesugavo. Paskui į kovą stojo burtininkai. Bet jų burtai nebuvo tokie galingi, kaip varlės užkeikimas.

Ir štai sykį, kai visi jau buvo netekę vilties, į miestą atkeliavo vienas senukas.

— Aš sugausiu varlę, — pažadėjo jis.

Senukas iš medžio išdrožė žmogutį su puodu rankose. Į puodą senukas pridėjo žemės riešutų. Medinį žmogutį jis nunešė ir pastatė turgaus vidury. Paskui paėmė dervos ir aptepė ją žmogutį drauge su puodu ir visais riešutais.

Atėjo turgun varlė ir vėl užtraukė savo dainelę. Visi žmonės kaip visada išlakstė, pabėgo ir senukas. Varlė liko viena. Ji nu-liuksėjo per tuščią turgų, imdama viską, ko užsimanius. Staiga pamatė medinį žmogutį. Tai bent naujiena, ir varlę pagavo smalsumas. Ji atšokavo, nusilenkė ir mandagiai, bet kiek pašaipiai tarė:

— Laba diena, pone.

Atsako nebuvo.

— Ką, tu šnekėt nemoki? — paklausė varlė.

Vėl tylą. Tada varlė nususuko nuo medinio žmogučio. Ji norėjo sužinoti, kas yra puode, kurį savo medinėmis rankomis laiko žmogutis. Varlė pasistojo ant užpakalinių kojų, apkabino puodą priekinėmis ir pažvelgė į vidų. Ir staiga pajuto, kad priekinės jos kojos tvirtai prilipusios prie puodo. Ji norėjo atsiplešti ir atsispyrė į puodą užpakalinėmis, bet šios irgi prilipo prie puodo. Tai buvo liūdnas ir juokingas vaizdas. Taip varlė ir gulėjo išsikėtusi ant puodo, kol sugrįžo žmonės ir ją užmušė.

Varlės mėsa paaukojo Olobunui. Taip liepė senukas. Jis su-taisė kažkokį skystį, supylė į puodą ir sudėjo ten varlės kaulus su mėsa. Viską baigęs, pasišaukė driežą, liepė jam užsikelti puodą ant galvos ir nunešti Olobunui. Taip ir pasibaigė turgininkų nema-lonumai. Varlės niekad daugiau jų neerzino su savo užkeikimais.

O nelaimingajam driežui nuo tos dienos prasidėjo visi vargai. Nešdamas ant galvos puodą Olobunui, netyčia nuliejo truputį skysčio. Driežas jo lyžtelėjo. Skystis buvo saldus kaip medus ir patiko driežui. Apsidairęs, ar niekas nemato, driežas pastatė puodą ant žemės, išitraukė varlės kaulą, pavilgė į

saldųjį skystį ir ėmė čiulpti. Kaulas išslydo ir įstrigo jam gerklėje. Driežas iš kailio nėrėsi, norėdamas jį ištraukti arba nugrūsti gilyn, bet nieko jam neišėjo: kaulas buvo tvirtai įstrigęs ir liko gerklėje visam laikui. Štai kodėl ir dabar driežas vis trūkčioja galvą. Juk Olobunas jam iki šiol nedovanojo už išniekintą auką.

ONIJEJĖ IR KARALIAUS OLU DOTUNO DUKTĖ

Senų senovėje, kai mūsų protėviai atkeliavo į jorubų šalį, gyveno karalius, vardu Olu Dotunas. Karalius turėjo labai gražią dukterį. Daugiau vaikų nesusilaukė. Todėl, kai atėjo metas dukrai tekėti, karalius niekaip negalėjo nuspręsti, už ko ją išleisti. Daug jaunikaičių jai piršosi, bet karalius visiems atsakydavo. Norėdamas atsikratyti daugybės jaunių, karalius pusiau juokais, pusiau rimtai pažadėjo atiduoti dukterį ir pusę karalystės tam, kuris sugaus žvėrį su šimtu penkiasdešimt dviem uodegom.

Nustebę klausėsi medžiotojai karaliaus žodžių. Bet vienas jų, vardu Onijejė, kuris garsėjo kaip geriausias šalies medžiotojas, nusprendė tokį žvėrį surasti.

Pirmiausia jis nuėjo pas Ifės žynį ir paprašė jo sužinoti, ar tokių žvėrių iš viso būna. Žynys už nedidelį užmokestį prižadėjo paklausti savo orakulo. Po trijų dienų Ifės žynys vėl pasišaukė medžiotoją.

— Taip, — pasakė senukas, — tokių žvėrių esama, bet dabar visam pasauly liko tik vienas. Orakulas man pasakė, kad žvėris gyvenęs toli, ant plynojo kalno, bet kur tas kalnas, aš nežinau. Nukakti tenai galima tik per sapną. Jeigu tu kada nors susapnuosi tą žvėrį, atsibudęs sudėk dievams auką. Daugiau aš nieko negaliu tau pasakyti, mano sūnau.

Onijejė padėkojo senajam žyniui ir išėjo. Ilgai medžiotojas suko galvą, kaip nusigauti iki plynojo kalno, kur gyvena žvėris su šimtu penkiasdešimt dviem uodegom. Galų gale sugalvojo.

Visiems savo draugams ir kitiems medžiotojams pasisakė iškeliaująs į tolimus kraštus ir grįšiąs tik po poros mėnesių. Pasiėmė lanką, strėlių ir medžioklės amuletą.

Keliavo jis keletą dienų, kol priėjo kraštą, kur gyvena gausybė žvėrių.

Onijejė susirado laukymę, kur dažnai rinkdavosi žvėrys, atsigulė ant žemės, po galva pasikišo strėlinę, po kojomis pasitruko lanką ir apsimetė miręs.

Onijejė gulėjo tyliai, nė nekrustelėdamas, ir klausėsi garsų. Jis buvo prityręs medžiotojas ir puikiai girdėjo, kur kas nors sėlina, o kur tik vėjas krūmuose šnara. Staiga jis išgirdo kažką krutant. Netikėtai prie jo atbėgo maža lauko pelytė. Ji ilgai spoksojo į Onijeją, o paskui įsidrąsinusi pribėgo arčiau. Onijejė gulėjo užsimerkęs.

Lauko pelė buvo daug girdėjusi apie Onijeją ir žinojo, koks jis mitrus medžiotojas. Jį gerai pažinojo visi miško žvėrys ir, pamatę kur netoliese medžiojantį, tuoj perspėdavo viens kitą. Jie pažindavo Onijeją iš amuleto.

Lauko pelė ėmė cypsėti ir šaukti kitus žvėris, kad ateitų pažiūrėti mirusio Onijejės.

Kas galėjo pagalvoti! Mirė Onijejė, didžiausias iš visų medžiotojų! Miškas atgaus taiką ir ramybę.

Pirmosios pelė išgirdo beždžionės, o garsus jų plepėjimas greitai išjudino ir kitus žvėris. Vienas po kito jie nuskubėjo į laukymę. Visi susirinkę džiaugėsi ir linksminosi. Paukščiai ir vabzdžiai irgi šventė. Sugrižę namo, jie persakė malonią žinią savo pažįstamiems ir vadino visus eiti pažiūrėti mirusio Onijejės.

Žvėris, kuris turėjo šimtą penkiasdešimt dvi uodegas, šią naujieną išgirdo iš paukščių, kurie linksmai klegėdami skrido pro plynąjį kalną. Jis šūktelėjo vieną paukštį ir paklausė, ar tai tiesa.

— Nueik ir pats pasižiūrėk, — atsakė vienas paukštis. — Visi žvėrys susirinkę laukymėje aplink medžiotojo kūną.

— Gerai, skrisk atgal ir pasakyk žvėrimis, kad aš ateinu pažiūrėti mirusio Onijejės. Tegul manęs laukia.

Paukštis nuskrido atgal ir viską žodis žodin persakė kitiems žvėrimis bei paukščiams. Onijejė taip pat išgirdo ir suprato, kad jo gudrybė pavyko.

Žvėris su šimtu penkiasdešimt dviem uodegom nusileido nuo plynojo kalno ir iškeliavo į laukymę. Kai jis ten atėjo, visi žvėrys suklupto ant žemės ir pasveikino jį kaip valdovą.

— Šiandien mums visiems didi diena, — pasakė žvėrių valdovas. — Tasai žmogus, Onijejė, buvo galingiausias pasaulyje medžiotojas. Tai per jį man teko pasitraukti į plynąjį kalną ir daugelį metų gyventi vienuose. Dabar, kai jis mirė, aš grįšiu pas jus ir vėl gyvensiu miške.

Žvėrys apsidžiaugė ir nuvedė savo valdovą prie medžiotojo lavono. Žvėrių valdovas ėmė girtis savo galia.

— Pakelkit mirusį Onijeją, — įsakė jis, — ir nuneškite į plynąjį kalną. O aš užsėsiu ant jo raitas ir parjosiu namo.

Bet Onijėjė staiga pašoko, stvėrė lanką ir strėles. Žvėrys sustugo iš baimės ir, užuot gelbėję savo valdovą, nukūrė į mišką. O žvėris su šimtu penkiasdešimt dviem uodegom drebėdamas sudribo medžiotojui po kojų.

Onijėjė norėjo jį nudobti, bet žvėris ėmė maldauti, kad paliktų jį gyvą, ir žadėjo amžinai būti medžiotojo vergu. Onijėjė jo pasigailėjo ir nuvedė pas karalių Olu Dotuną.

Kai juodu atėjo prie karaliaus rūmų, kilo didžiausias sambrūzdis. Visi džiaugėsi ir linksminosi. Žmonės iš visų pusių traukė pasižiūrėti žvėries, kuris turėjo tiek daug uodegų.

Kitiems medžiotojams ne taip gerai sekėsi: kai kuriems pasitaikė rasti žvėrį su penkiasdešimčia uodegų, o vienas sugavo net su šimtu uodegų. Bet kadangi karalius Olu Dotunas buvo prižadėjęs atiduoti dukterį tik tam, kas sugaus žvėrį su šimtu penkiasdešimt dviem uodegom, tai karalaitę vedė ir pusę karalystės gavo Onijėjė.

Žvėris su šimtu penkiasdešimt dviem uodegom taikingai gyveno jo rūmuose, o ir kiti miško žvėrys ramiau atsikvėpė, nes Onijėjė vedęs rečiau betraukdavo į medžioklę.

GUDRUS VORAS

Pasaka, keliauk pas mus! Ir pasaka atkeliauja. Atkeliauja iš toli ir atsiveda vorą, dramblių ir hipopotamą. Antai ji jau visai arti. Ji čia pat. Greta.

Tad klausykitės pasakos!

Buvo badas. Voras ir jo vaikai visai sulyso be mitalo. Vieną gražią dieną voras neištvėręs nuėjo pas dramblių ir sako:

— Valdove! Gyvuok ir klestėk per amžius! Mane atsiuntė pas tave vandenų valdovas hipopotamas. Jis turi į valias žuvis ir gali išsivirti pietus, bet neturi nė grūdėlio papločiui išsikepti. Gal duotum jam truputį grūdų? O kai jis nusiims derlių, atsiųs tau dovanų geriausią savo žirgą. Ir dar jis liepė tau pasakyti: valdovo žodžiai skirti tik valdovo ausims. Daugiau niekas neturi jų žinoti.

Dramblys atsakė:

— Gerai. Padarysiu viską, ko prašo didysis mano bičiulis hipopotamas. Bet nesuprantu, kodėl jis taip bijo, kad kas nesužinotų jo prašymo. Čia juk nėra nieko blogo.

Dramblys įsakė pripilti šimtą pintinių grūdų, ir nešikai nušė juos prie upės. O voras ėjo pirmas ir rodė kelią.

Kai nešikai pastatė pintines ant žemės, voras tarė:

— Dabar eikit namo. Jūs gerai padirbėjot ir nusipelnėt poilsio. Dabar aš pats viskuo pasirūpinsiu.

Drambliai nuėjo. O voras parbėgo namo ir pasišaukė vorienę su voriuokais:

— Koki! Vaikai! Greit bėkit prie upės. Per naktį turim susinešti ir suslėpti visus grūdus.

Kitą dieną voras vėl nuropojo ant upės kranto ir nusileido į vandenį.

Jis drąsiai nudrožė į hipopotamo rūmus, net nenusilenkė jo patarėjams, o patraukė tiesiai prie sosto, kur sėdėjo hipopotamas, ir pasisveikino:

— Ilgiausią tau metų, valdove!

Hipopotamas paklausė:

— Iš kur tu atėjai, vore? Koks reikalas tave čionai atginė?

Voras atsakė:

— Iki šiol gyvenau kaip visi, ir visos mano dienos buvo panašios viena į kitą. Bet šiandien mane pasišaukė didysis dramblys ir pasiuntė pas tave. Jis turi į valias grūdų papločiams kepti, bet neturi nė žuvelės sriubai išsivirti. Gal duotum jam šimtą pintinių žuvų? Kai ateis žūklės metas, jis atsiųs tau dovanų geriausią savo žirgą.

Hipopotamas pasakė:

— Gerai, aš padarysiu viską, ko prašo didysis mano brolis dramblys. Tuoj paliepsiu, kad...

Bet voras jį pertraukė:

— O valdove! Dramblys prašė tau pasakyti: valdovo žodžius teišgirsta tiktai valdovas. Daugiau niekieno ausys neturi jų girdėti. Iš paprastų mirtingųjų tik aš vienas žinau dramblio paslaptį.

Hipopotamas atsakė:

— Gerai. Bet nieko blogo aš čia nematau.

Jis liepė prikrauti šimtą pintinių žuvų, ir šimtas nešikų iškėlė jas ant kranto.

Kai nešikai iškėlė visas pintines ant kranto, voras tarė:

— Dabar galite grįžti. Jūs savo darbą atlikot. Dabar aš pats susitvarkysiu. Atsivesiu savo nešikus, ir jie nuneš žuvis kur reikia.

Hipopotamo tarnai pasakė:

— Kol tu suvaikščiosi nešikų, kas nors dar pavogs žuvis. Mes jas pasaugosim.

Voras tarė:

— Jūs turit tuoj iš čia pasitraukti. Niekas žuvų neims. Bet jeigu jus pamatys didžiojo dramblio tarnai, kas žino, ar nekils

tarp jūsų peštynės? O kai susipeša tarnai, kyla nesantaika ir tarp valdovų. Argi ne teisybę aš sakau?

— Taip, teisybę, — patvirtino hipopotamo tarnai.

Ir jie nuėjo. O voras parkūrė namo.

— Koki! Vaikai! — šaukė jis. — Greičiau bėkit! Iki ryto reikia parnešti nuo kranto namo šimtą pintinių žuvų.

Dabar maisto atsargų voras turėjo ilgam. Jis daugiau nebe-medžiojo, ištisas dienas su pačia Koki ir vaikais tupėjo namie ir vijo virvę. Virvė išėjo tokia ilga, kad ant jos galėjai suverti tūkstantį tūkstančių kriauklių.

Kai atėjo metas imti derlių, dramblys pasakė:

— Suraskit vorą ir atveskit pas mane!

Kai voras atėjo, dramblys tarė:

— Ar nepamiršai pažado, kurį man davė hipopotamas?

Voras atsakė:

— Nesirūpink, viskas bus gerai. Kaip tik šiandien ketinau eiti pas jį parvesti tau žirgo. Po trijų dienų grįšiu.

Voras pasiėmė savo virvę ir išėjo į mišką. Ėjo tol, kol išvijojo pusę kamuolio. Tada jis paliko kamuolį tankumyne, o pats sugrįžo pas dramblių.

Padavė drambliui virvės galą ir tarė:

— Rytoj auštant hipopotamas išves iš vandens savo žirgą. Žirgas labai nartus. Štai galas virvės, prie kurios jis bus pririštas. Apsuk virvę aplink medį ir, kai pamatysi, kad medis linguoja, žinok, tai muistosi ir nori nusitraukti hipopotamo žirgas. Tada pasišauk stipriausius dramblius, tegul jie sukimba už virvės ir tol nepaleidžia, kol atiteps žirgą.

Dramblys paklausė:

— Taip liepė hipopotamas?

Voras atsakė:

— Taip, hipopotamas.

Dramblys tarė:

— Gerai, padarysiu, kaip jis liepė. Tegul tik greičiau išaušta rytojus.

Dramblys prisakė apvynioti virvę aplink storiausią ir tvirčiausią medį, o voras tuo tarpu nubėgo prie upės.

Jis nusprendė nelaukti, kol hipopotamas jį pašauks, ir pats nusileido po vandeniu.

Valdovui pasakė:

— Dramblys man pavedė atvaryti tau žadėtąjį žirgą, bet aš vienas negaliu jo įveikti. Todėl šit ką sumaniau: prie medžio, kur auga ant kranto, pririšiu virvę, o kitu jos galu supančiosiu žirgą.

Rytoj auštant sušauk visus stipriausius hipopotamus, įsakyk jiems išlipti iš vandens ir tol traukti virvę, kol atitemps žirgą ant kranto.

Hipopotamas pažadėjo:

— Gerai. Aš taip ir padarysiu.

Auštant hipopotamai išplaukė iš vandens ir ant kranto prie medžio pamatė pririštą virvę. Ji buvo išsitempusi, medis lingavo ir drebėjo lyg raunamas.

Hipopotamai stvėrė už virvės ir ėmė traukti į savo pusę.

O iš kito galo virvę traukė drambliai. Medis, prie kurio buvo pririštas jų galas, braškėjo ir linko prie žemės.

Ir kuo smarkiau tempė virvę hipopotamai, tuo pikčiau plėšėsi drambliai.

Besivaržant praėjo visa diena. Naktį drambliai ir hipopotamai sugulė miegoti. O auštant vėl kibo už abiejų virvės galų. Medis vėl girgždėjo ir lingavo. Bet nė viena pusė neįstengė perveikti kitos.

Kai patekėjo saulė, hipopotamas savo valdiniams įsakė:

— Eikit ir pažiūrėkit, kas ten per žirgas, kad negali jo nuraudyti. Dar niekad taip nėra buvę, kad hipopotamai pasiduotų arkliui.

Ir dramblys savo valdiniams paliepė:

— Eikit ir pažiūrėkit, kokį čia žirgą man siunčia hipopotamas. Pirmąkart regiu, kad drambliai nesusidoroja su žirgu.

Hipopotamai ir drambliai nuėjo pažiūrėti ir atvašyne susitiko vieni kitus. DrambLIAI paklausė hipopotamų:

— Kur jūs einat?

Hipopotamai atsakė:

— Mes norim pažiūrėti, koksai tas žirgas, kurį jūsų valdovas siunčia dovanų mūsų valdovui. Mes visą dieną traukėme virvę, už kurios jis pririštas, bet niekaip negalėjome žirgo parsitempti. — Paskui jie paklausė: — O kur jūs einat?

DrambLIAI atsakė:

— Ir mes einam pažiūrėti žirgo, kurį jūsų valdovas pažadėjo mūsų valdovui.

Hipopotamai pasakė:

— Mes niekad negirdėjom, kad mūsų valdovas siųstų drambliui žirgą. Visą kelią ėjom laikydamiesi už virvės ir niekur nematėme jokio žirgo. Grįžkit atgal ir viską papasakokit drambliui. Mes irgi viską apsakysim hipopotamui. Čia kažkas ne taip.

Hipopotamas išklaušė ir įniršęs užriaumojo:

— Ką jūs šnekat? Argi aš turėjau pasiųsti drambliui žirgą?

Aš jam daviau šimtą pintinių žuvų, ir už tai jis žadėjo padovanoti man žirgą. Matyt, voras mus apgavo.

Dramblys išklaušė savo valdinius ir tarė:

— Nesuprantu, ką jūs čia paistote. Daviau hipopotamui šimtą pintinių grūdų, ir už tai jis žadėjo man dovanų žirgą. O aš nė nemaniau jam siųsti žirgo. Tasai voras apgavo ir mane, ir mano bičiulį hipopotamą.

Jis nuėjo pas hipopotamą ir jam tarė:

— Nepyk. Tu galingas, ir aš galingas. Jeigu mudu eikvosim sveikatą pykčiams, mums patiems bus blogai. Geriau suraskim vorą ir jį nubauskim.

O voras tūnojo pasislėpęs savo namuose ir gyveno be jokių rūpesčių.

Bet kai visos atsargos baigėsi, vorui teko išlįsti iš savo slėptuvės.

Teisybę sakant, vorui nesinorėjo pasipinti akyse drambliui ar hipopotamui, todėl jis nuolat žvalgėsi į šalis. Staiga voras išvydo ant kelio nugaišusios antilopės kailį.

Voras beregint sumetė, ką daryti. Įlindo į tą kailį ir drąsiai nudrožė keliu. Antilopės kanopos vilkosi žeme, galva korėsi tai į vieną šoną, tai į kitą, uodega maskatavo lyg bizūnas.

O po mišką vaikščiojo dramblys. Jis ieškojo voro.

Pamatęs seną, perkaršusią antilopę, dramblys pasakė:

— Klausyk, antilope, ar nepadėtum man surasti vorą? Noriu jį pamokyti už tai, kad jis apgavo mane ir mano bičiulį hipopotamą.

Voras sustojo ir antilopės balsu paklausė:

— Tu ieškai voro? Nesakyk šito garsiai. Ar matai, į ką panaši aš pasidariau? Tai todėl, kad susivaidijau su voru ir jis bakstelėjo mane savo koja. Nuo tada ir ėmiau džiūti.

Dramblys pasakė:

— Nejau tik per vorą tu pasidarei tokia liesa ir nusilpusi?

— Taip, — atsakė voras. — Ir visiems taip būna. Kai tik voras ką baksteli savo koja, nelaimingasis ir ima džiūti, kol belieka tik oda ir kaulai.

Dramblys išsigando ir sako:

— Prašau tavęs, jei pamatysi kur vorą, nieko jam nesakyk. Nenoriu jo regėti.

— Gerai.

Voras nuropojo į šalį, nusimetė antilopės kailį ir, greit aplenkęs dramblį, užėjo jam priešais.

— Girdėjau, tu manęs ieškai, — pasakė jis ir ištiesė dram-

bliui savo koją. — Ko tau reikia?

Dramblys sudrebėjo iš baimės:

— Ne, ne, man nieko nereikia. Aš nenorėjau tavęs trukdyti.

— Žiūrėk, kad daugiau to nebūtų, — pagrasino jam voras.

— Antraip aš supyksiu.

Jis nuleido koją ir grįžo į tą vietą, kur buvo palikęs antilopės kailį. Vėl įlindo į jį ir nuropojo prie upės.

Tuo tarpu hipopotamas kaip tik buvo išlindęs iš vandens ir vaikštinėjo ant kranto. Jis tykojo voro.

— Klausyk, antilope, ar nematei voro? Aš jo ieškau.

Voras atsakė:

— Voro aš bijau net paminėti. Tai jis kaltas, kad vos bepavelku kojas. Jis bakstelėjo mane savo koją, ir aš ėmiau lysti ir džiūti. Žiūrėk, kad ir tau taip neatsitiktų.

Hipopotamas sudrebėjo iš baimės:

— Nesakyk, kad aš jo ieškojau. Nereikia. — Ir jis nuskubėjo prie vandens.

O voras nusidangino į atvašyną, paliko ten antilopės kailį ir vėl sugižo į krantą.

— Kur tas hipopotamas? — šuktelėjo jis. — Girdėjau, kad jis manęs ieško. Aš čia!

Hipopotamas pamatė vorą ir galvotrūkčiais nėrė į vandenį.

Atsipūtė tiktai tada, kai atsidūrė ant dugno. Pagaliau jis išsigelbėjo nuo voro!

O iš tiesų tai voras išsigelbėjo ir nuo hipopotamo, ir nuo dramblio.

Taigi.

KONGO (ZAYRO) PASAKOS

TRIUŠIS IR ANTILOPĖ

Tai atsitiko per didžiąją sausrą, kai nelyja, ir gana, o kas neturi šulinio, kamuojausi nuo baisaus troškulio. Ir šit antilopė su triušiu nusprendė drauge išsikasti gilų gilų šulinį — kad jis neišdžiūtų net per baisiausius karščius.

Antilopė tarė:

— Pirma abu pavalgykim, bus lengviau kasti!

— Kažin,— prieštaravo triušis,— ar ne geriau palikti valgį vakarui? Žinai, kaip mudu nusiplūksim per dieną? Pareisim tiek dirbė — o valgio nebeturėsime!

Antilopė atsiduso ir sutiko.

Nuėjo juodu į tą vietą, kur buvo numatę kasti šulinį, ir įniko dirbti. Staiga triušis sako:

— Girdi? Rodos, mane šaukia.

— Ne, aš nieko negirdžiu.

— Na, žinoma, mane šaukia! Turiu eiti. Pati kaip tik laukėsi mažiuko, nebus kam parinkti vardą.

— Ką gi, brangusis triušė, eik, tik kuo greičiau grįžk.

Bet triušis nubėgo ten, kur buvo paslėpę valgį, greit užkirto ir vėl sugrįžo. Antilopė klausia:

— O kaip tu pavadinai savo pirmagimį?

Triušis atsakė:

— Pradinuku.

Juodu mažumėlę padirbėjo, kol triušis vėl suriko:

— Girdi, šaukia! Atleisk, bet aš turiu eiti. Reikia išrinkti vardą ir antram mažiukui.

Antilopė pasakė:

— O aš kažkodėl negirdžiu.

Bet triušis, palikęs antilopę vieną vargti, davė į kojas. Nubėgęs vėl šiek tiek užėdė, paskui pardūmė atgal.

Antilopė paklausė:

— Kaipgi tu pavadinai antrą mažylį, triušė?

— Pusinuku.

— Koks keistas vardas! — nustebo antilopė. — O aš jau, matai, kiek iškasiau!

Juodu dar mažumytį pakasėjo, o triušis vėl savo:

— Šaukia... Girdi?

Antilopė atsakė:

— Ak, brangusis triušis, matyt, aš apkurtau, bet tu eik, tik greitai grįžk.

Triušis nubėgo ir šį sykį suėdė viską, kas buvo likę. Kai jis sugrįžo, antilopė paklausė:

— Na, kaip tu pavadinai trečią sūnų?

— Likučiu.

Juodu dirbo, kol sutemo, o paskui pavargę pardūlino į kaimą. Antilopė sako:

— Oi triušis, kaip aš pavargau! Būk geras, atnešk valgyti, nes mirštu iš bado.

Triušis išėjo, bet tuoj pat sugrįžo ir sako:

— Puodas jau tuščias! Gal laukinės katės aptiko ir viską išėdė! Supyko antilopė, bet kur dings? Atsigulė miegoti alkana.

Rytojaus dieną triušis vėl iškrėtė antilopei tą patį pokštą. Tas pat dėjosi ir trečią dieną, kol galiausiai antilopei kilo įtarimas, kad triušis vagiliauja. Triušis įširdo ir pareikalavo padaryti bandymą: atsigers abu žolių antpilo ir pažiūrės, kuris pirma susišlapins.

— Tai štai — kuriam pirma nutiks tokia nelaimė, tas ir kaltas! — pasakė triušis.

Antilopė sutiko. Išgėrė juodu antpilo ir nuėjo gulti. O triušis kad suriks antilopei:

— Žiūrėk, tavo uodega jau šlapia!

— Ne, ne! — ginčijo antilopė.

— Ot ir šlapia! — tvirtino triušis.

— Ne, tavo paties uodega šlapia, gerai pažiūrėk!

Tada triušis persigando ir norėjo pasprukti. Bet antilopė pasakė:

— Nebijok, triušis, aš tau nekeršysiu. Tik prižadėk, kad negersi iš mano šulinio, ir baigta.

Triušiu nebuvo kas darą, teko prižadėti.

Po kurio laiko viena paukštukė antilopei pasakė, kad triušis kasdien einąs gerti vandens iš jos šulinio. Tada antilopė ne juokais supyko ir nusprendė triušį nubausti. Ji paėmė gabalaitį medžio, išpjaustė mažą žvėrelį, tirštai aptepė jį klijais ir pastatė prie šulinio.

Triušis kaip visuomet atbėgo gerti ir mato — stypso prie šulinio kažkoks gyvulys, irgi, matyt, gerti atėjęs. Triušis supyko.

— Ką tu čia veiki?

O tasai neatsako. Tada triušis priėjo arčiau ir vėl paklausė:

— Ei, ką tu čia veiki?

Vėl tylą. Triušis kad suriks:

— Ak, tu dar iš manęs juoksies? Tuoj pat atsakyk, antraip gausi į dantis!

Iškėlė triušis leteną ir tvojo figūrėlei per snukį. O letena ėmė ir prilipo!

— Kas yra? Atiduok koją, nes vėl gausi!— sukliko triušis.

Bet gyvulys tvirtai laikė jo dešinę koją. Triušis užsimojo kaire, bet ir toji prilipo — neatplėši.

— Na, kas čia dabar?— užriko triušis. — Kuoktelėjai, ar ką? Paleisk mano kojas, antraip kaulų nesusirinksi!

Ir triušis kad spirs figūrėlei. Koją ir prilipo. Triušis visai įširdo ir spyrė gyvuliui kita koją, bet ir toji prilipo. Dabar jis baisiausiai įniršo, užgulė keistąjį žvėrį visu kūnu ir bakstelėjo jam galva. Dabar jis taip prikepė, jog nė pakrutėti nebepakrutėjo. Ėmė triušis visa gerkle kliegti.

Tuo tarpu prie savo šulinio atėjo antilopė. Ji pamatė triušį, prilipusį prie medinio žvėrelio, į valias prisijuokė iš jo, o paskui kaip reikiant apkūlė.

Nuo to triušis ir galą gavo.

KAIP ŠUO TAPO ŽMOGAUS DRAUGU

Kitados žvėrys ir žmonės gyveno drauge. Žmonės suprato žvėrių kalbą, ir visi jie buvo draugai.

Bet tarp žvėrių pasitaikydavo ir vagišių, kurie grobstydavo žmonių maistą. O kai ištiko didelis badas, žmonės nusprendė persikelti toliau nuo žvėrių, prie kitos upės. Pasiėmė su savim tik avių, kiaulių, ožkų, balandžių, vištų ir kačių.

Dirbo plušėjo žmonės, apsigyvenę naujoje vietoje, o kartą surengė didelę šventę, užkūrė prie trobelių laužus, gėrė palmių degtinę, valgė mėsą, o kaulus mėtė į pašalį. Ir šit atbėgo kažkoks žvėris, ėmė šniukštinėti aplinkui, rankioti kaulus ir — trakšt trakšt — juos graužti. Niekas kaime to žvėries nepažinojo. Žmonės šaukė jį: „Ciu ciu!“ — lyg gyvulys būtų buvęs naminis, ir jis priėjo prie jų arčiau.

O tą žvėrį atsiuntė pas žmones šakalas ir liepė jam nukniaukti nors kiek ugnies. Žvėris buvo tikras šakalo brolis, bet pamatęs žmones, iškart juos pamilo ir nusprendė namo nebegrįžti. Šakalas ilgai laukė brolio, o paskui ėmė jį šaukti:

— Šuniel! Šuniel!

Išgirdo žmonės tą šauksmą ir nustebę vienas kito klausia:

— Kurį čia taip šaukia?

Ir nepažįstamasis žvėris atsakė:

— Mane.

Taigi žmonės sužinojo jo vardą, ir šakalo brolis liko gyventi su jais.

Praslinko daug metų. Ir štai sykį įsibrovė į kaimą akmeninė kiaunė. Pastvėrė kelias vištas iš žmogaus, vardu Ntetė Ansis, ir nubėgo. Bet kai ji vėl pasirodė, šuo ją užmatė ir pasakė savo šeimininkui:

— Žinau, kas įjunko vogti tavo vištas. To žvėries vardas akmeninė kiaunė.

Ir tarė Ntetė Ansis savo šuniui:

— Jeigu aš tave paprašyčiau nutverti ją ir užmušti, tu tai padarytum, tiesa?

Šuo atsakė:

— Taip, bet užkabink man ant kaklo dibu¹, kad visada žinotum, kur aš nubėgau.

O žmogus pamanė, kad metas savo šuniui duoti vardą, ir tarė:

— Aš tave šauksiu Makubila. Kai išgirsi šį vardą, tuoj bėk pas mane.

Po dviejų dienų kiaunė vėl atėjo vištų vogti. Ntetė Ansis ją užmatė ir pasiuntė šunį, kad tas pasivytytų ją ir sugautų. Makubila nuskuodė kiaunei iš paskos ir jau buvo bepavejās. Bet tada kiaunė ėmė prašyti:

— Nežudyk manęs. Juk mudu užaugom viename kaime, šunie!

— Teisybė,— pasakė šuo.— Bet ir tu manęs neišduok. Žmogus neturi žinoti, kad aš tave pavijau ir iš senos draugystės paleidau.

O akmeninė kiaunė pasakė:

— Klausyk, mesk tu tuos žmones ir grįžk atgal pas žvėris! — ir pridūrė: — Žinai, kam aš vištas vogiau? Mums reikia geros odos būgnams. Eime su manim, vakare pas mus bus šventė.

Šuo pasvarstė ir sutiko. O atėjęs su kiaune į žvėrių kaimą, Makubila ėmė įkalbinėti visus eiti gyventi pas žmones. Tačiau žvėrys abejojo:

— Jeigu tau tenai taip gera, kodėl parėjai į mūsų kaimą?

Tada Makubila pasiėmė tik savo pačią ir pargrįžo pas šeimininką Ntetę Ansi. Tasai apsidžiaugė ir priėmė abudu. Šuns pačią pavadino Majakila.

Sykį šuo sako šeimininkui:

¹Dibu — medinis barškutis

— Aš noriu, kad ir mano pačiai parištum dibu. Jeigu akmeninė kiaunė vėl ateis vištų vogti, mudu su pačia galėsime abu ją vyti.

Majakila irgi gavo dibu. O vakare per kaimą nuaidėjo riksmas:

— Kiaunė! Kiaunė! Vėl pasirodė akmeninė kiaunė! Ji atbėgo vogti mūsų vištų!

Seimininkas norėjo pasiųsti jos vyti šunį, bet Makubila tarė:

— Palauk, padarykim kitaip. Aš žinau, kur jos ieškoti. Ji gyvena ten, kur ir visi žvėrys. Mudu su Majakila bėgsim pirma, o tu sušauk žmones, pasiimkit lazdas, šautuvus, ietis ir sekite paskui dibu barškėjimą. Kai žvėrių kaime išgirsit būgną, apsupkit kaimą ir pulkit.

O žvėrimis nė į galvą neatėjo, kad juos kas nors gali užpulti. Pamatę atbėgant šunis, jie labai, apsidžiaugę ir net surengė svečių garbei puotą. Pasisotinęs Makubila pasakė:

— O dabar pašokim!

Visi sutiko, bet niekaip negalėjo nuspręsti, kas muš būgną. Makubila pasisiūlė mušti pats. Ir štai, suguldę vaikus miegoti, žvėrys pasileido šokti būgnui tratant. Makubila su pačia išalko ir patyliukais išpjovė visus mažiukus. Kai motinos į valias prisišoko, tai pamatė, kad nebėra jų vaikų. Puolė klausinėti šunų, bet šie atsakė nieko nežiną. Kilo šiurpus kauksmas, ir per visą sambrūzdį niekas neišgirdo, kaip žmonės apsupo kaimą. O Makubila lyg niekur nieko mušė būgną ir dainavo:

Tuoj tuoj ateis žmonės ir jus lazdom apkuls,

Tuoj tuoj ateis žmonės, užtratins šautuvais.

Žvėrys, išgirdę šią dainą, persigando ir nutilo. Ir toje tyloje pasigirdo jiems nesuprantami garsai: puf puf puf!

Tai pošokėjo šautuvai.

Nuo to laiko šuo visada padėdavo žmogui medžioti ir dorai bei ištikimai jam tarnavo.

LEOPARDAS IR KURAPKINAS

Kartą kurapkinas nusprendė persikelti į naują vietą ir nusiziūrėjo vieną laukymę. Ir pasitaikyk tu man — ši laukymė patiko ir leopardui. Atskrido kurapkinas į laukymę trobos statytis ir mato — kažkas jau išvilkęs iš jos medžius. Ir pagalvojo: „Na ir puiku! Prišikirsiu karčių ir susiremsiu trobelę.“

Taip jis ir padarė. O paskui atėjo leopardas. Pamatė suremtas kartis ir sušuko:

— Tai bent! Aš juk tik nuvaliau laukymę, o dabar čia stovi kone troba. Imsiu ir surišiu aš tas kartis viršuje.

Surišo leopardas kartis ir nuėjo. Tada atskrido kurapkinas ir nusistebėjo:

— Ką aš matau? Mano kartys jau surištos.

Ir jis įniko kirsti nendres, o paskui apipynė ir sutvirtino kartis. Baigęs darbą, parlėkė namo į kaimą. O leopardas vėl atėjo ir jau visai apstulbo:

— Kas gi čia darosi? Aš tik surišau kartis iš viršaus, o kažkas išpynė jas nendrėmis.

Tada jis prirovė žolės trobelei apdengti, sukrovė į kupetą ir parėjo namo. O kurapkinas, sugrįžęs į nusižiūrėtąją vietą, pagalvojo:

— Aš tik išpyniau nendrėm trobelės kartis, o kažkas prirovė žolės, kad galėčiau ją apkamšyti.

Apdengęs ir apkamšęs trobelę, jis parėjo namo atsivesti pačios ir vaikų.

Bet tuo tarpu atėjo leopardas ir tarė:

— O štai mano trobelė ir baigta!

Jis irgi parbėgo ir atsivedė šeimą į naują trobą. Netrukus su pačia ir visais savo vaikais į laukymę atskubėjo ir kurapkinas. Pamatęs dūmą, jis šuktelėjo:

— Atrodo, ten kažkas jau įsikraustė?— Ir priėjęs prie durų, liūdnai pasakė: — Taip, čia kažkas jau gyvena.

Leopardas šuktelėjo jam:

— Eikš į vidų, mes galime gyventi drauge, tu prie durų, o aš prie židinio.

Jie taip ir padarė.

Bet šit viena kurapkiukė panoro įsikuisti žemėn. O leopardo mažylis ir šaukia tėvui:

— Tėte, žiūrėk, mažoji kurapka kapsto man į akis smėlį!

Leopardas atsakė:

— Čiupk ir suėsk ją!

Šis ir suėdė kurapkiukę. Praėjo kiek laiko, ir antra kurapkiukė pagalvojo: „Pasirausiu ir aš po žemę.“

Ir vėl leopardo sūnus pasiskundė tėvui:

— Tėte, mažoji kurapka kapsto man į akis smėlį!

Leopardas atsakė:

— Pasigauk ją ir suėsk.

Leopardukas suėdė ir antrąją kurapkiukę. O greit ir senoji kurapka ėmė kapstyti žemę. Ir vėl leopardas išgirdo sūnaus skundą:

— Tėte, toji kurapka žeria man į akis smėlį!

Tėvas atsakė:

— Na ir kas? Stverk ją ir suėsk.

Leopardo vaikas suėdė ir senąją kurapką, o kurapkinas, paregėjęs, kas nutiko jo šeimai, išskrido į mišką. Ten jis prisivartino kaučiuko, išsitėpė juo kūną ir apsikaisė margom paukščių plunksnom. Paskui apsitaisė puošniais drabužiais, pasiėmė dvi ietis, lanką ir atsisėdo prie upės, kur žvėrys paprastai sėdavo vandenį. Netrukus atėjo vandens leopardė ir, išvydusi keistą nepažįstamąjį, pasisveikino:

— Laba diena, pone.

Šis nieko neatsakė, tik sukrutino plunksnas. Leopardo pati pasisėmė vandens, parnešė namo ir sako vyrui:

— Ten prie vandens sėdi kažkoks keistuolis.

Leopardas paliepė:

— Išvirk košės ir kviesk jį pas mus.

Pati išvirė košės ir nuėjo kviesti nepažįstamojo:

— Eikš, mano šeimnininkas tave kviečia.

Ilgos plunksnos sulingavo, bet nepažįstamasis vėl nieko neat-sakė. Ir leopardė pagalvojo: „Gal jis nori, kad nuneščiau?“

Ji atsargiai paėmė jį, nunešė iki trobelės ir padėjo ant žemės. Paskui sako:

— Prašom į vidų, pone!

Vėl plunksnos sulingavo, ir vėl nepažįstamasis nieko nepasa-kė. Ir leopardė pagalvojo: „Gal jis nori, kad įneščiau?“

Įnešė jį į vidų, paskui sako:

— Pone, nusiprauskit.

Plunksnos sulingavo, o atsako vėl nebuvo. Ir leopardė pagalvo-jo: „Gal jis nori, kad padėčiau jam nusiprausti?“

Numazgojo ji svečiui kojas ir sako:

— Pone, prašom vaišintis.

Plunksnos sukrutėjo, bet nepažįstamasis tylėjo. Ji paėmė val-gio, padavė jam ir sako:

— Pone, dėkitės valgi į burną.

Vėl sulingavo plunksnos, bet nė žodelio svečias neištarė. Ir leopardė pagalvojo: „Gal tas keistas svečias nori, kad įdėčiau val-gi jam į burną?“

Ji įdėjo jam valgio burnon, o nepažįstamasis kad užriks šiur-piu balsu, kad driokstelės aslon — net trobelė sudrebėjo! Leo-pardas su šeimyna persigando, o svečias atsistojo priešais leopar-dą ir sako:

— Žinok, leopardė, aš ateisiu, kai tik ims burbuliuoti vanduo tavo puode!— ir išskrido.

Praėjo kiek laiko. Užsimanė leopardas ėsti ir pastatė puodą su vandeniu ant ugnies — išsivirs košės. Kai vanduo suburbuliavo, sukliuksėjo, leopardas suriko:

— Žmona, greičiau išliek tą vandenį, nes tuoj ateis anas nepažįstamasis!

Jis labai bijojo baisiojo svečio, jam ir į galvą netoptelėjo, kad tai buvo kurapkinas, išsipuošęs didžiulėmis plunksnomis. Jo prievengdamas, leopardas nedrįso virtis valgio, kol pagaliau vienas jo mažylis nugaišo iš bado. Tada visa leopardų šeimyna paliko trobelę. Ilgai jie klaidžiojo po mišką, galų gale visai nusikamavo ir nusprendė grįžti namo. Leopardas paprašė:

— Žmona, mirštu iš bado, išvirk man valgyt.

Paėmė leopardė puodą su vandeniu, pastatė jį ant ugnies, o vanduo ir vėl suburbuliavo: kliun kliun kliun! Leopardas supyko:

— Išpilk gi tu tą vandenį, tuoj ateis nepažįstamasis!

Išpylė jie vandenį, ir netrukus iš bado gavo galą antrasis leopardas sūnus. Po kurio laiko leopardas vėl paprašė:

— Žmona, mirštu iš bado, išvirk man valgyt.

Leopardė parsinešė vandens, užkėlė ant ugnies, ir vanduo greit suburbuliavo: kliun kliun kliun!

— Žmona,— suriko leopardas,— greičiau išpilk vandenį, bėkim!

Ir jie išbėgo. O paskui mirė bado leopardas pati ir jis liko visai vienas. Ir tada jis nusprendė:

— Badas mane vis tiek pribaigs, kas bus, tas — išsivirsiu valgyt.

Bet vanduo puode vėl suburbuliavo: kliun kliun kliun! Neištvėrė leopardas, išpylė vandenį. O netrukus ir pats užvertė kojas iš bado.

Taip kurapkinas atkeršijo leopardui už savo pačią ir vaikus.

PASAKA APIE DRAMBLĮ IR OŽĮ

Dramblis tarp žvėrių buvo didžiausias ir galingiausias. Kartą jis sušaukė visus ir pasakė:

— Niekas negali daugiau už mane suėsti. Visi jūs ėdat ėdat ir pavargstat, o aš dar galiu suėsti tiek ir tiek!

Bet liūtas papriešgyniavo:

— O! ir ne! Aš daugiau už tave suėsiu, kertam lažybų!

Ēmē juodu ēsti, ir liūtas pirmas prisiveikē.

— Nebegaliu!— sukaukē jis.

Dabar pašoko leopardas.

—Liūtas tau nusileido, — pasigyрэ jis drambliui,— o aš tai nepasiduosiu!

Ir puolē juodu su dramblju ēsti lenktyniaudami. Bet greit ir leopardas atsitraukē, o dramblis vis dar ēdē. Tas pats atsitiko ir kitiems. Kas tik pamēgino su dramblju eiti lenktyniū, visi atsilikdavo. Kai žvėrys vienas po kito patyrē nesėkmę, atsistojо ožys ir sako:

— Pone dramblj, leisk ir man pamēginti!

Dramblis atsakē:

— Ką gi, pamēgink! Bet jeigu didieji neištvėrē iki galo, ko gi tu tikiesi?

Bet ožys spiriasi:

— Ir vis dėlto pamēginkim.

Ožys su dramblju pradėjo ēsti vidurdienį, o kai atėjo naktis, ožys vis dar kramsnojo. Eidami miegoti, žvėrys juodviem pasiūlė:

— Eikit dabar ilsėtis, o rytoj pradėkit iš naujo. Ir iš viso — judu tiek daug suėdēt, kad jums suskaus pilvus. Gulkit kur atokiau, nes per jus visiems nebus miego.

Ožys su dramblju pasitraukē į šalį, o kiti žvėrys sugulė, kur buvo susirinkę. Pavargę visi sumigo, net ožys su dramblju. Bet kai dramblis naktį atsibudo, išgirdo, kad ožys vis dar kramto. Nusigando dramblis ir klausia:

— Brangusis ožy, tu dar vis ēdi?

Šis atsakē:

— Kelkis, metas vėl pradėti. Aš ieškau, kas galėtų mane ēdimu nurungti. Ko gi tu nesikeli?

O dramblis pagalvojo: „Taip, šis vyrukas nepėsčias! Greitai jis apės viską aplinkui, o tada ims manęs. Kol aš miegosiu, jis sutaršys mane su visomis iltimis!“

Jis taip išsigando, kad leidosi į kōjas. O rytą atėjo žvėrys ir mato: dramblis jau ir pėdoš ataušusios!

Vėliau jie drambliui papriekaištavo:

— Kaipgi tu, dramblj, pabėgai prieš aušrą, juk jūsų lažybos dar nebaigtos!

O dramblis jiems atsakē:

— Oi broleliai, vargas man! Atsibundu naktį, žiūriu — ožys vis dar kramto. Aš jį klausiu: „Kaip, tu net ir dabar, naktį, ēdi?“ O jis man: „Gana miegoti, kelkis, metas vėl pradėti. Aš ieškau, kas

mane nurungtų. Kai nebelieka žolės, suėdu net akmenis!" Išgirdau jo žodžius ir galvoju: „Baigęs akmenis, ko gero, griebsis ma-
neš!" Šokau bėgti kur akys veda.

Žvėrys ėmė juoktis:

— Pažiūrėk į save, drambly, tu su visais kirtai lažybų, o dabar pralaimėjai. Ir kas tave įveikė? Viso labo ožys!

RUPŪŽĖ, CHAMELEONAS, LEOPARDAS IR SKRUZDĖDA

Rupūžė ir chameleonas gyveno drauge netoli žmonių kaimo. Kartą rupūžė sako chameleonui:

— Ak, drauguži, kokia nemaloni man ši kaimynystė! Tik ir žiūrėk, kad nepakliūtum į žmonių spąstus. O ta nuolatinė baimė gadina man kraują. Amžinai gydykis, amžinai gerk šlykščius vaistus... Verčiau imkim ir apsigyvenkim lygumoj! Be to, taip įgri-
so klausytis kvailių tauškalų!

Įsikūrė juodu lygumoje, o rupūžė ir sako:

— Žinai, drauguži, kad žmonės mūsų čia nesurastų, nekelkim
įkurtuvių. Ko gero, dar išgirs, kaip mes dainuojam ir mušam būg-
nus.

Iš pradžių chameleonas sutiko, bet paskui nusibodo jam ne-
linksmai gyventi. Nuėjo jis į tankumyną, susirado tinkamą medį
ir pasidarė iš jo būgną. O rupūžė jam sako:

— Prisišauksi nelaimę, pamatysi, kad mudu čia sugaus!

O chameleonas tik letena numojo:

— Man vis tiek.

Suprato rupūžė, kad neperkalbės užsispyrėlio, ir liepė savo
vaikams:

— Imkit kauptukus.

Pasiėmė jie kauptukus ir išsikasė gilią olą. O chameleonas vis
muša ir muša būgną: bum bum bum bum! Išgirdo žmonės ir padegė
krūmus.

— Jei ten kas nors yra,— šnekėjo jie,— tuoj išrūkysim!

Užsispyrėlis chameleonas taip ir žuvo ugnyje, rupūžė su vai-
kais pasislėpė oloje, o leopardas ir skruzdėda, kurie gyveno brūz-
gynuose, šoko iš liepsnos ir su savo šeimomis nulėkė kiek kojos
neša.

Pamatė žmonės leopardą su skruzdėda ir puolė jų vytis. O tie,
apsukę degantį plotą, vėl smuko į tankynę. Tada medžiotojai vėl
padegė krūmus. Dabar skruzdėda, kaip pirma rupūžė, ko grei-

čiausiai išsirausė urvą ir sulindo į jį su pačia ir vaikais. O leopardas, nežinodamas kur dingti, blaškėsi į visas puses. Bet ugnies žiedas aplink jį veik susiglaudė, o leopardas ėmė prašytis skruzdėdos, kad ši įsileistų urvelin jo šeimą. Skruzdėda pasakė:

— Tiek to, liškut, ką gi su jumis veiksi!

Ir, kol siautėjo gaisras, žvėrys visi drauge tupėjo urve.

Pagaliau ugnis užgeso, ir žmonės atėjo į brūzgynus susirinkti apdegusio grobio. Leopardas nuo savo kailio nusipurė smėlį, padėjo skruzdėdai, ir tiek jį tematė. O skruzdėda su šeimyna liko urve.

Priėjo prie urvo jauniausias medžiotojas ir sako:

— Ei skruzdėda, tegul išlenda tavo vaikai! Tegul jie lenda lauk, ir aš juos suvalgysiu!

Bet skruzdėda atsakė:

— O ar žinai jų vardus? Ne? Tai klausyk. Vyresnįjį vadinu „Viskas aplink degė ir vėl užsidegs“, o jaunesnįjį — „Mūsų neapmulkinsi“.

Šią pasaką pasekiau, kad visi atsimintų: išmintingų patarimų reikia klausyti, o nelaimėje — viens kitam padėti.

PASAKOS APIE VĖŽLĮ

Sykį gyvatė pasiūlė vėžliui:

— Eime į savaną, paieškosim palmių riešutų!

Vėžlys sutiko:

— Eime!

Juodu iškeliavo, o kai nusigavo iki palmės, pamatė, jog riešutai jau visai išnokę. Vėžlys sako:

— Brangioji gyvate, nagi šliaužk viršūnėn ir rėšk riešutus.

O gyvatė nesutinka:

— Mat koks tu! Pats kopk viršun, juk turi kojas! Be to, jeigu ateitų žmonės ir pamatytų čionai, apačioj, mane, jie tuoj persigandę pabėgtų. O jei apačioj liksi tu, jie paprasčiausiai pasiims ir tave, ir riešutus. Dar, ko gero, ir turgun nuneš!

Bet vėžlys užsispyrė:

— O ne, tu šliaužk į viršų.

Nėra kas darą, įsikorė gyvatė į palmę, reškia riešutus ir mėto žemyn. Bet šit netyčia pažvelgė į kelią ir užmatė moteris, einančias žuvauti. Pirmosios praėjo pro šalį, bet kitos atsiliko. Ir staiga toji, kuri ėjo paskutinė, aptiko po palme riešutus ir kad suriks draugėms:

— Ateikit čionai, antai kiek čia išnokusių riešutų! Pasiimkim juos, prie žuvies jie bus labai gardu.

Moterys sugrįžo ir susirinko riešutus. O viena užtaikė ant žolėje pasislėpusio vėžlio.

— Sesės!— šūktelėjo ji.— Žiūrėkit, ką aš radau!

Paėmė toji moteris vėžlį ir įsidėjo į savo pintinę. Moterys jau buvo benueinančios, bet staiga gyvatė kaip kris iš palmės viršūnės stačiai į tą pintinę. Moterys išsigando ir šoko bėgti, palikusios ir riešutus, ir vėžlį. O gyvatė surinko riešutus ir sako:

— Na, kuris iš mudviejų teisus? Aš juk sakiau: „Kopk pats į palmę, o aš liksiu apačioj. Ateis žmonės, pamatys mane, išsigąs ir pabėgs kiek kojos neša.“ Bet tu užsispyrei. Ir, matai, vos nenusinėšė ir tavęs, ir riešutų. Dar gerai, kad aš suskubau nukristi.

Tai mat, kaip kartais būna.

* * *

Gyveno kitados vėžlys ir kregždė. Kregždė buvo ne paprasta, kilusi iš paukščių karaliaus giminės. O vėžlio giminė ir žeme vaikščiojo, ir vandeny plaukiojo. Vieną kartą atskrido kregždė pas vėžlį ir sako:

— Šiomet jūs, vėžliai, mokėsite man duoklę.

Vėžlys patylėjo patylėjo ir sako:

— Kregžde, juk tu paukštė, padangėj skraidai, o kas gi mes? Šliaužiojam po žemę. Argi tu gali mums įsakinėti? Kodėl mes turime mokėti tau duoklę?

— Na, palauk! Aš tave į teismą paduosiu, taip ir žinok!

Švystelėjo ji padangėn ir suskato ieškoti vadų. O vadai įrašė jos skundą į raštus ir pasiuntė ją pas valdžią¹. Ir dar pridūrė:

— Kuris judviejų pirmas nueis tenai su savo popieriais, tas ir viešpataus, o kitas turės mokėti jam duoklę.

Kelias buvo tolimas: net jeigu labai spėriai žingsniuotum, ir tai kelionei prireiktų savaitės. Ir kregždė sumetė:

— Man tai kas, aš greit skrendu! O va vėžlys vos šliaužia. Bet vėžlys jos paprašė:

— Ponia kregžde, gal malonėtum paimti ir mano popierius? Juk tu tenai būsi kur kas anksčiau už mane.

Kregždė sutiko. O vėžlys parėjo namo, tačiau naktį vėl nuro-

¹ ši pasaka vėlesnės kilmės, joje atsispindi kolonijinė epocha, kai gentis vadų išsivystė nebegalėjo — juos skirdavo kolonijinė administracija.

pojo pas kregždę, prižadino ją ir sako:

— Tiek to, ponja kregžde, atiduok man lapelį. Aš gal tuojau pat leisiuosi kelionėn. Tu, žinoma, vis tiek pirma manęs nuskrisi. Juk aš vos kėblinu. Man kelionei reikia apie dešimt dienų, bet — nieko neveiksi — teks ropoti.

Kregždė apsidžiaugė, uždegė žiburį ir iš kelioninio krepšio ištraukė vėžlio popierius. O vėžlys gerai įsidėmėjo, kur padėtas kregždės krepšys, ir pasislėpė už trobelės aukštoje žolėje. Kregždė pamanė, kad vėžlys išėjo namo, ir vėl tuoj užmigo. Bet gudruolis vėžlys patyliukais vėl įtykino pirkion, įlindo į krepšį ir pasislėpė.

O kregždė, pakirdusi su pirmais gaidžiais, pagalvojo, kad vėžlys, matyt, jau bus spėjęs toli nueiti, tad irgi sukruoto. Pasiėmė savo krepšį ir išskrido. Lėkė lėkė, kol pagaliau atsidūrė tenai, kur valdžia turėjo nuspręsti — katras bus vadu, o katras mokės duoklę.

Kregždė paklausė žmonių:

— Ar nematėt, vėžlys gal jau čia?

Žmonės pasiteiravo:

— Ar tik ne tavo byla su vėžliu?

— O taip,— atsakė kregždė.

— O kada tu išskridai?

— Šiandien švintant,— išdidžiai atsakė kregždė.

Nustebo žmonės ir sako:

— Kaip? Rytą išskridai ir jau esi čia? Bet juk vėžlys vos vos šliaužia. Jam liko ne mažiau kaip trys žygiai, tad tu turi laiko išgerti vyno.

Ir štai, brangieji, išgirdusi apie vyną, kregždė taip nudžiugo, lyg jai būtų pasiūlę manijokų papločių. Todėl paprašė žmonių:

— Pasaugokit mano krepšį, o aš einu išgerti palmių degtinės, tik tokia žinovė kaip aš gali kaip reikiant ją įvertinti.

Ir ji nuskrido į kaimą. Tuo tarpu vėžlys, kuris visą tą laiką kiūtojo krepšyje, patyliukais išlindo ir su savo popieriais nuėjo pas teisėją. Tasai užspaudė ant jų antspaudą. Sugrįžusi kregždė išgirdo baisią naujieną:

— O vėžlys atvyko anksčiau už tave, ir vadu paskirtas jisai, o ne tu.

Kregždė tuoj pat išsiblaivė ir jau niekad daugiau nesigirdavo.

PASAKOS APIE RUPŪŽĘ

Rupūžė ir jos giminaitės ramiai sau gyveno mažame žemės lopinėlyje, sekė vaikams pasakas ir senas istorijas apie rupūžes, ėdė, gėrė savo malonumui ir buvo laimingos.

O gyvatės gyveno savo valdose, ėdė, gėrė ir taip pat džiaugėsi gyvenimu. Bet sykį gyvatės pasitarė ir nusprendė:

— Eime pas rupūžes, užklupsim jas iš nejučių ir išmušim!

Rupūžės irgi negalėjo pakęsti gyvačių ir visada sakydavo:

— Ten, kur prašliaužia gyvatė, mums ir po trijų dienų bjauru koją kelti. Verčiau jau mirtį! Geriau jau iš tolo gyvačių lenkimės.

Rupūžių ir gyvačių būstai buvo ne per toliausiai vieni nuo kitų. O viena rupūžiukė gyveno visai arti prie gyvačių. Ji pirmoji išgirdo, kad gyvatės nutarė jas visas išgalabti, ir — strykt, liuokt! — nuskubėjo į aikštę.

— Nelaimė, nelaimė, nelaimė! — klykė ji. — Draugužės, mes greitai žūsime su pačiomis ir vaikais!

Kartais ji sustodavo ir liežuvį iškorusi ilsėdavosi. Juk žinot, kaip lėtai rupūžės vaikšto.

O tą dieną buvo kažkokia šventė, ir aikštėje susirinko visos rupūžės. Plaukus buvo išsidabinusios ir išsidažiusios, visos apsitaisiusios šventiškais drabužiais. Būgnai buvo aptraukti kaučiuku ir aplieti vandeniu, kad garsiai ir skambiai dundėtų. Kai rupūžė atšokavo arčiau ir išgirdo būgnų bei fleitų garsus, ji susirūpino:

„Tik kvailiai gali dabar linksmintis. Beje, juk jos nė nenutuokia, koks karas gresia.“

Tačiau, kai ji atliuksėjo į aikštę, ją irgi pagavo šventės linksmybė. Kojos pačios ėmė kilnotis. Apsišvalgius ir pamačius, kad pintinėje dar likusios kelios fleitos, ji vieną pasiėmė, pradėjo pūsti ir šokti. Netrukus visai užmiršo, ko atėjusi, šoko ir dainavo, o žinia, su kuria skubėjo pas savo giminaites, visai išgaravo jai iš galvos.

O gyvatės tuo tarpu apsiginklavo, ir jų pulkai atšliaužė į mūšį.

— Matot, — drąsino jos viena kitą, — kiek čia gardžių rupūžių.

Puolė į šokančiųjų sūkurį ir išžudė visas rupūžes aliai vienos, žuvo ir toji, kuri skubėjo perspėti gentainių apie pavojų.

* * *

Viena rupūžė savo lauke prisodino visokių augalų, kokių tik žemėje būna, net ir palmių. Ir štai kartą jos lauko atėjo pasižiūrėti chameleonas. Žvilgtelėjo po palme, pamatė ant žemės pernokusių

riešutų ir sako:

— Brangioji rupūžė, kas yra? Kodėl tu neraškai palmių riešutų, juk jie visai išnokę!

O rupūžė atsako:

— Teisybė, bet kur man su savo kojom po medžius laiptoti? Kaip aš riešutus pasieksiu?

Tada chameleonas pasisiūlė:

— Nieko nėra lengvesnio! Va aš įlipsiu viršūnėn ir priraškysiu tau riešutų.

Jis greit išsiropštė į palmės viršūnę, puolė rašyti riešutų ir krauti į maišą. O rupūžė pažvelgė į viršų ir nusigando: „Jis, atrodo, nori susigrobtį visus mano riešutus! Na ką gi, jis to dar pasigai-lės!“ Ir šuktelėjo chameleonui:

— Tu juk įkopei į medį mano riešutų, tai kodėl man nė vieno neduodi?

— Ė-ė,— atsakė jis,— kai tik mes, chameleonai, atsiduriam aukštybėse, nė pažint nebepažįstam tų, kur gyvena ant žemės.

Išgirdo rupūžė tuos žodžius ir įtūžo. Ji susišaukė vaikus ir pa-liepė:

— Priraukit sausos žolės ir sukraukit po palme. Užkursim me-dį, tegul jis dega, kol apanglės.

Ir jie sukūrė po palme laužą.

Pamatė chameleonas ugnį ir suriko:

— Palauk, rupūžė, pirma aš išlipsiu.

Bet rupūžė atsakė:

— Kai ant žemės aš užkuriu laužą, tai daugiau nebeprasidedu su tais, kur tupi medžiuose.

Laužas užsiliepsnojo, ir chameleonas iš palmės nudribo stačiai į ugnį.

* * *

Kartą rupūžė susitaisė į svečius pas uošvius. Apsirengė šventadieniais drabužiais, pasiėmė dovanų medžiagos atraižą ir jau buvo beišeinanti, bet staiga pamatė skrendant termitą. Rupūžė apsilaižė, gurktelėjo seiles ir klausia:

— Kurgi tu keliauji?

O šis atsako:

— Pas uošvius.

Rupūžė labai norėjo jį tuoj pat praryti, bet pasakė:

— Ir aš į tą pusę, eiva drauge!

Taip ir iškeliavo juodu kartu, o kelyje susitiko gyvatę — iš tų, kurios ėda rupūžes. Toji pamatė rupūžę ir klausia:

— Sveika, rupūžė, kur tu eini?

— Aš su termitu,— atsako jai rupūžė.

Termitas pridūrė:

— O aš einu pas uošvius.

Eina su jais ir gyvatė.

„O varge!— išsigando rupūžė.— Aš taip tikėjauisi pasigardžiuoti termitu, bet gyvatė, atrodo, man neduos ir dar mane pačią suris!“

Eina jie toliau, o rupūžė tirta iš baimės: „Antai toj aukštoj žolėj gyvatė mane ir suės.“

O termitas galvoja: „Tój aukštoj žolėj rupūžė mane ir nugurks!“

Bėga termitas pirmas, iš baimės tirtėdamas, paskui jį šokuoja rupūžė, o paskutinė rangos gyvatė, jos akys tik žybsi iš godulio! Staiga susitinka mažutę mangustą. Mangusta pamato gyvatę ir klausia:

— Gyvate, kur tu eini?

Gyvate atsako:

— Nagi, kaip čia pasakius, rupūžę lydžiu.

— O aš — termitą,— sako rupūžė.

— O aš einu pas uošvius,— paaiškino termitas.

— Ir aš su jumis! — šūktelėjo mangusta.

Pamatė ją baltosios skruzdės ir klausia:

— Ei mangusta, kurgi tu?

Toji atsako:

— Aš lydžiu gyvatę.

— O aš lydžiu rupūžę,— sako gyvatė.

— O aš — termitą,— sako rupūžė.

— O aš einu pas Basungulę, Ndajos tėvą, Ndaja — tai mano pati,— paaiškino termitas.

— Ir mes su jumis,— pasakė baltosios skruzdės.

Pamatė jas gaidys ir klausia:

— Baltosios skruzdės, kur jūs einat?

— Mes einam paskui mangustą,— atsako baltosios skruzdės.

— O aš — paskui gyvatę,— sako mangusta.

— O aš — paskui rupūžę,— sako gyvatė.

— O aš — paskui termitą,— sako rupūžė.

— O aš,— sako termitas,— einu pas Basungulę, Ndajos tėvą.

— Ir aš su jumis,— pasakė gaidys.

Eina eina jie visi ir staiga susitinka lapę. Lapė, paregėjusi gaidį, klausia:

— Labas, gaidy, kur tu eini?

Gaidys atsako:

— Aš? Paskui baltąsias skruzdes!

Baltosios skruzdės sako:

— O mes — paskui mangustą.

Mangusta sako:

— O aš — paskui gyvatę.

Gyvatė sako:

— O aš — paskui rupūžę.

Rupūžė sako:

— O aš — paskui termitą.

Termitas sako:

— O aš — pas Basungulę.

— Ir aš su jumis.

Beeidami susitinka šunį:

— Kur tu, lapute, eini?

— Nagi, kur gaidys — ten ir aš, — atsako lapė.

O gaidys ir sako:

— Kur baltosios skruzdės — ten ir aš!

O baltosios skruzdės sako:

— Kur mangusta — ten ir mes jai iš paskos!

O mangusta sako:

— O aš gyvatei iš paskos.

O gyvatė sako:

— Na, o aš — paskui rupūžę.

O rupūžė sako:

— O aš — paskui termitą.

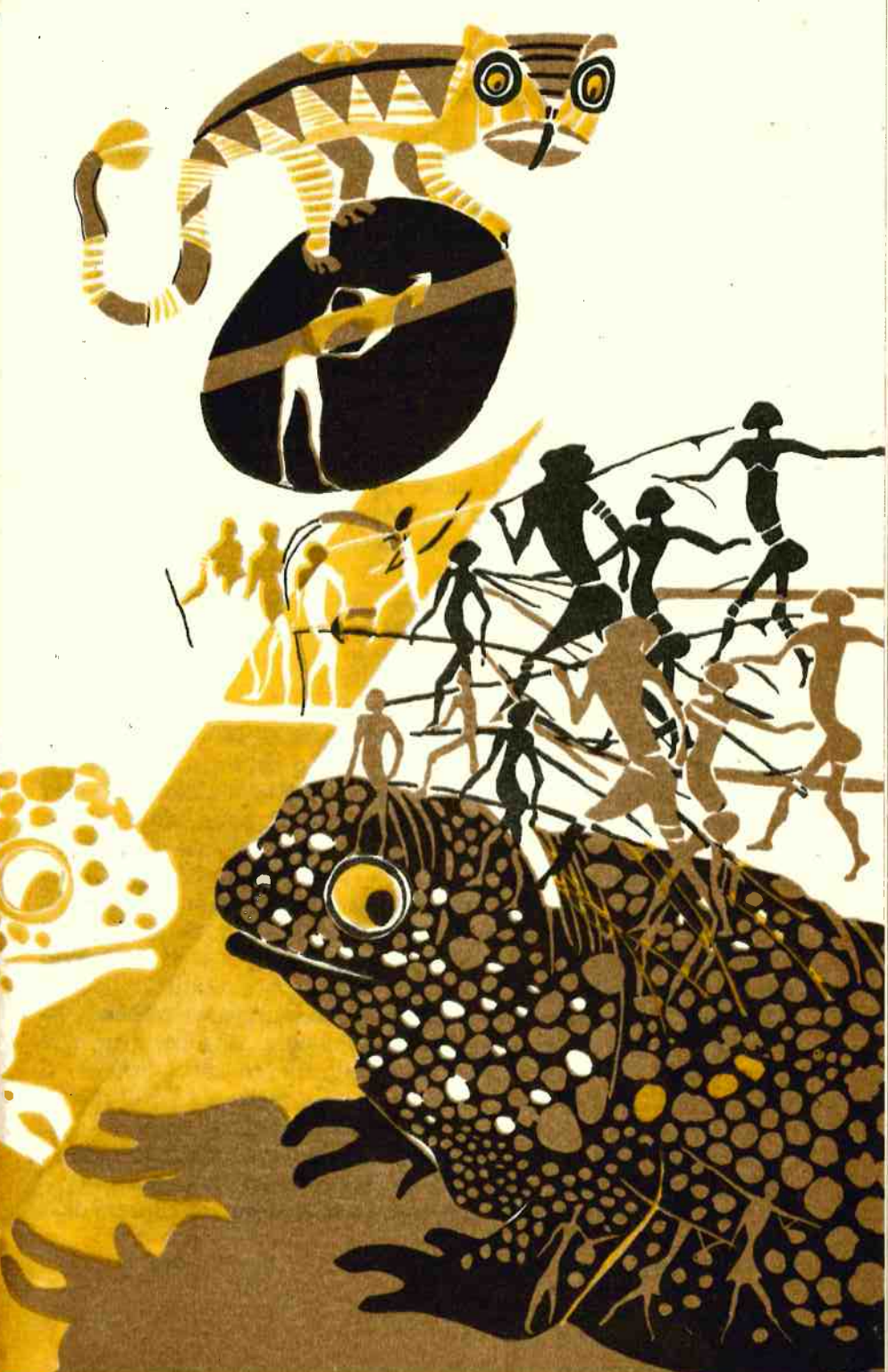
O termitas burba:

— O aš einu į svečius pas savo pačios tėvus.

Pritapo prie jų ir šuo, o paskui — leopardas, kuris norėjo šunį suėsti, paskui — žmogus, kuriam patiko leopardo kailis, ir galiausiai prisidėjo dar žaibas. Ir kiekvienas, kurį tik sutikdavo, klausdavo, kur jie keliauja, o jie atsakydavo kaip ir pirma.

Priekyje ėjo termitas, po jo — rupūžė, paskui ją — gyvatė, paskui gyvatę — mangusta, paskui mangustą — baltosios skruzdės, paskui skruzdes — gaidys, paskui gaidį — lapė, paskui lapę — šuo, paskui šunį — leopardas, paskui leopardą — žmogus, o visą virtinę užbaigė žaibas.

Pas termito uošvius jie atkeliavo pavakary. Tie svečius priėmė, kaip pritinka, ir pavaišino višta su manijokais. Tik žaibas laikėsi atokiau nuo visų, pakibęs savo padangėse. Apsinakvojo jie pas termito giminaičius, o rytą šeimininkai jiems išvirė pupų. Vos tik rupūžė panorė jų pasiimti, gyvatė tuoj sušnypštė:

— Žiūrėkit, ji nori viena viską sušlemšti!

— Ei gyvate, nudryžusi skiaute, ko čia dabar šnypšti?— pasipiktino rupūžė.

Ir iš pykčio ji kad šoks, kad ims ryti pupas! Visas surijo. Svečiai tik aiktelėjo: tai bent!

Ir staiga kilo toks sambrūzdis, jog rupūžė užpuolė termitą ir — gurkt! — prarijo, o gyvatė suėdė rupūžę, o mangusta — gyvatę, o baltosios skruzdės užpuolė mangustą, o gaidys sulesiojo skruzdės, o lapė pasmaugė gaidį, o šuo pastvėrė lapę, o leopardas sudraskė šunį, o žmogus nudobė leopardą, o žaibas trenkė iš viršaus ir visus juos pavertė pelenais.

Ir nuo to laiko visi šie keliauninkai pasidarė nesutaikomi priešai. Rupūžė sako:

— Saugokis, termite, aš visada tave gaudysiu!

Gyvatė sako:

— Rupūžė, o aš surysiu tave su visa tavo gimine!

Mangusta sako:

— Gyvate, aš, kol gyva būsiu, persekiosiu tave ir tavo giminaičius!

Baltosios skruzdės sako:

— Mangusta, mes amžinai tave kandžiosim!

— Gaidys sako:

— Baltosios skruzdės, aš jus sulesiu!

Lapė sako:

— Gaidy, aš tave pasmaugsiu!

Šuo sako:

— Lape, aš tave nugaluosiu!

Leopardas sako:

— Šunie, aš tave į skutus sudraskysiu!

Žmogus sako:

— Leopardė, aš, kol gyvas būsiu, dirsiu tau kailį!

O žaibas sako:

— Atsimink, žmogau, ir jūs, žvėrys: panorėjęs aš visada paversiu jus pelenais!

Dabar jūs matot, kad galingiausias pasaulyje — žaibas.

* * *

Antilopė lušė neturėjo anūkų, nes nebuvo ožkų, kad galėtų išpirkti savo sūnums pačias.

Todėl ji nuėjo pas rupūžę, nes toji laikė visą kaimenę ožkų,

o jos vaikai dar per jauni buvo vesti. Rupūžė maloniai priėmė viešnią ir paskolino antilopei ožkų bei pinigų, kad ji galėtų apvedinti savo sūnus.

Pagaliau atėjo metas rupūžės vaikams vesti, ir ji nušokavo pas antilopę.

— Draugužė,— pasakė ji,— mano vaikai jau užaugo, atiduok man skolą, antraip negalėsiu jų apvedinti.

Bet antilopė atrėžė:

— Nieko aš tau neatiduosiu, o jeigu nori skolą atgauti, pamėgink mane aplenkti.

Soko antilopė į tankumyną ir dingo. Tik po dienos ar dviejų ji pargrįžo namo. Šitaip būdavo kaskart, kai tik rupūžė atšokuodavo reikalauti skolos. Pagaliau rupūžė neteko kantrybės ir sušaukė savo giminaites: iš Bena Nganzos, iš Bakva Kamingo ir iš visur, kur tik gyvena rupūžės. Gerai pavaišinusi, ji kreipėsi į jas šiais žodžiais:

— Brangios sesės! Aš prašau jūsų paramos. Kadaisė pagelbėjau antilopei lušei, kai ji prašė manęs ožkų, nes norėjo apvedinti savo sūnus. O dabar ji nenori nė girdėti apie skolą. Sako, aplenk mane — tada atiduosiu! Bet pažiūrėkit, kas čia man ant kaktos?

O rupūžei ant kaktos buvo karpa, panaši į perliuką. Ir rupūžės atsakė:

— Perlas.

Tada jinai joms pasakė:

— Ir jūs, ir aš — visos mes esam rupūžės. Prisikabinkit ir jūs sau ant kaktų tokius perlus ir eikit į atvašynus. Viena atsitūpkit prie činkambos medžio, antra — prie dizelės, kitos išsisklaidykite po visą tankumyną. O aš nueisiu pas antilopę, ir jeigu ji elgsis kaip visada, tai kur tik nubėgtų, visur ras tupinčią rupūžę ir jai sakančią: „Nagi, atiduok skolą!“

Prisikabino rupūžės sau ant kaktų po perlą ir pasakė:

— Mes einam, o tu po keturių dienų atsilankyk pas savo antilopę.

Štai praslinko viena diena, antra, trečia, ketvirta. Penktąją dieną rupūžė — strykt liuokt — nušlepsėjo pas antilopę. Toji drybsojo prie trobelės, įsikandusi pypkę. Rupūžė ir sako:

— Antilopė, atiduok galų gale man skolą.

Antilopė klausia:

— Kas čia su manim šneka?

— Aš,— atsako rupūžė.

Antilopė kad šoks į atvašyną ir nukūrė kiek kojos neša. Pailusai sustojo atsipūsti prie činkambos medžio ir staiga mato ru-

pūžę su perlu ant kaktos. O ta ir sako:

— Na, atiduok man skolą!

Antilopė nustebo: „Nejaugi rupūžė jau čia?“

Ir kad ims šuoliuoti, kad ims lėkti! Tik po dizelės medžiu sustojo atsipūsti, bet ir čia išgirdo rupūžės balsą:

— Antilope, gražink man skolą.

Dabar antilopė nuėjo šalin iš léto. O kai sustojo, vėl pamatė rupūžę, ir visur, kur tik ji sustodavo, tupėdavo rupūžė ir jai sakydavo:

— Antilope, atmokėk man skolą.

Antilopė slapstėsi nuo rupūžių krūmuose, mito vienais lapais ir net susirgo iš sielvarto. Bet kur dings, pasveikusi nuėjo pas rupūžę ir sugražino jai skolą.

Dabar rupūžė sušaukė vaikus ir pamokė:

— Matot? Vis dėlto savo pasiekiau! Štai kaip būna, kai nenuolaidžiauji! Juk aš ne koks chameleonas, kuris nuolat keičiasi ir pats nežino, ko nori!

VĖZLYS IR RUPŪŽĖ

Vos tik susiruošė vėžlys išeiti, staiga žiūri — prie slenksčio stovi baisi rupūžė, visa karpom apaugusi. Vėžlio vaikai išsigando ir išsislapstė kur kas gali. O vėžlys klausia:

— Jeigu aš tave išgydysiu, ką tu man už tai duosi?

— Jeigu tu mane išgydysi,— atsako rupūžė,— aš tau visą gyvenimą ištikimai tarnausiu.

Vėžlys tuoj nugnaibė rupūžei visas karpas, sumetė jas į kalbasą ir išnešė į svirną, o paskui davė jai naujus drabužius. Bet kai tik rupūžė pamatė, kad jos kūnas pasidaręs gražus ir lygus, nenorėjo daugiau vėžliui tarnauti. Šeiminkas ją šaukia į lauką manijokų imti, o rupūžė apsimeta serganti ir neina.

Kartą, kai vėžlio nebuvo namie, užsuko pas ją į svečius liūtas su leopardu. Rupūžė, žinoma, juos pasveikino, apsitaisė gražiausiais drabužiais ir net nepatingėjo didžiūnams svečiams nuėjus parinkti manijokų. O paskui įniko juos grūsti, dainuodama:

Ak, gražuoli liūte, tu ne man skirtas!

Ak, gražuoli leopardė, tu ne man skirtas!

Aš tarnauju, aš tarnauju vėžliui.

Jojo akys tokios baisios,

Kaip ir mano motės akys, baisios!

Sugrūdusi manijokus, rupūžė prikepė papločių, liūtas su leopardu prisivaišino ir išėjo. O kai vėžlys pavargęs pargrižo namo ir paprašė valgyti, rupūžė kaip visuomet voliojosi dulkėse ir aimanavo:

— Ar nematai, kaip aš baisiai sergu!

Bet pati labai noriai pavakarieniavo. Ir taip dėjosi kiekvieną mielą dieną.

Tačiau kartą susitiko vėžlys vieną seną nykštuką, šis ir sako:

— Man labai skauda akis, pagydyk jas, vėžly, aš tau kai ką pasakysiu.

Lyžtelėjo jam vėžlys akis, jos ir išgijo. O nykštukas sako:

— Apsimesk, kad eini į lauką, o pats pasislėpk. Pamatysi, ką tavo rupūžė išdarinėja.

Vėžlys padarė taip, kaip jam liepė senukas, ir netrukus pamatė, kad į svečius pas rupūžę atėjo liūtas su leopardu, o ta juos vaišina. Kai tarpdury atsistojo vėžlys, rupūžė baisiai išsigando, šoko slėptis į svirną už kalebasos, kur buvo jos karpos, užsivertė jas ant savęs ir išbėgo.

Ateina ji į liūto namus baisi, kokia buvusi, o liūtas ir sako:

— Aš tavęs nepažįstu.

Tada ji bėga pas leopardą, bet ir tas nepriima:

— Kas tu? Aš tavęs nepažįstu.

Kur dingsi, teko rupūžei grįžti pas savo šeimnininką. Išmeldė iš vėžlio atleidimą, ir tas vėl ją išgydė.

Nuo to meto rupūžė kepa papločius tik vėžliui.

TINGINYS IR CHAMELEONAS

Seniai labai seniai draugavo tinginys ir chameleonas. Kartą juodu drauge išėjo dirbti lauko, o tinginys ir sako:

— Chameleone, aš nūpjausiu žolę, o tu pažymėk mūsų lauko ribas.

Bet pamatęs, kad chameleonas su darbu greit susitvarkė, pasakė:

— Chameleone, geriau aš kirsiu medžius, o tu baik pjauti žolę.

Chameleonas sutiko, stoji dirbti ir greit baigė pjauti žolę. Tada tinginys sako:

— Chameleone, tu baik kirsti medžius, užtat aš paskui nuimsiu derlių.

Tasai vėl sutiko, iškirto visus medžius, nuvalė sklypą, pasėjo

eleuzino¹. Pavargo chameleonas kaip šuo!

O kai eleuzinas pribrendo, tinginys savo draugui vėl sako:

— Chameleone, geriau tu nuimk eleuziną, o aš paskui išdžiovinsiu jį saulėje ir sugrūsiu.

Nuėmė chameleonas eleuziną ir sako:

— Sugrūsk ir man nors kiek eleuzino, nes mano vaikai išmirs bbbadu.

Bet tinginys visą derlių sau pasiliko. Chameleonas, sulysęs ir susibaigęs nuo darbo ir alkio, nuėjo pas vadą prašyti, kad nubaustų tinginį. Vadas pasišaukė abu. Tinginys tuoj pat kad ims piktintis:

— Ką?! Šis dvasna dirbo mūsų lauką? Juk jis net kauptuko neturi!

Bet chameleonas pasakė:

— Žiūrėkit, kaip aš susibaigiau dirbdamas, o tasai tinginys nebent retkarčiais nueidavo vandens atnešti. O dabar jis neduoda man pusės derliaus. Kur tai regėta?

Vadas pamąstė pamąstė ir tarė:

— Tave, tinginy, kada nors pražudys tavo suktumas. Pažiūrėk, koks pavargęs chameleonas, o tu, matyt, šlaisteisi be darbo ir maudeisi upėje.

Ir turėjo tinginys visą derlių atiduoti chameleonui.

Štai kodėl, kai draugas dirba, padėk jam kiek galėdamas. Ne-gražu sėdėti rankas sudėjus ir vengti darbo.

ŠIKŠNOSPARNIS

Susirinko žvėrys atnašauti aukų protėvių vėlėms. Atlėkė ir šikšnosparnis. Jį pamatę, žvėrys nustebo:

— Tu atkeliavai pas mus, pas žvėris, bet juk tu skraidai, vadinasi, tu paukštis.

O paskui kažkas pasiūlė:

— Tegul jis nusijuokia, o mes pasižiūrėsime, ar turi dantis.

Šikšnosparnis nusijuokė: „Cho cho cho!“ Nustebo žvėrys ir sušuko:

— Žiūrėkit, turi dantis! Vadinasi, jis iš žvėrių giminės!

Ir šikšnosparnis pasiliko su žvėrimis, mito jų maistu. Bet po kurio laiko išgirdo, kad ir paukščiai ketiną atnašauti aukas protėvių vėlėms. Atlėkė jis pas paukščius, o šie klausia:

— Tu juk žvėris, tai ko čia atkeliavai?

¹Eleuzinas — duoninis augalas Šiaurės Rytų Afrikoje.

Bet šikšnosparnis parodė jiems, kad moka skraidyti, ir paukščiai priėmė jį į savo būrį.

Taip šikšnosparnis savo sparnų ir dantų dėka pritapo ir prie žvėrių, ir prie paukščių.

Stai kodėl sakoma, kad nieko nėra mitresnio bei apskresnio už šikšnosparnį, — juk jis minta ir žvėrių, ir paukščių maistu.

KAIP NARSUSIS MOKELE ŽMONĖMS SAULĘ PARNEŠĖ

Kaime, kur gyveno Mokele, niekad nebūdavo saulės. Ten švietė tik mėnulis, ir žmonės jį saule vadino. Todėl Mokele sykį paklausė:

— Tėte, o tikros saulės argi čia nebūna?

Bajis atsakė:

— Nežinau, apie ką tu kalbi. Aš nė negirdėjau!

Tada sūnus nusprendė:

— Eisiu ir parnešiu saulę.

Jis išsiskobė didelę pirogą ir nusprendė leistis upe pavandeniui. Bet vos susiruošė sėsti į valtį, jį apspito visas vapsvų spiečius.

— Ei vapsvos, o jūs kur? — klausia jų jaunuolis.

— Su tavimi, Mokele. O jeigu tau neduos saulės? Patikėk, mes tada jau nežiopsosim! Kaip įmanydamos stengsimės tau padėti.

— Ką gi, sėskit!

Atropojo vėžlys. Mokele klausia jo:

— O tu, vėžly, kur keliauji?

Jis atsakė:

— Aš ne paprastas vėžlys. Aš viską regiu. Jeigu saulę paslėptų, aš ją surasčiau. Priimk ir mane, Mokele!

Ir jis taip pat įsirabzdino pirogon. O ant pirogos priekio atsitūpė vanagas ir įsakė:

— Plaukiam!

Mokele jo paklausė:

— Vanage, kurgi tu išsiruošei?

— Heil! Aš irgi jums praversiu! Lydėsiu tave, o jeigu geruoju saulės negausi, pavogsiu ją ir nunešiu į dangų!

Taigi Mokele išplaukė ne vienas. Ilgai draugai plaukė, kol pagaliau sustojo prie kranto. Mokele paliko pirogą pas savo draugą Bonzangę, o pats su bičiuliais patraukė į kaimą pas vadą.

— O vade! — kreipėsi į jį Mokele. — Parduok man saulę.

Senis nustebė ir sako:

— Gerai, bet palaukim mano sūnaus Jakalakos.

Kai Jakalaka parėjo, tėvas jam pašnibždėjo į ausį:

— Eik pas Bolumbą, tegul ji išverda gėrimo su nuodais. Reikia nužudyti tuos ateivius.

Bet Mokolė išgirdo jo žodžius. Jis pats išėjo ieškoti Bolumbos, o kai ją pamatė — pamilo. Bolumba irgi iškart pamilo Mokolę.

„Ką man daryti? — susirūpino ji. — Kaip aš nuodysiu savo mylimąjį?“

Ir mergaitė pradūrė kalebasą su nuodingom žolelėm, kad nuodai ištekėtų. Tada nuėjo pas vadą ir sako:

— Niekas, aš išvirsiu jiems tokio gėrimo, jog visi kaipmat išmirs.

O pati nubėgo pas Mokolę ir sušuko:

— Gelbėkis! Man liepta sutaisyti nuodus, nužudyti ir tave, ir visus, kas su tavim atplaukė!

O Mokolė jai sako:

— Bėgam drauge!

Bolumba su džiaugsmu sutiko. O per tą laiką vėžlys surado paslėptą saulę, o vanagas ją pastvėrė ir šovė aukštyn į dangų. Jakalaka su savo žmonėmis šoko vytiš Mokolės ir Bolumbos. Bet kaipmat suzyzė vapsvos.

— Ką? Mus persekioja, o mes nesusikausim?

Ir pašėlo gelti persekiotojus, kol tie atsiliko. Bėgliai nusigavo ligi kranto, kur Mokolė buvo palikęs savo pirogą. Bet jos nebuvo — kažkas, matyt, susimanė pažuvauti ir paėmė valtį nesiklausęs. Tada Mokolė šūktelėjo:

— Ei Bonzange, juk mudu draugai! Greičiau man duok savo pirogą!

Susėdo jie į Bonzangės pirogą ir parplaukė namo. Ant kranto juos pasitiko Bajis, ir Mokolė jam pasakė:

— Tėte, aš parnešiau saulę ir paleidau į dangų!

Nuo to laiko ir po šiai dienai saulė kasdien pakyla į dangų. Žmonės troško šviesos ir jos sulaukė.

VORAS IR JONVABALIS

Voras garsėja kaip vagis, plėšikautojas ir žudikas. Be to, jis baly ir leidžiasi bėgti, jeigu užmato kas nors už jį stipresnis. Bet dažnai pasitaiko, kad jis pats užpuola stipresnį ir drąsesnį už save — prisėlina ir iš pasalų įgelia aukai nuodingu geluonim. Visada taip daro: pastveria ką nors — ir sprunka, apiplėšia — ir sprunka, įsiurbia — ir sprunka. Štai kodėl jis toks mitrus ir suktas.

Bet sykį jis pats apsimulkino ir gavo ko nusipelnęs, tiesa, ne visai, nes mažų mažiausiai buvo užsitarnavęs mirties, bet jis buvo taip žiauriai sumuštąs ir sužalotas, kad jam ir šiandien randai bei gumbai neišnyko. Matyt, niekad ir neišnyks.

Tai atsitiko badmečiu, kai su maistu buvo labai striuka, voro elgesys tada pasidarė tiesiog pasibjaurėtinas: nebūdavo nė dienos be vagystės ar žudynių. Voras sukosi nuo ankstauro ryto iki vėlyvo vakaro, kol tik galėjo ką nors įžiūrėti. Bet kai ateidavo naktis, voras nebežinodavo, ką veikti, jam belikdavo laukti aušros, ir jis niekaip nenorėjo su tuo susitaikyti.

Naktis — geriausias metas vogti, bet ir vagiui reikia nors kiek šviesos. Voras ilgai suko galvą, ką čia padarius, ir staiga jam toptelėjo puiki mintis. Kaip jis anksčiau nesusiprato? Jis eis medžioti su jonvabaliu. Tik reikia kaip galint atsargiau ir švelniau paprašyti jonvabalio, tarė sau voras, nes jonvabalis jam, vorui, ne pora, jis tikras džentelmenas. Tačiau badas bet ką prišnekins. O jonvabalis ne toks sumatus dabar rasti maisto ir tikriausiai alksta, kaip ir visi.

Taip mąstydamas voras nuėjo ieškoti jonvabalio. Rado jį temstant. Jonvabalis liūdnas tupėjo ant buroko lapo, skleisdamas blausią, vos įžiūrimą šviesą.

— O, drauguži jonvabali, kaip laikaisi? Radau tave, išvydęs tavo šviesą,— žvaliai pasakė voras.

— Savo šviesos dėka ir aš tave išvydau,— pašaipiai atsakė jonvabalis.

— Bet tavo šviesa neišgelbės tavęs nuo bado šiais baisiais metais,— oriai prabilo voras.

— Ko tau čia reikia? — piktai paklausė jonvabalis. — Jei tu žadi laukti, kol užges mano šviesa, kad galėtum užpulti, tai geriau

nešdinkis. Aš švytėsiu iki paskutinio atodūsiu, o paskui daryk su manim ką nori — iš tavęs juk visko gali tikėtis. Man tada jau bus vis tiek.

— Liaukis įtarinėjęs, — greit pertarė jį voras. — Ieškojau tavęs su geriausiais ketinimais. Tave labai gerbiu ir branginu tavo šviesa. Savo šviesa tu gali man padėti, o aš savo jėga, apskrumu ir patirtimi išgelbėsiu tave nuo bado mirties. Paklausk manęs. Šiuo baidysiu badmečiu labai lengva pražūti. O jei mudu susivienysim, tikrai išgyvensim. Žinau, tu džentelmenas, o aš menkas vagiūšius. Bet jei-gu tu mirsi iš bado ir visas vabzdžių pasaulis neteks skaisčios tavo šviesos, tai bus didžiausia neteisybė.

— Žinau, — virpančiu balsu sumurmėjo jonvabalis. — Todėl ir esu toks nusiminęs. Man vis tiek, kas ištiks mane. Mirti aš nebijau. Bet kaip palikti aklinoj tamsoj visą vabzdžių pasaulį — štai kas kelia man siaubą.

— Palikti nereikės, — pasakė voras, — jeigu tik suteiksi mažumėlę doringumo mano nedorybėms. Užtat išgelbėsi savo gyvybę. Bet svarbiausia, tu šviesi kaip švietęs vabzdžių pasauliui. Dažnai taip būna, kad gerą darbą yda ir dorybė daro išvien.

— Visa tai panašu į tiesą, — vos girdimai tarė jonvabalis, — bet ką gi turėčiau daryti?

— Klausyk, — šnekėjo toliau voras. — Jei galėčiau vogti naktį, kol visi miega, tai maisto užtektų mums abiem. Tau tik reikėtų skristi pirma manęs ir šviesti. Vogsiu aš vienas ir visas nuodėmes prisiimu sau.

Ilgai tylėjo jonvabalis. Pagaliau jis šūktelėjo:

— Ak, jeigu tikrai žinočiau, ar tavo balsas šaukia mane atlikti pareigą, ar tai paties velnio balsas!

— Rinkis pats, — pasakė voras. — Viena iš dviejų — arba badas ir mirtis tau ir visiška tamsa vabzdžiams, arba maistas ir gyvenimas tau ir šviesa vabzdžiams. Ką tu pasakysi?

— Aš privalau gyventi. Pareiga šaukia mane gyventi.

— Tebūnie taip, — pasakė voras. — Tu, pasirodo, ne tik doras, bet ir protingas, o juk tai labai reta. Dorieji retai būna protingi. Dorybės juos paprastai apakina. O tu be baimės paklūsti savo pareigai.

Jonvabaliui palengvėjo, kaip visada būna, kai kam nors pasiryžti, ir jis švystelėjo naują šviesos pluoštą.

— Pritemdyk savo šviesą, — nervingai subarė voras, — priviliosi begales mašalų, ir mus dar pamatys, išgirs.

Jonvabalis tuoj susilpnino šviesą, ir voras apsakė jam, ką buvo sumanęs.

Netoli nuo tos vietos, kur tupėjo voras ir jonvabalis, tekėjo upelis: jis buvo patvenktas. Nuovokusis leopardas išigudrino prie pertvaros prikabinti pintines su jauku žuvims, kas rytą išsitraukdavo neblogą laimikį ir gyveno vargo nepažindamas. Landūnas voras šitai suodė ir sumanė čia pasipelnyti, bet suprato, jog tai daryti reikia labai atsargiai ir išmoningai, kad nepatektum į nagus leopardui. Voras mirtinai bijojo leopardo.

Kad lįstum prie žuvų dieną, nebuvo nė kalbos, o naktį blausioje jonvabalio šviesoje vorui ir laiko pakaktų, ir pavojus negrėstų. Voras nuramino jonvabalį, ir abu susitarė, kad jeigu kas, jonvabalis kurį laiką liausis švietęs ir pasisukinės kur netoliese, o voras pasislėps ir palūkės, kol pavojus praeis.

— Matai, kaip paprasta, — pasakė voras. — O svarbiausia, ir aš liksiu sveikas, ir tavo garbė nenukentės. Niekas mums negresia.

Taip ir buvo. Blausiai šviečiant jonvabaliui, voras kasnakt ištraukdavo iš vandens pintines, išnovydavo žuvis, po vieną išmėtydavo iš pintinės ir pakabindavo ją, kur buvo, o paskui, lydimas jonvabalio, kuris žemai sukdamo ratus, šviesdamas kelią, jis po vieną parvilkdavo visas žuvis namo, ir gausi jo šeimyna prisispogdavo iki valiai. Jonvabaliui atitekdavo tik išėdos.

Galų gale nuskriaustas jonvabalis supyko. „Aš galėčiau visa tai gauti padoresniu būdu, — tarė sau jonvabalis, — ir jeigu mano švytėjimui lemta užgesti, verčiau mirti su ramia sąžine.“ Bet prieš mirtį jis ryžosi vorą nubausti ir žinojo, kaip tai padaryti.

Kitą naktį, kai voras, ištuštinęs pintines, ėmė vilkti žuvis namo, jonvabalis netikėtai užgeso ir, nė žodžio netaręs, nuskrido. Iš pradžių voras pamanė, kad gresia pavojus, ir pats nusiskubino slėptis. Jis ištupėjo užuoglaudoje daugiau kaip pusę nakties, o jonvabalio nesulaukė. Galų gale voras nusprendė, kad iki aušros spės parvilkti namo bent vieną žuvį. Pasilikęs pačią stambiausią, kitas sumetė atgal į upelį, tikėdamasis, kad jas nuneš vanduo ir leopardas neaptiks plėšikavimo pėdsakų. Paskui ėmė tempti žuvis namo, visiškai pasikliaudamas savo nuovoka. Vargais negalais nusigavo iki savo trobos ir atidarė duris. Tik čia buvo ne jo troba, o leopardo. Vorui nė į galvą neatėjo, kad jis išklydęs iš kelio. Nieko neįtardamas, įėjo vidun, numetė žuvis ant grindų, čia pat atsigulė ir kietai įmigo, nes buvo visai nusikamavęs.

Iki ryto ne kažin kiek bebuvo likę. Vos tik prabrėško, leopardas nubudo, nes buvo įpratęs paryčiu eiti prie upės laimikio. Pamatęs ant grindų žuvis ir miegantį vorą, jis iš karto viską suprato. Štai kodėl pastaruoju metu ėmė dingti jo žuvis! Vagis, kurs tuštino jo pintines, pats pateko į pinkles.

Nesitverdamas džiaugsmu, leopardas ėmė tyčiotis iš miegančio voro:

— Pirma tave surišiu. Suveršiu taip stipriai, kad nė vienos savo greitų kojų nepakrutinsi. Tiktai tada prižadinsiu, tarsi tau porą meilių žodelių, o paskui taip iškaršiu kailį, kaip nė sapne nebūsi regėjęs.

Taip jis ir padarė. Skersai ir išilgai surišęs miegantįjį, gerai suveržė virve ir kaip reikiant užmezgė mazgą. Paskui šiaip taip prižadino vagį.

Voras sudrebėjo iš baimės, kai suprato įkliuvęs. Pirmoji jo mintis buvo — bėgti. Dabar jis būtų pats save aplenkęs, bet tą akimirką su siaubu pajuto, kad negali pajudinti nė vienos kojos. Jam pasidarė taip bloga, jog leopardui teko ilgokai palūkėti, kol galėjo išdrožti jam kalbą. Paskui leopardas sakydavo, jog ta kalba suteikusi jam daug didesnį malonumą, negu pati pyla.

Voras išliko gyvas tik per stebuklą. Jis tikrai būtų gavęs galą, jeigu leopardas nebūtų sustojęs kiek atsipūsti. Leopardas nepastebėjo, kad nuo mušimo pradilo virvelės, kuriomis buvo surišęs vorui kojas, taigi niekšeliui pasisekė išsmukti. Raišuodamas jis šiaip taip parklibikščiavo namo; kelios jo kojos buvo nulaužtos ir viena akis užputusi. Bet blogiausia, kad kūnas per vidurį buvo taip suveržtas virve, jog persmaugė vorą į du pusrutulius, ir jo pati niekaip neįstengė virvės atmegzti. Pjauti jos irgi nesiryžo, nes bijojo pertraukti vorą pusiau.

Todėl virvė laikėsi jam ant pilvo, kol supuvo, bet tai truko taip ilgai, jog voras toks ir liko. Štai kodėl ir dabar voras atrodo taip, lyg per vidurį būtų suveržtas. Bet jis vis tiek labai greitas ir vis toks pat vagišius ir kraugerys.

Na, o jonvabalis? Jonvabalis taip gėdijosi, kad buvo susidėjęs su voru, jog norėdamas išpirkti savo kaltę, šviečia vabzdžiams kiek begalėdamas, nors daugelis jų labiau mėgsta tamsą. Ir žmonės turėtų žinoti, kodėl.

DVI SARGES

Didžiulis smauglys visur gali prišliaužti, todėl jis visur ir medžioja: ant žemės, aukštuose medžiuose, ant uolų. Viena erelė niekaip negalėjo išperėti ereliukų: vos tik ji nuskrisdavo ieškoti maisto, smauglys išdraskydavo lizdą ir išgerdavo kiaušinius.

Iš visų paukščių smauglys bijojo tik erelės. Mat keli smauglio broliai, mėgę per daug valiūkauti, buvo patekę erelai į nagus.

Erelė sumygo juos lyg gniaužtais, taip įsikibo viena koja į pakaušį, kita — į nugarą, kad jie neįstengė nė krustelėti. Paskui ji kiekvieną pavilkėjo gerą mylią žeme, o po to dar kelias mylias nešė, pakilus į orą. Tik vienas brolis ištvėrė šią baisią kelionę. Bet nuo tos dienos jis nebegalėjo šliaužti aukštyn. Nuo smarkaus kritimo, matyt, lūžo nugarkaulis. Erelė atgniaužė nagus aukštai danguje, ir smauglys tęskėsi iš viršaus į kietą akmenį. Jis būtų užsimušęs, jei nebūtų užkliuvęs už lapuočio medžio šakų. Medis, kurs augo kaip tik ties tuo akmeniu, sušvelnino smūgį ir išgelbėjo jį nuo mirties. Šiaip ar taip, bet vėliau jis begalėjo šliaužioti tik po žemę. Erelės lizdo jau nebūtų pasiekęs. Teisybė, jis nė nesvajėjo apie tokias aukštybes. Ko jau ko, o aukštybių jam buvo gana. Būdavo, šneka broliui:

— Nėra didesnio siaubo už tai, ką aš patyriau. Sunku ir įsivaizduoti baisesnį dalyką. Tave pastveria ir velka žeme, o tu negali nė pajudėti. Ne, tu šito nesuprasi. Juk tau niekad taip nėra buvę, kad nedrįstum nė pakrutėti. Aš buvau mirties naguose ir išlikau gyvas tik per stebuklą. Man ir dabar dar baisu. Sergėkis erelės. Juk matai, ką ji man padarė, todėl nepakliūk jai akysna. Venk šitos paukštės.

Smauglys paklausė savo akimis mačiusio mirtį brolio žodžių. Jis pažadėjo būti atsargus ir, plėsdamas erelių lizdus, žiūrėti savo gyvybės. Susirangęs į kamuolį, jis kiūtodavo kur užsiglaudęs netoli erelės lizdo, laukdamas, kol ši nuskris ieškoti maisto. Jis žinojo, kad erelė nuskrenda neilgam, tad beregint nušliauždavo prie lizdo, godžiai prarydavo kiaušinius, o paskui greitai slėpdavosi kur į saugią vietą ir patenkintas ilgai ten drybsodavo.

Kai atėjo metas vėl krautis lizdą, erelė nusprendė pasisamdyti sargę. Kitos išeities nebuvo. Todėl ji nuskrido pas paukštę Zemgbetutą ir paprašė jos kasdien pasergėti lizdą, kol ji susiras maisto, ir, jei pasirodytų smauglys, — duoti jai ženklą.

— Padėk man jį sugauti, — paprašė erelė, — o aš jam surengsiu tokią iškylą, taip palakdinsiu jį per aukštus kalnus, kad neužmirš, kol gyvas! Tik tu padėk man jį nutverti. Aš dosniai tau atsilygin-siu.

Zemgbetuta mielai sutiko.

— Pavesk man šį reikalą! — narsiai riktelėjo ji, ir erelė patikėjo jai savo lizdą, o pati nuskrido ieškoti maisto. Šį kartą ji užtruko ilgiau negu visada, nes pasiklovė Zemgbetuta.

Vos tik pasirodė smauglys, šnypsdamas ir išsižiojęs, Zemgbetuta tuoj prarado visą narsumą. Jos balsas ėmė virpėti ir taip nuslopo, kad jo niekas neišgirdo. Iš gerklės jai išsprūdo tik gailus

ūkimas „du du du du“. Smauglys nė kiek jos neišsigando. Jis surgūrė visus kiaušinius, paskui kuo greičiau pasislėpė toj pačioj vietoj ir susirangė sotus bei patenkintas. Kai sugrižo erelė, Zemgbetuta vis dar drebėjo iš baimės, o jos balsas buvo toks silpnas, kad vos galėjo papasakoti, kas atsitiko.

— Aš balso nustojau, — vos pralemeno ji. — Nežinau, kas man atsitiko, bet visai nustojau balso. Matyt, smauglys mane užkerėjo. Aš negalėjau nė šūkteleėti.

Supyko erelė ir išvijo Zemgbetutą.

Kai vėl atėjo metas krautis lizdą, erelė nuskrido pas paukštę Pablo-Manją ir ėmė prašyti jos, kad pasaugotų lizdą.

— Aš pamėginsiu, — pasakė Pablo-Manja. — Padarysiu viską, ką įstengsiu. Tikriausiai labai baisu atsidurti akis į akį su smaugliu, matyti, kaip jis šnypščia ant tavęs išžiojęs nasrus. Bet man regis, kad aš nenusigąsiu ir balsas manęs neapvils.

Kuklus ir orus paukštės atsakas nuramino erelę ir įkvėpė jai viltį, kad šį kartą jos lizdas nebus išdraskytas. Tačiau dabar ji nusprendė ilgai neužtrukti.

Smauglys tuo tarpu būdravo. Bailys šliužas vėl tykojo progos užpulti lizdą. Nesnaudė ir Pablo-Manja. Ji bijojo, kad smauglys neprišliaužtų netikėtai, ir todėl vis kraipė galvą — o ji mokėjo tai daryti, pati nesisukiodama. Ir žiūrėjo išplėtusi akis, kad tik nepraziopsotų smauglio.

Ir, žinoma, vos tik erelė dingo iš akių, smauglys greitai atšliaužė prie lizdo, šnypšdamas ir išsižiojęs, pasiruošęs godžiai pulti grobį. Bet Pablo-Manja jį užmatė tą pačią akimirką, kai jis išlindo iš savo guolio, ir sukliko taip garsiai, kad jai atsiliėpė aidas. Ji nė nežinojo, kad geba taip skambiai šaukti! Erelė tuoj pat atskrido ir puolė žemyn, sparnais skrosdama orą, išskėtusi nagus stverti.

Vagį šliužą pagavo toks išgąstis, kad jis spruko šalin ir ištisas tris dienas persigandęs bijojo lįsti iš savo užuoglaudos. Paskui jis dar nė kartą mėgino prišliaužti, bet sargė buvo budri, ir skambus jos balsas skardėdavo labai garsiai.

Erelė išperėjo jaunikius ir juos išpenėjo. Ir tada ji pasakė paukštei:

— Už savo tarnybą gausi tokį atlyginimą: tu būsi gražiausia iš visų papūgų. Tau niekas neprilygs plunksnų margumu.

Ir nuo to laiko Pablo-Manja pasidarė gražiausia paukštė — už tai, kad jos balsas garsiai suskambo ištikus pavojui. O Zemgbetuta savo plunksnomis neprilygsta nė vienam paukščiui — nes kartą ji pasidavė baimei ir neįstengė surikti.

KODĖL VARLĖS LETENOS PLOKŠČIOS

Varlė turėjo didelį žemės sklypą. Atėjo metas žemę dirbti ir sėti. Varlė nušlepsėjo į kaimą pas žmones prašyti pagalbos, nes viena neįstengė susidoroti su darbu. O ir žmonės taip darydavo: per sėją ir pjūtį visada vieni kitiems padėdavo.

Kas tik galėjo, atėjo varlei į talką. O kai žmonės nuvalė žemę ir sukasė lauką, varlė visus pavaišino ir gražiai padėkojo už pagalbą.

Pagalčiau talkininkai ėmė skirstytis. Jų buvo tiek daug, kad nueinant nusitęsė ilga virtinė.

— Kaip man dar atsidėkoti žmonėms už gerumą? — pagalvojo varlė ir apsidžiaugė: — Jau žinau! Kiekvienam talkininkui paspausiu ranką.

Nuliuoksėjo žmonėms iš paskos, aplenkė juos ir laukia.

Kai priejo pirmasis talkininkas, varlė stipriai paspaudė jam ranką ir sušuko:

— Labai tau ačiū! Ačiū!

Paspaudė ranką ir antram:

— O, ačiū tau! Ačiū!

Paspaudė ranką trečiam ir šūktelėjo:

— Ačiū tau, ačiū!

Tarp talkininkų buvo ir stipruolių: jie iš visų jėgų spūstelėdavo varlei letenas.

Po to varlei jos ilgai skaudėjo ir visai susiplojo. Ryžosi varlė eiti pas dangaus dievą Njamą pasiskusti dėl savo nelaimės.

Njama išklausė varlę, pažiūrėjo į susiplojusias jos letenas ir pasakė:

— Tu persistengei. Kitąsyk, kai norėsi tokiai gausybei žmonių padėkoti, nusiųsk į kaimą žygūną ir per jį perduok visiems savo padėką.

Varlė išėjo. O jos letenos nuo to laiko taip ir liko plokščios.

MAMPRUSIŲ PASAKOS

APIE GRIFĄ

Kaskart, kai ima lyti, grifas Zua pagalvoja: „Baigsis lietus — būtinai įsirengsiu gerą, sausą būstą.“ Bet nustoja lyti — grifas pamiršta savo ketinimą ir lekia į turgavietę ar skerdyklon pasigardžiuoti atliekomis. Taip jis ir gyvena. Matyt, niekada grifas neturės savo lizdo. Todėl ir žmonės, kurie daug žada, bet nieko nepadarą, lyginami su grifu.

VANAGAS IR VĒŽLYS

Susidraugavo kartą vanagas Suliugus ir vėžlys. Ilga ir tvirta buvo jų draugystė, bet sykį vanagas tarė vėžliui:

— Blogai, kad tu mažas ir lėtas. Kas bus, jei mirs mano motina! Juk tu nė į šermenis nesuskubsi.

Bet vėžlys atšovė:

— Gyvenime kur kas svarbiau sumanumas, o ne jėga ir ūgis. Kai tavo motina iškeliaus pas protėvius, pranešk man ir aš kaipmat pas tave atkaksiu.

Vanagas šyptelėjo, bet nutylėjo. Praėjo gerokai laiko. Vieną dieną mirė vanago motina, ir šis nusiuntė grifą vėžlio pakviesti. Grifas pranešė vėžliui, koks sielvartas ištiko jo draugą.

— Skrisk pas Suliugų, — tarė vėžlys, — ir pasakyk jam, kad aš tuoj ateisiu. Paskui vėl atskrisk, o aš tuo tarpu paieškosiu, ką jam nunešti. Jei grįžęs manęs nerastum, paimk mano krepšį ir skrisk pas Suliugų: krepšyje bus mano dovanos.

Grifas parskrido pas vanagą ir viską jam papasakojo. Vanagas palingavo galvą ir sako:

— Žinoma, vargšelis nespės atropoti. Nors jis ir šneka, kad gyvenime sumanumas svarbiau nei ūgis ir jėga, bet aš tuo netikiu. Beje, norėčiau gauti jo dovanas, tad skrisk ir paimk tą krepšį.

Grifas vėl nuskrido pas vėžlį, rado jo urve žadėtąjį krepšį, paėmė, sugrįžo pas vanagą ir padėjo krepšį jam priešais.

— Na štai, — liūdnai šyptelėjęs pasakė vanagas, — o vėžlio vis nėra. Žinojau, kad jis nespės ateiti.

Dar nebaigęs kalbėti, vanagas išvydo lendantį iš krepšio vėžlį.
— Na, dabar matai, — pareiškė jis, — kad gyvenime svarbiausia — sumanumas?

DRAMBLYS IR GAIDYS

Kartą susiginčijo dramblys su gaidžiu, kuris daugiau suėd.
— Juokinga net ginčytis, — pasakė dramblys. — Palygink mudiviejų pilvus. Katrame gali daugiau tilpti?

— Ir vis dėlto aš daugiau už tave suėdu, — spyrėsi gaidys.

Tada juodu nutarė eiti pas miško karalių liūtą, tegul jis nusprendžia. Iš klausė liūtas dramblių su gaidžiu ir sako:

— Aš nusprėsiu. Eikit abu į mišką ir ten prisiėskit kiek lenda. Vakare ateikit pas mane sotūs.

Taip juodu ir padarė. Dramblys prisirijo visokių vaisių, gaidys prilesė į valias sėklų, ir vakare abu atėjo pas liūtą. Staiga gaidys pamatė dramblio mėšlą. Pagal seną įprotį jis puolė drambliui po kojų, ėmė mėšlą kapstyti ir kažką iš jo kapnoti. Tada liūtas tarė drambliui:

— Dabar turbūt matai, kad rajumu niekas negali prilygti vištų giminei. Va tu prisiėdei ir nebenori, o gaidys, nors sotus, išvydęs mitalą, negali tverti ir vis tiek dar lesioja. Argi ne teisinga būtų paskelbti gaidį rajūnų karalium?

Dramblys sutiko, kad teisinga. Todėl ir dabar rajūną ar besotį visi lygina su gaidžiu ar višta.

LIŪTAS IR PELĖ

Bėgo per mišką maža pelė Čambarga ir pamatė duobę, kurioje tupėjo liūtas. Buvo bebėganti pro šalį, bet liūtas paprašė padėti jam iškopti iš duobės.

— Kol gyvas, neužmiršiu tavo paslaugos, mažoji Čambarga!

Kiek pagalvojusi, pelė atsinešė virvę, pririšo prie medžio ir kitą galą nuleido duobėn.

Nusitvėrė liūtas už virvės, išsikepurnėjo iš duobės ir sako:

— Uf! Penkias dienas ištupėjau toj prakeiktoj duobėj. Išalkau kaip penki liūtai ir įmanyčiau dabar suėsti viso pasaulio peles. Tave tai jau tikrai prarysiu.

— Ką tu, ką tu, valdove Bygyni! — nusigando pelė. — Juk aš tau pagelbėjau, ir tu žadėjai man atsidėkoti!

— Na tai kas, — prieštaravo liūtas, — aš esu tau labai dėkingas.

Bet negi tu nori, kad nudvėsčiau iš bado? Na, eikš!

— Ne, ne, gerbiamasis Bygyni, klausk ko tik nori, visi pasakys, kad tai neteisinga! — šaukė pelė.

Tuo tarpu jie pamatė atropojantį gudruolį vorą Patyrinargą.

— Ko ginčijatės? — paklausė voras.

— Ogi va, — virpėdama iš baimės ir nuoskaudos, ėmė pasakoti pelė, — aš padėjau valdovui liūtui išsiropšti iš duobės, o dabar jis nori mane suėsti. Kur čia teisybė?

— Niekus šneki! — atsakė voras. — Niekad nepatikėsiu, kad tu, mažas žvėrelis, įstengtum padėti galingam liūtui.

— Tai paklausk jo paties, ar teisybę aš sakau.

— Taip, tikrai ji padėjo man išsikepurnėti iš tų spąstų, — maloningai patvirtino liūtas.

— O mano valdove! Ir tu žemini save melu! — palingavo galvą voras. — Niekad nepatikėsiu, kad pelė būtų naudinga liūtui.

— Bet tai tiesa, po šimts! — suriaumojo liūtas.

— Ne, ne, netikiu! — spyrėsi voras. — Jeigu norite, kad patikėčiau, parodykit man, kaip tai nutiko!

— Gerai, — pasakė kvailys liūtas ir išoko į duobę.

— Na ir kiurksok ten, paikas kraugery, visų žmonių džiaugsmui! — sušuko voras. — Galį būti tikras — daugiau niekas nenorės tavęs gelbėti!

BEŽDŽIONĖ IR ZUIKIS

Beždžionė Manga tupėjo medyje ir graužė bananą, o zuikis Songa snaudė po tuo pačiu medžiu, įlindęs aukšton žolėn, — tik ausys kyšojo. Beždžionė pamatė zuikio ausis, nusijuokė ir užtraukė:

Žiū, koks ilgaausis Songa!

Žiū, koks ilgaausis Songa!

Nubudo zuikis, išgirdo beždžionės patyčias, įsižeidė.

— Duok tu man ramybę, Manga. Juk aš tavęs nekliudau.

Beždžionė visai įsismagino: zuikis jos nekliudo! O jeigu jis ir panorėtų jai ką padaryti, tai nepasiektų! Ji dar garsiau ėmė plyšoti:

Žiū, koks ilgaausis Songa!

Žiū, koks ilgaausis Songa!

— Nutilk, būk gera, — vis dar taikiai šnekėjo zuikis. Tačiau beždžionė nesiliovė, ir zuikis pagrasino, kad ir ją ims erzinti, nes

ne tokia jau ji gražuolė, kokia, matyt, vaizduojasi esanti.
Beždžionė ėmė kvatotis ir šaukė dar garsiau.
Zuikis įsirdo, iškišo galvą iš žolės ir taip pat uždainavo:

*Drovus aš, silpnas ir tylus,
Stipresnis erzina mane.
Tupiu sau ramutėlis,
O erzina mane!
Bet Manga nieko neįžiūri!
Jos akys lindi per giliai,
Gūdžioj akiduobių tamsoj!*

Beždžionė net aiktelėjo iš nuostabos ir apmaudo. Beregint atsidūrė ant žemės, ketindama aptampyti zuikiui ausis. Bet gudruolis jau buvo dingęs. Nuo tada beždžionė, pamačiusi zuikį, visada šoka iš medžio ir puola vyti, bet... kur ji tau zuikį pavys! Štai kodėl jų niekad draugėj nepamatysi: kol beždžionė laksto žeme, visi apylinkių zuikiai kažkur išsislapsto.

GYVATĖ IR VARLĖ

Varlė Pulori šokavo po žolę, ieškodama peno. Staiga jai priešais linguodama pakilo ilga marga gyvatė Vafu.

— Aš tave prarysiu, — sušnypštė gyvatė.

— Pažiūrėsim, — atšovė varlė. — Norėčiau su tavimi pasigalynėti.

— Kvailai šneki, Pulori. Argi tau su manim galynėtis?

— Nagi pamėginkim. Tik eime į plyną vietą!

Ir varlė nuliuksėjo į kelią. Ji žinojo, kad keliu vaikšto žmonės. Pasipainios ant kelio gyvatė — žmonės kaipmat ją užmuš, o į varlę nė neįvilgtelės. Taip ir buvo.

Nuo tada varlė, užmačiusi gyvatę, visada liuoksi į kelią. Jei pamatysi keliu šokuojant Pulori — saugokis! Netoliese yra gyvatė.

KODĖL VARLĖS MĖGSTA BALAS

Senais senais laikais, kai žemėje dar nebuvo žmonių, o vien tik gyvuliai, mišką ištiko badas. Tada žvėrys nusprendė grumtis vienas su kitu, kad nugalėtojas suėstų nugalėtąjį. Liūtas grūmėsi su krokodilu, hiena — su begemotu, raganosis — su gorila. Tik varlė Puloris nesiryžo stoti į kovą — mat žinojo, kad nėra žvėries, kuri

jis įveiktų. Bet vyriškas išdidumas neleido prisipažinti pačiai, koks jis silpnas. Todėl Puloris ėmė kasdien traukti iš namų, dėdamasis einąs grumtis; o iš tiesų, vos išvydęs kylant dulkių debesėlį, skubėdavo slėptis po kokia šiekšta ir tūnodavo ten iki sutemų. Tačiau vakare jis pareidavo namo, vaizduodamas mūšyje išvargusį karį, ir prašydavo pačią sušildyti vandens kovos dulkėms nusiplauti:

Sarbila, Sarbila, sušildyk vandens!

Vos „a-a!“ sušukau — krito tuoj žirafa.

Vos „a-a!“ sušukau — hiena irgi vitinkšt.

Vos „a-a!“ sušukau — antilopę kliudžiau.

Sarbila, Sarbila, sušildyk vandens!

— Gerai, sušildysiu tau vandens, — atsakydavo pati. — Bet kur tu dėjai nudobtų gyvulių mėšą?

— Kam mums reikia mėšos, Sarbila? Juk mes varlės? Varlės! Kuriems galams mums mėsa? Aš pardaviau mėšą krokodilui, jisai žadėjo po dienos kitos atiduoti man pinigų už žirafą, antilopę ir hieną.

Rytojaus dieną Puloris gyrėsi, kad, vos jam griausmingai užkurkus, kritę negyvi jautis ar begemotas, sakėsi vėl pardavęs mėšą kitiems žvėrimis, o pinigų jie netrukus atiduosią.

Bet beždžionė Manga užmatė, kad Puloris kiauras dienas tūno po šiekštu, ir pasakė jo pačiai. Sarbila nustebo, ryžosi vyrą pasekti. Kartą ji patyliukais išėjo iš namų paskui Pulorį ir regėjo, kaip jis, išvydęs ant kelio dulkių kamuolį, nušokavo šalin ir susigūžė žolėje po medžiu. Supyko pati ant vyro už melą ir pagyras, nusprendė jį nubausti. Parėjo namo ir užvirino vandens. Sugrįžęs Puloris užtraukė savo dainą:

Sarbila, Sarbila, sušildyk vandens!

Vos „a-a!“ sušukau — žuvo gorila.

Vos „a-a!“ sušukau — krito dramblių.

Vos „a-a!“ sušukau — gavo galą hiena.

Sarbila, Sarbila, sušildyk vandens!

— Še tau vandens, vyreli, — pasakė Sarbila, statydama kaitilą ką tik užvirusio vandens. — Išsimaudyk po grumtynių, nusi-kamavai juk, vargšeli!

Pūkštelėjo Puloris karštan vandenin, tą pat akimirką apsišutinęs šoko lauk ir šleptelėjo į purviną balą atvėsti. Nuo tos dienos jis nebetiki pačia ir niekad nebeprašo jos sušildyti vandens — mieliau pliuškenasi pelkėje ar baloje. Savo vaikams jis irgi patarė maudytis tik šaltame vandeny. Ir visi jo palikuonys, viso pasaulio var-

lės, lyg kokie vienišiai amžinai pliuškenasi pelkių ar balų vandeny ir niekad neprašo pačių sušildyti jiems maudynei vandens.

KODĖL ŽVĖRYS GYVENA MIŠKE

Buvo laikai, kai žvėrys gyveno miestuose ir kaimuose. Tik pa-būgę voro visam laikui išsidangino į miškus. O iš pradžių vorą už nieką laikė. Užėjus badmečiui, keletas žvėrių susitarė gyventi drauge ir medžioti paeiliui, o tą, kuris neparnės grobio, patį suėsti. Visi turėjo omeny vorą, nes buvo tikri, kad jis iš medžioklės grįš tuščiomis.

Ir pats Patyrinarga taip manė. Kai atėjo jo eilė medžioti, voras visą dieną veltui bastėsi po mišką ir nė nesistengė ką nors nutverti, nes visai nepasitikėjo savo jėgomis. Ėmus temti, liūdnas kėblino į namus, pasirengęs mirti, bet staiga pamatė ant stuobrio snaudžiantį grifą Zua. Apsidžiaugė voras, greit prisėlino prie grifo ir tvirtai apkabino jį kojomis. Viltis išsigelbėti teikė Patyrinargai jėgų, ir grifui nepavyko ištrūkti iš kibių voro kojų, nors blaškėsi ir daužėsi kaip įmanydamas. Tada grifas ėmė melsti vorą pasigailėjimo.

— Ką tu, ką tu! — ėmė juoktis voras. — Kaip aš galiu tavęs pasigailėti? Juk mane patį suėš, jei grįšiu namo tuščiomis.

— Ak štai kas, — tarė grifas. — Jeigu tau vis tiek, ką nutverti, paleisk mane, aš pamokysiu, kaip sumedžioti dramblių.

— Juokiesi iš manęs, — įsižeidė voras. — Juk žinai, kad Vobugaus nudobti aš nepajėgsiu.

— Ne, Patyrinarga, — atsakė grifas. — Viena mano plunksna turi stebuklingą galią. Tereikia ja mostelėti dramblio pusėn, ir šis kris negyvas; mostelėsi į kiaulę — ir ją nudėsi.

Patikėjo voras, paleido grifą ir gavo plunksną iš jo uodegos. Tuo tarpu visai sutemo. Nebuvo galima gaišti nė valandėlės. Voras nubėgo ieškoti grobio ir netrukus sutiko dramblių, kuris nė nežvilgtelėjo į jį.

— Ak taip, — piktdžiugiškai šyptelėjo voras. — Tu niekini Patyrinargą, taip? Tuoj aš tau parodysiu, ką galiu! — Ir voras mostelėjo grifo plunksna.

Dramblis dribt ir nuvirto žemėn negyvas. Voras kiek pastovėjo, išsproginęs akis, pats netikėdamas tuo, kas įvyko, paskui nudūmė namo kiek įkabindamas.

Žvėrys suirzo, ilgai nesulaukdami voro, jie nekantravo pagauti vorienos. Vos jam įėjus, visi užsipoilė.

— Kur taip ilgai buvai? Mes jau išalkom! — grėsmingai suriaumojo liūtas.

— Nepyk, Bygyni, — teisinosi voras. — Ne taip lengva buvo Vobugų nudėti!

— Ar tik nenori pasakyti, kad nudobei dramblių? — ėmė rėkti žvėrys. — Kaip įžūliai meluoj! Tau nepavyks mūsų apmulkinti, lišk į puodą!

— Palaukit, palaukit, — ramino juos voras. — Ko be reikalo triukšmaujat! Verčiau eime su manim ir pamatysit, kad dramblys negyvas. Juk Vobugus daugiau mėsos turi už vargšelį Patyrinargą.

Išalkę žvėrys buvo pikti ir norėjo vakarienės, bet išėjo paskui vorą, nors nė vienas juo netikėjo.

O įsitikinę, kad voras tikrai užmušė dramblių, negalėjo atsistebėti.

Nuo tada voras visuomet nutykodavo stambų grobį, jo medžioklė būdavo sėkmingiausia, ir žvėrys ėmė jo prisibijoti. Visiems labai magėjo sužinoti tos sėkmės paslaptį, ir žvėrys užprašė vilką Kundungų pasekti vorą, kai šis eis medžioti.

Kai vėl atėjo voro eilė, Kundungus nusėlino jam iš paskos ir pamatė, kaip voras, sutikęs karvę, mostelėjo koja, ir karvė beregint krito negyva.

Pablūdes iš baimės, Kundungus parkūrė namo, įpuolė į trobą, kur lindėjo žvėrys, ir vos atgaudamas kvapą, išpasakojo ką matęs.

— Patyrinarga turi stebuklingą jėgą! — šaukė jis. — Pats mačiau, kaip jis lengvai užsimojęs iškart patiesė karvę.

Žvėrys taip išsigando, jog nuo grįžusio voro visi nenuleido akių: mat kiekvienas bijojo, kad voras iš netyčių nemostelėtų jo pusen.

Po vakarienės žvėrys išsiskirstė po savo kampus, bet niekas negalėjo užmigti, visi slapčia sekė vorą.

Tuo tarpu šiam ant galvos užtūpė kažkokia drąsi musė. Voras krestelėjo galvą, musė pakilo, paskraidė aplink ir vėl nutūpė į tą pačią vietą. Voras vėl nuvijo musę, krestelėjęs galvą, bet musė, kiek paskraidžiusi, atkakliai atsitūpė ten pat.

— Kad tave kur! — apmaudžiai riktelėjo voras ir užsimojo, norėdamas nuginti musę. Tą pačią akimirką visi žvėrys kaukdami, riaumodami puolė iš namų ir, panikos apimti, išlakstė kas sau. Jie taip bijojo Patyrinargos, kad nė vienas namo nebegrižo, visi išsidangino į mišką ir ligi šiol ten gyvena.

O voras pasiliko namuose. Jis ir šiandien ten gyvena — kartu su žmonėmis.

VORAS IR BERNIUKAS

Visi žino, kad ponas Patyrinarga labai išmintingas. Bet kartą jis panoro dar protingesnis tapti. „Susirinksiu visą žmonių išmintį ir būsiu vienintelis gudruolis žemėje, visus vedžiosiu už nosies“, — mąstė voras. Kaip tarė — taip padarė. Pasiėmė siaurakaklį molliūgo ąsotį, sugrūdo ten visą žmonių išmintį, užkimšo kamščiu ir jau keberiojosi medin paslėpti ąsočio nuo žmonių. „Dabar bet ką apmausiu, — džiūgavo voras, — juk iš visų žmonių atėmiau protą.“

Tačiau, kopdamas į medį, voras nesusivokė užsikelti ąsotį ant nugaros. Laikomas priešais, ąsotis trukdė ropštis kamienu. Pamatė jį taip kopiant mažas berniukas ir ėmė juoktis:

— Ei Patyrinarga, nors labai tu gudrus, bet šįsyk kvailai darai — kabini ąsotį ant krūtinės. Užsikelk jį ant nugaros, ir bus lengviau ropoti!

— Tylėk, neišmanėli! — riktelėjo ant jo voras, bet vis dėlto pamėgino padaryti taip, kaip mokė berniukas. Ir iš tikrųjų pasidarė patogiau kopti. Supyko voras, sumišo, įsiuto! Nuropojo žemėn ir įtūžęs trenkė ąsotį į akmenį. ąsotis sudužo, ir visa voro surinktoji išmintis išsklido. Bet voras nesigailėjo. Jis suprato: jeigu jau kvailas vaikiukas sugeba duoti naudingą patarimą, tai tikrai niekas negali vienas pats pasisavinti visų žmonių išminties.

KAIP ATsirADO BIZŪNAI

Kartą, vaikštinėdamas po mišką, ponas Patyrinarga rado po medžiu dailią medinę lėkštę.

— O, kokia graži lėkštė! — sušuko jis, bet lėkštė staiga pertarė:

— Ne, be darbo aš visai negraži!

— Ką gi tu moki dirbti? Parodyk man! — pasakė nustebeęs voras.

Nespėjo jis baigti, o lėkštė jau garavo, kupina karštos vištienos su ryžiais.

Voras prisirijo kiek lenda ir parėjo namo. O miškas tada badavo, ir pati patiekė jam visai menkutę vakarienę.

— Aš nenoriu valgyti, atiduok vaikams, — iškilniai pasakė voras.

Vaikai džiaugdamiės sušveitė jo dalį. Tas pats buvo ir kitą, ir trečią dieną. Voras mito užkerėtos lėkštės gėrybėmis, o namie „kilniaširdiškai“ atiduodvo savo valgį vaikams.

Nuo gardaus ir gausaus maisto Patyrinarga pasitaisė, ir pati ėmė įtarti, kad jis slepia nuo šeimos kokį nors grobį — argi taip padrūk-

tėsi, kasdien atsisakydamas maisto?

Ir šit ji liepė vaikams pasekti, kur kasdien eina ir ką veikia jų tėvas. Kartą, kai voras išėjo iš namų, vaikai patyliukais išslūkino paskui ir pamatė, kaip jis vienas puotauja. Vos tik tėvas nuėjo, vaikai puolė prie užkerėtos lėkštės ir visi drauge sušuko:

— Oi, kokia graži lėkštė!

— O ne, be darbo mano grožis niekai! — atsakė lėkštė.

— Nagi, parodyk, ką tu gali! — atsiliepė vaikai, ir lėkštė kauptina prisipildė ryžių su mėsa.

Prisirijo vorai ir nusprendė:

— Atsidėkodami turim išplauti lėkštę.

Visi drauge sukibo į lėkštę, ir staiga — trekšt! — lėkštė jiems išsprūdo ir suskilo į šipulius.

Parbėgo vorai namo ir viską papasakojo motinai. Ir kliuvo gi vorui, kai jis grįžo namo! Pati šaukė:

— Ak tu godišiau! Visai negalvoji apie šeimą, nelemtas rajūne!

„Na palaukit, — siuto voras, šnairuodamas į voruokus, — aš jums dar parodysiu!“

Rytojaus dieną nubėgo jis pas savo brangiąją lėkštę, bet, deja, jos vietoj rado tik bizūną, tačiau tokį puikų, kad neištverė ir prabilo:

— O, koks gražus daikčiukas! (Voras nežinojo, kaip jį pavadinti — juk tai buvo pirmasis bizūnas žemėje.)

— Ne, be darbo aš negražus! — atšovė bizūnas.

Nežinodamas šio daikto paskirties, voras visai ramiai paprašė:

— Nagi, parodyk, ką tu moki!

Bizūnas tuoj pat švystelėjo aukštyne ir ėmė pliekti vorą, o tas tik stenėjo ir aimanavo, nežinodamas, kaip išsigelbėti.

Pagaliau maža paukštelė pasigailėjo voro ir sučiepsėjo:

— Pasakyk jam: „Gana! Aš patenkintas!“ — ir jis liausis.

— Gana! Aš patenkintas! — riktelėjo voras, ir bizūnas bemat brinktelėjo į savo vietą.

Bet voras nenuėjo. Jis įlipo medin ir pasislėpė: mat žinojo, kad jo vaikai užsimanys pasmaguriauti ryžiais ir ateis ieškoti lėkštės. „Tai bus jiems gera pamoka!“ — mąstė voras. Netrukus vorai atbėgo po medžiu, bet pamatė ne lėkštę, o bizūną.

— Man šis daiktas nepatinka. Eime iš čia, kol ne vėlu! — pasiūlė jaunėlis voruokas. Bet vyriausias riktelėjo jam:

— Galėtum prikąsti liežuvį, kai yra vyresniū!

Gelbėdamas orumą, vyriausias voro sūnus pasielgė priešin-gai. Nors pačiam buvo baugu, jis pasakė:

— Oi, koks gražus daiktas!

— Ne, be darbo aš negražus! — atkirto bizūnas.

— Na, parodyk, ką tu gali! — drebėdamas iš baimės, suvapėjo voriuukas, ir bizūnas šoko čaižyti jo ir broliukų nugaras. O voras tupėjo medyje ir piktdžiugiavo. Kai voriuakai buvo gerai išpliekti, jis pasigailėjo jų ir šūktelejo iš medžio:

— Pasakykit: „Gana! Mes patenkinti!“ — ir jis nustos.

— Gana! Mes patenkinti! — suriko vaikai, ir bizūnas šleptelėjo savo vieton.

Voras išlipo iš medžio ir tarė voriuokams:

— Tai jums pamoka, vaikai: nesipratinkit sekoti paskui tėvą, o juo labiau jo skūsti!

Tai sakydamas, jis paėmė bizūną, sulaužė jį šipulius ir išmėtė į šalis. Voras tarėsi sunaikinęs bizūną, bet iš tikrųjų jis virto daugybe mažų bizūnelių. Juos pasitaikė rasti žmonėms, ir nuo tos dienos bizūnais jie baudžia pikčiurnas ir neklusnius vaikus.

KAIP VORAS PASIDARĖ MAŽAS

Visi žino, kad požas Patyrinarga anksčiau buvo didelis ir stiprus, nekliudomas vaikštinėdavo kur panorėjęs. Apie tai, kaip jis pasidarė mažas ir kodėl niekad nelenda aikštėn, o mieliau tūno kampe pačioj palubėj, byloja daug pasakų. Štai trejetas jų.

* * *

Voras žinojo, kad netoliese gyvenantis liūtas turi daug visokių smulkių gyvūnų. Gyveno pas jį ir pakaškių, o jų kiaušinius voras labai mėgo. Kartą jis sumanė parsinešti namo kiaušinių. O tokiu reikalu prie pakaškių lizdų, žinoma, galėjai eiti tik naktį. Bet va bėda: naktys tamsios, per porą žingsnių nieko nematyti. Nusprendė gudruolis voras pasiimti kartu jonvabalį: tas visada nešiojasi žibintą. Jonvabalis sutiko eiti su voru grobio, dar nežinodamas apie jo klastą. Bet vos tik juodu pritykino prie lizdų ir pradėjo rinkti kiaušinius, voras pasidarė visai nedraugiškas: vis mano ir mano! — visus kiaušinius sau glemžia, jonvabaliui iš rankų plėšia ir į savo krepšį kiša. Įsiveidė jonvabalis, nusprendė pamokyti gobšulį vorą ir nuskrido. Liko voras tamsoje vienas. Užsivertė krepšį su kiaušiniais ant nugaros ir nuropojo nosies tiesumu. Ilgai jis šliaužė apgrai bom, pavargo ir miegas suėmė. Staiga pamatė švieselę ir nu-

ėjo tenlink. Pasirodė, kad šviečia miško pirkelės langas. „Kaip gerai, — pamanė voras, — čia ir pernakvosiu.“ Pasibeldė ir staiga visas sudrebėjo iš baimės: duris jam atidarė pats liūtas.

— Eik į vidų, Patyrinarga, — tarė liūtas, — tik nesuprantu, kodėl tokiu laiku atvykai.

— Aš, valdove Bygyni, girdėjau, kad mirė tavo garbioji motutė, — nė kiek nesuglumęs prašneko voras. — Seniai norėjau tave atlankyti, bet va tik šiandien pavyko išsirengti! — Tai sakydamas, voras padavė liūtui krepšelį kiaušinių.

— Hm, — numykė liūtas, kurio motina buvo visai sveika, — mano motina iš tiesų mirė. Džiaugiuosi, kad mane prisiminei. Pati tuoj išvirs šiuos kiaušinius, ir tu su mumis pavakarieniausi.

Vorui iš alkio pilvas gurgia, bet prisipažinti bijo, atsikalbinėja:

— Nuolankiausiai dėkoju, aš sotus; be to, pastaruoju metu vis kiaušiniiais mitau, tai jau daugiau nebenoriu.

„Gerai, nenauda sukčiaus, — galvoja liūtas. — Aš tave pamokyčiau.“

Liūtas su liūte susėdo už stalo, prisiedė kiaušinių ligi valiai, sušlavė lukštus ir sumetė į pirkios kampą. Liūtas žinojo, kad išalkęs voras nakčia ateis graužti kiaušinių lukštų, ir nepastebimai įkišo ten skorpioną. Kai visi sugulė ir užpūtė žiburį, voras nušliaužė prie lukštų, bet vos tik juos palietė, skorpionas jam skaudžiai įkando. Suriko voras, sudejavo.

— Kas tau, mano svety? — paklausė liūtas.

— Oi, nieko, — pro ašaras atsakė voras, — tavo velionę motutę prisiminiau. — O pats sau mano: „Na, palauk, atkeršysiu tau už skorpioną.“

Matė voras, kad prie pat pirkios liūtas pririšo didelį ožį. „Išvesiu ožį, — galvoja voras, — tai bus man atlygis už prarastus kiaušinius ir už skorpioną.“ Bet kad ir koks gudrus buvo voras, liūtas perprato jo užmačias. Išėjo iš pirkios, atrišo ožį ir nuvedė kitur, o jo vietoje prisirišo pats.

Po kiek laiko voras pasakė, kad jam reikia išeiti laukan. Išėjęs jis tyliai atrišo liūtą ir, manydamas, kad čia ožys, ėmė temptis į savo namus. Dar buvo tamsu, bet kelią nuo liūto namų voras žinojo ir bėgo gana greitai. Staiga sugriaudėjo, blykstelėjo žaibas ir apšvietė liūtą. Leisgyvis iš baimės, voras jau buvo bemetęs virvę ir besprunkęs, tačiau liūtas įsakė paimti virvę ir vestis jį toliau. Voras pakluso. Veda liūtą, suplukes iš baimės. Atėjęs iki namų, jis paprašė liūto valandėlę luktelti, pririšo jį prie medžio, o pats įbėgo vidun ir sušuko pačiai su vaikais, kad gelbėtusi palubėje. Visi vorai pa-

šoko aukštyn ir įsikibo lubų sijos. O liūtas, kiek palaukęs voro, perkrimto virvę ir įėjo vidun.

— Gerai, — šyptelėjo jis, pamatęs voro šeimą palubėje, — aš palauksiu, neturiu kur skubėti.

Ir atsigulė vidury pirkios, o vorai kybojo palubėje. Praėjo pusvalandis. Jauniausias voro sūnus pajuto, kad nebegali ilgiau laikytis.

— Tėte, aš labai pavargau, — suvaitojo voriuukas.

Ką gi, šok žemėn, — piktai suniurzgė tėvas. — Liūtas gerai papusryčiaus.

Voriukas atitrūko ir nukrito, o liūtas jį prarijo. Dar po pusvalandžio antrasis voro sūnus pasiskundė nuvargęs.

— Argi nematai, kas nutiko tavo broliui? — burbtelėjo voras.

Bet antrasis jo sūnus irgi nukrito ir taip pat atsidūrė liūto nasruose.

Po valandos neteko jėgų ir voro pati.

— Aš krentu, krentu, — suvaitojo jinai.

— Ką gi, krisk! — suriko voras. — Tik gal pasakytum, kur dabar mūsų vaikai? Ar tau neatrodo, kad jie liūto pilve?

Bet vorienė nukrito ir susilaukė vaikų likimo.

Galų gale pavargo ir voras. Jausdamas, kad jėgos baigiasi, jis ėmė karštligiškai ieškoti išeities: „Va jeigu nusigaučiau į kampa, — mąstė jis, — galėčiau ten prakiūtoti kiek tinkamas: kampe palubėj yra kyšulys, ant kurio visada gali patupėti ir atsipūsti.“

— Valdove Bygyni, — prašneko voras, — aš tuoj nukrisiu. Pažvelk, koks aš riebus: jei krisiu ant grindų, mano riebalai ištiks, ir iš manęs nieko neliks. O jeigu tu atneštum iš virtuvės pelenų ir kuo storiau papiltum ant grindų, aš nukrisčiau minkštai ir visi riebalai liktų tau.

Voro žodžiai liūtą įtikino. Jis prinešė pelenų ir supylė didžiulę krūvą ten, kur turėjo nukristi voras.

— Dabar plačiau atsimerk ir išsižiok, — pasakė voras, — kad dar, ko gero, nuo tavęs nepasprukčiau.

„Hm, koks kvailas tas Patyrinarga, — pamanė liūtas, — pats padeda man jį nutverti.“ Ir jis plačiai išsižiojo, išsprogino akis, o voras šleptelėjo į pelenų krūvą.

Tą pačią akimirką pakilo į viršų tumulai pelenų ir uždūmė liūtui akis bei nasrus. Kol jis spjaudėsi ir trynėsi akis, voras smarkiai pašoko ir pakibo palubėj, kur pirma svajojo patekti. Bet, deja, tai jau nebebuvo tas rubuilis ir dičkis voras, kurį norėjo suėsti pats liūtas. Susigėdęs dėl šios nakties nesėkmės, dėl savo išgarbinto proto bejėgiškumo, pagalvojęs, kad dabar visi sužinos apie

jo godumą ir klastą, voras visas susigūžė ir pasidarė toks mažas, koks yra ligi šiol. Nuo tada jis kybo kampe palubėj ir retai tenu-sileidžia žemyn, nes yra išdidus ir bijo būti išjuoktas, jei ką nors susitiktų.

* * *

Kartą miške siautė badas. Žvėrys nusprendė bendrom jėgom dirbti žemę. Užsiaugino jie ir ryžių, ir jamsų, ir pomidorų, ir kukurūzų. Kai viskas pribrendo, voras pasakė:

— Jaučiu, draugužiai, kad greitai keliausiu pas protėvius. Prašau jūsų, palaidokit mane šitame lauke.

— Ką tu, ką tu, Patyrinarga! Kodėl manai, kad mirsi? Gyvenk sau sveikas! — ramino geri žvėrys.

— Ne, ne, — verkšleno voras, — jau greit man galas. Bet mirti nebijau. Tik gaila palikti šį lauką, kur tiek dirbau.

— Na, na, neraudok, palaidosim tave lauke! — žadėjo susijaudinę žvėrys.

— Tik nelabai giliai, — paprašė voras, — man bus sunku alsuoti!

— Taip, taip! — atsakė žvėrys. — Palaidosim tave visai paviršiuje!

Ir iš tikrųjų, veikiai voras padvėsė. Žvėrys jį nunešė į lauką, nors beždžionė Manga ir prieštaravo:

— Voras visada buvo niekšas ir sukčius, negalima jo laidoti mūsų lauke.

Bet žvėrys ne tik neklausė beždžionės, bet dargi ėmė ją ūdyti, kam mirusį plūsta.

Naktį voras išsiropstė iš savo kapo, prisirijo daržovių, įsidėjo atsargai pintinėn, kurioje buvo palaidotas, ir vėl atgal įlindo. Taip darė ir kitą, ir trečią naktį. Žvėrys pastebėjo, kad kažkas vagia daržoves, ir nusprendė iš eilės saugoti. Bet niekas negalėjo voro susekti, visi užmigdavo. Atėjo beždžionės eilė, bet ji nė nemanė budėti kiaurą naktį.

— Pamanyk! Aš ir taip žinau, kad daržoves vagia voras. Kodėl per tą niekšą turiu likti be poilsio! — pareiškė ji.

— Niekus šneki, — suniurzgė begemotas. — Patyrinarga seniai jau miręs. Kur matyta, kad numirėliai būtų pomidorus ir kukurūzus?!

Visi žvėrys ėmė juoktis iš beždžionės. Tada beždžionė padarė kaliausę, apvilko ją lipnios medžiagos drabužiu, pastatė palei pat

voro kapą ir nuėjo miegoti.

Naktį voras išropojo iš kapo, pamatė kaliausę, supyko ir ėmė šaukti:

— Ką tu veiki mano lauke? Tuoj pat nešdinkis!

Kaliausė nė nepajudėjo. Voras priėjo arčiau ir vėl riktelėjo. Kaliausė nė krust. Tada voras priėjo visai arti prie jos ir sako:

— Jei tuoj pat neišsinešdinsi, užvošiu tau.

Kaliausė — nė žodžio. Tada voras užsimojęs kad tvos jai per veidą, bet atplėsti rankos nebegalėjo.

— Ė, atiduok man ranką! — suriko voras. — Neatiduosi? Na, žiūrėk: mano dešinė dar stipresnė. Kas bus, jei aš tau skelsiu dešinė?

Kaliausė — nė mur mur. Voras užsimojo, žiebtė kaliausei dešinę ranka — ir ta prilipo.

— Paleisk, paleisk! — klykė jis. — Pagalvok: jei spirsiu koja — iš tavęs šlapia vieta liks!

Kaliausė vėl nieko neatsakė. Įtūžo voras, spyrė kaire koja, pasikui dešinė — ir abi prilipo.

— Na, na, na! Gana juokus krėsti. Paskutinį kartą sakau: trenksiu pilvu — negyvai užmušiu!

Ir šį sykį kaliausė tylėjo. Vargšas voras prilipo visas ir nutilo. Taip kybojo ligi pat ryto. Rytą atėjo Manga. Ji ėmė šokti aplink vorą ir juoktis. Išgirdę jos balsą, susirinko visi žvėrys, klausinėja, kas atsitiko.

— Aš jus įspėjau, kad voro negalima laidoti šitame lauke, bet jūs nė klausyti nenorėjot. Sakiau, kad voras vagia daržoves, — jūs mane išjuokėt. Na, o dabar ką pasakysit?

Prisipažino žvėrys suklydę, buvę neapdairūs. Pradėjo jie vorą nuo kaliausės plėsti. Vos tik atlipo paskutinė koja, voras susigūžė iš gėdos, ištrūko iš žvėrių, puolė į artimiausią trobą, nulindo palubėn ir pakibo kampe ant siūlelio — voratinklio.

* * *

Kartą badmečiu Patyrinarga pastebėjo, kad žiogas Panga, užuot liesėjęs, tartum dar labiau tunka. Jo vaikai irgi greit auga, gražėja, jų kūnai žvilga, raumenys tvirtėja. Nusprendė voras žiogą pasukti ir išvydo, kad namo parėjęs žiogas prašo pačios paduoti įkaitintą keptuvę, pasikui išoka į ją, vartosi nuo vieno šono ant kito ir dainuoja:

Strykt kairèn — bus taukų.

Dešinèn — bus taukų.

Vikst ant šono — bus taukų...

Žiogas vartosi, o keptuvėje pamažu randasi taukų. „È, štai kur šuo pakastas, — pamanė voras. — Panga kepina sau šonus, ir jo taukai lydos. O argi aš negaliu taip padaryti?“

Vorui nė motais, kad žiogas žinojo stebuklingą paslaptį. Parbėgo jis namo ir pareikalavo pačios, kad duotų įkaitintą keptuvę. Pati nustebo, ėmė niurzgėti, kad kepti vis tiek nėra ką. Bet voras užriko ant jos, ir ji padarė ką liepiama: įkaitino keptuvę ir padėjo ant stalo. Ilgai nesukęs galvos, voras šoko keptuvėn ir pradėjo dainuoti:

Strykt kairèn...

Bet nespėjo nė trijų žodžių ištarti — šonai apsvilo. Sukliko voras iš skausmo, stryktelėjo aukštyn, įsikibo už lubų sijos, susigūžė į kamuoliuką, skaudžiai nuskriaustas viso pasaulio, ir amžinai liko kyboti kampe palubėj. Ir ligi šiolei jis negali pamiřti savo skriaudos.

KODÈL CHAMELEONO GALVA TRIŠONÈ

Buvo laikai, kada chameleonas Gumačia turėjo apskritą galvą, kaip visi. Bet yra žinoma, kad iš vaidingo būdo gero nelauk, o chameleonas buvo pašaipus ir užsispyręs. Sykį per tai jis baisiai nukentėjo.

O buvo taip. Kartą Gumačia tupėjo palmėje ir ilsėjosi. Tuo tarpu ėjo pro šalį medžiotojas su šunim. Pažiūrėjo chameleonas medžiotojui iš paskos ir pamatė, kad jis eidamas kraipo pėdas į šalis. Chameleonas ėmė smagiai juoktis. Jam pasirodė, kad ir šuns letenos šleivos. Tada chameleonas visai įsilinksmino.

— Cha cha cha! — kvatojosi jis. — Klišas medžiotojas nusipirko šleivą šunį! Cha cha cha!

Nuo tos dienos kaskart, kai medžiotojas su šunim eidavo pro šalį, chameleonas imdavo garsiai ir akiplėšiškai dainuoti:

Žmogaus kojos kleivos, kleivos,

Šunio kojos šleivos, šleivos!

Suprantama, medžiotoją ši daina labai erzino. Iš pradžių jis geruoju prašė chameleoną liautis, paskui, kai tas nepadėjo, ėmė grasinti šaipūną prikulsias. Bet chameleoną tie grasinimai tik dar

labiau smagino ir, išvydęs medžiotoją, jis vis tiek tyčiodavosi:

Tas žmogus — kleivys, kleivys,

Jo šuva — šleivys, šleivys!

Nebeištvėrė medžiotojas, pačiupo Gumačua ir apskaldė per abu žandus. Po to užsimojęs dar vožė per pakaušį ir nuėjo savais keliais.

Taip ir nukentėjo chameleonas per savo bjaurų būdą, nuo to laiko jo galva trišonė.

KODĖL CHAMELEONAS TAIP KEISTAI VAIKŠTO

Visi žino, kad chameleonas bjauraus būdo, — tai byloja ir trišonė jo galva: juk jis pats prisišaukė pylą. Būtų sukalbamesnis, žmonės paprastai jam primintų:

— Gumačua, nelakstyk taip greit, žemę įlauši!

Bet visi žino, kad chameleonas užsispyręs ir kad, jeigu jam taip pasakysi, ims lakstyti dar greičiau, o tada ne tik pats sprandą nusišuks, bet, ko gero, ir kitiems bėdą užtrauks. Todėl žmonės stengėsi pasigerinti chameleonui ir kiekvieną kartą, kai tas išeidavo iš namų, jam mandagiai ir meiliai dainuodavo:

Gumačua, ženk atsargiai,

Žemės neįlaužk!

Gumačua, broli mielas,

Žemės neįlaužk!

Ir chameleonas, šitaip pamalonintas, sulėtindavo žingsnį.

Taip reikėjo. Juk tai dėjosi seniai seniai, kai žemė dar nebuvo sukietėjusi ir visi gyvi padarai atsargiai vaikščiojo jos paviršiumi, bijodami įlaužti plutą, prasmegti ir kūlvirsčia nusiristi galas žino kur. Tik vienas chameleonas dėl to nesuko sau galvos ir bėgdavo iš namų kiek kojos neša, net visiems kvapą užimdavo iš baimės. Todėl visi drauge jam dainuodavo:

Gumačua, ženk atsargiai,

Žemės neįlaužk!

Gumačua, broli mielas,

Žemės neįlaužk!

Pamalonintas chameleonas imdavo žengti lėtai, ir visi nurimdavo.

Galiausiai chameleonas įprato lėtai vaikščioti, o dėl žmonių mandagumo pasidarė išdidus ir pasipūtęs. Jis oriai vaikštinėjo žemė, nuolat sustodamas ir klausydamasis, ar neišgirs kur tokios mielos širdžiai dainos:

*Gumačua, ženk atsargiai,
Žemės neįlaužk!*

Dabar, kai žemė jau seniai kieta ir visi žmonės bei žvėrys pamiršo atsargumą, chameleonas vis dar vaikšto lėčiausiai, nes nebepateikiama pakeisti įprastos eigasties.

Vos vos vilkdamas kojas, jis kas keli žingsniai sustoja ir, nors jau seniai niekas jam nedainuoja, klausosi, tikėdamasis dar sykį išgirsti pagarbūs žodžius:

*Gumačua, broli mielas,
Žemės neįlaužk!*

KODĖL VAPSVOS JUOSMUO PLONAS, O PILVAS STORAS

Vienas medžiotojas pasodino moliūgą, o išnokusį pamiršo nuskinti. Moliūgas vis auga ir auga didyn, o šeimnininkas nesirodo. „Ką gi, — sumanė tada moliūgas, — jei šeimnininkas manęs neatina, pats pas jį nueisiu.“ Atitrūko moliūgas nuo virkščios ir nuriedėjo keliu. Ritas ir dainuoja:

*Pasodino mane, kubuldu-buldu,
Bul-du, bul-du, kubuldu!
Ir užmiršo mane, kubuldu-buldu,
Bul-du, bul-du, kubuldu!
Tai namo patsai rituos,
Bul-du, bul-du, kubuldu!
Buldu-kubuldu, buldu-kubuldu,
Bul-du, bul-du, kubuldu!*

Išvydę moliūgą, visi žvėrys šoko bėgti: toks didelis jis buvo; be to, kur tai regėta, kad moliūgai patys keliais ristuosi ir dar dainą trauktų. O medžiotojas sėdėjo namie ir žiūrėjo pro langą. Ir štai mato: dumia paknopstom žvėrys. „Tikriausiai liūtas juos vejasi“, — nusprendė medžiotojas, čiupo šautuvą ir puolė į lauką. Išėjęs žiūri — ne liūtas, o didžiulis moliūgas! Ne juokais išsigando medžiotojas, metė šautuvą ir į mišką nuskuodė. O moliūgas — jam iš

paskos. Ritasi ir dainuoja.

Sutiko medžiotojas liūtą Bygynį. Nustebo liūtas: nemanė, kad bebaimis medžiotojas, miško siaubas, gali ko nors išsigąsti.

— Nuo ko tu bėgi, medžiokli? — paklausė liūtas.

— Oi, neklausk! Moliūgas mane vejasi, ir toks didžiulis, net apsaakyti negaliu!

— Sėsk šalia manęs, — paliepė liūtas. — Nieko nebijok. Jau aš jį tikrai sudorosiu.

Medžiotojas patikėjo liūtu, sustojo. Laukia abu. Ir štai mato — atrieda moliūgas, savo dainą traukdamas:

Buldu-kubuldu, buldu-kubuldu,

Bul-du, bul-du, kubuldu!

Ritasi moliūgas tiesiai į liūtą, tuoj ims ir prislėgs. Sunerimo liūtas, sako medžiotojui:

— Žinai, ką? Va kelias kairėn, eik juo, o aš eisiu šituo — dešinėn!

Bet liūtas ne ėjo, o skuodė kiek kojose neša, tiek jį ir tematei! Bėga medžiotojas savo keliu, susitinka dramblių Vobugų.

— Ėhė, — sako dramblys, — čia tai bent! Medžiotojas bėga! Juk jis ligi šiol nieko nebijodavo!

Paklausė dramblys medžiotoją, nuo ko jis bėgas.

— Baisus moliūgas mane persekioja, — pasiskundė medžiotojas. — Didžiulis, veik toks kaip tu! Pats liūtas jo išsigando!

— Sustok, nebijok! — nusijuokė dramblys. — Radai ko išsigąsti! Aš tą moliūgą tuoj suėsiu! O liūtas bailys, ir tiek!

Bet, išvydęs moliūgą, riedantį tiesiai į jį, dramblys ėmė mindžikuoti ir suburbėjo:

— Bėk šituo keliu, o aš bėgsiu anuo, tik, žiūrėk, nesek man iš paskos.

Nespėjo medžiotojas atsitokėti, o dramblys jau dingo iš akių.

Nukūrė jis toliau. Tik štai atskrenda priešais vapsva Salimvunga ir zyzia:

— Nuo ko gi bėgi, drąsusis medžiokli?

Papasakojo jai medžiotojas savo bėdą. Susimąstė vapsva.

— Reikalas rimtas, — tarė ji. — Bet nusiramink, padėsiu tau.

— Dėkui, Salimvunga, tiktai kaip tu man galėtum padėti? Nei liūtas, nei dramblys to moliūgo neįveikė, o tu, tokia maža, manai įveikti?

— Sakau tau, nusiramink, — pakartojo vapsva. — Sėsk ant šito kelmo ir lauk. Tuoj mes tavo moliūgą sutiksime kaip pridera! „Gerai, — mąsto medžiotojas, — jei kokios, spėsiu pasprukti.“

Laukia juodu moliūgo. Ir štai atsirita, atskuba artyn moliūgas:

*Sumanė medžioklis mane pasodint,
Bul-du, bul-du, kubuldu!
Ir pamiršo atėjęs nuskint,
Bul-du, bul-du, kubuldu!
Tai patsai pas jį einu!
Bul-du, bul-du, kubuldu!
Buldu-kubuldu, buldu-kubuldu,
Bul-du, bul-du, kubuldu!*

Pašoko medžiotojas — ir į kojas.

— Stok! — riktelėjo vapsva. — Sėdėk ramiai, kaip liepiau. Medžiotojas klusniai dribtelėjo ant kelmo.

Nuriedėjo moliūgas prie vapsvos, o ta jį — makt! — ir prarijo. Bet moliūgas tuoj išsirito vapsvai iš pilvo. Ilgai kamavosi vapsva su moliūgu. Kelis kartus buvo jį prarijusi, bet tas vis išsirisdavo. Pagaliau vapsva susizgribo, ką daryti.

— Imk virvę, — sušuko ji medžiotojui, — ir nežiopsok! Kai tik jį prarysiu, greit suveržk mane per juosmenį, kad jis vėl nepaspruktų!

Čiupo medžiotojas virvę, pasiruošė. Ir štai vapsva prisitaikiusi vėl prarijo moliūgą. Medžiotojas šoko prie jos ir stipriai suveržė virvę per juosmenį. Vapsvos juosmuo taip ir liko įveržtas. O pilvas išsipūtęs — mat jame įstrigo didelis moliūgas.

PASAKA APIE OŽKĄ

Gyveno miške lūšnelėje ožka Bunianga su trim ožkytėm. Dvi vyresniasias dukras motina mylėjo ir buvo joms gera, o trečiosios net regėti nenorėjo, skriaudė ir niekad nepratarė jai švelnaus žodžio. Kasdien ožka išeidavo į mišką ganytis, o grįžusi sustodavo prie slenksčio ir uždainuodavo:

*Malima, Malima, me-e-e!
Malima, tave mama šaukia!
Ir Malimiją ji šaukia,
Malambija.tegu laukia!*

Dvi ožkytės išbėgdavo pas motiną ir gaudavo šviežio pienelio, o vargšėlė Malambija klusniai kiūtodavo savo kamputy ir tik tada, kai seserys pasisotindavo, ji išgerdavo, kas būdavo likę.

Kartą vilkas Kundungus, išgirdęs ožkos dainą, sumanė pasigar-

džiuoti ožkyčių mėsa. Nubėgęs pas kalvį, paprašė nukalti jam ploną balsą — kaip ožkos.

— Man nesunku, — pasakė kalvis, — bet žinok: jei, bėgdamas prie ožkos lūšnos, rasi dvėselienos, neryk. Antraip atgausi savo storą balsą!

Kundungus sutiko ir gavo iš kalvio ožkos balsą. Nudžiugęs jis nubėgo į ožkos lūšną, bet pakeliui pamatė nugultą musių negyvą antilopę. „Et, — pagalvojo Kundungus. — Kas bus — tas! Visą dieną nieko neėdęs, pilvas iš alkio gurgia! Nėra ko niekinti tokio skėnėsto!“ Ir jis surijo dvėselieną.

Atėjęs prie ožkos lūšnelės, Kundungus sustaugė storu balsu:

Malima, Malima, me-e-e!
Malima, tave mama šaukia!
Ir Malimiją ji šaukia,
Malambija tegu laukia!

Vyresnės seserys šokosi atidaryti durų, bet Malambija sako: — Ką jūs, ką jūs! Čia ne mamos balsas, nedarykit durų!

Paklausė seserys, neatvėrė durų, o kai motina sugrįžo, viską jai apsakė.

— Neklausykit jos! — pamokė mama. — Ji kvaila. Savo dainelę moku tik aš!

Tuo tarpu Kundungus sugrįžo pas kalvį ir vėl ėmė prašyti papolinti jam balsą.

— Paskutinį sykį, — prigrasino jam kalvis. — Jei tu ir šiandien susigundysi dvėseliena, pats būsi kaltas. Trečią kartą aš tau nepadėsiu.

Bėga Kundungus prie ožkos lūšnos ir štai... pakelėj negyvas kiškis betysąs. Visas spiečius musių zyžia aplink maitą. Sustojo Kundungus, trypia vietoj. Seilės teka, nepajėgia rajūnas pasitraukti nuo kiškio! Šiaip taip susitvardė, nubėgo toliau. Nelietė maitos. Nuėjęs prie ožkos trobelės, užkaukė:

Malima, Malima, me-e-e!
Malima, tave mama šaukia!
Ir Malimiją ji šaukia,
Malambija tegu laukia!

Seserys šoko durų atverti.

— Palaukit! — šaukia Malambija. — Čia ne mamos balsas!

— Na ne! — atsako Malima ir Malimija. — Šįsyk mes jau pažįstam mamos balsą. Ne veltui ji sakė, kad tu kvaila ir nereikia tavęs klausyti!

Atidarė jos duris, išbėgo — taip ir negrižo. Parėjo namo ožka, uždainavo:

Malima, Malima, me-e-e!
Tave mama šaukia!
Ir Malimiją ji šaukia,
Malambija tegu laukia!

Bet kas gi čia? Niekas neatsiliepia, niekas iš vidaus neišbėga. Stumtelėjo ožka duris — užsklęstos. Dar syki užtraukė savo dainelę, bet vėl niekas neišėjo. Trečią syki uždainavo — vėl tylą. Tada nutarė dainuoti kitaip:

Malima, Malima, me-e-e!
Mama dukras šaukia,
Ir Malimiją ji šaukia,
Ir Malambiją ji šaukia!

Pašoko dukra iš savo kampo, atidarė duris.

— O kurgi tavo seserys? — klausia motina.

— Nežinau, — atsako duktė. — Neseniai kažkas dainavo tavo dainą prie durų, tai jos išbėgo laukan, nors aš ir atkalbinėjau. Paskui išgirdau, kaip juodvi suriko, o kas joms nutiko, nežinau!

Apsižvalgė ožka aplinkui — ant žemės kraujas ir ožkyčių vilnos kuokštai. Suprato ožka, kas nutiko jos dukroms. Stvėrė ji Malambiją ir, bijodama, kad Kundungus negrižtų, nukūrė su ja į mišką. Nuo tos dienos pamilo ožka savo protingą ir romią dukrą, nebeskriaudė jos ir niekad su ja nesiskyrė.

KODĖL ŠUNS NOSIS JUODA

Kadaise šuo mokėjo laiptoti po medžius ir todėl draugavo su beždžione. Kartą abu drauge įdirbo lauką ir pasodino daržovių. Greitai šuo užmatė, kad beždžionė naktimis vagia daržoves. Jų dviejų draugystė baigėsi. Šuo buvo stipresnis ir gerokai apkūlė beždžionę. Ta nuo jo pabėgo, šuo nusivijo. Beždžionė šoko medin, šuo — iš paskos. Tada dievas supyko.

— Nuožmus tu be galo, — tarė jis šuniui. — Persekioji net negalėta. Už tai niekada nebelaipiosi po medžius!

Ir dievas sviedė į šunį žariją. Ji pataikė šuniui į nosį, apdegino, ir tas išdribo iš medžio. Nuo tada šuniui pajuodo nosies galiukas, o jis pats užmiršo po medžius laiptoti.

KAIP ATSIRADO KATĒS

Kitados liūtē atsivesdavo po kelis liūtukus. Kartā ji panūdo išbandyti savo vaiku narsumā: kai šie visai nesitikējo pavojaus, staiga šoko ant jū iš už medžiu. Liūtukai persigandē išlakstē; tik vienas suurkstē ir drāšiai žengē pirmyn. Jis vienas užaugo galin-gas ir drāsus liūtas, o kiti taip ir liko maži. Todēl miške atsirado kačiū.

○ liūtēs nuo to laiko veda tik po vienā liūtukā.

SUACHELIŲ PASAKOS

RYKLYS IR BEŽDŽIONĖ

Kartą beždžionė susidraugavo su rykliu. Prie to kanalo, kur juodu gyveno, augo figmedis, toks didelis, jog savo šakomis buvo apklėtęs ir vandenį, ir krantą.

Beždžionė kasdien kardavosi į medį paskanauti figų, o ryklys plaukiodavo apačioj kanale.

— Numesk ir man, drauguže, figų, — prašydavo ryklys.

Beždžionė numesdavo jam figų.

Gražiai ir draugiškai juodu gyveno. Bet kartą ryklys ir sako:

— Tu man tokia gera, beždžione, eime pas mus į svečius, noriu ir aš atsilyginti tau geru.

— Kaip aš eisiu? — paklausė beždžionė. — Juk mes, sausumos žvėrys, į vandenį nelendam.

— Aš taip tave nuplukdysiu, kad nė lašas ant tavęs neužkris, — atsakė ryklys.

Beždžionė sutiko, ir juodu iškeliavo.

Plaukia juodu, plaukia, ir staiga pusiaukelėj ryklys sako:

— Drauguže, turiu tau prisipažinti. Ten, kur mudu plaukiam, sunkiai susirgo sultonas, o jį išgelbėti gali tik beždžionės širdis.

— E! Kodėl gi nepasakei anksčiau? — susijaudino beždžionė.

— O kas? — paklausė ryklys.

Beždžionė tuo tarpu viena sau pagalvojo: „Man gresia tikra pražūtis. Tuoju sumeluosiu, gal nors melas pagelbės.“

— Ko gi tu tyli ir nieko nesakai? — paklausė jos ryklys.

— Ką čia besakysi, — atsiliepė beždžionė. — Jeigu būčiau žinojusi, būčiau bent pasiėmusi savo širdį.

— O argi tu be širdies? — paklausė ryklys.

— Nejaugi tu nežinai, kad, eidamos pasivaikščioti, mes, beždžionės, savo širdis paliekam medžiuose? — ramiai paaikškino beždžionė. — Gal tu manim netiki ir manai, kad išsigandau, tada grįžtam atgal ir, jeigu tu nerasi mano širdies, galėsi mane užmušti.

Ryklys patikėjo ir tarė beždžionei:

— Na ką gi, grįžtam, ir tu pasiimsi savo širdį.

— Ne, aš nesutinku, verčiau keliaujam pas jus.

— Bet vis dėlto pirma grįšim ir paimsim tavo širdį.

— Jei tu taip labai nori, — pasakė beždžionė, — tai aš neprieštarauju: grįžkim prie mano medžio. — O viena sau pamąstė: „Ten

aš vis jau ką nors sugalvosiu.“

Juodu pasuko atgal ir nuplaukė prie kranto. Tada beždžionė išikabarojo į medį ir sako rykliui:

— Tu, rykly, palauk manęs čia, o aš pasiimsiu širdį, ir mudu vėl keliausim.

Pasislėpusi tankiuose lapuose, beždžionė nutilo. Ryklys ją pašaukė, tačiau beždžionė neatsiliepė. Tada ryklys vėl ją šūktelėjo ir tarė:

— Greičiau leiskis žemyn ir plaukiam pas mus.

— Kur? — paklausė beždžionė. — Gal tau protas susimaišė? O gal tu manai, kad aš kaip ta vandennešio asilė, kuri neturėjo nei širdies, nei ausų?

— O kas ta vandennešio asilė? — paklausė ryklys. — Papasakok man.

— Na ką gi, — tarė beždžionė, patogiai ir saugiai atsitūpusi aukštai ant šakos. — Jei labai nori, klausyk!

Ir ji ėmė pasakoti:

— Gyveno vienas vandennešys. Jis turėjo asilę ir labai ją mylėjo. Bet asilė pabėgo į mišką, daug dienų tenai bastėsi ir visai užmiršo šeimnininką. Miške ji labai nusipenėjo. Kartą pro šalį ėjo zuikis, pamatė riebią asilę ir pagalvojo: „Jos mėsa tikriausiai gardi.“

Šitaip pamanęs, zuikis nuėjo ir pasakė liūtui. O liūtas tada ilgai sirgo ir buvo visai sulysęs ir nusilpęs.

„Rytoj atvesiu tau asilę, ir mudu ją suėsime“, — pasakė zuikis liūtui.

Rytą jis nuėjo pas asilę. Pamatė ją ir sako:

„Mane siuntė pas tave į piršlius.“

„Kas?“ — paklausė asilė.

„Liūtas.“

Nudžiugo asilė, tuoj pažadėjo tekėti ir sako:

„Tad eime greičiau.“

Nuėjo juodu pas liūtą. Liūtas abu pasitiko ir pakvietė sėstis.

O zuikis šnibžtelėjo liūtui:

„Čia tavo grobis!“ — o pats išėjo.

Liūtas tuoj puolė asilę. Bet jis buvo ligonis, nusilpęs, tad juodu ilgai grūmėsi: jis draskė asilę nagais, o ji talžė liūtą kanopomis, kol pagaliau ištrūko ir pabėgo į mišką, o liūtas liko tysoti ant žemės.

Atbėgo zuikis ir klausia:

„Ei liūte! Ar nudėjai asilę?“

„Ne, ji skaudžiai apspardė mane kanopomis ir pabėgo, — atsakė liūtas. — O aš dabar visas vienu žaizdų. Juk dar po ligos nesu

atgavęs jėgų."

Bet zuikis jį nuramino:

„Nesikrimsk, liūte."

Praėjo daug dienų. Asilė užsigydė žaizdas, ir liūtas pasitaisė, vėl atgavo jėgas.

Tada zuikis antrąsyk atėjo pas liūtą ir paklausė:

„Na, liūte, kaip tu dabar jautiesi? Ar atvesti tau asilę?"

„Atvesk, — pasakė liūtas, — aš perplėšiu ją pusiau."

Nubėgo zuikis į mišką. Asilė tuoj jį pasišaukė ir ėmė klausinėti naujienų.

„Tave šaukia tavo jaunikis", — atsakė jai zuikis.

Asilė sako:

„Aš bijau pas jį eiti. Juk praėjusį kartą jis mane prikūlė ir apdraskė nagais."

„O-o, tai niekis, — numojo zuikis. — Rūstusis liūtas visada šitaip šnekasi. Eime!"

Juodu leidosi į kelią ir pagaliau vėl atkako pas liūtą. Vos tik liūtas pamatė asilę, puolė ją ir beregint sudraskė. Paskui pasakė zuikiui:

„Imk mėsą sau ir kepkis, o man nieko nereikia, tik palik asilės ausis ir širdį."

„Dėkui tau už dosnumą!" — atsakė zuikis.

Jis nusinešė mėsą toličiau, kad liūtas nieko nematytų, ir greit suėdė asilės ausis ir širdį pats.

O liūtas zuikiui šaukia:

„Atnešk man asilės ausis ir širdį!"

„Bet jinai jų neturėjo, mano valdove!" — pasakė zuikis.

„Ar gali taip būti!" — nustebęs sušuko liūtas.

„O kaipgi, — paaiškino zuikis, — juk jeigu būtų turėjusi ausis ir širdį, argi būtų antrąsyk pas taveėjusi."

Ir liūtui neliko kas darą, todėl zuikiui atsakė:

„Teisingi tavo žodžiai!"

Baigusi savo pasakojimą, beždžionė tarė rykliui:

— Tu nori ir iš manęs padaryti asilę? Ne! Eik iš kur atėjęs, o manęs tu negausi. Baigėsi ir mūsų draugystė. Lik sveikas, rykly!

KAIP KATĖ APSIGYVENO VIRTUVĖJE

Seniai labai seniai gyveno katė. Ji labai norėjo sužinoti, iš kur visi jėgų semia ir kodėl vieniems jų tenka daugiau, o kitiems mažiau. Suko suko sau galvą, žiūrėjo žiūrėjo ir nusprendė, kad nė-

ra stipresnių už liūtą.

Nuėjo katė pas liūtą. Juodu susidraugavo; slinko dienos, o juodu gyveno santaikoje ir gražiai sutarė. Bet vieną kartą liūtas su kate nukeliavo į tolimus kraštus ir susitiko dramblius. Kai drambliai pamatė liūtą, baisiai įniršo, stvėrė jį ir sviedė į medį.

Tai pamačiusi katė labai nustebo ir galvoja: „A, pasirodo, liūtas dar ne pats stipriausias. Matyt, yra ir stipresnių už jį!“

Išėjo katė ieškoti dramblio, atėjo pas jį ir sako:

— Draugaukim!

Dramblys apsidžiaugė, sako:

— Gerai, draugaukim. — Ir ėmė juodu draugėj gyventi.

Slinko dienos, abu gyveno santarvėje ir meilėje. Bet sykį, bastydami po mišką, sutiko medžiotoją. Nusitaikė medžiotojas į dramblių, iššovė, ir dramblys krito negyvas. Katė dar labiau nustebo: „Aha, mat kas visų stipriausias, jeigu net mano mylimą draugą nudėjo!“ — Ir pravirko gailiomis ašaromis.

Kai medžiotojas susiruošė eiti namo, katė pribėgo prie jo ir prašo:

— Klausyk, pasiimk ir manel!

Mato medžiotojas, kad čia tik katė, ir sako:

— Gerai, eime.

Parėjo abu pas medžiotoją, pribėgo pati ir paėmė iš jo šautuvą, kulkas bei paraką. Dabar jau katė visai suglumo ir galvoja: „Tad šit kas visų stipriausias! Atėmė iš medžiotojo šautuvą, o jis nė žodžio nepasakė, atsisėdo ir ilsisi. Va pas ją aš ir bėgsiu.“

Įbėgo katė paskui moterį į vidų, įsmuko virtuvėn ir nesitraukė nuo moters, kol toji taisy vyrui valgyti. Katė taip įprato gyventi virtuvėje, jog moteris net gaudavo vyti ją šalin gaudyti pelių ir saugoti nuo jų puodus. Nuo to laiko katė niekur iš virtuvės nesitraukia.

PELĖGAUDAI. KOJĄ ĮKIŠI — JAU NEIŠTRŪKSI, EISI PRO ŠALĮ — IRGI PAKLIŪSI

Gyveno vyras su pačia. Prisiveisė jų namuose pelių, jos gadino turtą, graužė grūdų maišus. Seimininkas įsitaisė pelėgaudus ir pastatė svirne. Atbėgo į svirną pelė, pamatė spąstus ir suprato, kam jie pastatyti. Ėjo pro šalį gaidys. Pelė jam ir sako:

— Klausyk, gaidy, tu juk didesnis už mane, trinktelk koja per tuos spąstus, tegul jie užsitrenkia!

O gaidys atsako:

— Kas man darbo tie spąstai? Juk jie tau pastatyti.

Pelė jam:

— Tai tiesa, bet pelėgandai taip padėti, kad ir tau gali kliūti.

— O iš kur tu žinai? — atšovė gaidys ir nužingsniavo.

Eina pro šalį ožka. Pelė jai sako:

— Klausyk, ožka, ar negalėtum užtrenkti šių spąstų, aš tada prasimanyčiau nors kiek paėsti.

Ožka atsako:

— O kas man darbo tie spąstai? Jie tau pastatyti. Tai tu žmonėms namuose viską grauži, o aš žolę pešu.

Pelė tada sako:

— Tai, žinoma, pelėgandai, bet ne paprasti pelėgandai: koją įkiši — jau neištrūksi, eisi pro šalį — irgi pakliūsi.

— To aš nežinau, — atkirto ožka ir nubidzeno savo keliu.

Eina jautis. Pelė šoka prie jo:

— Klausyk, jauti, būk geras, užtrenk šiuos pelėgandus, tada aš gaučiau ką nors pagraužti. Vis tiek jie taip padėti, kad ir tau geruoju nesibaigs.

Jautis atsako:

— Tai tavo reikalas. Juk tu grauži grūdų maišus, o aš žolę mintu. Grūdus, žinoma, ėdu, bet tiktai tada, kai man jų duoda. Čia ne mano kiaulės, ne mano pupos. — Ir nuėjo.

Pelė irgi nubėgo ir perspėjo kitas peles, kad jos neitų į svirną, nes ten pastatyti pelėgandai. Tuo tarpu į svirną atšliaužė gyvatė. Ji medžiojo peles ir įkliuvo į pelėgandus. Šeimininkas išgirdo, kaip trinktelėjo pelėgandai, čiupo lazdą — ir į svirną. Pati sako:

— Pasiimk žiburį.

— Pelei užmušti žiburio nereikia, — atsakė jis.

Atbėgo į svirną, tvojo lazda per pelėgandus, gyvatė jam ir igėlė.

— A-a, tu dar kandžiojies! — suriko jis.

Pati atnešė žiburį, pažibino ir sako:

— Čia ne pelė, šeimininke, čia gyvatė.

O šeimininkas dar garsiau rėkia: skauda vis labiau ir labiau. Ką daryti? Pašaukė giminaičius. Jie nespėjo ateiti — šeimininkas mirė.

Vakare suėjo žmonės prie velionio į budynes — reikia juos pavaišinti, tai ėmė ir papjovė gaidį. Rytojaus dieną suėjo daug giminaičių atsiveikinti su velioniu — jiems teko papjauti ožką. Trečią dieną, kai atėjo metas kalbėti maldas, papjovė ir jautį. Tai gi pelės žodžiai išsipildė: pelėgandai buvo nepaprasti: koją įkiši — jau neištrūksi, eisi pro šalį — irgi pakliūsi.

ZUIKIS IR MANGUSTA

Sykį mangusta pasakė zuikiui:

— Aš neturiu nei motinos, nei mažylio, tu irgi vienui vienas. Kodėl mudu negalėtumėm gyventi drauge?

Zuikis sutiko. Kasdien juodu spendė paukščiams kilpas ir šiaip taip prasimaitindavo. Kartą zuikis su mangusta vėl išėjo spęsti kilpų ir pamatė pakaškės kiaušinius.

— Padėkim čia kilpas ir sugaukim pakaškę, — pasiūlė zuikis.

— Gerai, — sutiko mangusta.

Zuikis užnėrė kilpą ir paspendė prie pakaškės kiaušinių. Pakaškė ir įkliuvo. Zuikis su mangusta parsinešė ją namo su visais kiaušiniais.

— Iškepk tą pakaškę ir kiaušinius. Aš labai pavargau ir truputiuką numigsiu, — liepė zuikis mangustai.

— Gerai, — atsakė mangusta, — numik, o aš tuo tarpu iškepsiu pakaškę.

Zuikis užmigo, o mangusta ėmė pakaškę čirškinti. Iškepusi pakaškė taip gardžiai kvėpėjo, jog mangusta neištvėrė ir viską suėdė — ir pakaškę, ir kiaušinius. Lukštus ji paslėpė, plunksnas ir kojas sumetė į ugnį, o pati atsigulė miego.

Kai pasmirdo svylančiom plunksnom, zuikis atsibudo ir pažadino mangustą.

— Kur pakaškė? — paklausė jis.

— Aš ją palikau čia, ant ugnies, — atsakė mangusta, — mane apėmė bausis miegas, aš ir užmigau, o pakaškė, ko gero, sudegė.

— Ką padarysi, — atsiduso zuikis.

Jis suprato, kad mangusta pakaškę suėdė, o kaltę suvertė ugniai.

— Eime, pasieškosim maisto, — pasiūlė jis.

— Gerai, tu eik pirmas, o aš tau iš paskos.

Zuikis pabėgėjo netoli nuo mangustos ir pasislėpė, o ji buvo taip prisisotinusi, jog tingėjo pakrutėti ir vėl užmigo. Zuikis prisilaužė banano lapų ir sugrįžo prie miegančios mangustos. Apklojo ją lapais, paskui surišo ir kaip reikiant apkūlė. Mangusta net kliegė iš skausmo. O zuikis nubėgo.

Ilgai raudėjo mangusta, kol pagaliau apsiraminė, bet kas ją taip sumušė — nežinojo.

Sugrįžo zuikis, bakstelėjo mangustą ir paklausė:

— Kas čia?

— Tai aš, mano drauge, — atsakė mangusta.

— Kas tau atsitiko?

— Kažkas atėjo, surišo mane ir apkūlė.

— O ar tu nežinai, kas čia toks buvo?

— Ne, nežinau.

Zuikis apsimetė labai susisielojęs ir atrišo mangustą.

Vieną dieną kaime, kur anksčiau gyveno mangusta, turėjo būti šokiai. Mangusta tarė zuikiui:

— Šiandien kviečiu tave į mūsų kaimą, ten bus šokiai.

— Gerai, tik pirma aš parbėgsiu namo, o vidurdienį būsiu pas jus, — prižadėjo zuikis ir parkūrė namo.

Mangusta išsiprausė, apsitaaisė gražiais drabužiais, paėmė pakaškės kiaušinio lukštą, išmeigė į jį plunksną, pasidabino tuo lukštu galvą ir išėjo į šokius. Ji šoko iki vidurdienio. Tuo tarpu į šokius atėjo ir zuikis. Mangusta pamatė zuikį ir paprašė jį sėstis. O paskui pasiėmė zomarį¹ ir uždainavo:

— Suėdžiau pakaškę, o apkaltinau ugnį! Tiu tiu tiu!
Kai zuikis išgirdo šiuos žodžius, čiupo didelį būgną ir uždainavo:

— Aprišau mangustą banano lapais ir apkūliau! Pum pum pum!

Išgirdusi jo dainą, mangusta baisiai supyko, stvėrė lazdą ir ėmė mušti zuikį. Juodu pešėsi tol, kol zuikis nurovė mangustai ausis, o mangusta — zuikiui.

Štai kodėl dabar zuikio ausys ilgos. Anksčiau ilgas ausis turėjo mangusta, o zuikio buvo striukos.

ZUIKIS, HIENA IR LIŪTAS

Senų senovėje gyveno liūtas, zuikis ir hiena. Kartą sutarė visi drauge dirbti lauką. Lauką įdirbo, prisodino daržovių ir parėjo namo.

Kai daržovės užaugo, visi trys nusprendė:

— Einam į lauką, pažiūrėsim, ar didelis derlius.

Jų laukas buvo labai toli, ir zuikis savo draugams pasakė:

— Kai anąsyk ėjom per lauką, nestoviniavom. Jeigu dabar kuris sustos, mes jį suėsim.

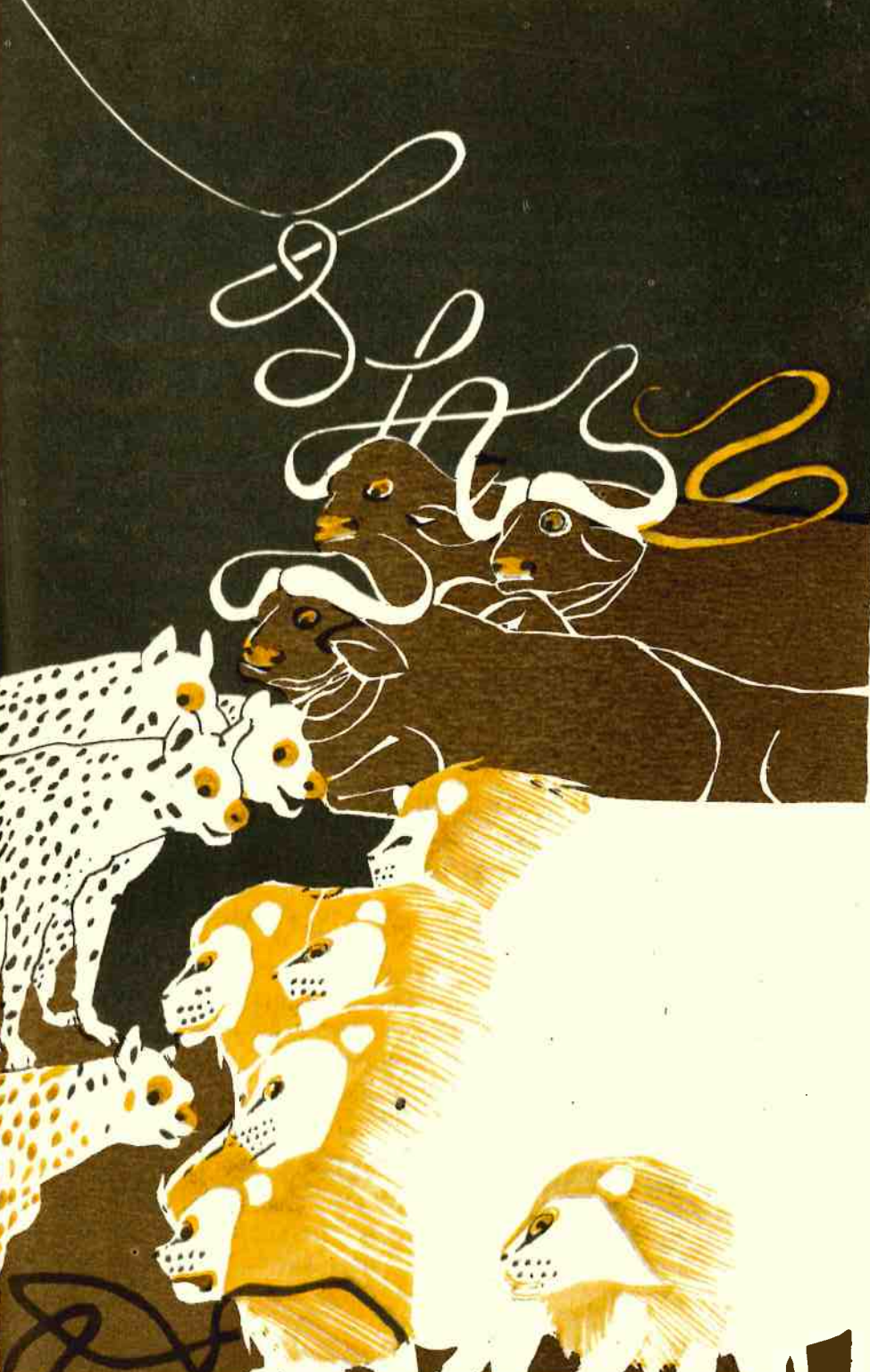
Draugai sutiko, ir jie iškeliavo. Kai liūtas, zuikis ir hiena nuėjo gabalą kelio, zuikis sustojo.

Draugai jam pasakė:

— Zuiki, tu sustojai, todėl mes tave suėsim.

— Ne, — atsakė zuikis, — aš mąstau.

¹Z o m a r i s — pučiamasis muzikos instrumentas.

— Apie ką? — paklausė liūtas ir hiena.
— Aš mėštau: „Antai guli du akmenys — vienas didelis, kitas mažas. Mažasis nelekia aukštyn, o didysis ne-
krinta žemyn.“

Draugai jam pritarė:

— Teisingi tavo žodžiai, zuiki. — Ir vėl visi patraukė keliu.
Kai dar galiuką paėjęjo, zuikis vėl sustojo.

Liūtas ir hiena sako:

— Zuiki, tu vėl sustojai ir būsi suėstas.

— Ne, — pasipriešino zuikis, — aš mėštau.

— Apie ką? — paklausė draugai.

— Aš mėštau: „Kai žmonės apsirengia naujais drabužiais, kur
deda senuosius?“

— Teisingi tavo žodžiai, zuiki, — pasakė liūtas ir hiena.
Ir visi trys patraukė toliau. Dar truputį paėjęjo, ir sustojo hiena.

Zuikis ir liūtas pasakė:

— Hiena, tu sustojai ir būsi suėsta.

Hiena atsakė:

— Ne. Aš mėštau.

— Apie ką? — paklausė draugai.

— Šiaip sau, apie nieką, — atsakė hiena.

Liūtas su zuikiu stvėrė ją ir suėdė.

Dabar liūtas su zuikiu toliau keliavo dviese.

Kiek paėjęję, pamatė urvą. Zuikis sustojo.

Tada liūtas pasakė:

— Zuiki, tu sustojai, ir aš tave suėsiu.

— Ne, atsakė zuikis, — aš mėštau.

— Apie ką? — paklausė liūtas.

— Aš mėštau: „Šis urvas buvo jau žiloje senovėje, ir žmonės į
jį įlįsdavo iš vienos pusės, o išlįsdavo pro kitą.“ Einu, pamėginsiu
pro čia įlįsti, o išlįsiu pro ten.

Zuikis daug sykių įlindo į urvą ir iš jo išlindo. Pagaliau pasakė
liūtui:

— Gerbiamas liūte, pamėgink įeiti ir tu — įlįsti ir vėl išlįsti.

Liūtas įlindo urvan ir įstrigo — nei pirmyn, nei atgal. Zuikis
priėjo prie jo iš užpakalio ir gabalėlį nuėdė.

Kai jis atsitraukė, liūtas paprašė:

— Drauguži, dabar paėsk iš priekio.

— Kaip aš prieisiu paėsti iš priekio, pats matai, kad negaliu, —
atsakė zuikis ir parėjo namo.

Jis paliko liūtą urve, o lauką pasiėmė sau.

VIŠTA IR PAKAŠKĖ

Senovėje vištos ir gaidžiai nebuvo naminiai paukščiai. Kitados jie gyveno miške drauge su pakaškėmis ir kitais paukščiais. Sykį miške pliaupė smarki liūtis ir labai atšalo. Paukščiai žvarbo. Ir tada pakaškė pasišaukė vištą ir jai tarė:

— Nueik pas miesto gyventojus. Juos vadina žmonėmis, jie turi dvi kojas, dvi rankas ir dvi akis. Paprašyk jų ugnies, kad galėtume pasišildyti. Juk darosi vis šalčiau ir šalčiau.

Višta iškeliavo į miestą. Žmonės ją gražiai priėmė ir paklausė, ko jai reikia.

— Aš miško gyventoja, — pasisakė višta, — atėjau prašyti jūsų ugnies, nes mes jos neturime.

Žmonės nenorėjo vištai duoti ugnies ir taip ją pavaišino, kad toji užmiršo, ko buvo atėjusi.

O miške pakaškė ilgai laukė pargrįžtant vištos ir, matydama, kad toji užtruko, pasiuntė gaidį vištos paraginti. Gaidys nuėjo į miestą, ir žmonės jį priėmė taip pat gražiai, kaip ir vištą. Jis įėjo į vidų ir pamatė, kad višta ramiai sau miega.

Gaidys ją prižadino ir paklausė:

— Kas atsitiko?

— Aš negrįšiu į mišką, — išdrožė višta gaidžiui, — su manim čia gražiai elgiasi, lesina. Palesk, ir tau liko. Ką aš veiksiu miške? Gaidys palesė ir sako:

— Ko gero, teisybę sakai. Aš irgi negrįšiu į mišką.

Todėl kai vištos geria vandenį, visuomet žiūri aukštyn galvą užvertusios. Mat dėkoja dievui, kad jis pagelbėjo vištoms gauti pas žmogų pastogę ir maisto.

Bet vieną sykį pas žmones atėjo svečių. Valgio jie turėjo, bet nebuvo pagardų.

— Sugaukim vištą, papjaukim ir pasidarysim gardumo, — nusprendė jie.

Kai nutvėrė vištą, ši užkudakavo:

— Ne ma-ne, ne ma-ne!

Bet žmonės ją papjovė.

Gaidys pamatė ir ėmė raudoti:

— Ko-ko! Ry-ko! Višta mane apgavo!

Pakaškė, nebesulaukusi gaidžio su višta, išėjo miestan pati jų ieškoti. Atėjusi iki miesto, suriko:

— Višta, višta, aš juk prašiau tavęs parnešti ugnies!

Bet niekas jai neatsakė. Tada ji ėmė šaukti gaidį. Gaidys atsišiepė ir jai viską papasakojo. Pakaškė suprato, kad juodu liks pas žmones, ir parėjo į mišką viena.

SUDANO PASAKOS

LIŪTAS, HIENA IR LAPĖ

Kadaiše liūtas, hiena ir lapė buvo draugai. Net ir medžiojo drauge.

Kartą jie trise išėjo medžioklėn. Per naktį sugavo beždžionę, gazelę ir kiškį.

Rytą liūtas paliepė hienai:

— Na, išdalyk mūsų grobį!

Hiena apsidžiaugė.

— Niekas geriau neišdalys už mane! — sušuko ji. — Liūtui atiteks beždžionė, man — gazelė, o lapei — kiškis.

Supyko liūtas ir tvojo hienai sunkia savo letena. Sustugo hiena ir padvėsė. Tada liūtas kreipėsi į lapę:

— Pamėgink tu išdalyti grobį!

— O, aš žinau, kaip reikia dalyti! — pasakė lapė. — Beždžionę tu suėsi pusryčiams. Gazelė bus tau pietų puotai. O kiškiu nusi-valysi ūsus pasisotinęs ir gal numesi jį man.

Liūtas buvo patenkintas. Pagalvojo pagalvojo ir klausia:

— Kas tave pamokė taip dalyti grobį?

— Hienos likimas, — atsakė lapė.

HIENA NEGALI KARALIUMI BŪTI

Liūtas mirė, ir žvėrys susirinko pasitarti. Kas dabar bus karalius? Vieni siūlė lapiną Abu el Huseiną, kiti — hieną Merafibą. Ilgai ginčijosi žvėrys, bet vis dėlto išrinko Merafibą. Abu el Huseinas labai išžiždė.

— Jūs išrinkot karaliūm dvėselienų rijiką, — pareiškė jis. — To dar nėra buvę!

— Merafibai! — ėmė šaukti žvėrys. — Jei nori būti mūsų karaliūmi, turi atsikratyti šlykštaus įpročio ryti pašvinkusią mėsą! Merafibas sunerimo.

— O pauostyti dvėselieną ar galima?

— Ne, negalima, — nusprendė žvėrių taryba.

— O pajutus dvėselieną, tik peršokti per ją — galima? — paklausė Merafibas.

— Ne, irgi negalima, — nusprendė taryba. — Jei tu prisitarsini prie dvėselienos, tai nesusilaikysi ir ją suėsi. Nori — uostyk, bet tik iš tolo.

Merafibas sutiko, tačiau labai susikrimto. O lapinas Abu el Huseinas džiaugėsi.

Tą pačią dieną, suradęs miške nugaišusį zuikį, lapinas atnešė jį prie tarybos medžio ir numetė iš pavėjinės pusės. Merafibas šniukštelėjo nosimi, užuodė dvėselieną. Jis priėjo arčiau ir peršoko per sudvisusį zuikį. Prisiuostęs jo kvapo, net suvirpėjo iš goudumo. Neištvėręs puolė prie dvėselienos ir visą surižo.

— Matot, ką išsirinkot karaliu! — sušuko Abu el Huseinas.

Susirinko žvėrių taryba ir Merafibą nušalino. O jo vieton išrinko išmintingąjį Abu el Huseiną, nes dvėselienų rijikas negali karaliu būti.

BERNIUKAS IR SKORPIONAS

Kartą berniukas rinko skėrius. Žolėje tūnojo skorpionas. Nežiūrėjo berniukas, kad čia skorpionas, norėjo jį čiupti. Bet paskutinę akimirką, kai skorpionas pakėlė savo nuodingą uodegą, suspėjo atitraukti ranką. Paskui stvėrė akmenį ir paleido į skorpioną.

— Ak, ak, kaip apmaudu! — sušuko skorpionas. — Jei tu būtum mane sugriebęs, tai jau niekada nebemedžiotum skėrių!

Ir skorpionas nuo graužaties padvėsė.

KIŠKIS IR VĖŽLYS

Kartą kiškis susitiko prie upės vėžlį ir tarė jam:

— Bėkim lenkčių! Paskirsim laimėtojujui dovaną — pintinę išnokusių vaisių. Pastatysim pintinę ana tenai, ant kalvos. Katras nubėgs pirmas, tas ir suės vaisius.

Pagalvojo pagalvojo vėžlys ir sutiko.

Prikrovė juodu pilną pintinę vaisių, pastatė ją ant kalvos viršūnės, o patys sugrižo prie upės.

— Bėgam! — šuktelėjo kiškis ir net parvirto iš juoko.

Jis puikiai žinojo, kad bėga daug greičiau už vėžlį.

Ir vėžlys žinojo, kad nepavys kiškio. Bet vis dėlto kiek galėdamas sparčiau nukurnėjo į kalvos pusę.

O kiškis raitėsi iš juoko po žolę ir niekaip negalėjo nustoti.

Pagaliau susitvardęs pamatė, jog vėžlys jau ropščiasi į kalvą. Šoko vytiš kiek kojos neša. Tačiau pavėlavo. Kai kiškis pasiekė kalvos viršūnę, vėžlys jau krimto sultinguosius vaisius.

Kodėl gi taip atsitiko?

Vėžlys atkakliai siekė tikslo. O kiškis voliojosi žolėje ir pui-kavosi. Bet pagyrūnui nė greitos kojos nepagelbėjo.

ZMOGUS IR GYVATĖ

Kartą savanoje užsidegė žolė. Ugnis iš visų pusių apsiutė gyvatę: ji jau nebegalėjo ištrūkti. Bet pro šalį bėgo žmogus. Pagailo jam gyvatės, ir sako jai:

— Eikš pas mane, gyvate, išnešiu tave iš ugnies.

Gyvate greit prišliaužė ir apsigijo žmogui apie kaklą.

Žmogus nubėgo iki nepavojingos pavėjinės vietos ir tarė gyvatei:

— Dabar šliaužk sau. Čia ugnis tavęs nepasieks.

Bet gyvatė atšovė:

— Nenoriu. Kam man šliaužioti žeme? Paėmei mane, tai ir nešiok.

Žmogus norėjo pralaisvinti veržiančius žiedus ir numesti gyvatę ant žemės, bet toji sušnypštė:

— Tik pamėgink mane numesti — įgelsiu!

Ir pražiojo nasrus su nuodingu geluonim.

Žmogus išsigando ir nukiūtino, gyvate nešinas, nežinodamas, ką daryti. Staiga mato — atstriksi priešais zuikis.

— Kur ir iš kur eini? — paklausė zuikis.

— Nagi štai, nešu gyvatę, — atitarė žmogus.

— O tu, gyvate, kur ir iš kur keliauji?

— Nagi noriu, kad kas nors išspręstų mūsų ginčą. Aš vos nesudegiau. Šis žmogus mane išgelbėjo iš ugnies, o dabar jis nori mane numesti. Ką pasakysi, zuiki?

Pagalvojo pagalvojo zuikis ir sako:

— Ne, čia painus reikalas. Aš jo neišspręsiu. Verčiau bėgsiu savo keliais, o jūs raskit kitą teisėją.

Ir nubėgo.

Eina žmogus toliau. Mato — tupi baloje varlių valdovas. Klausia jis žmogaus:

— Kur ir iš kur eini?

— Nagi štai, nešu gyvatę, — atsakė žmogus.

- O tu, gyvate, kur ir iš kur keliauji?
- Noriu, kad kas mūsų ginčą išspręstų, — pasakė gyvatė.
- Šis žmogus išgelbėjo mane per gaisrą.
- Na ir kas? — nusistebėjo varlių valdovas. — Išgelbėjo tai išgelbėjo. Ko tu dabar iš jo nori?
- Jeigu jis mane išgelbėjo, tai tegu ir nešioja, — varo savo gyvatė. — Kuriam galui man šliaužioti žeme? Kas teisus, varle?
- Tada varlių valdovas pasakė:
- Kai priešininkai ateina į teismą, jie turi stovėti toliau viens nuo kito. Paleisk žmogų, gyvate, ir nušliaužk į šalį!
- Gyvate nusileido žemėn, nušliaužė.
- Va taip. Dabar tu, žmogau, paėjęk toliau!
- Žmogus žengė kelis žingsnius į šoną. Tada varlių valdovas kreipėsi į savo vyriausią sūnų:
- O dabar tu, mano sūnau, teisk šitą žmogų su gyvate!
- Žmogau, papasakok, kaip viskas buvo, — paliepė varlių valdovo sūnus.
- Mano pone, — pradėjo žmogus, — radau gyvatę, apsuptą ugnies. Ji vos nesudegė. Pasišaukiau ją, ir ji apsviję man apie kaklą. Aš išnešiau ją iš gaisro ir liepiau gyvatei šliaužti žemėn. Bet toji nenorėjo ir grasino man įgelsianti. O jos geluonis nuodingas! Štai ir teko man ją nešti.
- O ką tu pasakysi, gyvate? — paklausė varlių valdovo sūnus.
- Gyvate sušnypštė:
- Kam žmogus mane gelbėjo? Kodėl neleido mirti? Gal aš norėjau sudegti! Tegul dabar nešioja mane iki gyvos galvos!
- Bet teisėjas nusprendė:
- Tu neteisi, gyvate, ir aš tave smerkiu. Žmonės iš seno gelbsti gyvūnus — argi to nežinotai? Jei ne žmogus, tu būtum šliaužusi per ugnį ir sudegusi, o mums netektų klausytis tavo kvailių šnekų.
- Ak štai kaip tu prabilai! — įniršo gyvatė. — Tai žinok: nuo šiol mes priešai. Pasipainiosi man po akių — prarysiu. Vandeny ir žemėje — visur tavęs tykosiu ir tau keršysiu.
- Tebūnie kaip nori! — pertarė gyvatę varlių valdovas. — Kai varlė vandeny ar žolėje pamatys gyvatę, ji garsiai sukvaiks: „Kva-kva!“ Žmonės išgirs, atbėgs su ietimis ir nudės nedėkingąją.
- Taip varlės išteisino žmogų.
- Bet nuo tos dienos tarp gyvačių ir varlių prasidėjo nesantaika.

KROKODILAS IR VARANAS

Kartą susitiko krokodilas Agulas ir varanas Badcha. Susitiko ir įsišneko.

— Imkim ir išsidažykim gražiau! — pasiūlė varanas Badcha.

— Man įkyrėjo dryžuota oda. O tavoji ar tau patinka?

— Ne, — atsakė krokodilas Agulas.

— Aš atsigulsiu ant kranto, o tu išdažyk mane, — tarė varanas.

— Paskui tu atsigulsi, ir aš tave išdažysiu.

— Ne, pirma tu mane, — ginčijosi krokodilas. — Aš didesnis, vadinas, mane pirmą ir reikia dažyti.

— Ne, — pasipriešino varanas. — Aš pirmas sugalvojau, todėl pirmą reikia dažyti mane.

Ką darys, sutiko krokodilas, nors ir manė, kad taip neteisinga.

Atsigulė varanas ant kranto, ir krokodilas ėmė jį dažyti. Jis išsirinko dažus ir gražiai išmargino varanui nugarą dryžiais bei dėmėmis. Varanas buvo patenkintas.

— Dabar tu gulki! — pasakė jis.

Krokodilas atsigulė. Ir varanas ėmė plušėti prie jo nugaros. Bet krokodilas buvo labai didelis, ir varanas tingėjo jį dažyti. Ėmė ir nutepliojo krokodilą murzinai žalia spalva.

Pažvelgė krokodilas į savo uodegą — net jam akys aptemo.

— Užmušiu tave, — sukriokė jis.

Tačiau varanas suskubo įsluogti medin.

Nuo tolei krokodilai žūt būtina persekioja varanus.

PLAUKUOTOSIOS ŠNIRPŠLĖS

Kadaise visi žvėrys ir žmogus, vardu Plaukuotosios Šnirpšlės, gyveno viename kaime. Žvėrys medžiodavo ir parnešdavo į kaimą maisto. Tik Plaukuotosios Šnirpšlės niekur neidavo, per dienų dienas sėdėdavo prie savo pirkios. Jis buvo gudrus, baisiai gudrus! Kai žvėrys jį šaukdavo medžioti, jis slėpdavosi — neprišauks! O kai parnešdavo grobį — bėgdavo į dalybas pirmasis. Būdavo, jam sako:

— Ateik su šaukštu!

Jis atsineša du.

Paklausia:

— Kam tau du šaukštai?

Atsako:

— Kad galėčiau valgyti iškart abiem rankom.

Būdavo, jam sako:

— Ateik su ąsočiu pieno.

Plaukuotosios Šnirpšlės atbėga su dviem ąsočiais.

Jo klausia:

— Kam tau du ąsočiai?

Atsako:

— Pirma išgersiu vieną, paskui antrą.

Plaukuotosios Šnirpšlės nieko neveikė, tik valgė, gėrė ir miegojo.

Ėmė žvėrys niurzgėti.

— Kodėl vis mes ir mes, o Plaukuotosios Šnirpšlės nieko neveikia?

Plaukuotosios Šnirpšlės išgirdo jų murmėjimą. Įkasė prie savo pirkios du stulpus, pririšo prie jų storas virves su kilpomis. Į vieną įkliuvo liūtas: ėmė riaumoti, tampytis! Pagalbon atbėgo dramblys — ir įkliuvo į kitą kilpą.

— Na ką? — klausia Plaukuotosios Šnirpšlės. — Matot, kaip moku medžioti, kai noriu? Taigi!

Ir jis paleido liūtą su drambliu, manydamas, kad dabar žvėrys jį maitins iš baimės.

Bet žvėrys nusprendė atsikratyti žmogaus. Susirinko jie miške, ėmė tartis, ką čia padarius.

— Reikia išeiti iš čia, — tarė liūtas. — Plaukuotosios Šnirpšlės baisiai gudrus, per jį vis tiek ramybės neturėsime.

Sutiko žvėrys. Tik karvė pasakė:

— Kaipgi aš išeisiu? Pas tą žmogų liko mano skambalėlis.

— Aš neisiu jo paimti, — purtėsi liūtas. — Plaukuotosios Šnirpšlės jau sykį mane buvo sugavęs.

— Mane irgi, — pridūrė dramblys. — Aš negaliu eiti.

— O aš per lėtai vaikštau, — nusiminė karvė. — Mane Plaukuotosios Šnirpšlės iškart pasivys.

Ir žvėrys nusprendė pasiųsti skambalėlio strutį — tas greitai bėgioja!

Tuo tarpu Plaukuotosios Šnirpšlės išalko. Pasiėmė ietį ir pasislėpė kaimo pakrašty už krūmų. Kaip strutis nubėgo į kaimą, jis nepamatė — buvo jau tamsu. Bet kai strutis su karvės skambalėliu ant kaklo skuodė atgal, Plaukuotosios Šnirpšlės išgirdo. Švystelėjo ietį ir nudėjo strutį. Paskui nukabino jam nuo kaklo skambalėlį ir sugrįžo į kaimą.

Laukia laukia žvėrys — stručio kaip nėra, taip nėra. Mano sau — reikėtų pažiūrėti! O kas eis?

Liūtas sako:

— Aš neisiu, bijau.

Dramblys sako:

— Ir aš bijau.

Niekas nenori eiti! Pagaliau nusprendė:

— Tegul eina hiena — ji tamsoj gerai mato.

Hiena nukebekštavo į kaimą ir užtiko krūmuose nudėtą strutį. Persigandusi parkūrė atgal.

— Bėda, bėda! Plaukuotosios Šnirpšlės užmušė strutį! — suriko hiena.

Žvėrys susižvalgė: šitaip dar niekad nėra buvę! Nusprendė, kad pavojinga vienam kaime su žmogumi gyventi. Ir išsilakstė kas sau. Tik karvė sugrįžo pasiimti savo varpelio. Taip ji ir liko su žmogum, vardu Plaukuotosios Šnirpšlės.

Nuo to laiko žvėrys slapstosi po miškus. O žmonės gyvena kaimuose ir gano karves su skambalėliais.

ŠUO IR ŠAKALAS

Kartą susitiko šuo ir šakalas. Šakalas ėmė ir paklausė:

— Ko tu šįryt taip unkštei?

Šuo žinojo, kodėl jis unkštė, bet šakalui nenorėjo sakyti. Unkštė, nes mėgino nudžiauti iš šeimininko mėsos, įkliuvo ir gavo mušti. Bet kam šitai reikia žinoti šakalui?

Ir šuo atsakė:

— Aš unkščiau, nes šeimininkas mane išbarė. O barė už tai, kad vos neapverčiau puodo, kai abu srėbėme putrą. Kad tu žinotum, kas tos putros gardumas! Viena mėsa ir taukai! Nori, ir tave pavaišinsiu?

— Žinoma, noriu! — apsidžiaugė šakalas ir net apsilaižė. — Jau aš to puodo tikrai neišversiu!

— Gerai, eime į kaimą.

Ir parsivedė šuo šakalą į kaimą.

— Tupėk čia už trobos ir lauk, — liepė šuo. — Tuoju atnešiu tau vaišių.

O pats nubėgo pas šeimininką ir sako:

— Ten už trobos atsėlino šakalas, kad tik ko nenuvilktų!

— Ak šitaip? — sušuko šeimininkas. — Tuoju mes jį pavaišinsim!

Šeimininkas sušaukė kaimynus, užpuolė jie šakalą su lazdomis, vos gyvas kailį išnešė!

Nuo tos dienos šuns ir šakalo draugystė iširo. Ir kai šakalai iš tolo vengia.

LIŪTAS IR HIENA

Kartą liūtas ir hiena drauge išėjo medžioti ir sugavo gazelę. Hiena paklausė:

— Kaip čia mums ją išsikepus?

— Kam kepti, suėskim žalią, — pasiūlė liūtas.

— Ne, taip negerai, — paprieštaravo hiena ir, rodydama besi-leidžiančią saulę, pridūrė: — Žiūrėk, ana ten, vakaruose, ugnis dega. Nueik ir atnešk žarijėlę!

Liūtas ilgai bėgo saulės link, bet sugrįžo nieko nepešęs. O hiena tuo tarpu surijo gazelę.

— Kurgi ugnis? — paklausė ji liūto.

— Negalėjau jos pavyti, — atsakė tas.

— Na mat, — atsiduso hiena. — O kol tu lakstei ugnies, aš palikau gazelę čia ir nuėjau žagarų. Sugrįžusi žiūriu — paviršiu tik uodega ir galva, o kūnas žemėje.

Liūtas trūktelėjo už galvos, hiena už uodegos.

— Kurgi kūnas? — nustebo liūtas.

— Tikriausiai žemės dievas bus pasiėmęs, — atsakė hiena.

KARVĖ IR ŠUO

Kitados, pasaulio pradžioje, karvė turėjo aštrius priekinius dantis, o šuns snukutis buvo visai mažas.

Kai karvė iš dangaus nukrito ant žemės, ji taip dėjosi snukiu į medį, jog išsilaužė visus priekinius dantis. Todėl dabar karvės dantys tinka tik gromuliuoti.

O šuo netyčia pamatė, kaip krinta karvė. Jam tai pasirodė taip juokinga, jog ėmė kvatotis ir kvatojosi tol, kol jo snukis ištįso veik iki ausų. Toks jis ir liko.

MĒLYNGURKLĖ IR PESLYS

Seniai seniai, žiloje senovėje, žmogus paklausė:

— Kažin, kas mūsų, žmonių, laukia po mirties?

Jam virš galvos sklاندė peslys. Išgirdo jis žmogaus žodžius ir nusprendė jį paguosti. Stvėrė peslys nuo žemės geležinį šaukštą mediniu kotu, metė jį į Nilą ir tarė žmogui:

— Žiūrėk!

Šaukštas iš pradžių pasinėrė po vandeniu, paskui iškilo į pavir-

šių ir nuplaukė, nes medinis kotas neleido jam nuskęsti.

— Štai taip bus ir žmogui po mirties, — paaiškinio peslys. — Iš pradžių jis pragaiš, paskui vėl pasirodys ir jau nebeišnyks.

Netoliese skraidė mėlyngurklė. Išgirdo ji peslio žodžius ir nusprendė jį paerzinti. Stvėrė mėlyngurklė molinę šukę, metė į Nilą ir suciepsėjo žmogui:

— Žiūrėk!

Šukė kliunktelėjo ir nuskendo į dugną.

— Štai taip bus ir žmogui po mirties, — sušuko mėlyngurklė.

— Jis išnyks ir niekad daugiau nebegrįš!

Nuo tolei visi dinkai¹ godoja peslius ir neapkenčia mėlyngurklių. Galbūt už šią pranašystę, o gal todėl, kad pulkai mėlyngurklių dažnai nusiaubia jų laukus.

HIENA IR PURPLELIO PATI

Kartą hiena užtiko purplelio pačią pakelėj ant smėlio perinčią kiaušinius.

— Nejaugi tu čia ir miegi? — paklausė hiena.

— Taip, — atsakė purplelio pati.

— O ar žinai, kas yra „tip tip tip“?

— Ne.

— O kas yra „liuokt“?

— Ne.

— O kas yra „grukšt grukšt grukšt“?

— Ne.

— O kas yra „tfiu“?

— Irgi nežinau.

— Na, tai vakare ateisiu ir paaiškinsiu tau šių žodžių reikšmę, — tarė hiena. — Lauk manęs!

Ir nuėjo.

Iš tolo ją pamatė driežas ir atbėgo pas purplelio pačią.

— Ką tau sakė hiena?

— Ji manęs klausė, ar žinau, kas yra „tip tip tip“, „liuokt“, „grukšt grukšt grukšt“ ir „tfiu“? Aš pasakiau, kad nežinau. O ką tai reiškia?

Driežas paaiškinio:

— „Tip tip tip“ — reiškia, kad hiena tylutėliai atsėlins, „liuokt“ — kad ji šoks ant tavęs, „grukšt grukšt grukšt“ — kad ji tave suės,

¹Dinkai — Sudano negrų gentis.

o „tfiu“ reiškia, kad išspjaus apgraužtus tavo kaulelius.

— Ką gi man daryti? — persigando purplelio pati.

— O štai ką, — ėmė mokyti driežas. — Susisuk lizdą medyje netoli tos vietos, kur hiena tave matė. Sunešk į jį savo kiaušinius ir lauk. O ten, kur dabar tupi, padėk didelę kriauklę iš upės.

Purplelio pati taip ir padarė.

Vakare po medžiui atėjo hiena. Ji tip tip tip — tylutėliai prisėlino, liuokt — šoko ir grukšt grukšt grukšt — sutraškėjo jos dantyse kriauklė.

Purplelio pati medyje ėmė juoktis.

— Kodėl tu persikraustei į medį? — paklausė ją hiena.

— Man driežas taip patarė.

— O kur jis dabar, tas driežas?

— Pasislėpė tuščiam termityne.

Hiena nubėgo pas driežą.

— Kodėl tu paaiškinai purplelio pačiai mano žodžius? Už tai aš tave suėsiu. Eik ir prirink žagarų — aš išsikepsiu tave ant laužo.

— Tuoju pririnksiu, — atsakė driežas. — Palauk manęs čionai.

Pabėgėjo driežas tolėliau ir murma:

— Ir sugalvok tu man šitokią bausmę: aš pats mat turiu prisirinkti žagarų laužui, ant kurio mane keps!

Nubėgo dar toliau ir vėl:

— Ir sugalvok tu man šitokią bausmę...

Dar trečiąsyk driežas sumurmėjo tą patį.

Pagaliau hiena išgirdo driežą ir klausia:

— Ką tu ten murmi?

— Aš sakau, — atsiliepė driežas, — kad anava iš miško žmonės ateina: ieško hienos, kuri jiems nudžiovė išdirbtą kailį. Jie klausia: „Kur hiena?“ Aš ir sakau: „Ji čia netoliese!“

Subruzdo hiena ir — į kojas! Skuodžia kiek įkerta ir susitinka beždžionę.

— Kur tu taip dumi? — klausia ši.

— Ten žmonės ateina, — atsako hiena. — Manęs ieško: mat pavogiau jiems išdirbtą kailį. Ir tavęs ieško — kad vagi jų maistą. Gelbėkis!

Hiena su beždžione nurūko į mišką ir daugiau nebegrižo.

MEDŽIOTOJAS IR BEŽDŽIONĖ

Kartą medžiotojas ilgai klaidžiojo po mišką. Užsinorėjo gerti. Nuėjo prie šaltinio ir mato — prie vandens tupi beždžionė ir geria. Užsimojo medžiotojas ietimi. Beždžionė išsigando ir nubėgo. Tada

medžiotojas pasidėjo ietį, pasilenkė prie vandens ir ėmė gerti.

Bet kol jis gėrė, beždžionė sugrįžo. Tyliai pritykino iš užpakalio ir čiupo ietį.

— Ei! — riktelėjo ji.

Medžiotojas atsisuko. Beždžionė užsimojo ietimi, ir jis iš baimės rankomis užsidengė veidą.

— Nebijok! — pasakė beždžionė. — Tu juk irgi užsimojai į mane ietimi, bet neužmušei, o tik išgąsdinai. Dabar aš tave išgąsdinau. Mudu atsiteisėm.

Ir beždžionė paleido ietį į krūmus ir nubėgo.

LAPĖ IR LIŪTAS

Vieną naktį liūtas išalko ir išėjo medžioti. Pamatė antilopę ir puolė jos vytis. Kai grobis buvo jau visai arti, liūtas šoko jo nutverti, bet nepataikė ir įkrito į gilų šulinį.

Ilgai jis tupėjo šulinyje ir niekaip negalėjo iš jo išlipti. Šulinio rentinys buvo slidus, ir visos liūto pastangos ėjo niekais — jis vis slysdavo ir slysdavo atgal. Paniures ir nusiminęs, jis ištūnojo šulinį ne vieną dieną.

Pagaliau prie šulinio atėjo lapė ir sustojo.

— Kas tu? — paklausė liūtas.

— Lapė, — atsakė ta.

— O mano seserėčia, padėk man išlipti! — paprašė liūtas. Lapė pažvelgė į šulinį.

— Kaip tu čia atsidūrei? — paklausė ji.

— Šokau ant antilopės ir nepataikiau, — atsakė liūtas. — Pagelbėk man, seserėčia!

— Kaipgi aš tau pagelbėsiu? Dar, ko gero, ir pati įkrisiu į šulinį?

— Paduok man koją, aš nusitversiu jos ir išlipsiu.

— Ne, — atsakė lapė. — Aš bijau.

Ir nubėgo.

Atėjo beždžionė ir sustojo prie šulinio krašto.

— Kas tu? — paklausė liūtas.

— Beždžionė, — atsakė ta.

— Gelbėk mane, seserėčia! — maldavo liūtas.

Tačiau beždžionė irgi nusigando.

Jų kalbą išgirdo lapė. Priėjo ir sako beždžionei:

— Tu privalai pagelbėti savo dėdulei!

Beždžionė nustebo.

— Kaipgi aš jam pagelbėsiu?

— O tu paduok man koją, — pasakė liūtas. — Aš nusitversiu jos ir iškopsiu.

Beždžionė taip ir padarė. Liūtas stipriai nusitvėrė jai už kojos ir išlipo iš šulinio.

— Paleisk tu man koją, — sako jam beždžionė. — Aš tave, dėdule, ištraukiau, o dabar man metas namo.

Bet liūtas beždžionei tarė:

— Aš mirštu iš bado. Taip peralkau, kad teks man tave suėsti, brangi seserėčia.

— Ką tu, dėdule! — nusigando beždžionė. — Juk aš tave iš šulinio ištraukiau!

Lapė girdėjo jų šneką, bet artyn nėjo. Iš tolo davusi beždžionei ženklą tylėti, suriko:

— Tegul dėdulė tave suėda — jam reikia pasistiprinti!

O liūtui ji šūktelėjo:

— Dėdule, visi kilmingieji prieš valgydami pailsi. Eikit po anuo medžiu į pavėsį, ten ir užkąsit.

Dantyse laikydamas beždžionę, liūtas nuėjo į medžio pavėsį.

— Ar sutinki, kad liūtas tave suėstų? — paklausė lapė beždžionės.

— Sutinku, — atsakė ta.

— Ar tu patenkintas, dėdule? — paklausė lapė liūto. — Juk tu labai išalkai, tiesa?

— Tiesa, — atsakė liūtas ir pražiojo nasrus.

— Tačiau beždžionės reikia būti medyje, — toliau porino lapė, — tiesa, beždžionė?

— Tiesa, — džiugiai suklykė beždžionė ir berginti įsikorė į pačią viršūnę.

Liūtas liko apačioj. Lapė nubėgo. Liūtas ilgai riaumojo iš pykčio, o paskui taip ir nuslumpino nieko nepešęs į mišką.

KAIP ŠAKALAS SU HIENA SVEČIAVOSI

Kartą ant kelio šakalas Rilas susitiko hieną Jaku. Buvo karštas vidurdienis. Sutūpė abu pailsėti. Jaku ir klausia:

— Kur tu išsirengi, Rilai?

— Į svečius, — atsakė Rilas. — Bičiuliai žadėjo pavaišinti karšta gardžia putra. O tai būtų ne pro šalį: aš dvi dienas neėdęs.

— Aš irgi, — pasiskundė Jaku. — Va, koją susižeidžiau, nebe-pajėgiu medžioti. Pasiimk ir mane, Rilai.

Rilas sutiko, ir abu nuėjo drauge. Eina eina, o hiena vis labiau

šlubuoja. Galų gale atsitūpė, toliau, sako, eiti nebegaliu. Ką darys, Rilas surišo ją, kad patogiau būtų nešti, užsivertė ant pečių ir neša. Taip ir atkeliavo iki bičiulio namų. Pamatė šeiminkai, nustebo.

— Ką tu čia atnešei? — klausia.

— Nagi hieną Jaku, — sako Rilas. — Matot, apraišo ir visai dvesia iš bado. Duokit mums porą dubenų ko tirštesnės putros.

Sutūpė juodu puotauti. Rilas iš nuovargio visai menkai teėdė, o hiena Jaku nešama pailsėjo ir dabar taip godžiai srėbė putrą, kad net šaukštą prarijo. Susigriebė šeiminkai — kur šaukštas? Rilas sakosi nežinąs.

O hiena Jaku:

— Tai Rilas prarijo šaukštą. Matot, užspringo ir nebegali esti. Užpuolė šeiminkai Rilą su lazdom:

— Ak tu godiškiau! Ak tu vagie!

Rilas vos ne vos išnešė kailį. Bet baisiausiai iširdo ant hienos. Prisiekė jai atkeršyti ir daugiau su hienomis į svečius nevaikščioti.

KAIP SAKALAS SU HIENA MEDŲ KOPINĖJO

Netrukus Rilas vėl susitiko hieną. Sustojo juodu po medžiu, o iš drevės skraido bitės.

— Ką jos toje drevėje veikia? — paklausė Jaku.

— Argi tu nežinai? — apsimetė nustebęs Rilas. — Bitės ten medų neša. O aš laukiu: kai prineš ko daugiau, imsiu ir pasmaguriausiu medučiu.

— Kaipgi tu jį paimsi?

— Nori — išmokysiu? Tik daryk, ką liepsiu!

Godišė hiena sutiko. Rilas pririšo ją prie medžio, padavė lazda ir sako:

— Belsk į medį ko smarkiau! Bitės nusigąs, išsiskraidys. Tada aš įlipsiu medin ir pilsiu medų tiesiai tau į gerklę. Na, belsk, o aš bėgu — atsinešiu kaušą.

Ir nubėgo. O Jaku ėmė belsti lazda į medį. Užpuolė ją bitės, ėmė gilti, vos ne mirtinai sugylė. Hiena plėšėsi ištrūkti, bet virvės neleido. Sustaugė iš skausmo ir parkrito leisgyvė. Taip ir iškybojo virvėse tris dienas ir naktis. Tik ketvirtąją, kai hiena visai sulyso iš bado, virvės pačios nukrito. Bumbėdama prakeiksmus, Jaku parsivilkio namo. Nuo tos dienos juodu su Rilū pasidarė mirtini priešai.

ŠAKALAS IR VANAGAS

Kartą šakalas Rilas tupėjo ant upės kranto po medžiu. Priešais gulėjo dvi ką tik sugautos žuvys. Rilas žiūrėjo į jas ir laižėsi. Tik nežinojo, kur gauti ugnies žuvims kepti. Staiga iš viršaus girdi balsą:

— Gal pavaišintum ir bičiulį žuvimi!

Pakėlė Rilas akis — virš jo besklandąs vangas Jongas.

— Gerai, Jongai, — atsakė Rilas. — Tebūnie, pavaišinsiu tave. Tik rask ugnies laužui. Antai, žiūrėk, toluoj kažkas žybsio. Nulėk ir parnešk!

Nuskrido Jongas į tolį, žybsinčios kibirkštėlės link.

— Skrisk, skrisk! — tyliai tarė jam iš paskos šakalas Rilas.

— Kad tik nesudegtum nuo tos ugnelės!

Šyptelėjo šakalas ir ėmė galvoti, kaip čia jam pačiam ugnies prasimanyti, kad nereiktų su vanagu žuvies dalytis.

Staiga mato — lyg tyčia atropoja prie upės vėžlys Kvetas. Apsidžiaugė Rilas. Pasiėmė vėzdą, prisėlino ir pašaukė vėžlį. Apyžlibis Kvetas pakėlė galvą.

Čia Rilas kad trenks vėzdu jam į tarpuakį — vėžliui net žiežirbos pažiuro iš akių.

Rilas uždegė kuokštą žolės, paskui žagarus, įkūrė laužą. O Kvetas vis purto galvą — atsikvošėti negali. Apvertė jį Rilas ant nugaros ir iškepė drauge su žuvimis.

Rilas suėdė skaniausią vėžlio mėsą ir gardžias žuvų nugaras. Kveto šarvą paslėpė, o žuvų kaulus sumaišė su vėžlio viduriais. Tik spėjo susitvarkyti, žiūrėdamas — grįžta vanagas Jongas.

— Kurgi tu mane pasiuntei, Rilai? — sušuko vanagas. — Juk ten, ant kalvos, gulėjo liūtas — tai jo akys žibėjo prieš saulę. Vos nepakliuvau jam į nagus! Ėmiau prašyti — uždek mudviem su Rilu laužą savo žibančiom akim! O jis ir sako — tavo Rilas senas vągis ir sukčius. Nedegsiu judviem ugnies. Pats matai — veltui ten skridau.

Nusišypsojo Rilas:

— Niekas, aš ir be liūto išsiverčiau. Štai — vaisės gatavos. Kirsk į sveikatą, aš jau sotus.

Godžiai puolė Jongas prie vėžlio vidurių su žuvų kaulais. O ką ryja — nesusigauja: labai jau karšta. Viską surižo, dar padėjo:

— Ačiū tau. Niekad nesu ragavęs tokios gardžios žuvies!

HIENA, ZUIKIS IR VARANAS

Kartą hiena užmatė, kaip varanas renka paupy sraigės. Puolė jį, tačiau šis spėjo ištrūkti. Hiena vijosi varaną, bet nepavijo. Tada ji sugrįžo — bent sraigių pasirinks. Ir čia hienai nepavyko: kol ji vaikėsi varaną, visos sraigės išsislapstė. Įtūžo hiena, nusprendė vis tiek savo pasiekti.

Rytojaus dieną ji vėl susekė varaną, bet šis, ją užmatęs, tuoj puolė bėgti. Ilgai vaikėsi jį hiena, bet taip ir nepavijo. O kol sugrįžo prie upės, visos sraigės vėl spėjo pasislėpti — dar sykį hiena nieko nepešė.

Ir trečią dieną buvo tas pats. Veltui hiena snukiu naršė žolę, landžiojo po krūmus, lakstė pakrante: nė vienos sraigės nerado!

Pamatė hieną zuikis. Žiūrėjo žiūrėjo — nieko nesupranta! Tada paklausė:

— Ko ten ieškai, sene? Ir kodėl tu tokia pikta?

— Pykstu ant varano, o ieškau sraigių.

— Kuo tau neįtikio varanas? — nustebė zuikis.

— Jis rinko sraigės, o man nedavė. Kol aš jį vaikiausi, visos sraigės išsislapstė.

— Nori, aš tau padėsiu? — pasisiūlė zuikis.

— Gerai, — sutiko hiena.

Dar iš vakaro juodu pasislėpė paupyje.

Ketvirtą dieną, prašvitus, atėjo prie upės varanas ir įniko rinkti sraigės. Kai jis gerokai jų prisigaudė, hiena šoko iš pasalos. Varanas puolė bėgti, hiena — iš paskos. O zuikis susigūžė žolėje. Vos tik varanas su hiena dingo krūmuose, jis greit stvėrė ir paslėpė visas sraigės.

Netrukus grįžo uždususi hiena.

— Na, ar sučiupai varaną? — paklausė zuikis.

— Ne, kaip matai, — atsakė hiena. — O tu ar spėjai paimti sraigės?

— Ne, kaip matai, — nekaltai atsakė zuikis.

Suprato hiena esanti apgauta ir sukliegė:

— Tuoj pat atiduok mano sraigės!

O zuikis šoktelėjo šalin ir sako:

— Argi jos tavo? Argi tu jas sugavai? Tavo tik tai, ką nutveri.

ZUIKIS IR BUIVOLAS

Kartą zuikis pamatė, kaip buivolai ragais laužo medį, norėdamas apsirūpinti malkomis.

„O kuo aš blogesnis? — pamanė zuikis. — Aš irgi taip galiu.“

Išibėgėjo ir kad trenks kakta į medžio kamieną — net galva sulindo į pečius.

Sukliko zuikis nesavu balsu. Išgirdo buivolai. Žiūri — kas gi čia dabar? Straksi zuikis be galvos! Priėjo artyn — ogi zuikio galva į pečius sulindusi. Stvėrė už ausų ir kad trūktelės. Zuikio galva atsidūrė vietoj, tik ausys ilgos ilgos ištįso.

Parkūrė zuikis namo. Ir prisiekė daugiau buivolo nebemėgdžioti. Ką gali raguotas, ne beragio jėgoms!

KROKODILAS IR JŪRŲ KRANKLYS

Kartą alkanas krokodilas plaukė per Nilą, tikėdamasis ką nors nutverti. Staiga mato — stovi palei pat vandenį jūrų kranklys. Manė krokodilas jį čiupti, bet apsigalvojo. Kranklio snapas — lyg ieties antgalis, kaklas — lyg kotas. Kažkaip nepanašu į lengvą grobį.

Krokodilas paklausė:

— Drauguži krankly, kodėl tavo toks smailus snapas? Jis tikriausiai kiaurai veria nelyginant ietis?

— Tu neapsirinki, — atsakė jūrų kranklys. — Gal nori išmėginti?

— Išmėginčiau, tik bijau.

— Nebijok, kirsiu tau tik ketvirčiu jėgos.

— Gerai, — sutiko krokodilas.

O pats sau mano: „Jeigu šito kranklio snapas nelabai aštrus, o jis pats ne per daug stiprus, aš jį suėsiu.“

Atkišo krokodilas galvą ir užsimerkė. O kranklys irgi nekvailas, styptelėjo ir kad kirs krokodilui savo smailiuoju snapu tiesiai į akį! Šiam net galvoj aptemo.

— Oi oi! — suriko krokodilas. — Daugiau nereikia, aš matau, koks tu stiprus!

Ir skubiai nėrė upėn.

Ir iki šiolei visi jūrų krankliai ramiai sau plaukioja po Nilą — krokodilai jų niekad neliečia.

LIŪTAS, HIENA, LAPĖ IR ZUIKIS

Liūtas sunegalavo. Jo aplankyti atėjo vilkai, hienos, zuikiai. Tik lapė nesirodė. Priėjo prie liūto hiena ir pasakė:

— Kai tu susirgai, mes apleidome savo kasdienius darbus ir sustabdėme sakiję¹. Štai jau dešimt dienų mes budim prie tavęs, nes esi mūsų valdovas. Tiktai lapė neateina tavęs aplankyti. Įsakyk ją pašaukti ir nieko netaręs suėsk!

Išklausė ją liūtas ir paliepė zuikiui:

— Nubėk pas lapę ir pasakyk: „Liūtas tave šaukia, tuoj pat eik pas jį!“

Nubėgo zuikis pas lapę. Ta dar iš tolo jį pamatė ir tuoj suprato, kad šis atbėga jos šaukti. Pakilusi nuėjo zuikio pasitikti.

— Kur eini? — paklausė.

— Pas tave, — atsakė zuikis.

— Kas atsitiko? — nustebė lapė.

— Ne savo noru atėjau, — paaiškino zuikis. — Liūtas susirgo ir įsakė tave pašaukti.

— O aš kaip tik ruošiausi pas jį, — gudriai sumelavo lapė.

Nuėjo juodu drauge. Pakeliui lapė klausia zuikio:

— Kas dabar būna pas liūtą?

— Hiena, — sako tas.

Lapė su zuikiu atėjo pas liūtą, prie kurio tupėjo hiena. Pasveikino juodu liūtą, bet šis į pasveikinimą neatsakė.

— Štai jau dešimt dienų, kaip aš sergu, — pratarė jis. — Ko tu manęs neatlankei? Kodėl tupėjai namie?

— Visi, kurie pas tave atėjo, — pareiškė lapė, — tik spoksojo, nieko neveikdami, o aš, kai išgirdau apie tavo ligą, išsirengiau tolimon kelionėn ieškoti vaistų, kad tu pagytum.

— Tai ar sužinojai, kokie tie vaistai? — paklausė liūtas.

— Taip, sužinojau! — tarė lapė.

— Kokie? — susidomėjo liūtas.

— Vienas prityręs gydytojas davė man tokį receptą: tu iškart pasveiktum, jei suėstum hienos kepenis, — atsakė lapė.

Tai išgirdusi, hiena kreipėsi į liūtą:

— Aš norėčiau aplankyti savo vaikus.

— Argi negirdi, ką sako lapė? — atkirto liūtas. — Negaliu tavęs išleisti. Nėra kada ieškoti kitos hienos!

Ir liūtas tuoj pat įsakė lapei:

— Pašauk vilką, ir abu užmuškite šitą hieną. Tik negaiškite, tuoj

¹Sakijė — ratas, kellantis vandenį laukams drėkinti.

pat atneškit man jos kepenis, kad greičiau pagyčiau.

Lapė nukūrė šaukti vilko. Juodu drauge užmušė hieną ir atidavė liūtui jos kepenis. O mėšą lapė suvyniojo, užkėlė kupranugariui ant kupros ir nugabeno savo vaikams.

LAUKINĖ ANTIS, LAPĖ IR JUODVARNIS

Laukinė antis aukštoje palmėje išsiperėjo mažylius. Atėjo lapė, nešina kirtikliu, pačios nusilipdytu iš molio. Sustojo ji po palme ir garsiai pasveikino antį. Kai toji atsakė, lapė šūktelėjo:

— Klausyk, antie, jei tu nenumesi man vieno savo mažylio, aš nukirsiu palmę ir suėsiu tave su visais vaikais.

Antis numetė vieną paukščiuką. Lapė čiupo jį ir suėdė.

Kitą dieną lapė vėl atėjo ir pareikalavo ančiuko. Antis numetė dar vieną vaiką. Lapė vėl jį pastvėrė ir suėdė.

Taip buvo ir trečią dieną. Lapei nuėjus, pas antį į svečius atskrido juodvarnis. Pamatęs, kad antis rauda, paklausė:

— Ko tu verki?

— Atėjo lapė su kirtikliu, — ėmė pasakoti antis, — ir grasino nukirsianti palmę ir suėsianti mane su vaikais, jeigu nenumesišai vieno ančiuko. Aš numečiau. Kitą dieną lapė vėl atėjo, ir turėjau duoti dar vieną mažiulį. O šiandien ji vėl atsirado. Aš numečiau jai trečią ančiuką. Ak, kokia aš nelaiminga! Juk lapė surijo jau tris mano vaikus!

— Mes, paukščiai, turime sparnus ir galime skraidyti, — tarė ančiai juodvarnis. — Ryt taip ir pašakyk lapei, kai ateis. Jeigu ji nuvers palmę — skriskit ir tūpkit į kitą.

Tai taręs, juodvarnis nuskrido.

Rytą lapė vėl atėjo ir pareikalavo ketvirto ančiuko. Bet antis jai atsakė, kaip buvo pataręs juodvarnis:

— Jei nori nuversti šią palmę, tai kirsk. Mes skrisim į kitą.

Lapė trenkė kirtikliu į palmę, bet kirtiklis juk buvo molinis ir iškart subiro. „Čia, žinoma, juodvarnio darbas“, — sumetė lapė. Ir atsigulė į duobę aukštiešninka — apsimetė negyva.

Atskrido juodvarnis, pamatė lapę ir tarė:

— Negyvos lapės nuo seno turi įprotį krutinti vieną ausį.

Ir lapė tuoj pat krustelėjo ausį.

— Tu dar gyva, lape! — karktelėjo juodvarnis ir nuskrido.

Lapė pakilo, atsigulė į kitą duobę ir vėl apsimetė negyva. Juodvarnis atskrido prie jos ir sako:

— Negyvos lapės nuo seno turi įprotį krutinti uodegą!

Ir lapė tuoj pat vikstelėjo uodegą.

— Tu dar gyva, lapė! — karktelėjo juodvarnis ir vėl nuskrido. Lapė pakilo, kiek paėjęjo, vėl atsigulė į duobę ir užsimerkė. Atskrido juodvarnis ir sako:

— Negyvos lapės nuo seno turi įprotį mirksėti akimis.

Bet lapė nesujudėjo, nė nemirktelėjo. Gulėjo lyg negyva. Juodvarnis pamanė, kad laputė tikrai bus padvėsusī, nusileido ir užtūpė ant jos. Lapė capt ir nutvėrė jį.

— Mane tėvas su motina šitaip prakeikė: „Lai sučiumpa tave lapė, lai nustumia nuo aukšto kalno ir sutriauškia sutrupėjusius tavo kaulelius!“ — sukarkė juodvarnis.

Lapė užnešė juodvarnį į aukšto kalno viršūnę ir nustūmė žemyn, o pati kiek kojos neša nukūrė į pakalnę. Bet juodvarnio, aišku, nerado. Žvilgt aukštyn — o jis aukštai padangėje sklando.

— Ar nenorėtum nusileisti? — šūktelėjo lapė.

— Kvaiša tu! — atsakė juodvarnis. — Argi aš neliepiu ančiai pasakyti tau, kad mes, paukščiai, turime sparnus? Kodėl tu manęs iškart nesuėdei? Kam nešei mane į kalno viršūnę ir stūmei žemyn? Juk man to ir tereikėjo, ėmiau ir nuskridau.

„Taip, aš pati dėl visko kalta!“ — atsiduso lapė.

Ir nubėgo, nežinodama, kur dėti akis iš sarmatos.

KITŲ TAUTŲ PASAKOS

VĒŽLYS APGAUNA KROKODILĄ

Vėžlys vartaliodomasis kŭlvirsčia atsirito iki krokodilo užtvankos, įsikabino į kraštą, pasiemė sausą lapą ir brūkštelėjo liniją, paskui antrą, trečią. Praėjo naktis, prašvito, ir jis numetė šį lapą.

Iš kaimo pažiūrėti užtvankos atėjo krokodilo vaikai. Priėję arčiau, rado lapą, ant kurio buvo pribraižyta linijų, prislinko prie vėžlio ir klausia:

— Vėžly, kas taip išgražino šį lapą?

Vėžlys atsakė, kad tai jo darbas.

Tada jie pasakė:

— Eime į kaimą, parodysim šį lapą tėvui. Juk jeigu tu moki taip gražiai piešti ant lapo, tai gebėsi ir ant kiaušinių? Eime. Tėtis duos tau išdailinti kiaušinius.

Ir visi su vėžliu nuėjo į kaimą.

Krokodilas paprašė:

— Vėžly, išdailink kiaušinius taip, kaip išgražinai šį sausą lapą.

Vėžlys atsakė:

— Palik kiaušinius troboj, uždaryk visas duris ir užtaisyk visus plyšius. Aš įeisiu į vidų ir išpuošiu kiaušinius, bet niekam nevalia į mane žvilgčioti.

Krokodilas paliko kiaušinius troboj, vėžlys įėjo į vidų, atsinešė maisto, ugnies ir vandens, ir niekas nedrįso jo sekti.

Vėžlys išdabino du kiaušinius, parodė juos pro durų plyšį ir paklausė:

— Ar visi matėte?

— Visi. Labai gražūs, — atsakė jam.

Vėžlys liko troboj gyventi. Dorojo krokodilo kiaušinius ir, kai visus suėdė, šūktelėjo krokodilui:

— Baigiau marginti kiaušinius, bet kai išeisiu, tegu dvi dienas niekas neatidaro durų.

Praėjo terminas, o krokodiliukas Bara buvo matęs, kad vėžlys ėda kiaušinius, tad pasakė:

— Vėžlys suėdė tavo kiaušinius, aš mačiau, kaip jis ėda.

Krokodilai supyko:

— Nešdinkis iš čia, plepy ir apgavike.

Tačiau kiti nepritarė:

— Kai vaikas sako, reikia tikėti. Eime, patys pažiūrėsim.

Jie nuėję atidarė duris, rado tik lukštus, o kiaušinio nebebuvo nė vieno. Ir pasakė:

— O! Mažasis Bara sakė teisybę.

O tuo tarpu iguana Nko valtimi kėlė vėžlį per upę. Žvėrys ėmė šaukti:

— Iguana, iguana!

Tada vėžlys pasakė iguanai:

— Atsiliepk.

Nko riktelėjo:

— O!

Krokodilai jai rėkė:

— Grįžk atgal, tas vėžlys suėdė visus mūsų kiaušinius.

O vėžlys pasakė iguanai:

— Jie liepia tau sparčiau irkluoti į krantą, nes aš kiaurai peršlapau nuo lietaus.

Iguana ėmė spėriau irkluoti — čiūžt čiūžt, — priplaukė prie kito upės kranto ir ištraukė valtį.

Vėžlys išlipo, o iguana įsėdo atgal ir nuirklavo į kaimą.

Visi ją kad užsipuls:

— Mes juk tau šaukėme: „Grįžk drauge su vėžliu — jis suėdė visus mūsų tėvo kiaušinius.“

VĖŽLYS APGAUNA GORILĄ

Vėžlys ėjo ėjo ir priėjo kaimą, kur gyveno gorila. Čia jis visas išsitepliojo moliu. Paskui nudrožė tiesiai pas gorilą.

Gorila paklausė:

— Tėve vėžly, kodėl tu visas molinas?

Vėžlys atsakė:

— Mano sūnau, aš ką tik nešiojau duobes iš apleisto kaimo į naują.

Gorila nustebė:

— Ar tu juokiesi, tėve vėžly?

O vėžlys atsakė:

— Teisybę sakau.

Gorila paprašė:

— Tėve vėžly, gal perneštum ir mano duobes į naują kaimą?

Vėžlys sutiko:

— Gerai.

Juodu parėjo į kaimą, gorila pavalgydino vėžlį, ir tas jai pasakė:

— Eik dabar kasti naujų duobių.

Gorila išėjo ir iškasė keletą duobių.

Paskui vėžlys sako:

— Gorila, eime dabar su visa tavo šeima tenai.

Visi drauge atėjo į tą vietą, kur žiojėjo iškastos naujos duobės, vėžlys ir sako:

— Aš nusileisiu į duobės dugną. Kai imsiu šokti, tegul niekas nesijuokia, jeigu kas juoksis, tu, gorila, užmušk. Ką užmuši, aš vėliau atgavinsiu. Visi laikykitės vienintelio draudimo: tegul niekas nesijuokia, tada duobės persikels į naują kaimą.

Vėžlys nusileido į dugną, nusiraškęs sundi augalą, įsidūrė į sėdynę ir ėmė šokti. Šoka ir vis burba:

— Jei kas ims juoktis, užmušk.

Kažkuris susijuokė. Gorila paėmė kūjuką ir taukstelėjo jam per nosį: paukšt — ir linksmuolis krito negyvas.

Taip žuvo visa gorilos šeima.

O vėžlys išlindo iš duobės ir sako:

— Einu, suieškosiu, kuo juos atgavinti.

Ir pabėgo.

GORILOS KERŠTAS

Gorila veltui laukė vėžlio sugrįžtant. Pagaliau įširdusi ant tako, kuriuo mėgdavo vaikščioti vėžlys, pastatė spąstus.

Paskui gorila atsigulė miegoti, o rytą nuėjo pažiūrėti spąstų. Rado įkliuvusį vėžlį, stverė jį ir surišo.

Vėžlys jai sako:

— Jeigu nori, kad aš nepabėgčiau, surišk mane plona virvele. Tada aš nepabėgsiu.

Gorila paėmė pačią ploniausią virvelę, surišo vėžlį ir parsivedė į kaimą. Atidavė jį moterims ir prisakė:

— Žiūrėkit to vėžlio. Per jį žuvo visa mano šeima, todėl aš išsikepsiu jį moliūge ir suėsiu.

Gorila išėjo į mišką, o vėžlys liko su senele Mora ir vaikaičiu Bara.

Vėžlys pasakė:

— Aš moku vieną šoki.

Jie tuoj atrišo vėžlį ir sako:

— Nagi, pašok.

Vėžlys pašoko pašoko ir tarė:

— Einu į kiemą, nusiskinsiu vaistingąjį lapą ir dar pašoksiu. Vėžlys išėjo į kiemą, nuskuodė į pašalį ir tiek jį tematei.

Parėjo gorila ir sako:

— Bara, o kur vėžlys?

Bara atsakė:

— Senelė Mora vėžlį išleido, jis ir negrižo.

Gorila supyko ant senelės Moros ir ant Baros ir sako:

— Tu, Mora, dabar pati mirsi vietoj vėžlio, kuris pražudė mano šeimą.

Gorila užmušė senelę Morą ir išėjo į mišką.

Vėžlys pamatė gorilą ir įlindo į akmens namus¹.

VĖŽLYS APGAUNA ŽIURKĘ

Gorila vėl padirbo žabangus, kad vėžlys, išėjęs iš akmens namų, vėl įkliūtų.

Vėžlys gyveno akmens namuose, kol baigėsi maistas. Norėdamas susirasti ko valgomo, nuropojo prie durų ir atsidūrė žabanguose.

Atkurnėjo žiurkė ieškoti maisto ir cyptelėjo.

— Kas čia šneka? — paklausė vėžlys.

Žiurkė atsakė:

— O, tai aš!

Vėžlys klausia:

— Ko tu ieškai?

Žiurkė atsako:

— Ieškau nkijos vaisių.

Vėžlys šūktelėjo iš savo žabangų:

— Eikš čionai! Eisim drauge.

Žiurkė įlindo į žabangus, o vėžlys per jos nugarą tuoj išsirabzdino ir sugrižo namo.

Kitą dieną atėjo gorila, žvilgt į žabangus, pamatė ten žiurkę ir sako:

— Tai čia tu, žiurke. O aš maniau, kad vėžlys.

Ir išmetė žiurkę iš žabangų.

Vėžlys, parėjęs namo, užmigo, o gorila padarė naujus žabangus. Naktį vėžlys išėjo ir įkliuvo. Tūnodamas žabanguose, išgirdo antilopės Kuanos aimaną.

¹Manoma, kad tai „didžiojo protėvio Nzambio statinys“ — dolmenas.

Vėžlys šūktelėjo:

— Kas ten dejuoja?

Kuana suaimanavo:

— Tai aš, Kuana.

Vėžlys paklausė:

— Ko tu ieškai?

Kuana atsakė:

— Aš ieškau nkijos.

Vėžlys šaukia:

— Kuana, eikš šionai.

Kuana priėjo arčiau ir pamatė žabanguose vėžlį. Tada ji nubėgo pas gorilą ir sako:

— Eik pažiūrėti, vėžlys pateko į žabangus.

Gorila atbėgo, pamatė vėžlį žabanguose, stvėrė ir nutraukė jam kojas. Nuo to laiko visada taip daro: jei tik kur randa vėžlį, tuoj nutrauko jam kojas, galvą ir uodegą.

LEOPARDAS, ZUKIS IR BABUINAS

Seniai seniai miško pakrašty, kur prasideda savanos, gyveno leopardas. Miškas buvo labai tankus, bet maisto ten stigo. Sunku buvo pramisti pačiam, o ką jau kalbėti apie šeimą. Todėl leopardas nusprendė keltis kitur, susirasti geresnį prieglobstį, kur būtų lengviau gyventi.

Vieną rytą leopardas išėjo iš miško ir nubėgo per savaną ieškotis naujos vietos. Ilgai jis lakstė, pagaliau žiūri — tolumoj žaliuoja medžiai. Apsidžiaugė. „Štai, — galvoja, — pagaliau radau vietą, kad tik būtų vandens gerklei praskalauti ir sodui palaistyti.“ Nuskuodė tenai didžiuliais šuoliais. Atbėgęs mato — iš tikrųjų geresnės vietos nerastum. Tiesiai iš žemės trykšta šaltiniai, teka upeliai: žemė lengva ir derlinga — kaip tik sodui sodinti! Vaisiai nuo medžių tik svyra, tik svyra.

Leopardui net seilės ėmė tekėti. Įsisvajoję: „Kelsiuos čionai.“ Paragavo vaisių, kurie kybojo medžiuose, ir parbėgo atgal — pasakoti pačiai apie nuostabią žemę.

Pasiklausė pati leopardo ir sako:

— Dumk greičiau atgal ir statykis trobą.

Kitą dieną, vos saulei patekėjus, tėvas leopardas jau pakilęs, bėga skuba trobos statytis. Nulėkęs veltui laiko negaišo. Pasirinko patogesnę vietelę, išmatavo, apskaičiavo, kelmus išrovė. Visą dieną dirbo, bet daugiau nieko nebespėjo padaryti — nusileido

saulė. Pabėgęs į šalį, pasiklojo guolį ten, kur žadėjo sodinti daržą.

Tą pačią naktį pro šalį bėgo gudruolis zuikis. Pamatė pradėtą statyti leopardo trobą, pagalvojo, pasvarstė ir įniko toliau dirbti. Apkasė pamatus, pripjaustė smaigų sienoms, o kai išaušo, nuėjo miegoti.

Vos tik patekėjo saulė, atėjo leopardas. Kokie čia stebuklai! Kažkas šauniai už jį padirbėjęs, daug darbo nudirbęs. Leopardas mąsto: „Na, iš tiesų dievas regi, kas vargsta. Pamatai užbaigti, stulpai irgi jau sukasti! Tai ačiū tau, mano globėjau!“ Padėkojęs dievui, jis ėmėsi darbo ir be poilsio triūsė iki pat vakaró. Iš smaigų sukalė sienas, užkėlė stogui sijas. Pavakare vėl sugrįžo į savo būsimą daržą, kur turėjo guolį.

Tą naktį zuikis vėl atėjo dirbti. Prisipjovė meldų, uždengė stogą, apglaitė sienas. Troba beveik baigta, nors imk ir kelkis! Vos baigęs darbus — kiek kojos neša atgal pas savo pačią nuskuo-dė.

Ateina rytą leopardas, žiūri — troba jau stovi! Iš džiaugsmo net pašoko aukštyn ir sustugo, o kai mažumėlę aprimo, tekinas parkūrė į savo senąjį būstą — alkanos šeimos pasiimti. Parbėgo, viską pačiai išpasakojo, ši greit susiruošė, ir visi patraukė į naująją vietą.

Kol leopardas lakstė mantos, gudruolis zuikis su visa šeimyna susikraustė į naują trobą. Jis žinojo, kad leopardas tuoj grįš, ir nusprendė gerai jį pagąsdinti. Vos tik leopardas įėjo į kiemą, zuikis įgnybo savo zuikiukui. Tas ir suspigo, o zuikis kad užriks:

— Ko čia bliaini?

Mažylis jam sako:

— Noriu leopardo mėsos! — ir vėl knirkia.

— Patylėk, dar išgąsdinsi jį! — sako zuikis. — Jaučiu, leopardas jau visai čia pat. Kai tik jis įeis į vidų, aš jį sugausiu! Pažiūrėsim, ar jis riebus, ar ne. Tik tu nerėk, pakentėk truputį!

Išgirdo šiuos žodžius leopardai ir kad šoks bėgti! Net savo mantą užmiršo! O zuikis su pačia iškišo galvas pro langą ir kad pasileis kvatoti!

Kiek palaukęs zuikis su zuikiuku nubėgo į leopardo daržą pasirausti daržovių. Prisirovė pargrįžo namo, išsivirė ir susėdo pietų.

Pro šalį bėgo babuinas. Užmatė, kad zuikis su šeimyna daržovėmis gardžiuojasi. Užsimanė ir jis daržovių paragauti, bet kad niekas jo prie stalo nekviečia. Pasisukinėjo pasisukinėjo aplinkui ir nieko nepėšęs nuėjo. Kiūtina babuinas ir staiga užtinka leopardų šeimyną. Tupi leopardai ir ašarom plūsta.

Babuinas jų ir klausia:

— Ko gi jūs raudat?

Leopardas atsako:

— O kaip neraudosi? Stačiausi renčiausi trobą ir net daržą jau įdirbau, bet viską iš manęs atėmė, o kas — ir pats nežinau!

Babuinas kad ims kvatotis:

— Che che che! Cha cha cha! Sakai — nežinai, bet juk tai zuikis! Aš pats jų ką tik mačiau. Sėdi sau už stalo, daržoves kerta, o manęs net nepavaišino!

Leopardas nustebo, suurgė:

— Na ir zuikis! Niekaip nepatikėsiu!

O babuinas neatstoja — aš tave, girdi, nuvesiu, pats pamatysi!

Dabar leopardas nusprendė:

— Na gerai, jeigu nemeluoji, susiriškim uodegas ir eime. Jeigu ten ne zuikis, tada ir pats neturėsi kur dėtis!

Susirišo juodu uodegas ir eina. Kai atsidūrė netoli trobos, zuikis abu pamatė ir vėl sumanė pagudrauti. Vos tik juodu priėjo, jis vėl įgnybo zuikiukui ir šis pravirko.

Zuikis ant jo užriko, kaip praėjusį kartą:

— Ko čia bliaini?

O zuikiukas jam atsako:

— Noriu leopardo mėsos!

— Vaje, patylėk tu! — subarė zuikis. — Vėl išgąsdinsi! Ar nematai? Mano draugas babuinas, kurį mes pasiuntėm jo atvesti, jau prisirišo jų už uodegos ir ateina!

Įsgirdo leopardas tokius žodžius, kad duos į kojas ir babuiną iš paskos nusitempė. Tasai visas susidraskė, apsidaužė į akmenis ir iškvėpė dvasią. Leopardas atsisukęs pamatė, kad babuinas negyvas, nutraukė jam uodegą ir nudūmė kur akys veda. Daugiau tame krašte apie leopardą niekas nebegirdėjo. O troba ir daržas taip ir liko zuikiui. Gyveno sau zuikis vargo nepažindamas ir net užmiršo, kad babuinas per jų gyvybę palydėjo.

SIUVĖJAS IR TEISYBĖ

Šit ir pasaka. Ji jau čia, ji prasideda... Klausykitės.

Kartą atsitiko tai, kas atsitiko. Buvo vienas kaimas. Toks, kaip ir visi. Ten gyveno žmonės. Dar gyveno siuvėjas, pelė, katinas, šuo, lazda, ugnis, vanduo, dramblys, skruzdė. Kaimas kaip kaimas, ir gyvenimas toks, kaip ir visur šiame pasauly. Gyventojai amžinai suko galvą, kur čia gavus užkrimsti, kaip pasisotinti...

Kartą... O kartą paklauskite, kaip buvo: pelė sugraužė siuvėjui drabužį!

Ką ji turėjo daryti? Pelė visai nusikamavo, ieškodama maisto. Ji skersai išilgai išlandžiojo visą siuvėjo trobą, visas kerteles ir užkaborius. Visur kyštelėjo savo smailą snukutį: į visus puodus, į visus butelius. Ir niekur nė aguonos grūdo!

Tai ir sugraužė drabužį. Vargšė pelė. Vargšas siuvėjas.

Nelaimingasis siuvėjas! Ne, jūs tik pamanykit — pelė sugraužė jam drabužį. Pažiūrėkit į tą drabužį, į tas baisias skyles, į tas išsižiojusias skyles!

Išėjo, išbėgo, ne, tekinas puolė žmogus pas teisėją.

O teisėjas buvo pavianas. Jis buvo storas, riebus, tasai pavianas — teisėjas. Ir labai labai užsiėmęs — kiauras dienas miegojo.

Taip, šiame kaime kiekvienas buvo užsiėmęs savais reikalais: pelė ieškojo trupinių, siuvėjas siuvo, valstietis pureno žemę, o teisėjas pavianas miegojo.

Jis nebuvo piktas, nebuvo nė geras, tasai teisėjas. Jis buvo storas, todėl jį amžinai imdavo miegas. O žmonės jam trukdydavo. Jie ateidavo su savo rūpesčiais, reikalais, klausinėdavo, reikalavdavo, spyriodavosi, šaukdavo, ginčydavosi, ir jam tekdavo atsibusti, juos išklaudyti ir teisti, o taip norėdavosi miego! Juk jis buvo toks storas, toks riebus.

O čia dar atėjo tasai siuvėjas.

Siuvėjas jį prižadino ir, nepalaukęs, kol pavianas visai išsibudins, prasitrints akis ir ims klausytis, pradėjo šnekėti:

— Paviane! Paklausk, kas dedasi šiame pasauly. Paklausk ir išgirsi, kodėl aš atėjau tavęs, didžio teisėjo, žadinti. Paklausk ir pažiūrėk, kažin ar savo akimis patikėsi — visur vienos skylės! O paviane, tai pelė sugraužė mano drabužį. Pažiūrėk, kaip jinai jį sugraužė, sudraskė! Vienos skylės beliko, vienos skylės ir nieko daugiau! Žiūrėk, man net akys aptemo: aš nieko nebematau — nei žvaigždžių, nei saulės, nei žemės! Vien skylės beliko, visur tik skylės. Jas pragraužė pelė, ir niekas kitas. O ji sako, kad tai netiesa. Ji kaltina katiną, o katinas sako, kad čia kaltas šuo. Šuo plūsta lazda: „Tik lazda gali pradurti, praplėšti, praurbinti drabužį!“ — šaukia šuo. O lazda rodo į ugnį: „Ugnis, tik ugnis išgraužė, išdegino šias skyles!“ Bet ugnis nė girdėti nenori: „Ne, ne! — spragsi ji. — Tai vanduo! Tai jis dėl visko kaltas!“ O vanduo nuduoda nieko apie tai negirdėjęs, bet vis dėlto šnypščia ant dramblio, esą kaltas dramblys. Tik tu paklausk, paviane, didysis teisėjau. Vanduo kaltina dramblių! Kurgi ne, juk šis kasdien jį geria, ir po tiek daug! Tai vanduo ir pyksta ant jo. O dramblys? Dramblys, regėdamas

skyles, niršta ir verčia kaltę ant skruzdžių. Juk šios begėdiškai laksto po kojomis, kutena, graužia odą. „Triū-ū! Tai ji, ji, skruzdė, sugrauzė drabužį!“ — trimituoja dramblys. O skruzdė, paraudusi iš pykčio, tik laksto, tik šaukia, spiegia, kad ji nekalta, tik zuja nuo vieno prie kito, visus kiršina, visus kaltina — o visi širsta, riejasi, šaukia, aplinkui pasikėlė toks triukšmas, tokia sumaištis, kad aš ir pats nieko nebesuprantu, iš ko reikalauti, kad atlygintų už nuostolius! O juk dabar aš visai nusigyvenau... O paviane, atsimerk ir pažiūrėk! Juk kur pažvelgsi — visur vienos skylės! — Šitaip skundėsi, aimanavo, verkė siuvėjas. — Visur skylės!

O iš teisybės siuvėjas jau neturėjo ko prarasti. Jis ir taip buvo vargeta ir jokio turto neturėjo, jo lūšnoje sukinėjosi tik ilga kaip žalga sulysus pati, kurios jis baisiai bijojo, ir kirbėjo kirbinė vaikų: berniūkščių ir mergikių. Ir dar niurnėjo pikčiurna senė. Ši tulžinga viešnia niekaip nesikraustė iš jo namų. Ji nebuvo jam nei senelė, nei uošvė. Atėjo nekviesta ir apsigyveno lyg savo namuose, lyg čia būtų gimusi, prakeiktoji, ir viską laikė apkėtusi: ir siuvėją, ir vaikus, ir jo pačią, kurios jis baisiai bijojo. Senė užgrobė visus namus ir visus nežmoniškai kamavo. Kurgi nekankins — šitokia ilgadantė, plačianasrė, besotė išsišovusiu, aštrių lyg peilio ašmenys stuburkauliu. Ji buvo vardu Skursna.

Įsitaisė Skursna pas siuvėją ir ėmė šeiminkauti. Kad ir kiek jis uždirbdavo, viską ji surydavo. Baisu, kaip ji šeiminkavo — be gėdos, be sąžinės. Ištuštino visus moliūginius ašočius ir puodus, vaikus mušė, su pačia riejosi ir su juo pačiu taip susikibdavo, jog vargšas siuvėjas nebežinojo ko griebtis. O čia dar pelė sugrauzė jam drabužį. Bet tas drabužis juk irgi ne siuvėjo, o užsakovo. O dabar iš jo beliko tik skutai ir skylės!..

Vargšas siuvėjas visai neteko galvos. Todėl ir atbėgo pas teisėją, todėl ir prižadino jį.

— O paviane! Atsimerk ir pažiūrėk, kokios skylės, visur vienos skylės!

Atsibudo pavianas, didelis, sotus, sveikata trykšta. Ir ėmė pro miegus klausytis siuvėjo.

Oi, kaip jam magėjo vėl užmigti! Jis net lūpomis čepsėjo, pūkštė, šnopavo, bet vis dėlto liepė visus greit sušaukti. Norėjo ko greičiau su kaltininkais susidoroti ir vėl užmigti.

Visi susirinko, ir užvirė košė.

Pelė kaltino katiną, katinas linksėjo į šunį, šuo lojo ant lazdos, lazda baksnojo į ugnį, ugnis rodė į vandenį, vanduo šnypstė ant dramblio, dramblys trimitavo skruzdėi, o skruzdė atskubėjo visa raudona iš pykčio, kaip pašėlusai lakstė į visas puses, skeryčiojosi

ir spirgėjo, jog nekalta esanti. Ir visi kiti klegėjo, rėkė, riaumojo, kriokė, taigi kilo toks triukšmas, tokia maišatis, o skruzdė taip pati sau prieštaravo, jog ir pavianui galva ėmė suktis.

Jis jau norėjo visus išvaryti ir vėl užmigti, bet siuvėjas, šaukdamasis teisingumo, suriko kiek išgalėdamas:

— O paviane! Atsimerk ir pažiūrėk: juk nieko neliko — tik vienos skylės!

Pavianas nesitvėrė piktumu. Vis dėlto jiems pasisekė jį išbudinti! Kaip jie visi jam nusibodo, įgriso iki gyvo kaulo! Ak, ir sunkią bylą jam tenka spręsti. O jį vis pjauna miegas... Ir ko jiems reikia? Iš teisybės, jie galėtų duoti jam ramybę ir patys tvarkyti savo reikalus. Bet kaip dabar jų neteisi? Tada jie ir teisėju jo nebe laikys! Ir pavianas išsitiesė, orus, didelis, sotus.

Visi tučtuojau nutilo.

O pavianas, glostydamasis tankią vilną ant riebios savo krūtinės, ilgai nesvarstęs paskelbė:

— Aš, pavianas, vyriausiasis visų žvėrių, paukščių ir žmonių teisėjas, jums įsakau — nubauskit save patys!

Katinas tegul suėda pelę!

Suo sudrasko katiną!

Lazda užtvatina šunį!

Ugnis sudegina lazdą!

Vanduo užgesina ugnį!

Dramblys išgeria vandenį!

Skruzdė sugraužia dramblių!

Ir nusprogsta!

O dabar eikit sau. Aš viską pasakiau!

Ir pavianą vėl priveikė miegas.

Nuo tos dienos jie visi negali viens kito regėti. Susitikę kiekvienas taikosi, kaip jiems liepė pavianas, padaryti kitam ką nors pikta:

skruzdė kanda drambliui,

dramblys puola gerti vandens,

vanduo gesina ugnį,

ugnis degina lazdą,

lazda muša šunį,

šuo puola katiną,

katinas griebia pelę,

pelė graužia drabužius...

Drabužius? Palaukit, o siuvėjas?

Kas gi nutiko siuvėjui?

Pavianas jį stačiai pamiršo.

Štai kodėl žmogų visada kamuoja alkis.

O pavianas? Jis gudriai padirbėjo, ar ne tiesa? Tik pamanykit, šitai norėjo miego ir nepatingėjo, praplėšė akis, vis dėlto atsi-budo, tasai storulis, rubuilis teisėjas pavianas.

O siuvėjas vis dar laukia teisybės.

Laukia alkanas!

O teisėjas miega.

Bet žmogus tikisi, laukia.

Ko gi tas žmogus laukia?

Jis laukia teisybės.

O pavianas? Jis miega kaip miegojęs, kol dar tebėra storas, riebus ir sotus, tasai pavianas.

Antai pasigėrėkit, kaip didysis teisėjas nubudęs eina lauk — visom keturiom bėga. Matyt, bijosi, kad vargšas siuvėjas jo nepa-žintų.

Tikrai, tikrai, nuo to laiko pavianas vaikšto tiktai keturpės-čias. O kur dėsis! Po ano paiko nuosprendžio, kai leipėdamas iš miego, visus sukiršino, pavianas ėmė bijoti žmonių ir atrato vaikščioti stačias ir laikytis tiesiai, kaip dera teisėjui.

Štai ir visa pasaka. Ji buvo čia, prasidėjo ir... Ne, ne, ji dar ne-pasibaigė. Nes pavianas vėl užmigo ir niekas jo dar neprižadino.

Jis miega, bet žinokit, jis miega iki tam tikro laiko — kol dar tebėra storas, sotus, riebus...

O pasaka? Ji dar nepasibaigė? Bet ji turės kada nors baigtis! Taip mano siuvėjas. Juk jis laukia. Ir tikisi.

KAIP ŠAKALUI ANT NUGAROS ATSIRADO ILGAS JUODAS DRYŽIS

Žmonės sako, jog saulė sykį nusileidusi ant žemės. Sėdėjusi šalikelėj, visi ėję pro šalį, bet niekas nekreipęs į ją dėmesio. Tiktai šakalas, kuris, kaip buvo praręs, spūdino visiems iš paskos, priėjęs prie saulės ir taręs:

— Kokį gražų vaikiuką čia pametė žmonės!

Jis pakėlęs saulę ir užsisodinęs ant nugaros.

Saulė ėmusi deginti šakalui nugarą, ir jis surikęs: „Lipk žemėn!“ — ir pamėginęs saulę nupurtyti. Bet saulė tvirtai įsikibusi jam į kukšterą ir juodai nusvilinusi kailį. Taip ir likęs šakalui ant nugaros ilgas juodas dryžis.

APSIŠAUKĖLIS SULTONAS

Kartą laukinis šuo įlindo pas žmogų į namus ir dar murktelejo į vandens statinę. Išsikepurnėjęs iš jos, šuo atsidūrė prie židinio ir išsivoliojo pelenuose. Dabar jis atrodė visai kitaip negu pirma. Jį išvydę, žvėrys labai nustebė. Ir tada laukinis šuo sušuko:

— Aš — visų žvėrių sultonas!

Žvėrys labai išsigando.

Kartą žvėrys visi drauge ėjo keliu. Laukinis šuo sudraudė juos:

— Jūs neturite sekti paskui mane! Tai nepritinka! Aš gi jūsų sultonas!

— Tikrai, — patvirtino zuikis. — Nėpaprastas šisai sultonas. Aš dar niekad tokio nesu matęs.

Žvėris pagavo baimę. Bet zuikis laukiniams šunims pasakė:

— O juk sultonas iš jūsų giminės!

— Taip, giminės jis lyg ir mūsų, bet jo išvaizda visai kitokia! — atsiliepė šunys.

„Kaip čia mums sužinojus, kodėl jis taip atrodo?“ — suko galvą zuikis.

Tuo tarpu šuo, kuris tapo sultonu, pasakė:

— To jūs niekada nesužinosit. Ne jūsų galvoms suprasti, iš kur atsirado jūsų sultonas.

— Šiąnakt mes viską sužinosim, — pažadėjo zuikis.

Visą naktį žvėrys lūkuriavo šuns, bet tas, nujausdamas kažką negera, nekėlė kojos iš namų. Žvėrys surengė šventę, jie šoko ir garsiai dainavo.

Rytojaus dieną zuikis nuėjo pas šunį — sultoną. Jis nusilenkė ir pasisveikino:

— Sveikas gyvas, mūsų sultone!

— Sveikas! — atsakė šuo.

— O sultone, gal pasakytum, kodėl tu toks didelis?

Laukinis šuo negražiai išsiplūdo.

— Kodėl tu mane užgaulioji?

— Argi tu nežinai, kad aš sultonas?

Tada zuikis grįžo pas kitus žvėris ir jiems sako:

— Dar šiąnakt mes turim sužinoti sultono paslaptį!

Naktį į sultono kiemą subėgo laukiniai šunys. Jie šoko ir dainavo, drauge su jais šoko ir sultonas: jis nesusiprotėjo, kodėl šunys čionai atbėgo. O šie, paregėję, kad sultonas jiems lygus, pasakė:

— Tu mus apgavai, tu — laukinis šuo, o ne sultonas!

Ir sultono apsišaukėlio daugiau nebeklausė.

APIE LIŪTĄ, KROKODILĄ IR ZUIKĮ IR APIE ZUIKIO KIVIRČĄ SU HIENA

Užėjo sunkūs bado metai. Zuikis kentė kentė, galų gale nuėjo pas liūtą ir sako:

— Padėk man, dėdule, susimedžioti nors trupinėlių maisto. Liūtas atsakė:

— Gerai, padėsiu. Bet kuo tu man atsimokėsi, kai baigsis badas?

— Aš tau parodysiu, kur susirasti geros mėsos!

Liūtas sutiko, ir zuikis įsikūrė jo namuose.

Po metų zuikis nuėjo prie upės pas krokodilą. Rado jį gulintį ir paprašė:

— Būk geras, duok man nors truputėlį maisto!

— O kaipgi bus paskui? — paklausė krokodilas.

— Paskui aš tau atsimokėsiu mėsa.

Krokodilui atsakymas patiko, ir zuikis pas krokodilą išgyveno ištisus metus.

Per tą laiką praėjo ir badas.

Kartą zuikis užsuko pas liūtą.

— Kaip laikaisi, dėdule? — paklausė jis.

— Ką gi, — atsakė liūtas, — dabar mudu turime atsiteisti. Bado metai juk baigėsi.

— Gerai, rytoj tikrai atsiteisiu. Šiandien pat einu ieškoti mėsos.

— Gerai, eik!

Zuikis nubėgo. Ieškojo ieškojo mėsos, bet niekur nerado. „Ką dabar daryti? — suko galvą zuikis. — Dėdulė supyks ant manęs! Kur čia radus jam mėsos?“

Netrukus zuikis susitiko krokodilą, kuris kaip tik jo dairėsi, irgi norėdamas atsiimti skolą. Krokodilas zuikiui tarė:

— Noriu dar šiandien gauti skolą!

— Ak, palūkėk iki rytojaus! — atsakė zuikis.

Krokodilas sutiko.

Kitą rytą zuikis nesiryžo eiti pas liūtą.

— Klausyk, — tarė jis savo pačiai, — patark ką daryti? Aš skolingas liūtui ir krokodilui mėsos, o jie abu tokie žiaurūs!

— Ar iš tikrųjų tu jiems skolingas?

— Taip, ir neturiu kaip atsimokėti.

Tada zuikienė sako:

— Žinau, kur dažnai ganosi asilas. Jis ten vieni vieną.

Zuikis nudžiugo.

— Tai ačiū tau, pačiute! Eime tenai dar šiandien!

Kai juodu susirado asilą, užtiko ten ir jo šeiminką, žmogų.

Pamatęs zuikius, žmogus sušuko:

— Čia tai pasisėk! Šiandien bent mėsos prisivalgysiu!

Zuikis su pačia tuoj apsisukę nukūrė.

— Na, pačiute, per tavo malonę šiandien buvau atsidūręs baidam pavojuje, — šnekėjo bėgdamas zuikis. — Manęs vos neužmušė!

— Taip, — atšovė zuikienė. — Bet visa tai įvyko dėl tavo kaltės — juk tu išiskolinai!

— Man iš pradžių pasirodė, kad ten buvo zebrai! — pasakė zuikis.

— Na, jeigu būtų buvęs zebrai, tau būtų kliuvę nuo jo kanojų.

— Aš nesiduočiau zebrai sutripiamas! O ar tu nežinai, kur dabar ganosi zebrai?

— Žinau, puikiai žinau, bet jų ganykla labai toli. Be to, ten ganosi ne vienas zebrai, o visa jų kaimenė. Jei tu nebijai, einam tenai ir pažiūrim. Bet jeigu bijai, tai verčiau neikim.

Zuikis atsakė:

— Žinoma, jeigu jų ten daug, tai baisoka. Bet vis dėlto gal einam. Su liūtu juk menki juokai! Jeigu jam neatsiteisiu, jis mane sudraskys. O jeigu kada prisieis per upę keltis, krokodilas nutvers.

— Na ką gi, einam pažiūrėti! — pasakė zuikienė.

Juodu nuėjo į didžiulę zebraų ganyklą. Zuikis sušuko:

— O, kiek jų daug! Kai atvesiu čionai liūtą, jis bus labai patenkintas.

— Kaipgi tu gebėsi čionai liūtą atvesti? Juk zebrai pabėgs, vos jį suodę.

— Aš pirma susidraugausiu su zebrais.

— Bet juk zebrai — mūsų priešai. Kaipgi mes su jais susidraugausim?

— Taip, jie priešai. Ką gi dabar daryti?

— Ką daryti? Nagi išmėginkim laimę!

Juodu priėjo prie zebraų arčiau.

Zebrai labai nustebo ir pagalvojo: „Ko reikia iš mūsų tiems mažiems žvėriukams?“

— Kur jie? — klausinėjo vieni zebrai.

— Argi jūs jų nematote? — sakė kiti.

Zebrai pastatė ausis. Tai pamatęs, zuikis nusigando. O kai zebrai ėmė muistyti galvas ir karpyti ausimis, zuikienė tarė:

— Ne, jie tikrai mūsų priešai, argi tu nematai?

Bet zuikis atsakė:

— Žinoma, jie priešai, bet juk liūtas irgi mūsų priešas.

— Ir kodėl tu nuolatos ką nors skoliniesi!

— Nutilk! — atšovė jai zuikis. — Tai dariau iš bado!

— Iš bado? Ką gi tu skolinais? O kur aš tada buvau?

— Tu tada gyvenai pas savo tėvą. Aš kiaurus metus išgyvenau pas liūtą, dar metus pas krokodilą. Taigi mano skolos nemažos!

— Aš neišmanau, ką dabar daryti! Krokodilą pažįstu, jis bjauraus būdo! O liūtas, kai supyksta, irgi labai pavojingas.

Didžioji zebų kaimenė vis dar ramiai stovėjo savanoje. Zuikis paklausė pačios:

— Kur zebrai naktį miega?

— Naktį jie nemiega, — atsakė zuikienė, — visą naktį jie peša žolę.

— Jeigu dabar nubėgčiau pas liūtą ir jam pasakyčiau, kur yra zebų, gal jis čia pats ateitų?

— Nežinau, pamėgink.

Tada zuikis nubėgo pas liūtą ir rado jį namie beėdantį.

Liūtas kaip tik ketino eiti pas zuikį dėl skolos pasiteirauti. Baięs ėsti, savo pačiai pasakė:

— Dabar aš einu ir, jeigu rasiu jį namie, prispirsiu gražinti skolą!

Zuikis, stovėdamas prie liūto namų, tuos žodžius išgirdo ir labai išsigando: „Tai liūtas apie mane šneka!“ — pamanė jis. Paskui riktelėjo:

— Aš čia!

— Eik į vidų! — atsiliepė liūtas. — Aš labai džiaugiuosi, kad tu pats šiandien atėjai, — šnekėjo jis. — Kodėl tu mane vis apgauldinėjai? Jau verčiau stačiai pasakytum: „Pakentėk, kol suieškosiu tau mėsos!“ Bet tu vis žadi ir žadi: „Rytoj atiduosiu skolą“. Už tai, kad netesi savo pažadų, mudu šiandien susipyksim.

Bet zuikis atsakė:

— Šiandien aš jau turiu tau mėsos! Zebų.

— Kur jie?! — suriaumojo liūtas.

— Zebras pas mano pačią. Jinai jį gano. Tai vienas zebra, ne visa kaimenė, — atsakė zuikis.

— O ar zebra nebus pabėgęs? Kai jie pasileidžia bėgti, jų niekaip nepavysi. Ar tu nemeluoji?

— Ne, tai gyna teisybė!

Juodu iškeliavo. Išeidamas liūtas pačiai pasakė:

— Aš einu parnešti vakarienei mėsos, lauk manęs!

Kelionėje zuikis įsišneko su liūtu:

— Bijau, valdove liūte, kad tasai zebra nepridarytų mums bėdos. Aš, ko gero, jo neįveiksiu.

Liūtas atsakē:

— Tu juk man sakei, kad mēšą turi namuose!

— Kas žino, ar zebras nebus pabėgęs?

Liūtas atšovė:

— Aš noriu iš tavęs gauti maisto, kaip kad tu badmečiu gaudavai jo mano namuose. Argi maistas gali pabėgti?

Zuikis išsigando ir tarė:

— Drauguži, atleisk man!

— Kaip aš tau atleisiu? Ne, tiesiog keistas dalykas! Jeigu tavo namuose negausiu mėsos, šiandien tave patį suėsiu! Mano pati taip apsidžiaugė, kai pasakiau, jog parnešiu mėsos. Ji manęs laukia! O dabar ką tu čia man paistai?

Tada zuikis pasakė:

— Gerai, pirmiausia einam į mano namus.

Kai juodu atėjo, zuikienė jau buvo namie.

— Pačiuote, o kur zebras? — paklausė zuikis.

— Jis ką tik išbėgo!

— Kur? — paklausė zuikis.

— Jis nubėgo į savo kaimenę, ir aš neįstengiau jo pagauti.

Liūtas pasipiktino:

— Kokias paikystes tu šneki! Argi tavo jėgoms pagauti zebra?

— Nereikia taip širsti, dėdule, — sako zuikienė, — palūkėk iki rytojaus ar iki poryt!

— Kiek aš galiu laukti? — atkirto liūtas.

Zuikienė vėl pakartojo:

— O, būk toks geras, palūkėk. Šiandien mes leisimės jo ieškoti. Rytoj tu jį gausi!

Liūtas jai atsakė:

— Tavęs šiandien gal ir pasigailėsiu, bet su tavo zuikiu atsiskaitysiu! Juk mano pati seniai laukia mėsos. Ji labai širsta.

Zuikienė išsigando, kad liūtas jos neužpultų.

— Na, čia vyro reikalas, aš nieko dėta!

O zuikis sako:

— Palūkėk manęs čia, valdove! Aš greitai grįšiu.

Zuikis pabėgėjo toliau nuo trobos, įlindo į dumblą ir visas išsivoliojo. Jis taip apsilipdė dumblu, jog pasidarė didesnis už liūtą.

Sugrižęs prie trobos, visa gerkle suriko:

— Ar yra kas namie?

Paskui storu balsu ėmė bartis:

— Ei tu, zuikienė! Aš — tavo vyro brolis. Kas tasai svetimas žvėris, kur pas tave atėjo? Girdėjau, kad šis akiplėša liūtas reikalauja iš mano brolio skolos.

Zuikienė atsakė:

— Taip, liūtas atėjo skolos.

Zuikis paklausė:

— Kurgi jis dabar?

— Jis viduj.

— Ei tu, liūte! — suriko zuikis.

— Aš čia, ko tau reikia?

— Ko tu čia atsivilkai?

— Aš atėjau skolos. Ištisis metus aš šeriau zuikį ir dabar reikalauju, kad jis man už tai atsilygintų!

— Išeik laukan! — riktelėjo zuikis.

Liūtas išėjo ir pamatė žvėrį, kuris buvo daug didesnis už jį patį. „Ne, čia ne tas zuikis, kurį aš norėjau sudraskyti, čia kitas“, — pagalvojo liūtas ir pabėgo. Bet zuikis jį pasivijo ir stvėrė už kojos. Jeigu liūtas būtų nors kepštelėjęs zuikiui, lengvai būtų jį užmušęs. Bet liūtas labai išsigando: pamanė, kad jeigu zuikis už jį didesnis, tai ir stipresnis.

— Ak, paleisk mane, pone, — paprašė liūtas. — Man pirmąsyk pasitaikė taip pasielgti, ir daugiau aš čionai neateisiu. Aš dar niekad neregėjau tokio didžiulio žvėries, kaip tu. Aš būsiu tau labai dėkingas, jei tu mane paleisi!

— Gerai, eik! — leido zuikis.

Liūtas nuėjo sau, bet eidamas suniurzgė:

— Bet jeigu sutiksiu tavo nedorėlį brolių, vis tiek jį užmušiu!

Kai liūtas nutolo, zuikienė paklausė:

— O pone, kas gi tu?

— Aš juk zuikis, argi tu manęs nepažįsti? Argi nematai, koks aš protingas?

— Taip, nė pats dramblys su tavim nesusilygintų! Kokia laimė, kad tu išvengei pavojaus!

— Aš pats gebėjau išsigelbėti! — sušuko zuikis.

Zuikis su zuikiene sutūpė prieš saulutę. Dumbblas išdžiūvo ir atšoko zuikiui nuo kūno.

Netrukus zuikis vėl išėjo iš namų. Bastėsi po visą mišką ir vėl susitiko liūtą. Tasai tuoj pat jį pastvėrė ir užriaumojo:

— Na, dabar aš tau parodysiu! Vos galvos per tavo nepalydėjau. Tai tu tada pasišaukei savo brolių, kuris manęs vos nenudaigojo!

— O, valdove, pasigailėk, duok man tik vieną dienele! Rytoj tau skolą gražinsiu! — sukliegė zuikis.

— Ne, šiandien nebus tau pasigailėjimo, jeigu aš dabar, čia pat šioje vietoje, nieko iš tavęs negausiu!.. Į tavo namus daugiau neisiu. Labai bijau vyresniojo tavo brolio!

— Gerai, eime, parodysiu, kur yra mėsos!

Juodu nužingsniavo drauge ir netrukus atsidūrė prie upės, kurioje gyveno krokodilas. Dar iš tolo juodu pamatė krokodilą, besišildantį prieš saulę.

— Žiūrėk, valdove, — pasakė zuikis, — antai ten guli didelis žvėris. Tu dabar turėtum būti patenkintas!

Liūtas labai apsidžiaugė radęs mėsos. O zuikis greit nubėgo pas krokodilą ir jam pašnibždėjo:

— Dėdule, antai pas tave ateina mėsa. Aš gražinau savo skolą! Krokodilas irgi labai apsidžiaugė ir krioktelėjo:

— O, toji mėsa riebi!

Patenkintas liūtas priėjo arčiau. Krokodilas visas net išsipūtė iš džiaugsmo.

Pagaliau liūtas ir krokodilas su baisinga jėga kibo vienas į kitą. Ilgai juodu grūmėsi. O zuikis, pabėgėjęs atokiau nuo grumtynių, vis kurstė priešininkus:

— Čiupk jį, griebk jį, laikyk jį, dėdule! — šūkavo jis. — Aš užmokėjau savo skolą!

Abu — ir liūtas, ir krokodilas — pagaliau krito negyvi ant žemės.

Tada zuikis nudrožė pas pačią ir sako jai:

— Na, pačiute, aš atsiteisiau už visas skolas.

Zuikienė nustebusi paklausė:

— Nejaugi?

— Tikrai, tikrai!

— Ir liūtas dabar mūsų draugas?

— Kaip jis gali būti mūsų draugas? Aš jį nudėjau!

— Ką? Tu jį nudėjai? Kaip tu gali liūtą nudėti? Juk jis toks didelis ir stiprus!

— Eime, parodysiu! — tarė zuikis.

Juodu nubėgo prie upės, ir zuikis parodė jai liūto bei krokodilo lavonus.

Zuikienė klausia:

— Tai tu juos abu nudėjai?

— Taip! Su manim menki juokai! — atsakė zuikis. — Dabar tu man išvirk tirštos košės, o ne skystos, kokią tu visada verdi.

— O taip, tu šitoks stipruolis! — pagyrė jį zuikienė.

Kiek patylėjusi, ji paprašė:

— Klausyk, mane kone kasdien skriaudžia hiena. Sudorok tu ir ją, kaip kad sudorojai anuos du.

Zuikis atsakė:

— Aš galiu ir jai galą padaryti, galiu net patį dramblių įveikti!

Aš niekam neleidžiu iš savęs juoktis!

Zuikienė buvo labai patenkinta ir išdidi. „Narsus vyras man teko, — džiaugėsi ji. — Jis toks mažas ir silpnas, o gebėjo nugalėti tokius stiprius žvėris!“

Iki vėlios nakties zuikis su zuikiene sutūpę gražiai šnekučia-vosi. O kai abu pagaliau sumigo, prie trobos atlindo hiena ir už-kaukė:

— Ū-ū-ū ū-ū-ū!

— Kas gi ten, pačiute? — paklausė zuikis.

— Tai tas priešas, apie kurį tau pasakojau. Argi tu jo nepažįsti?

Hiena išgirdo zuikienės žodžius ir vėl užkaukė:

— Ū-ū-ū ū-ū-ū!

— Palauk, tuoj išeisiu ir iškaršiu tau kailį! — pagrasino jai zui-kis.

— Ei tu, išgama! — užuot ką atsakiusi, suspigo hiena.

— Ką? Mano vyras išgama? — pasipiktino zuikienė.

Hiena viauktelėjo:

— Jis visų išgamų išgama!

— Ko tu dar lauki? — pasakė vyrui zuikienė. — Išeik ir pa-klausk, ko ji kasdien atsivelka prie mūsų trobos?

— Man šiandien kažko akis skauda, — pabūgęs tarė zuikis.

— Naktį prastai matau. Jei būtų šviesu, aš lengvai ją įveikčiau. Bet dabar, naktį?

~ Zuikienė pasakė:

— Ei tu, hiena, ateik rytoj vidurdienį, dabar mes miegam!

Hiena atsiliepė:

— Galiu ateiti kada tik nori, jūsų aš nebijau! Visi jūs išgamos!

Ryt rytą aš sugrįšiu su ginklu. Traukit ir jūs savuosius!

— Gerai, — šūktelėjo zuikienė.

Zuikis labai išsigando. Bijojo, kad hiena jį nugaluos.

Kai išaušo rytas, zuikienė išvirė vyrui tirštos košės.

— Priskirsk košės kaip reikiant, — pasakė ji. — Šiandien turė-si kautis su hiena!

Zuikis sumurmėjo:

— Taip, šiandien jau teks susikauti!

Buvo labai anksti, kai zuikis priešveitė košės. O saulei patekė-jus, jis suskato išeiti.

— Kurgi tu eini? — paklausė jo zuikienė.

— Aš greit grįšiu, — atsakė jis. — Sutramdyti hieną — man vieni niekai. Kaip tu manai, ar ji dar ateis?

Iš tikrųjų zuikis nusprendė pasislėpti savanoje.

Zuikienė su dviem zuikučiais liko namie. Netrukus atėjo hiena.

— Ū-ū-ū! — užkaukė ji.

Zuikienė surypavo:

— Tu šiandien ir vėl atėjai?

Hiena atsakė:

— Taip, aš vėl atėjau. Kurgi tavo niekingasis vyras?

— Palūkėk truputį! — šūktelėjo zuikienė. — Jis tuojau pareis!

Kurį laiką palaukusi zuikio, hiena tarė:

— Na, aš einu. Bet suėsiu vieną zuikioką, o jeigu tu man jo ne-duosi, tave pačią surysiu!

Persigandusi zuikienė pagalvojo: „Kaip aš atiduosiu jai sūnų, savo brangų vaiką?“

— Ko gi tu dvejoji? — pasakė hiena. — Tučtuojau duok šen savo vaiką!

O kadangi zuikienė vis delsė, hiena pati griebė zuikutį ir surijo. Surijo ir nuėjo sau.

Netrukus pargrižo zuikis. Rado savo pačią ašarom paplūdusią.

— Kas tau nutiko, pačiute? — paklausė jis.

— Geriau patylėtum, mūsų sūnelio nebėra.

— Kas jam atsitiko, kurgi jis pasidėjo? — išsigandęs nusistebėjo zuikis.

— Argi neatsimeni, kad šiandien žadėjo ateiti hiena? Ir tu pasislėpei savanoje?

— Ką? Aš mat slapstysiuos nuo šito menko žvėriūkščio? Gal užmiršai liūtą ir krokodilą? Tokių nuožmių ir galingų žvėrių nebijoju, o pabūgsiu mat kažkokios menkystos hienos?

— Palūkėk, — tarė pati, — ji greit vėl ateis! Kur taip ilgai užtrukai?

— Laukinis šuo turėjo sorų alaus su medum, tai užsišaukė mane ir pavaišino. Kaip aš galėjau atsisakyti? Todėl ir pavėlavau.

— Mūsų sūnų suėdė hiena, o tau galvoj tik išgertuvės?

— Gana, palauk, jeigu hiena vėl čia ateis, aš ją nudėsiu!

— Tu jos neįveiksi, ji stiprus ir smarkus žvėris!

— Ak, nutilk! Argi hiena jau tokia stipruolė?

Širdies gilumoj zuikis buvo tikras, kad hienos jis neįveiks, todėl tik karščiaivosi ir narsinosi prieš pačią. Zuikienė dar gaudžiau pravirko. Zuikis pasakė:

— Nesisielok, aš tikrai užmušiu tą hieną!

— Ką gi man daryti, gal džiaugtis? Kur teisybė — paleidi vaikus į pasaulį, o ateina koks žvėris ir suėda? Verčiau pamesiu tave ir išėsiu pas kitą, tu nesi tikras vyras!

Šie žodžiai labai supykino zuikį, bet ką čia atsakysi. Todėl tupėjo giliai susimąstęs.

Paskui greit pašoko ir nubėgo pas laukinį šunį. Šuo triūsė savo lauke.

— Kaip laikaisi? — pasiteiravo jo zuikis.

— Gerai, — atsakė šis.

Tada zuikis tarė:

— Kad žinotum, kas šiame pasaulyje dedasi! Hiena suėdė mano sūnelį. Pati su vaikais vieni buvo namie.

Šuo atsakė:

— Na ir kvailas gi tu! Argi aš duočiau kam nors suėsti savo vaiką?

— Ką gi man dabar daryti?

— Aš tavim dėtas su ja atsiskaityčiau! Ne, tu iš tiesų tikras kvailys! Tu augini vaikus — o juos suėda hiena! Kvailas tu, bičiuli, dievaži, kvailas!

Zuikis giliai susimąstė, jis buvo labai susikrimtęs. Laukinis šuo vėl šnekėjo:

— Jeigu tu bijai, nueik pas senąjį vėžlį ir jam pasiskųsk.

— Taip, tatai bus geriausia. Eisiu pas vėžlį.

Zuikis nuskubėjo pas vėžlį. Atbėgęs prie jo trobos, riktelėjo:

— Labas, garbusis vėžly! Aš pas tave su reikalu, sultone!

— Kokiu gi reikalu?

— Tai gyvybės ar mirties klausimas!

Tai išgirdęs, vėžlys labai nusigando, o zuikis paklausė:

— Argi teisinga, kad vienas žvėris ryja kito vaikus?

— Kas gi surijo kieno jauniklį?

— Aš prašau tavęs pirma atsakyti, ar yra toks įstatymas, kuris leistų ryti kitų vaikus?

— Ne, — atsakė vėžlys, — tokio įstatymo aš negirdėjau. Ir jeigu sužinosiu, kad kas padarė tokį nusikaltimą, griežtai jį nubausiu! Ne, nuo mano teismo kaltininkas lengvai neišsisuks!

Tada zuikis pasakė:

— Hiena surijo mano vaiką!

Vėžlys paklausė:

— O kurgi tu pats buvai, kai šitai atsitiko?

Zuikis atsakė:

— Jau seniai hiena kas vakarą slankioja aplink mano trobą ir mus užgaulioja. O dabar ji suėdė mano vaiką.

— Nagi, pašauk hieną! — paliepė vėžlys.

Zuikis paprieštaravo:

— Jeigu aš pats eisiu jos šaukti, mudu viens kitą nukausim, verčiau siųsk ką nors kitą!

Vėžlys pasiuntė kitą žvėrį. O kai pasiuntinys atvyko pas hieną, ši išsigando.

Hienos pati pasakė:

— Taip, tu surijai zuikutį, o dabar drebi? Ne, dabar tau nedera bijoti!

Tada hiena nuėjo pas senąjį vėžlį.

Vėžlys sėdėjo ir vartė teisyną.

— Sveikas, sultone! — pasisveikino hiena.

— A, tai tu? — atsiliepė vėžlys.

Hiena sudrebėjo.

— Taip, aš.

— Kodėl tu suėdei zuikutį?

— Todėl, kad mudu su zuikiu buvom susitarę rytą kautis. Jis man liepė atsinešti ginklą. Bet kai rytą aš atėjau, zuikio nebuvo namie, sultone.

Vėžlys paklausė:

— Kuris pirmas paskelbėt karą? Argi karas geras dalykas?

— Greičiau, sultone, išspręsk mūsų bylą! — įsikišo zuikis. — Aš visas degu iš įniršio!

— Pakentėk, — sudraudė jį vėžlys, — viskas bus padaryta pagal įstatymus. Nagi, hiena, pasakyk, kaip viskas buvo? Kodėl tu suėdei zuikio mažylį? Ką tau zuikutis padarė? Kodėl tu nepuolei paties zuikio?

Hiena neatsakė nė žodžio. Juk ji žinojo, kad suėsti svetimą vaiką — labai negražu ir nedora. Pagaliau ji pratarė:

— Ką gi man daryti, sultone? Aš tikrai nusikaltau.

— Argi tu nežinai, kas tau leidžiama būti ir kas ne? — paklausė vėžlys.

— Aš jį suėdžiau todėl, kad labai išalkau, o zuikienė manęs napavaišino.

Vėžlys paklausė:

— Kur tu suėdei zuikutį? Zuikio namuose ar kur kitur?

— Pas zuikį.

— Klausyk, sultone, kam tie ilgi pokalbiai? Aš noriu namo, — vėl įsikišo zuikis.

Vėžlys pažiūrėjo į teisyną.

— Ši byla, — pasakė jis, — nebus išspręsta tol, kol hiena nesugrąžins mažylio ir jo neužaugins.

Hiena prieštaravo:

— Tai neįmanoma! Kaipgi aš zuikioką sugrąžinsiu?

Vėžlys šnekėjo toliau:

— Tu sunkiai nusikaltai! Kam tu suėdei zuikutį? Visa, ką mes ėdam, pirma pasėjam, įdirbam žemę, pasėjam ir išauginam, tik tada, kai maistas išnoksta, mes jį vartojam. Tu privalai atryti zuikutį gyvą, kad zuikis ir zuikienė atgautų savo sūnų. Taip, tau teks šitai padaryti!

— Aš jai padėsiu! — riktelėjo zuikis ir skėlė hienai smagų antausį.

Hiena ėmė smaugtis ir žiaukčioti. Smaugėsi vis labiau ir labiau, kol susirietė trilinka. Paskui sudejavo:

— Klausyk, senasis vėžly, daugiau nebegaliu. Ką gi man daryti?

— Dar pasistenk!

— Kaip reikiant papurtyta, viską atrytų, — pasakė zuikis.

— Rėžk jai dar porą antausių! — liepė vėžlys.

Ir zuikis rėžė hienai dar porą antausių. Hiena vis smaugėsi ir žiaukčiojo. Zuikis atsinešė ilgą lazdą ir tarė:

— Taip ji neatris. Aš jai pagelbėsiu! Įkišiu į nasrus lazdą.

Hiena lazdos labai išsigando.

— Nagi, pražiok nasrus! — riktelėjo zuikis.

Jis vėl smogė hienai. Hiena vėl ėmė smaugtis, ji iš visų jėgų stengėsi atryti zuikutį, bet negalėjo. Tada zuikis įkišo jai į nasrus lazdą, bet bakstelėjo taip giliai, kad hiena nugaišo.

Vėžlys sušaukė žvėris. Atėjo visi, ir raguoti, ir beragiai. Žvėrių susirinko labai daug. Zuikis buvo užganėdintas.

Vėžlys liepė sustatyti vieną ant kitos kelias kėdes, kad galėtų aukščiau atsisėsti. Mat atsisėdęs ant žemės ar tik ant vienos kėdės, jis nebūtų visų žvėrių matęs.

Paskui vėžlys liepė:

— Tvarkingai susėskit!

Kai visi susėdo, vėžlys paskelbė:

— Šiandien jums turiu svarbią bylą!

Zuikis įsitaisė greta vėžlio, kad geriau girdėtų, ką šis šnekės, ir galėtų persakyti žvėrimis.

Vėžlys šnekėjo toliau:

— Štai ką turiu jums pasakyti: jeigu kuris iš jūsų suris kieno mažylį, jis susilauks už tai bausmės! Man šiandien pranešė apie vieną žvėrį. Tai hiena. Žiūrėkit, čia guli jos lavonas. Atidžiai įsižiūrėkit, kaip ji padvėse.

Visi žvėrys sužiuro į hieną. Jai iš nasrų styrojo lazda.

Vėžlys pasakė:

— Nemanokit, kad ją nužudė žmogus. Ne, ją nužudė zuikis! Nubaudė už tai, kad hiena suėdė jo mažylį. Kas vakarą ji slankiodavo aplink zuikio namus ir keldavo triukšmą. Zuikiui su pačia neduodavo naktį miegoti. O vieną gražų rytą hiena surijo zuikutį. Zuikio namie nebuvo, troboj buvo likus tik jo pati ir vaikai. Aš įsakiu hienai atryti zuikutį. Norėdamas pagelbėti, zuikis skėlė jai keturis antausius. O paskui mes įkišome jai gerklėn lazda, bet hiena neišstengė atryti zuikučio ir nugaišo.

Liūtas pasakė:

— Didžiai tau ačiū, sultone. Tavo nuosprendis teisingas. Toji hiena kas naktį siautėdavo ir kaukdavo, niekam neduodavo užmigti.

— Ar pas tave ji irgi ateidavo? — paklausė vėžlys.

— Prie mano namų ji neidavo, bet slankiodavo aplinkui. Kaukdavo, neduodavo ramiai miegoti.

Dabar vėžlys pasakė:

— Aš tuoj pasiūsiu ką nors, kad pašauktų čionai hienos pačią.

Ir jis pasiuntė žygūną — tai buvo antilopė. Ji atvedė hienos pačią ir tris jos mažylius. Jie atkūrė kiek kojoms neša. Vėžlys jiems pasakė:

— Susėskit čia.

— Jie susėdo. Vėžlys paklausė hienos mažylių:

— Kas čia toks guli?

— Tai mano pats, — atsakė jų motina.

— Jis miega. Prižadink jį, kad gudri! — pasakė vėžlys. — O gal ir tu ėdei zuikutį? Jeigu taip, teks ir tau atsigulti greta savo vyro!

Hiena pamanė, kad vėžlys liepia jai gultis, ir atsigulė greta savo vyro. Juk jai atrodė, kad jis miega.

Tada vėžlys pasakė:

— Ar tu manai, kad tau gana tik atsigulti? Tau irgi reikia įkišti į nasrus lazda!

Hiena pasiuntė vaiką atnešti lazdos. Tasai greit atbėgo ir atnešė motinai lazda. Motina įsikišo ją į nasrus ir vėl atsigulė šalia vyro.

— Aš ją tuoj išjudinsiu, — pasakė zuikis ir skėlė jai porą antausių.

Vėžliui pagailo hienos, ir jis sudraudė zuikį.

— Liaukis! Ši byla baigta!

Dramblis irgi jam pritarė:

— Taip, sultone, tai būtų neteisinga. Juk ji nieko pikto nepadarė. O tas, kurs nusikalto, jau nebėgvyvas.

— Ji nekalta, — prabilo vėžlys. — Bet ji turi viską matyti ir dėtis į galvą, kad pati ko nors panašaus nepadarytų. Ar matai, kaip gavo galą tavo pats, kaip jis nubaustas už tai, kad surijo zuikutį?

— Aš viską matau, — atsakė hiena. — Maniau, kad jis miega, o jis, pasirodo, negyvas!

— Taip, miegantys atrodo visai kitaip, — pasakė vėžlys.

Dabar žvėrys paklausė:

— Vadinasi, jeigu mes ką nors užpulsim, irgi būsim šitaip nubausti?

Vėžlys atsakė:

— Taip, bausmė visiems bus vienoda!

Hiena ir jos mažyliai nuėjo gailiai raudodami.

— O, per tą zuikį pražuvo mūsų tėvas! — dejavo jie.

Vienas mažylis pagrasino:

— Jei tik sutiksiu kur nors zuikioką, tikrai jį sudraskysiu!

Motina pasakė:

— Taigi, jeigu nori atsigulti greta tėvo, tai sudraskyk!

Bet hieniukas atsakė:

— Na ir kas, jeigu man teks atsigulti greta tėvo? Argi be jo gera gyventi pasauly?

Motina atsiduso:

— Ak, tas tavo tėvas! Amžinai jis ėsdavo svetimus vaikus!

— Ką gi padarė mano tėvas? Jis tik išplūdo zuikį su zuikiene, — pasakė hieniukas.

— Na ką gi, jeigu jautiesi toks stiprus, eik pas zuikį. Bet gyvas tikrai negrįši. Nėra ko apie tai nė galvoti.

Bet sūnus užsispyrė:

— Rytoj pat aš eisiu pas zuikį.

Kitą rytą hienos sūnus nudrožė prie zuikio namų. Ten susitiko zuikiuką, šis nešė namo vandenį. Hienos sūnus jį užkalbino:

— Palauk, man reikia su tavim pasišnekėti!

Zuikutis sustojo. Hienos sūnus jo paklausė:

— Ar tavo tėvas namie?

— Taip, namie.

— Kaip jis laikosi, tas mūsų tėvo žudikas?

Užuot atsakęs, zuikutis išsiplūdo. Pastatęs vandenį ant žemės, jis puolė hienos sūną. Juodu susikibo, ir prasidėjo rautynės. Hienos sūnus buvo gerokai stipresnis ir greit parbloškė zuikutį ant žemės. Čiupeš lazda, hieniukas suriko:

— Nudobsiu tave taip, kaip tavo tėvas nudobė manąjį!

Ir jau norėjo brukti zuikučiui gerklėn lazda, bet šis spėjo suklykti:

— Tête, gelbék!

Zuikis atléké į pagalbą. Jis pamatė, kad hienos sūnus laiko jį prispaudęs aukštiełninką prie žemės. Išgirdo, kaip hieniukas šaukia zuikučiui: „Aš nudobsiu tave!“ Zuikis paklausė hieniuko:

— Kodėl tu užpuolei mano sūnų?

— O kam tu nužudei mano tėvą?

Zuikis tvojo hieniukui lazda, šiam net kraujas iš nosies pasruvo. Kaukdamas hieniukas parbėgo namo.

— O, mano tėvas pražuvò, — stūgavo jis, — dabar ir man bus galas. O, prakeikti laikai! Ką gi man daryti?

Motina išbėgo iš trobos ir suriko:

— Kas tau, vaikeli, kas tave primušė?

Šis atsakė:

— Zuikis su savo vaiku.

— Ar iš tiesų tai buvo zuikis?

— Taip, tai aš jį prikūliau, — iš tolo suriko zuikis, — tave irgi panorėjęs apkulsiu!

Juodu ėmė plūstis. Zuikienė, kuri irgi atėjo pažiūrėti, kas darosi, vyrui pasakė:

— Tu leidi jai save įžeidinėti? Taip, matyt, tu visai niekam tikęs, jeigu moteriškė drįsta tave plūsti kiek nori.

Zuikis pasakė pačiai:

— Ar tu pamiršai senojo vėžlio teismą?

— Vadinasi, tu bijai teismo? Todėl hieniuką tik primuše, o aš, tavim dėta, būčiau jį visai užmušus!

Zuikis pagalvojo: „O juk jos teisybė“. Ir vėl ėmė koneveikti hieną. Vaidas vėl įsisiūbavo. O zuikienė vis kurstė zuikį:

— Tu, ko gero, iš tiesų išgama? Jei būčiau žinojusi, koks tu bailys, niekad nebūčiau už tavęs tekėjusi!

— Ar tikrai? — paklausė zuikis.

— Taip, tikrai!

Tada zuikis pasakė hienai:

— Jei tu mane dar nors kartą išplūsi, aš tau parodysiu!

Hiena čiupo lazdą ir suriko:

— Nagi susiremkim, tu išgama!

— Atnešk mano didžiąją lazdą! — riktelėjo zuikis pačiai. — Išmušė valanda! Net mirtis manęs nesulaikys! Net jeigu tektų užmušti senąjį vėžlį, aš nesustosiu!

— Gana plepėti, — pasakė jam zuikienė, — drošk!

Kilo baisios muštynės. Iš pradžių hiena tvojo zuikiui per nugarą. Paskui zuikis režė hienai per kojas.

Peštynių įkarštyje priėjo laukinis šuo. Jis išskyrė mušeikas ir pasakė:

— Kas gi vėl nutiko? Dar jums negana! Renkitės, eime pas senąjį vėžlį!

.. Hiena pasakė:

— Gerai, aš mielai!

Ji pasišaukė savo sūnų, zuikis pasivadino savąjį — ir visi iške-
liavo pas sultoną.

Kai jie atėjo pas vėžlį, zuikis pasakė:

— Sveikas, sultone!

— Mes vėl atėjom pas tave į teismą! — pasakė hiena.

— Jūs vėl atėjot? Ką vėl pasakysit?

— Zuikis primušė mano sūnų! — pasakė hiena.

Vėžlys paklausė:

— Kodėl tu taip padarei?

Hiena įsiterpė:

— Mano sūnus neturi tėvo. Štai kodėl zuikis jį primušė.

Bet zuikis atkirto:

— Ne, visai ne taip buvo. Hieniukas pirmas užpuolė mano vaiką, nors maniškis dar visai mažas. Patys matot, koks jis mažiu-
kas!

— Ir todėl jūs susipešėt? — paklausė vėžlys. — Apie mažuo-
sius kol kas nekalbėsime.

Zuikis prašneko:

— Hiena mane įžeidė, ji pasakė, kad aš išgama.

— Išgama? — išgąstingai pakartotojo sultonas vėžlys. — Jeigu
mes, vyrai, vienas kitą taip išvadinam, tuoj kimbam peštis. Bet
jeigu moteris taip užgauna vyriškį, čia jau kur kas blogiau!

— Va matai, sultone, tu pats sakai, kad tai labai užgaulu! — šo-
kosi zuikis. — Todėl aš taip baisiai ir įširdau.

Vėžlys kreipėsi į hieną:

— O dabar kol kas palikim nuošaly jūsų ginčą ir pasiklausy-
kim, dėl ko susipešė jūsų vaikai.

Pradėjo pasakoti zuikutis:

— Aš nuėjau prie upės vandens. Kai pasisėmiau, hieniukas pri-
ėjo ir sako man: „Palauk!“ Aš sustojau. Jis paklausė manęs: „Ar
tavo tėvas namie?“ Aš atsakiau: „Taip, mano tėvas namie, o tavo
nebegyvas. Ar jau žinai?“ Jis ir puolė mane!

Vėžlys pasakė:

— Na, jūsų byla menka. Aš čia neturiu ką veikti. Daugiau taip
paikai nebesipeškit ir drožkit namo!

Zuikutis ir hieniukas išėjo.

Dabar vėžliui teko teisti suaugusius. Jis paklausė:

— Argi tu, zuiki, užmiršai didįjį įstatymą? Kodėl gi judu vėl emėt kariauti?

— Todėl, kad hiena pavadino mane išgama!

Vėžlys pasiėmė akmenį — teisyną, pažiūrėjo ir tarė:

— Štai ką byloja įstatymas. Jūs abu turit skelti viens kitam po tris antausius, ir ko smarkiau.

Zuikis pasiruošė, hiena atsistojo jam priešais. Zuikis žiebė hienai tokį antausį, jog toji krito ant žemės lyg pakirsta.

Vėžlys pasakė:

— Liko dar du antausiai.

Bet hiena šoko prieštarauti:

— Klausyk, sultone, man labai skauda kojas. Zuikis pirma man pamušė jas.

— Man nugarą irgi skauda, — atkirto zuikis.

— Kaip judu pirma mušėtės, man nerūpi, — atšovė vėžlys.

Zuikis vėl tvojo hienai antausį, paskui žiebė trečią kartą. Hiena parkrito.

Vėžlys pasakė:

— Na, zuiki, dabar ir tu gausi žinoti, kas yra antausiai!

Hiena režė zuikiui taip smarkiai, kad jis nusirito kūliais. Nuo antro smūgio jis vėl parkrito. Hiena tvojo trečią kartą, ir zuikis vėl parvirto.

Vėžlys pasakė:

— Taigi, dabar viskas baigta. Ar dar vaidysitės?

— Ne, — atsakė zuikis. — Aš turbūt niekada nebesivaidysiu.

Tada vėžlys tarė hienai:

— O tu daugiau nedrįsk vadinti zuikio išgama, tas žodis negražus ir nepadorus. Jeigu tu dar sykį zuikį taip išvadinsi, teks tau užmigti, kaip užmigo tavo vyras.

Hiena atsakė:

— Ne, aš daugiau nebevadinsiu zuikio išgama.

Ir kiekvienas nuėjo savo keliu.

LIŪTĖ, KARVĖ IR GAIDYS

Senovėje liūtė draugavo su karve. Gyveno juodvi taikiai, sutardamos, kol karvė atsivedė veršiuką, o liūtė — liūtuką. Juodu atėjo į pasaulį tą pačią dieną ir drauge augo, drauge žaidė.

Bet vieną sykį žaidimų įkarštyje veršiukas netyčia įspyrė savo draugui, ir šis padvėsė. Liūtės tada namie nebuvo: ji buvo išėjusi į medžioklę. Mato karvė — nelaimė istiko, susirūpino dėl savo mažio: liūtė, sugrįžusi iš miško, nežinia ką gali jam padaryti!

Sako ji savo veršiukui:

— Ką gi mes dabar darysim? Tu netyčia užmušei liūtės mažylį, kad tik netektų ir mudviem dabar kailio prikaisti. Aš gal ir išsigelbėsiu, jeigu liūtė mano pėdom šoks vytis, o tu labai mažas, nepaspruksi. Reikėtų tau pasislėpti, ir ko geriau.

— Aš irgi neatsiliksiu, bėgam greičiau! — atsakė veršiukas.

Sugrįžo liūtė iš medžioklės, mato — nieko nėra: nei karvės, nei veršiuko, nei mylimo sūnaus. Belikę tik žemėje įminti kanojų pėdsakai.

O karvė su veršiuku bėgo bėgo ir sutiko antilopių svalgų bandą.

Prašo jų karvė:

— Mielosios sesės, gelbėkit iš bėdos!

— Ką tu, karvė? Nei iš šio, nei iš to, taip iš karto ir prašai pagalbos! Pirma pasigrožėk mūsų ragais, o jau paskui sakyk, iš kokios bėdos tave gelbėti, — atsako svalos.

Pasigrožėjo karvė puikiais svalgų ragais ir vėl prašo:

— Oi, gelbėkit mudu nuo liūtės pykčio.

— Gerai, — sutiko svalos.

Praėjo kiek laiko, ir jos išgirdo baisingai riaumojant. Tai liūtė vijosi bėglius. Lokia ir riaumoja:

— Ū-ū-ū, aš liūtė — valdovė! Ū-ū-ū, aš liūtė — valdovė, visą pasaulį valdau!

Išgirdo svalos liūtės riaumojimą, klausia karvės:

— Ar ne nuo tos liūtės bėgi, kurios balsas girdėti?

— Taip, — sako karvė, — nuo tos pačios.

Svalos išsigando, varo karvę šalin:

— Jeigu čia ji, tai bėk sau toliau. Mus baimė ima vien išgirdus jos balsą, o kas gi bus, kai ji iki mūsų atlėks?

Nubėgo karvė su veršiuku toliau. Bėga juodu, bėga — susitinka antilopių tandalų bandą. Prašo jų karvė:

— Sesės, gelbėkit iš bėdos! Apginkit nuo liūtės pykčio.

O tandalos jai atsako:

— Tu pirma pasigrožėtum mūsų ragais, o paskui jau prašytum pagalbos! Na gerai, lišk į bandos vidurį.

Pasislėpė karvė su veršiuku tandalų bandos vidury. O liūtė

bėga pėdomis ir riaumoja visa gerkle. Greit ir tandalos ją išgirdo — visai čia pat suskardėjo:

— Ū-ū-ū, aš liūtė — valdovė! Ū-ū-ū, liūtė visą pasaulį valdo!

— Ar ne nuo tos liūtės tu slepiesi, kurios balsas girdėti? — klausia tandalos karvės.

— Na taip, tai ta pati!

Tandalos nusigando, varo karvę iš savo bandos:

— Bėk toliau, karve. Mes drebam vien nuo jos balso, kas gi bus, jei pasirodys liūtė? Gelbėkis pati, kaip įmanai.

Nubėgo karvė su veršiuku toliau. Ką tik sutinka — visų prašo pagalbos. Iš pradžių visi juodu priima, žada padėti, o kai išgirsta liūtės balsą — tuojau varo šalin nuo savęs.

Ilgai juodu taip bėgo. Pagaliau sutiko gaidį. Tupi jis prie savo vištidės, vargelio nemato. Ir jo karvė prašo pagalbos. Sutiko gaidys — girdi, padėsiu. Liepė jai su veršiuku į vištidę lįsti ir ten kiūtoti. Taip juodu ir padarė. Nespėjo atsipūsti, girdi — liūtė riaumoja:

— Ū-ū, aš liūtė — valdovė! Ū-ūū-ūū, liūtė visą pasaulį valdo!

Gaidys klausia:

— Ar ne ta liūtė juodu vejasi, kurios balsą girdžiu?

— Ta pati, — atsako karvė.

Neišsigando gaidys, sako karvei:

— Gerai, žinau, ką jai daryti. Tik judu tūnokit ko tyliausiai.

Atbėgo liūtė prie vištidės, mato — nieko nėra, o karvės pėdsakai į vištidę veda. Pradėjo ji belstis:

— Seimininke, atidaryk!

Atidarė duris gaidys, sako liūtei:

— Sveika atvykus, motuše! Šiaip sau užėjai ar reikalą turi?

Liūtė ir sako:

— Pabėgo nuo manęs vergė, mano karvė, o jos pėdsakai prie tavo namų baigiasi.

Gaidys klausia:

— O toji karvė ar ne juoda?

Nudžiugo liūtė:

— Iš tikrųjų, — sako, — juoda!

O gaidys jai atsako:

— Turiu ir aš karvę, irgi juodą, tik jau nesakyk, kad ji tavol!

Liūtė riaumoja:

— Tikrai, tai manoji karvė!

Bet gaidys lyg niekur nieko jai sako:

— Neverta tau su manim ginčytis, tetule, neverta prasidėti. Žiūrėk, jau pragaišinau septynis liūtus, kurie su manim ginčijosi,

norėjo mano karvę atimti. Tiktai vakar nudėjau paskutinį — aštuntą — lauke, kai karvę ganiau. Kad ir tau nenunerčiau kailio!

Liūtė pagalvojo pagalvojo ir sako gaidžiui:

— Nagi, atnešk man tų liūtų kailius, noriu pažiūrėti. Bet ir to nepamiršk, kurį vakar nudyrei!

Nuėjo gaidys į savo trobą, o viduj tik vienas perdziūvęs liūto kailis valkiojasi. Išnešė jį laukan, parodė liūtei ir atgal į trobą smuko. Paskui vėl tą patį išvelka, vėl liūtei rodo, šitaip septynis sykius su juo lakstė laukan ir vidun, kol atėjo metas rodyti aštuntąjį — o tasai turėjo būti dar žalias neišdirbtas. Įbėgo vėl į trobą, užmerkė kailį geldoje, pats pas liūtę iškurnėjo ir sako:

— Tuoj atnešiu tau kailį, tik vakar nudirtą, taip ir žinok, neišvengsi mirties, jeigu mudviejų nesieja kraujo giminystė!

Parbėgo į trobą, paėmė suvilgytą kailį, pasičiupo lanką su strėlėmis, ietį ir išlėkė. Kai tik liūtė pamatė gaidį — kad neš kudašių! O gaidys numetė viską ant žemės, sparnais plasnoja, visa gerkle plyšoja. Tuoj visi apylinkės gaidžiai pragydo. Išgirdo liūtė tokį klegesį — dar greičiau pasileido bėgti, neatsigrįždama parkūrė į savo urvą.

Va nuo to laiko karvė su liūte pasidarė nuožmūs priešai. Kai tik liūtė užmato kur karvę — tuoj sudraskyti taikosi.

GUDRUS KIŠKIS, ŽVĒRYS IR VANDUO

Buvo sausra. Susirinko žvėrys lygumoje, ėmė viens kitam guostis:

— Oi, kaip kepina saulė! Kur gausime vandens?!

Paklausė dramblio:

— Tu senas, tu labai seniai gimęs, už mus visus anksčiau, pasakyk, gausime vandens?

— Reikia kasti šulinį, — nusprendė dramblys. — Susirinkim poryt. Visi atsineškit kasiklius ir kirvius.

Žvėrys išsiskirstė po namus. Trečios dienos pavakare jie sugrįžo į lygumą ir įsitaisė medžių paunksnyje. Visi turėjo kasiklius ir kirvius.

Pakilo dramblys ir pasakė:

— Visi susirinkot? Kas šulinio nekas, tasai ir vandens negaus.

Pašoko kiškis ir ėmė tratėti:

— Tai man tu priekaištaiji?! Tu pyksti, kad aš neatsinešiau kirvio ir kasiklio!

Žvėrys jam pasakė:

— Tu čia negausi gerti.

— Dar pažiūrėsim! — atsakė kiškis.

Žvėrys ėmė kasti. Kasė kasė, išrausė didelį šulinį. Paskui ap-
tvėrė jį dygliatvore.

Kiškiui dar kartą prigrasino:

— Mes neleidžiam tau gerti. Nešdinkis iš čia!

— Aš turiu savo vandens, tyro. Kam man gerti jūsiškį dumbli-
ną? — atsakė kiškis ir nubėgo.

Žvėrys ėmė tartis, kuris liks saugoti šulinio, kad kiškis negertų
iš jo vandens. Pirmąją saugoti paskyrė antilopę ir jos paklausė:

— Jei ateis kiškis, ką tu darysi?

— Apkulsiu jį kanopom ir subadysiu. Rytoj, kai jūs susirinksit,
pamatysit, kaip jis kybos ant mano ragų!

Žvėrys paliko antilopę prie šulinio ir išsilakstė.

Kiškis tuo tarpu pasiėmė kalebasas ir nuėjo kopinėti medaus.
Jis susirado bičių dreves ir išsiėmė medaus kiek norėjo. Parnešęs
išpylė iš kalebasų medų ir nuėjo su jom prie šulinio. Pamatė anti-
lopę: ši gulėjo palei išvirtusį medį. Kiškis priėjęs pasisveikino.

— Ką tu čia veiki? — paklausė kiškis.

— Saugau šulinį, — atsakė antilopė.

— O kas šuliniui atsitiko?

— Saugau, kad nieko neatsitiktų, kad tu čia negertum van-
dens, — paaiškino antilopė.

— Negersiu aš vandens iš jūsų šulinio, jis nešvarus. Aš pats
turiu labai gardaus vandens!

Kiškis pasiėmė šiaudelį, įkišo jį į kalebasą, ištraukė, palaižė:

— A-ak! — šūktelejo jis. — Kai geriu šitą vandenį, bijau, kad
neišsilaikysiu ant kojų ir nuvirsiu, toks jis saldus!

— Duok ir man paragauti, kad taip giri, — paprašė antilopė.

— Imk, paragauk! — kiškis įkišo šiaudelį į meduotą kalebasą
ir padavė jai. — Ragauk. Aš nepratęs gerti prastą vandenį.

Antilopė palaižė ir sako:

— Duok man atsigerti savo vandens, tada galėsi imti mūsiškio.

— O man nepatinka jūsų vanduo! — atšovė kiškis ir pridūrė:

— Na, aš jau eisiu!

— Duok gi man atsigerti savo vandens! — neatstojo antilopė.

— Tik tas, kas pririštas, gali mano vandenį gerti, — atsakė
kiškis.

— Na gerai, pririšk mane, tik duok gerti!

— Tuomet sėskis prie medžio, — pasakė kiškis.

Antilopė paklausė, ir kiškis pririšo ją prie medžio. Paskui
iš šulinio prisisėmė pilnas kalebasas vandens, pats išsimaudė,

pasiėmė savo drabužius ir nudrožė namo.

— Drauguži kiški, paleisk manel! — maldavo antilopė.

— Tegul tavo vanduo tave paleidžial! — riktelėjo kiškis ir nuėjo.

Rytą susirinko žvėrys ir pamatė prie medžio pririštą antilopė. Paklausė, kas ją pririšo.

— Oi oi! Buvo virvė medyje! — atsakė antilopė.

Žvėrys ją paleido, atsigėrė ir išsivaikščiojo po namus, šį kartą palikę prie šulinio leopardą ir jam prisakę:

— Gerai saugok mūsų šulinį! Niekur nesitrauk nuo jo!

— Eikit, — atsakė leopardas, guldamasis prie šulinio. — Kai rytoj sugrįšit, aš būsiu šitoj pačioj vietoj.

Leopardas greit užmigo ir miegojo, kol išaušo. Tuo tarpu atsirado ir kiškis su kalebasom, į kurias buvo įpylęs šiek tiek medaus. Jis priėjo, užšoko ant išvirtusio medžio ir garsiai pasisveikino:

— Sveikas, leopardai!

Leopardas atsibudo, pamatė kiškį.

— Sveikas, kiški, — atsakė jis. — Iš kur eini?

— Nagi buvau vandens pasisemti.

— Kurgi tu gavai vandens?

— O antai ten, savo šuliny, aš pats jį išsikasiau.

— Duok man paragauti!

— Še, ragauk, — atsakė kiškis, padažė šiaudelį į medų ir padavė leopardui.

— Dar niekad neragavau tokio gardaus vandens, kaip šis, — prisipažino leopardas.

Kiškis nieko jam neatsakė, pakilo ir pasiėmė kalebasas.

— Na, lik sveikas, drauguži, — atsisveikino jis. — Einu namo.

— Duok dar sykėlį paragauti, — paprašė leopardas.

— Ne, — atsakė kiškis.

— Juk tu mano draugas! Duok dar nors kartelį paragauti!

— Ką tu! Juk tik tas, kas pririštas, gali gerti mano vandenį!

— Na tai pririšk mane, tik paskui duok savo vandens atsigerti!

— Gerai, eik prie to medžio, pririšiu tave ir duosiu atsigerti.

Leopardas nuėjo prie medžio, atsitūpė. Kiškis paėmė virvę, pririšo leopardą prie medžio, o paskui prisisėmė kalebasas, išsi-maudė ir parėjo namo.

Atėjo žvėrys ir pamatė, kad leopardas pririštas prie medžio.

— Kas tave pririšo? — paklausė jo.

— Et, niekas manęs nepririšo, bet tas medis turi virvių!

Žvėrys jį paleido ir atsigėrė. Paskui kreipėsi į liūtą:

— Dabar tavo eilė saugoti mūsų šulinį.

Liūtas atsitūpė ant šulinio krašto. Auštant atėjo kiškis, kalebasom nešinas. Jis užšoko ant išvirtusio medžio, pasisveikino su liūtu.

— Iš kur eini? — paklausė liūtas.

— Buvau vandens pasisemti.

— Kur tu jo gavai?

— Antai ten! Aš pats išsikasiau šulinį.

— Kurgi tas vanduo?

— Ogi va, kalebasose.

— Parodyk man!

— Žiūrėk, — pasiūlė kiškis, pavilgė žolelę į medų ir padavė liūtui. — Užuoat žiūrėjęs, verčiau paragauk.

Liūtas paragavo ir sušuko:

— Oho! Dar niekad neragavau tokio gardaus vandens!

— O aš visada tokį vandenį geriu. Pasitrauk, aš pasiimsiu kalebasas, man metas namo.

— Ak, kiški, bičiuli mano, duok dar trupučiuką paragauti!

— Ką tu, ką tu! Tik pririštas galėtum gerti mano vandenį!

— O jeigu aš leisiuos pririšamas, ar duosi man atsigerti iki soties? — paklausė liūtas.

— Duosiu.

— Duok šen, kur kalebasos?

Kiškis kilstelėjo liūtui kalebasą:

— Va! Žiūrėk, ji pilna! Kai šią išgersi, duosiu tau kitą.

— Gerai, — sutiko liūtas — Eik ir pririšk mane. Tik greičiau.

— Tūpkis, kad galėčiau tave pririšti, o kai tu į valias atsigersi, atrišiu.

— Gerai, rišk!

Liūtas atsitūpė prie medžio, ir kiškis jį pririšo. Paskui prisisėmė vandens, išsimaudė ir parėjo namo.

Atėjo žvėrys, pamatė, kad ir liūtas pririštas.

— O tave kas gi pririšo? — nustebo jie.

— Medis, jis mat turi virvių.

— Ir nieko čia prie šulinio nebuvo?

— Ne, dar nieko nebuvo. Bet prie šio medžio kabo virvės.

Dabar liko šulinio sergėti dramblys, visų žvėrių išminčius. Nepaisydamas jo jėgos ir išminties, kiškis ir jį sudorojo. Po dramblio šulinį saugojo visi kiti žvėrys, ir visus ištiko ta pati lemtis. Liko tik vėžlys, jis pasakė:

— Aš vis dėlto sučiupsiu tą, kuris įprato žvėris raišioti!

Jis įropojo į vandenį ir užmigo. Anksti rytą vėžlys išgirdo tarškant tuščias kiškio kalebasas ir pasislėpė.

Kiškis priėjo prie šulinio, apsidairė ir, pamatęs, kad nieko nėra, pasakė:

— Ė-ė! Jau nebėra nė ką rišti?! Aš gi sakiau, kad vis tiek gersiu jūsų vandenį!

Jis prisisėmė vandens, nusimetė drabužius ir išoko į šulinį išsi-
maudyti. Kiškis pasinėrė, ir vėžlys sučiupo jį už kojų. Kiškis pa-
manė, kad bus užkliuvęs už medžio šaknų, bet staiga išgirdo:

— Šaukis pagalbos! Tik ar berasi, kas tau padėtų?

Kiškis pabandė vėžlį apgauti. Jis įkišo į vandenį uodegą ir pasakė:

— Tu juk pastvėrei šaknis, o ne mane, še, imk koją!

Bet vėžlys nepaleido jo kojų. Kiškis supyko:

— Jei tu manęs nepaleisi, gausi kultį!

Jis sudavė jam priekinėm kojom, bet vėžlys pastvėrė ir jas.

Kiškis suspigo:

— Ai ai ai! Ui ui ui!

Vėžlys ištraukė jį gilyn po vandeniu, sakydamas:

— Necypauk, niekas negelbės!

Kai susirinko žvėrys, vėžlys ištraukė iš vandens kiškį. Jie
čiupo jį ir surišo bananų karnom. Kiškis jų paprašė:

— Kol jūs atsigersit, norėčiau mažumėlę sušilti ir apdžiūti.

Žvėrys paguldė jį saulėkaitoj ir nuėjo gerti. Kiškis nugrauzė
virvės, išsilaisvino pirma priekines kojas, paskui užpakalines ir
pabėgo.

— Laikykit kiškį! Jis sprunka! — suriko žvėrys ir pasileido
jam iš paskos.

— Laikykit kiškį! Antai jis, laikykit jį, laikykit! — šaukė jie.

Bet kiškis skuodė greitai ir netrukus dingo vijikams iš akių.

Jis užsiritu ant kalno viršūnės ir riktelėjo žvėrimis:

— Aš juk sakiau jums, kad gersiu vandenį iš jūsų šulinio!

— Kur čia nurungsi tą gudruolį, jau verčiau su juo bičiuliautis!

— nusprendė žvėrys ir šuktelėjo jam: — Ei kiški, būkim draugai!
Ir kiškis nebaudžiamas gėrė vandenį iš jų šulinio.

KAIP GAIDYS KOVĖSI SU LIŪTU

Anksti rytą gieda gaidys, ir liūtas riaumoja anksti rytą. Liūtas
riaumoja visą naktį, ir gaidys gieda visą naktį. Pagaliau liūtas
pasišaukė savo sūnų:

— Eik šen, noriu pasisiųsti tave su reikalu.

Liūtas išsirovė iš nugaros plauką, padavė liūtukui ir sako:

— Nunešk tam giesmininkui mano plauką. Tegul žino — kai aš kalbu, jam dera tylėti.

Liūtukas nuėjo pas gaidį ir atidavė jam plauką. Gaidys pažiūrėjo ir tarė:

— Ką gi, gerai. Pažiūrėsim, ar jis už mane stipresnis.

Gaidys išsipešė iš krūtinės plunksną ir padavė liūtukui:

— Še, nunešk jam, tegul pažiūri, koks mano plaukas!

Liūtukas pargrįžo į savo kaimą ir sako tėvui:

— Imk ir nė negalvok rytais šūkauti. Tasai plaukas — iš krūtinės. Įsivaizduoji, koks jo šeimnininkas!

— O taip, — atsakė liūtas. — Jei šis plaukas iš krūtinės, jo šeimnininkas tikrai stiprus.

Rytą liūtas riaumojo kaip riaumojęs, o gaidys irgi giedojo. Liūtas išsirovė plauką iš galvos, padavė jį liūtukui:

— Še, vėl nunešk tam giesmininkui, dabar tai jis liausis rodęs balsą.

Liūtukas nuėjo pas gaidį ir sako:

— Še, žiūrėk, šis plaukas iš tėvo galvos.

— Baisus čia daiktas, — atrėžė gaidys liūtukui. — Palauk! Štai mano plaukas iš galvos, nunešk jam.

Liūtukas sugrįžo pas tėvą ir sako:

— Štai du plaukai: Šis — tavo, o šis — gaidžio. Pažiūrėk ir pamatysi, koks gaidys stiprus.

— Ta-ai-p, didelis tas gaidžio plaukas! Na ir kas?! Nėra už mane stipresnių. Nubėk dar sykį, — pasakė liūtas ir išsirovė plauką iš uodegos. — Imk ir nunešk gaidžiui, tegul žino, kad aš labai stiprus.

Liūtukas vėl nuėjo pas gaidį:

— Pažiūrėk į šį liūto plauką, matai, koks jis ilgas! Liūtas sakė, kad tu irgi atsiųstum jam savo uodegos plauką.

Gaidys išsirovė iš uodegos didžiulę plunksną:

— Še, palygink. Mano uodegos plunksna — tai ne jo, jo uodegos plunksna nė iš tolo neprilygsta manajai. Gali nešti. Tegul liūtas galų gale supranta, koks aš stiprus!

Liūtas net krioktelėjo, pamatęs gaidžio uodegos plunksną:

— Oi oi oi! Gaidys labai stiprus! Eik ir pasakyk, kad daugiau plaukų aš jam nesiųsiu, kad jau supratau, koks jis didelis ir kiek turi jėgos. Pasakyk, kad norėčiau su juo susitikti ir pasigrumti, tegul sušaukia visus savo giminaičius, o aš sušauksiu visus savuosius.

Liūtukas persakė liūto žodžius gaidžiui, ir šis sutiko:

— Gerai! Galim susitikti poryt.

Gaidys sušaukė visus savo giminaičius, paskui nudobė porą antilopių ir išėmė jų kepenis.

Liūtas irgi suvadino visą savo giminę.

Susitiko juodu rytą. Gaidžiai nešė du maišus, kuriuose buvo antilopių kepenys. Pats gaidys ėjo giminaičių pulko priešaky. Gaidys pirmas kirto liūtui snapu, paskui liūtas tvojo gaidžiui. Bet gaidys greit suplasnojo ir drykstelėjo liūtui koja. Liūtas pasakė:

— Girdėjau, kad tu didis žvėris, o esi toks mažas, kad tavęs nė nematyti!

Gaidys vėl pašoko ir vėl grybštelėjo liūtui, paskui išgriebė iš maišo kepenis ir sviedė savo giminaičiams.

— Šekit, suėskit liūto kepenis! Aš nudėjau jį burtais!

Liūtas suriaumojo:

— O, galas man! Tai stebuklingas gaidys!

Gaidys sviedė dar vienas kepenis ir suriko:

— O čia kito liūto kepenys! Ėskite!

Visi liūtai suriaumojo:

— A-a! Tai nedoras gaidys! Mūsų akyse plėšia mums kepenis! Bėgam, mus visus išnovys, o mes nė nežinosim kaip!

— Kojos daugiau nekelsiu ten, kur yra gaidžiū!..

Ir ligi šiolei liūtas, pamatęs ant savo tako naminių paukščių pėdsakus, suka atgal arba ieško kito kelio.

APIE GANDRIENĘ IR VARLES

Gandrienė išperėjo jaunikius ir nuskrido ieškoti jiems maisto. Bet nieko nerado, o jos paukštyčiai klykė iš bado. Nusimirusi gandrienė nuėjo pas savo draugę pasitarti.

— Atėjau pas tave patarimo, — sako ji draugei.

— O kokio gi patarimo tu nori? — klausia toji.

— Mano vaikai alkani, o aš niekur nerandu jiems maisto. Štai ir atėjau pas tave. Pamokyk mane, ką daryti.

Tada draugė ir sako gandrienei:

— Atsikelk naktį, nuskrisk prie upelio ir pažiūrėk, ar yra ten varlių. Paskui sugrįžk namo, o kitą rytą ko anksčiau nuskrisk prie to upelio ir atsigulk ant kranto, ištiesk kojas ir sparnus, užmerk akis. Taip gulėk tol, kol varlės išlįs iš vandens, pamatys tave ir sušauks visas varles. Tada pašok ir išgaudyk jas.

Gandrienė išklausė patarimo, padėjo draugei ir parskrido namo. Naktį ji atsikėlė ir nulėkė prie upelio. Ten buvo daug

varlių, jos visos kurkė, bet, išvydusios gandrienę, tuoj išsislapstė.

Gandrienė sugrįžo namo ir atsigulė, o anksti rytą vėl nulėkė prie upelio. Varlės dar miegojo. Gandrienė atsargiai nustypčiojo prie vandens ir apsimetė negyva — atsigulė, išskėtė kojas ir sparnus, pražiojo snapą ir užsimerkė. Taip ji gulėjo, kol išaušo diena.

Viena varlė pašoko, iškišo iš vandens galvą ir pamatė gulinčią gandrienę. Ji murktelejo ir prižadino kitas varles.

— Greičiau eime su manim. Aš iššokau į krantą, žiūriu — prie pat mūs namų guli kažkas negyvas. Kai tik pamačiau, tuoj parbėgau jūsų šaukti.

Varlės nusekė jai iš paskos ir išvydo gandrienę; ji gulėjo lyg negyva. Varlės nežinojo, kad gandrienė gudresnė už jas, ir patikėjo, jog ji tikrai negyva. Jos ėmė tartis:

— Ką gi dabar daryti? Tai toji, kuri buvo naktį atskridusi. Ji nudvėsė prie pat mūs namų.

Senosios varlės pasakė:

— Visos kelkitės. Eikit ir nuvilkit tą lavoną ko toliau nuo mūs namų.

Varlės taip ir padarė. Išsoko iš upelio, stvėrė gandrienę už sparnų ir kojų ir pradėjo tempti nuo savo namų.

Gandrienė buvo gudri, ji matė varles, o šios to nežinojo. Jos vilko gandrienę ir dainavo:

— Vilk tolyn ir palik! Vilk tolyn ir palik!

Gandrienė tylėjo. Tik tada, kai varlės nuvilko ją geroką galą, ji atsimerkė. Varlės išsigandusios pametė ją ir ėmė liuokseti namo. O gandrienė pašoko ir jas nusivijo. Ji stvarstė varles ir kišo į maišą. Prisigaudžiusi jį pilną, gandrienė parskrido į savo lizdą.

Kai tik vaikai ją pamatė, leidosi jai priešais šaukdami:

— Mama parnešė mums valgyt!

Gandrienė atidavė vaikams pilną maišą varlių, jie visas jas surijo ir numalšino alkį. Pati gandrienė nuskrido pas draugę ir ėmė jai dėkoti:

— Tavo patarimas tikrai puikus. Nulėkiau anksti rytą prie upelio ir apsimėčiau negyva. O varlės ir patikėjo. Jos stvėrė mane ir ėmė vilkti nuo savo namų, o kai nutempė toli, aš atsimerkiau. Varlės spruko į visas puses. O aš pašokau ir pasivijusi gaudžiau ir kišau į maišą. Dabar mano vaikai sotūs. Ačiū tau už gerą patarimą.

Gandrienė ir jos draugė visada taip darydavo, kai reikėdavo papenėti alkanus vaikus.

Ir dabar, kai varlės kurkia upely ir staiga pamato ką ateinant, tuoj visos nutyla — mat mano, kad tai gandrienė.

Štai ir visa mano girdėta pasaka apie gandrienę ir varles.

LEOPARDAS IR ZUIKIS

Kartą zuikis nustriksėjo į savaną rinkti grybų, kurių čia daug augdavo kalnų pašlaitėse. Jis prisirovė pilną pintinę, prisitaisė ją ant nugaros ir patraukė namo. Beeidamas sutiko hieną. Hiena nustebė ir klausia:

— Kur tu radai šitiek maisto?

— Antai ten, už tankumyno, — atsakė zuikis.

— Būk geras, eime, parodyk ir man tą vietą, aš irgi noriu prisirinkti, — paprašė hiena. — Esu labai alkana.

— Na, eime, — sutiko zuikis.

Juodu patraukė taku į aukštą kalvą. Kai nuėjo pusę kelio, zuikis ir sako hienai:

— Brangi drauguže, takas labai status, ir aš negaliu žiūrėti, kaip tu vargsti. Vos bepaieini, liežuvį iškorusi — raudoną ir šlapią lyg ryto rasa. Pagulėk čionai ant minkštos žolytės, kol aš grįšiu pririnkęs tau grybų. O tuo tarpu išsižiok, aš tau duosiu kelis, kad nenumirtum iš bado.

Hiena sudribo į žolę, užsimerkė, plačiai išsižiojo ir laukia. O zuikis greit nustraksėjo į kalną, tiesiai per išsikišusius plikus akmenis. Išsirinkęs didžiausią, iš visų jėgų jį pastūmė, ir akmuo grumėdamas nusirito žemyn. Hiena pamanė, kad zuikis metė jai didelį grybą, ir užsimerkusi, nejudėdama jo laukė. Po akimirkos akmuo vožė jai į galvą ir hiena gavo galą.

— Taip tau ir reikia, — riktelėjo zuikis, šokinėdamas ant kalvos. — Viena mažiau! Šitai po vieną jus visas nudaigosiu!

Ir nudrožė savo keliu, norėdamas ko greičiau pareiti namo. Jis buvo toks patenkintas, kad nuolat vis sustodavo pastraksėti. Kai jau buvo netoli namų, zuikis susitiko leopardą. Išsigandęs pasveikino jį, žemai nusilenkdamas.

— Kur tu radai tokių gražių grybų? — susidomėjo leopardas.

— Labai toli nuo čia, pone, antai ten! — atsakė zuikis, rodydamas į toluoj dunksantį mišką.

— Nuvesk mane į tą vietą, — pasakė leopardas, — norėčiau ir savo šeimai kiek pasirinkti.

— Eime, pone, aš jums parodysiu, kur, — atsakė zuikis. Ir juodu nuėjo.

Gudruolis zuikis sumanė ir leopardui iškrėsti tokį pat pokštą, kaip hienai. Į kalną juodu kopė žolėta pašlaite, ir štai zuikis priešakyje pamatė iš krūmų ir žolės kyšantį akmens kraštą.

— Pone, — tarė zuikis, — jūs tikriausiai pavargot. Atsipūskit čionai valandėlę, o aš palypėsiu aukščiau ir pririnksiu jums grybų.

Leopardas neprieštaravo ir atsigulė. Netrukus jį apėmė snaudulys, ir jis užmigo. O zuikis iš visų jėgų ėmė stumti žemyn aną didįjį akmenį. Pagaliau išjudino jį, ir akmuo dundėdamas nusirito žemyn. Baisaus trenksmo prižadintas, leopardas žvilgtelėjo į viršų ir vos spėjo atšokti į šalį — vos ne vos išvengė pražūties.

Apstulbęs leopardas susimąstė.

— Tai zuikio kiaulystės, — nusprendė jis. — Žinau, kad jis manęs nekenčia ir bemeilytų regėti mane negyvą. Niekingas smirdžiau, tu greit sulauksi galo. Taip, dar šiandien.

Ir leopardas sugalvojo apgauti zuikį. Jis atsigulė ant žolės ir apsimetė negyvas. Zuikis bukščiau žvilgtelėjo į leopardą nuo kalvos viršūnės ir pamatė, kad bus jį nudėjęs. Tad nulipo žemiau ir sustojo per kelis šuolius nuo jo. O paskui taip įsidrąsino, kad stryktelėjo ant leopardo ir, visa gerkle pagyrūniškai plėsdamas dainą, ėmė linksmi trypti ant minkštos jo nugaros. Staiga leopardas pašoko ir puolė zuikį. Šis baisiausiai persigandęs nukūrė, o leopardas jį nusivijo. Jis ilgai lėkė, lipdamas zuikiui ant kulnų, kol šis kalvos šlaite pamatė olą ir murktelėjo vidun. Bet leopardas spėjo nutverti zuikį už uodegos. Tempė už uodegos kiek pajėgdamas, bet zuikis stipriai įsikibo oloje už šaknų ir jų nepaleido. Tačiau zuikio jėgos pamažu išseko.

— Kvailas leopardė, tu manai, kad dantimis laikai mano uodegą, o nematai, kad kremti šaknį, — pagudravo zuikis.

Leopardas susigėdo ir paleido uodegą. Zuikiui tik to ir tereikėjo. Pajutęs laisvę, jis beregint truktelėjo uodegą olon ir pasislėpė nuo persekiotojo.

Įtūžęs leopardas prisiekė negerti ir neėsti tol, kol savo akimis paregės to nedorėlio mirtį. Jis tyliai atsitūpė prie olos ir ėmė laukti, kada išlįs zuikis.

Tačiau zuikis irgi buvo atsargus ir nė nemanė laukan lįsti. Slinko valandos. Galiausiai leopardas išalko. Jau nusprendė liautis persekiojęs zuikį ir traukti medžioklėn, bet staiga išvydo varną.

— Ką tu čia veiki? — paklausė varna leopardo.

— Tykau zuikio, o jis pasislėpė oloje ir neišlenda. Bet dabar

labai išalkau. Tu būk gera, patupėk čia, tik nenuleisk akių nuo olos, o aš bėgsiu pamedžioti. Greitai grįšiu, — pažadėjo leopardas.

— Gerai, — sutiko varna. — Aš už tave pasaugosiu.

Zuikis girdėjo jų kalbą ir, kai įsitikino, kad leopardas nuėjo, kyšt galvą iš olos ir sako:

— Kvaile varna, ar tu nesupratai, ką sakė leopardas. Tau liepta išplėsti akis ir žiūrėti į olą, kad visą laiką mane matytum.

Varna patikėjo zuikio žodžiais ir atsistojo priešais olą, išsproginusi akis į tamsą. O gudruolis zuikis kad ims kapstyti žemes vargšei varnai stačiai į akis.

Varna apžlibo. Gailiai karkdama, ji nubėgo į žolę ir kaip pašėlusė ėmė trintis akis. O tuo tarpu zuikis išlindo iš olos nepastebėtas ir spruko į krūmus.

Netrukus sugrįžo leopardas ir pamatė, kad varna trinasi žole akis ir plūsta nedorėlį zuikį.

— Kas atsitiko? — paklausė leopardas. — Zuikis paspruko?

— Taip, jis prižėrė man į akis žemių ir pabėgo. O brangusis leopardas, aš apakau! — užkarkė varna.

Leopardas ilgai stovėjo tylėdamas, paskui tarė varnai:

— Mus nugalėjo, drauguže. Bet nebijok, tas piktadarys zuikis vis tiek paklius man į dantis. Aš vis tiek jį nutversiu, būtinai!

Sulig šiais žodžiais juodu išsiskyrė, ir kiekvienas nuėjo savo keliu.

KODĖL DAMANAI BE UODEGŲ

Kai pasaulis buvo dar visai jaunas, nė vienas žvėris neturėjo uodegos. Žvėrimis visai patiko jų išvaizda, ir tik jų vadui, liūtui, atrodė, kad jiems kažko trūksta. Jis ilgai mąstė, kaip kiekvieną žvėrį pagražinti, ir galų gale sugalvojo.

Liepė sušaukti visus žvėris į savo rūmus ir pažadėjo įteikti jiems dovanų.

Žvėrys, nors nelabai suprato, kas tos dovanos, susijaudino, ir jau iš vakaro daugelis jų susirinko aplink didžiulę laukymę, kuri atstojo liūtui rūmus. Tiktai damanai liko abejingi. Jie buvo labai tingūs ir mieliau leisdavo laiką šildydami prieš saulutę. Bet ir jie norėjo gauti dovanų. Todėl artinantis didžiojo susitikimo valandai, damanai gulėjo ir laukė savo draugių, pilkųjų beždžionių. Netrukus pasirodė ir beždžionės, jos linksmai šokinėjo po medžius ir gyvai plepėjo apie būsimą priėmimą.

— Draugužės! — šūktelėjo joms pats seniausias damanas. — Mes žinom, kad mūsų vadas jus gerbia kaip kilniausius gyvūnus. Paprašykite jo, kad mūsų dovanas jums įduotų. Mes tokie menki, jog nedrįstam rodytis jam į akis, bijodami pajuokos.

Beždžionės jautėsi šių žodžių labai pamalonintos ir plepėdamos nuskubėjo į laukymę, kur rinkosi visi žvėrys. Jos atvyko paskutinės, ir liūtas maloningai jas pasveikino.

Paskui vadas ėmė dalyti žvėrims uodegas. Jis buvo labai senas ir ne per geriausiai regėjo, todėl dažnai klydo. Pavyzdžiui, milžinui drambliui davė visai menką uodegėlę, o mažytei voverei — didelę ir papurusią. Bet vis dėlto liūtas dar nebuvo toks nusėjęs, kad nepastebėtų, jog nėra damanų. Kai beždžionės pasakė valdovui damanų prašymą, liūtas liūdnai palingavo galvą ir atidavė joms mažųjų žvėriukų uodegas.

Viskas ėjosi gerai, kol beždžionės nukako iki damanų namų. Čia senė beždžionė pasišaukė arčiau savo drauges, ir visos ėmė šnibždėtis bei purtyti galvas.

O senoji gudruolė iškėlė labai protingą mintį. Kai beždžionės atkeliavo pas damanus, mažieji žvėriukai pasiteiravo apie priėmimą pas vadą. Beždžionės ėmė juoktis ir išdidžiai parodė jiems savo uodegas. Damanai išvydo puikias ilgas uodegas ir panoro greičiau gauti savąsias.

— Duokit mūsų uodegas, duokit ir mums uodegas! — ėmė prašyti damanai.

Bet beždžionės tik sukikeno ir švystelėjo ilgosiomis savo uodegomis.

— Žiūrėkit! — pasakė jos. — Čia ir jūsų uodegos! Jūs nusprendėt, kad neverta jų eiti, todėl mes prisidūrėme jas prie savųjų. O dabar jų nebeatskirsi! Jos puikios, ar ne tiesa?!

Tai tarusios, visos beždžionės kikendamos ir kvatodamos nušokavo toliau. Damanai labai supyko, bet nieko negalėjo joms padaryti.

Taip jie ir liko beuodegiai. Bet dabar jie nebe tokie tingūs, kaip tais laikais, kai pasaulis buvo dar jaunas.

LIŪTO UODEGA

Sykį alkanas šakalas nuo pat ryto lakstė ieškodamas maisto; šniukštinėjo po daubas, tykojo pagiriuos, bet nieko nerado — ar gyvūnai buvo labai atsargūs, ar vėjas ne į tą pusę pūtė. Alkanas, pabrukęs uodegą, vilkosi šakalas namo. Staiga jam šnirpsles su-

dirgino gardus kvapas. Kažkas virėsi mėšą. Liesas šakalo kūnas išsitempė, ir jis galvotrūkišiais puolė į tą pusę, iš kur pūtė vėjas.

Uoslė greit atvedė jį prie geidžiamo tikslo. Nebaigtoji statyti liūto pirkioj ant liepsnojančio ugniakuro kunkuliavo puodas.

— Labas vakaras, vade! — pagarbiai pasveikino liūtą šakalas.
— Kaip jūs gyvuojat?

— Begalės rūpesčių, — piktai suurzgė liūtas. — Prieš saulėlydį ims lyti, o aš turiu spėti apdengti šiaudais stogą, antraip mano namas bus sugadintas.

— Cha! — pasakė svečias. — Čia vieni niekai belikę. Jeigu jūs duosit man valgyti, aš mielai jums padėsiu.

— Gerai, — sutiko liūtas, — bet turime viską baigti iki lietaus, o čia net saulėti vakarai būna labai trumpi.

Negaišdamas laiko, šakalas griebėsi vykdyti savo sumanymo.

— Didysis vade, jums geriau bus dirbti iš lauko pusės, — pasakė jis liūtui, — ten šviesiau, o mano akys geros, aš ir tamsoje matau.

Liūtas sutiko, ir užvirė darbas. Kai jau klojo paskutinę eilę šiaudų, šakalas paklausė liūto:

— Girdėjau, didysis vade, kad jūsų uodegą sykį buvo privėrę spąstai...

— Spąstai? Mano uodegą?! Kokie niekai! — krioktelėjo pasipiktinęs liūtas. — Koks akiplėša tau šitai sakė?

— Ar tikrai? — lyg abejodamas paklausė šakalas.

— Ar tikrai?! Žinoma! Pažiūrėk! — Ir norėdamas įrodyti, kokia puiki jo uodega, liūtas įkišo ją per stogą į vidų.

— Puiki, nuostabi, — ėmė žavėtis šakalas. — Gražesnės nesu matęs! Ar galiu ją pačiupinėti? Tegul ji čia pakybo, noriu iki valiai pasigrožėti.

Tuo tarpu jie baigė dengti stogą.

— Darbas žadina apetitą, — pasakė liūtas. — Eime vakarienės. Kol aš nulipsiu nuo stogo, tu pamaišyk mėšą.

Šakalas nuskubėjo prie puodo. Staiga iš viršaus pasigirdo piktas liūto riksmas:

— Paleisk mane! Aš negaliu nulipti! Paleisk mane! Mano uodega! Mano vargšė uodega!

— Kas atsitiko? Ko tu ten gaišti? — paklausė šakalas, prarijęs gabalą riebios mėsos.

— Uodegos neištraukiu! Tai tu ją prispaudei! O, mano uodega!

— Aš?! Kaip aš būčiau galėjęs taip padaryti!.. Tačiau patamsyje... visai galimas daiktas, — pasakė šakalas, ramiai sau čiaudamas mėšą.

— Paleisk mane! Tuoj pat, girdi! — suriaumojo įsiutęs liūtas.

— Gerai, — pasakė šakalas, suėdęs mėsą, bet pirma nueisiu pas kaimyną pasiskolinti peilio, kad jūsų uodegos nesugadinčiau. Šakalas išbėgo lauk ir neatsigręždamas parlėkė iki pat savo namų.

O liūto uodega pasidarė tokia kaip dabar.

ZUIKIO VIEŠNAGĖ PAS DRAMBLĮ

Sumanė dramblys puotą iškelti. Pridarė alaus, sukvietė žvėris ir sako:

— Šiuo alum vaišinsiu tik raguotus, o beragiai tegul neateina!

Visi žvėrys dramblio bijojo ir klausė. Bet zuikis pagalvojo: „Tai gardus valdovo alus. Kaip man jo paragavus?“

Ir nusprendė zuikis dramblių apgauti.

Pasislėpė krūmuose ir nutykojo jauną elnią. Kai tas ėjo pro šalį, zuikis strykt jam ant nugaros, greit nurėžė ragus ir prisilipdė juos sau.

Dabar zuikis drąsiai nudrožė į svečius pas dramblių alum pasi-
vaišinti.

Dramblys, pamatęs zuikį, nustebo, bet tarė:

— Zuikio ragai gražiausi! Todėl jam suteiksim garbę pilstyti alų!

Kiti žvėrys irgi ėmė girti zuikio ragus. O zuikis pradėjo pilstyti alų ir iš godumo sau pylė daugiausia.

Jis tiek prisipliumpė alaus, jog visai apsvaigo, tasai raguotas zuikis.

Staiga pas dramblių į viešnagę atėjo senas elnias.

Zuikis jo paklausė:

— Kodėl taip vėlai atėjai? Argi tu beragis?

— Aš atėjau pažiūrėti, kaip tu geri alų, — atsakė senasis elnias ir atsisėdo iš krašto.

Paskui patyliukais pasilenkė prie zuikio ir sušnibždėjo jam į ausį:

— Kas prilipo, tas atlips!

Tuoj visi svečiai ėmė teirautis zuikio, ką pašnibždėjo jam elnias.

Zuikis nusijuokė ir atsakė:

— Ką čia jūs klausysies? Senis elnias puotoj tiek prisidė, jog niekus taukšti pradėjo.

Tai išgirdęs, senasis elnias vėl pasakė, bet jau garsiai:

— Kas prilipo, tas atlips!
Pamatė zuikis, kad visi į jį žiūri, išsigando, ėmė tirtėti, o ragai jam nuo galvos atšoko ir nukrito žemėn.
Zuikis šast ir iškūrė kiek kojos neša.

ANTILOPĖ, PITONAS IR KABULUKA

Kartą antilopė nubėgo į slėnį žolės paskabyti. Eina ji ir girdi:

— Antilope! Antilope!

— Kas čia mane šaukia? — nustebė antilopė.

— Tai aš, pitonas, — atsako balsas. — Tai aš tave šaukiu.

Antilopė klausia:

— Tu taip atkakliai mane šauki, kam tau manęs prireikė?

— Ateik, — prašo pitonas, — išgelbėk mane.

— Ne, mano pone, — sako antilopė. — Aš nė žingsnio nežengsiu, juk tu mane tuoj nutversi.

— Nebijok, aš tau nieko nedarysiu. Priek, pagelbėk man, nes tuoj galą gausiu — mane medis prislėgė.

Antilopė pasiryžo, priėjo prie pitono ir kilstelėjo medį, kuris buvo jį prispaudęs. Jau buvo beeinanti savo keliu, bet pitonas pasikėlęs apsvijęs antilopę.

— O dabar aš tave suėsiu, šiandien tau bus galas. Visai nusilpau iš bado: jau trys dienos nieko neėdęs.

— Ak štai kaip! — šuktelėjo antilopė. — Kokia aš kvailė, kad tave išgelbėjau! Juk žinojau, kad tu mane stversi, bet tu žadėjai man nieko blogo nedaryti.

Tuo tarpu pasirodė kabuluka — maža antilopė — ir priėjusi arčiau paklausė pitono, ką jis norįs daryti antilopei.

Sis paaikino:

— Matai šitą medį? Jis virto ir mane prislėgė. Tai aš ir pasišaukiau antilopę pagalbon. Ji kilstelėjo medį. O dabar aš noriu ją suėsti, nes esu labai jau alkanas.

Kabuluka nustebė:

— Eik tu! Nejaugi ta antilopė viena galėjo pakelti tokį didelį rąstą?!

— Taip, taip, ji pakėlė, — atsakė pitonas.

— Nagi, atsigulk, — pareikalavo kabuluka. — Mudvi vėl užversim tau ant nugaros rąstą ir pažiūrėsime, ar pajėgs antilopė jį nukelti.

Pitonas sutiko. Kabuluka ir antilopė vėl užvertė rąstą ir prislėgė juo pitoną.

— Na, ko gi tu lauki? — riktelėjo kabuluka.
Abi antilopės nukūrė į mišką, o kvailys pitonas po poros dienų galo sulaukė.

KAIP ANTILOPĖ IR VORAS VIENAS KITAŲ GELBĖJO

Antilopė ngulungu augo tarp kitų antilopių: jos tėvas ir motina buvo antilopės, jų vaikai irgi.

Voro giminaičiai buvo vorai, tėvas ir motina — irgi vorai.

Nors ir vieni, ir kiti gyveno tame pačiame miške, jiems niekad nepasitaikydavo viens kito sutikti.

Vieną saulėtą rytą antilopė išgirdo netoliese kažkokį triukšmą. Širdis jai ėmė smarkiai plakti. Ji pastatė ausis, kad geriau girdėtų, ir išgirdo žodžius: „Gaudykit ją, gaudykit, gaudykit!“ Tai artinosi medžiotojai, laikydami parištus savo šunis.

— Kažkur čia turėtų būti antilopė, antai jos pėdsakai, — šnekėjo jie.

Antilopė manė, kad jie dar toli, bet įsiklausiusi sudrebėjo iš baimės — medžiotojai buvo jau visai čia pat.

— O, aš pražuvau! — sukliegė antilopė.

Ji nukūrė kaip viesulas, tikėdamasi, kad šunys jos nepavys. Bet šunys nusprendė: „Antilopė nuo mūsų nepaspruks.“

O medžiotojai pasakė:

— Grobis veik mūsų rankose. Tik neatsilikim nuo šunų. — Ir pasileido dar greičiau.

Antilopė skuodė kojom: žemės nesiekdama, bet ir medžiotojai neatsiliko. Jie nesustodami bėgo kiaurą dieną, nuo ryto ligi vakaro. Antilopė ir šiaip, ir taip mėgino išsigelbėti nuo gaudynių, bet veltui — medžiotojai nesiliovė jos persekioję. Ir netikėtai, jau visai susipainiojusi aukštoje žolėje, ji pamatė vorą.

— O vore, gelbėk mane! — ėmė maldauti antilopė.

— Ką? — nustebo voras. — Pakartok, ką tu pasakei.

— Vore, gelbėk mane! — ėmė prašyti antilopė. Voras parodė jai termytyną, ir antilopė pasislėpė.

— Na, dabar sakyk man, kas gi tau nutiko? — paklausė voras.

— Šunys ir medžiotojai mane vejasi. Ką man dabar daryti? — drebėdama iš baimės, atsakė antilopė.

— Liaukis drebėjusi, — ėmė raminti ją voras. — Jeigu jau pa-

kliuvai pas mus, tai žinok, jog išnešei kailį sveiką.

Sulig šiais žodžiais voras ir jo vaikai ėmėsi darbo — įniko regzti voratinklius ant antilopės pėdų. Vorai ėjo ėjo antilopės pėdomis, kol galų gale sutiko medžiotojus. Kai šie pamatė, kad antilopės pėdsakai jau aptraukti voratinklių, nustojo vijęsi ir pasuko atgal:

— Antilopė, kurią mes vejamės, matyt, liko kažkur užpakaly. Čia ne jos pėdos — ši antilopė prabėgo dar pereitą mėnesį. Pėdos jau aptrauktos voratinklių.

Temstant pavargę medžiotojai sugrižo namo.

Praėjo dvi dienos. Medžiotojai pailsėjo ir nusprendė: „Jeigu antilopė čionai pasislėpė, padekim mišką. Jeigu ji tikrai čia, tai vis tiek išbėgs, ir mes ją nutversim.“

Visi sutiko ir iš keturių pusių padegė mišką.

Antilopė ir sako savo bičiuliui:

— Na, šiandien mums bus riesta.

O voras atsako:

— Brangi antilope. Tu tikrai išsigelbėsi, jei tik nepabūgsi šokti per ugnį.

Tada antilopė sako:

— Brolau, mudu turim išsigelbėti drauge. Aš šoksiu per ugnį. Negi žūsime per tuos, kurie padegė mišką?

Bet voras sielvartavo:

— O, aš pražuvęs, vargas man!

— Tu nežūsi, — sako jam vėl antilopė. — Lįsk man į ausį, ir viskas bus gerai.

Įropojo voras antilopei į ausį, ir toji įsidrąsinusi šoko per ugnį lyg viesulas, lyg iš lanko paleista strėlė. Ir kol medžiotojai atsi-
kvošėjo, antilopės jau ir pėdos atšalo.

Kai antilopei pavojus nebegrėsė, ji sustojo ir sako vorui:

— Nagi, pasirodyk, gyvas tu ar miręs?

Voras išlindo gyvas ir sveikas ir buvo labai antilopei dėkingas.

KODĖL IGUANA GYVENA TIK VANDENY

Kartą buivolai susiginčijo su krokodilu. Vienas sako:

— Iguana — mano sesuo.

— Ne, iguana — mano sesuo, — tvirtina kitas.

Kartą iguana atkeliavo pas buivolą pasisvečiuoti. Išėjo abu pariešutauti ir pamatė šaką, pilną išnokusių riešutų.

Buivolas sako:

— Brangioji iguana, žiūrėk, kokia šaka. Tu juk gali įsiropšti į medį ir ją nuraškyti.

— Palauk, — atsakė iguana.

Įsilipo ji medin, nusipjovė šaką, numetė ją ir peilį ir nudribo žemėn. Nudribo ir apsimetė užsimušusi. Guli ir galvoja: „Pažiūrėsim, koks brolis man buivolos.“

Buivolos nusprendė, kad iguana užsimušė, ir pagalvoja:

„Nunersiu iguanai nuo uodegos odą ir aptrauksiu savo amuletą.“ Bet vos tik prisilietė prie uodegos, norėdamas ją nurėžti, iguana sučiaudėjo:

— Apči! Ak! Man, negyvai iguanai, nori odą nunerti! Ak!

Buivolą iš baimės net karštis išpylė. O iguana sugrįžo namo ir sako:

— Eime į vandenį, pas krokodilą. Aš maniau, kad buivolai mūsų broliai, bet taip nėra.

Ir persikėlė į vandenį, pas krokodilą. Tas labai apsidžiaugė.

Praėjo mėnuo, krokodilas vadina:

— Gal einam pariešutauti.

Juodu išėjo. Iguana įsiropštė į pačią medžio viršūnę, nusprūdo, nudribo ant žemės ir apsimetė užsimušusi. Koks sielvartas! Krokodilas pravirko, stvėrė peilį, norėjo nusidurti. Iguana tuoj pašoko ir suriko:

— Krokodilai iš tikrųjų mūsų broliai! Tik su jais aš bendrausiu. Pasiliksiu čia, vandeny. Nei mano vaikai, nei vaikų vaikai daugiau negyvens ant žemės!

Štai kodėl iguanos gyvena vandeny. Ar regėjot kada gyvenančią ant žemės iguaną? Niekad!

MADAGASKARO PASAKOS

KODĖL ŠERNO KNYSLĖ BUKA

Kadaise, sako, šerno snukis buvęs smailus smailutėlis. Bet štai kartą išėjo šernas su žiurke pavaikščioti. Ir užklupo juodu lietus. Sulindo abu nuo lietaus į lūšnelę.

Netrukus žiurkė sako:

— Gal pažiūrėtum, gerbiamasis, koks lauke oras?

Išėjo šernas, pasidairė ir sako:

— Oras — kaip šlapios žiurkės nugara: lyg plaukas, lyg šeriai — nesuvaikysi!

Žiurkė nieko neatsakė, bet netrukus šernas jos paprašė:

— Gal pažiūrėtum, gerbiamoji, koks lauke oras?

— Oro ir nesuvaikysi, kaip seno šerno ilčių: lyg atbukusios, lyg smailios!

Šernas suprato pašaipą, įširdo ir puolė žiurkę. Bet žiurkė greit atšoko ir šmurkstelėjo į olą. Šernas šoko jos vytis, o žiurkė — šmurkšt! — ir pasislėpė plyšy tarp akmenų. Šernui pasirodė, kad ten žemės grumstai, jis įsibėgėjęs kaip rėš knyslė į akmenį! Nuo to laiko jō knyslė taip ir liko buka.

ŠUO IR KATĖ

Kitados, sako, šuo su kate buvę dideli draugai, ir štai kartą juodu išėjo parsinešti palmės rafijos karnų. Kai rado vietą, kur augo daug rafijų, šuo klausia katę:

— Mano jaunesnioji sesele! Ką tu dirbsi — kirsi šakas ar plėsi karnas?

— Verčiau plėsiu karnas.

Šuo įniko kirsti palmių ūgius, o kai prikirtō, sako katei:

— Nulupinėk juos, sesele!

— Verčiau aš raišiosiu plaušus, šį darbą geriau moku.

Šuo ėmė plėsti karnas, baigęs ir sako:

— Suraišiok, sesele.

— Ne, aš pardavinėsiu rafiją, tatai geriau moku.

Šuo atsidėjęs ėmė raišioti rafijos plaušus pluošteliais ir pinti dzabu, rafijų audinį, nes jisai nesuprato katės gudrybių. O kai nurezgė dzabu, vėl sako:

— Na, dabar eik parduoti, sesele!

Bet katė vėl atsako:

— Oi broleli, juk mane žmonės taip menkai pažįsta, bijau, užlaidys akmenimis, prapuls mūsų audinys.

Ir nutaisė katė miną, tartum tuoj tuoj pravirks. Bet šuo supyko ant jos, teko katei eiti dzabu parduoti. Vos tik katė nukeliavo į kaimą, subėgo visi žmonės, ėmė šaukti:

— Ai ai! Katė atėjo, dzabu atnešė! — ir puolė jos gaudyti. O katė išsigando, pabėgo visa uždususi, vos išsigelbėjo.

Sugrižo katė pas šunį, rauda:

— Na ką, ar aš tau nesakiau, broliuk, kad žmonės manęs nepažįsta. Bijau, pražus mūsų dzabu.

Šuo sunkiai atsiduso:

— Vargas, — sako, — man su tavim, nieko tu nemoki!

Ir nuėjo šuo pats parduoti rafijų audinio.

Pamatė jį žmonės, ėmė šaukti:

— Ai ai! Šuo atėjo, dzabu atnešė!

O šuo jiems piktai atšovė:

— Na, ko čia rékaujat, verčiau pirkit!

Tuoj žmonės išmainė šuniui dzabu į didelį juodą jautį ir liesą karvę. Parėjo šuo su visu geru namo, prislinko prie jo katė, šuo jai ir siūlo:

— Na, rinkis, kurį nori.

Katė atsako:

— Aš imčiau šitą gaišeną jautuką.

— Imk, — leido šuo.

Vėliau pasirodė, kad karvė, atitekusi šuniui, veršinga; katė ją kartą taip primušė, kad toji padvėsė. Katė apsimetė labai nusiminusi ir sako šuniui:

— Ak, kaip gaila, broleli, kažkodėl padvėsė tavo karvė!

Mato šuo — iš tiesų karvė padvėsusi, ir sako:

— Ką padarysi. Tvarkysimės: vienas mėsą kaposim, kitas ant uolos džiovinsim. Aš kaposiu, o tu ropškis ant uolos ir dėliok.

Kai šuo sukapojo mėsą, katė iškarstė ją ant uolos ir tupi ten, tyli, ėda mėsą.

Šuo palūkėjęs prašo:

— Numesk ir man kokį kąsnelį!

O katė jam ir sako:

— Neduosiu! Čia viskas mano!

Supyko šuo, bet nieko katei nesakė, atsigulė po uola ir laukia.

O katė įsinorėjo gerti. Pradėjo ji gerintis šuniui, numetė jam gabalaitį mėsos ir prašo:

— Še tau mėsos, tik praleisk mane.

Šuo sutiko:

— Gerai, eik, — pasakė jis. Bet vos tik katė nusliugė nuo uolos, šuo capt ją dantimis!

Nuo to laiko, sako, ir ėmę šunys kates draskyti.

CHAMELEONAS IR ŠERNAS

Kartą, sako, susitikę ant didžiojo tako šernas su chameleonu, šernas jį ir klausia:

— O gerbiamasis! Kodėl jūs visi, chameleonai, taip juokingai vaikščiojate, vos vos kėblinat, tiek seni, tiek jauni? Vaikai būdami, kepėstuojuot, užaugat — tai dar prasčiau: lyg tingėtumėt pirmyn eiti, lyg norėtumėt atgal grįžti, šlitiniuojat į šonus, tarsi karštinės krečiami!

— Mes taip vaikščiojam, garbusis šerne, todėl, kad galvojam apie praeitį ir mąstom apie ateitį; reikia pasisaugoti dangaus, kuris slegia stipriuosius, ir žemės, kuri pasiima jaunus. Ir taip lėtai vaikščiojam todėl, kad gerbiam tai, kas virš mūsų — dangų, mūsų stogą, ir tai, kas mums po kojomis — žemę, kurioje gyvenam.

— Taip, jūs teisingai elgiatės, — pasakė šernas.

— Na, o jūs, garbusis šerne, — klausia chameleonas, — kodėl jūs visi eidami knapčiojate ir nei iš šio, nei iš to suklumpat ir kodėl viską knyslėm rausiojate, kas tik ant kelio pasipina?

— Mes taip vaikštom, gerbiamas chameleone, todėl, kad nemėgstam galvoti apie praeitį nei mąstyti apie ateitį, mums ir dabar gera gyventi.

— Neteisingai jūs darote, drauguži, — moko jį chameleonas.

Eina juodu toliau, šernas vėl pradeda kalbą:

— O ar gali jums, gerbiamas chameleone, kelyje pasitaikyti kas nors netikėta, ko jūs neįstengtumėt įveikti?

— Žinoma, ne. Nėra nieko, ko mes negalėtume įveikti, garbusis šerne.

— Tada imkim ir apibėkim lenkčių antai tą kalnelį!

— Gerai, — sutiko chameleonas, — bet aš pirma įlipsiu į medį, išžvalgysiu kelią, kad ant kokio dagio neužmintume.

Chameleonas įkopė medin ir dėjosi žvalgąs kelią, o pats taikėsi šernui ant kukšteros užšokti. Pagaliau sušuko:

— Nagi, šuoliuojam!

Ir vos tik šernas pasileido bėgti, chameleonas šastelėjo jam ant kukšteros, tas nė nepajuto. Kai iki sutartos vietos jau buvo arti,

chameleonas tyliai nušoko ant žemės, o šernas ir vėl jo nepastebėjo. O kai šernas atgavo kvapą, labai nustebė, žiūri — chameleonas ramiai sau tupi ir laukia jo.

Šernas nusilenkė chameleono protui ir visiems savo palikuonims apskelbė:

— Mano brangieji, stenkitės vaikščioti po žemę palengva, tuščiai nebruzdėkite ir būkite klusnūs!

Tai mat kodėl visos kiaulės lėtai vaikščioja, tai mat kodėl žmonės prisijaukino jų protėvius.

LYGI DVIKOVA

Sako, sykį išlindęs krokodilas su savo krokodiliene ant kranto prieš saulutę pasišildyti. Ir atėjęs ten šernas su šerniene, mat ieškojęs, su kuo čia pasipešti. Ėmė šernas kibti prie krokodilo, juoktis iš jo, šaipytis. Supyko krokodilas ir klausia:

— Ko čia taip įsikriuksėjai, nušiuręs šepety? Ar kuo tu ten vardu?

O šernas atsako:

— Jeigu tu manęs nepažįsti, pasakysiu tau savo vardą: aš garsus ir galingas šernas su nuožulnia kakta, savo tėvo sūnus. Aš didis, aš meldas ant kalvos! Aš išrausiu šaknį be kastuvo, perskeliu rąstą be kirstuvo! — Ir savo ruožtu klausia krokodilo: — O tu kuo vardu?

Krokodilas atsako:

— Jeigu tu manęs nepažįsti, tai pasakysiu tau, kas esu: aš mitrus griebikas, ką pastveriu, daugiau neištrūksta! Aš saulėj kaitinuosi — nesudegu, aš plaukioju gelmėj — nesušlampu, aš pats stipriausias baloje!

Ėmė juodu šaukti viens kitą į dvikovą ir sutarė susitikti trečią dieną prie Itasio ežero. Ir štai atėjo grumtynių diena. Krokodilas nulindo į vandenį, o šernas užlipo ant kalvelės ir šaukia:

— Eik šen! Eik šen! — Net jo knyslė apsiputojo.

O jo pati, šernienė, garbsto:

— O tu, nenugalimas sausumoj, nekrintantis į vandenį, kilnūs šerne su nuožulnia kakta, tu melde ant kalvos, tu šaknų rausėjau be kastuvo, rąstų skėlėjau be kirstuvo! Kąsk jam! Kąsk jam!

O krokodilienė jai nenusileidžia:

— Skandink jį! Skandink jį! Tu saulėj kaitiniesi — nesudegi, tu plaukioji gelmėj — nesušlampi! Ką pastveri — jau neištrūksta! Skandink jį! Skandink jį!

Ir krokodilas susirėmė su šernu. Griebė krokodilas šernui už šono ir išplėšė gerą luistą. Griebė šernas krokodilui už šono — irgi išlupo gerą luistą. O kai abu jau vos bealsavo, susitarė, kad jų palikuonys neės vienas kito. Nuo to laiko krokodilai ir neėda kiaulių — laikosi susitarimo.

KROKODILAS IR EŽYS

Sako, kartą upės pakrante vaikščiojęs ežys, ieškodamas maisto, rausinėjęs dumblą ir gardžiai krintęs vikšrus. Tik žiūri — prie baisaus miegančio krokodilo bestovįs. Ežys išsigando ir leidosi bėgti, bet krokodilas atsibudo ir, pamatęs ežį, paklausė, kur jis einas. Persigandęs ežys nedrįso pasakyti, jog ieškojęs maisto, ir tarė:

— Aš atėjau pasisveikinti ir paklausti, kaip tu gyveni.

— Tai eikš, pasišnekučiuosim.

Juodu įsišneko. Greit abu susidraugavo ir pakvietė viens kitą į svečius. Susitarė, kad ežys pirmas ateis pas krokodilą, nes krokodilas vyresnis.

Sutartą dieną ežys atėjo. Krokodilas iš anksto nebuvo pataisęs svečiui pietų; užuot ką viręs kepęs, jis tuoj užpuolė jautį, skabantį paupy žolę, ir atvilko jį ežiui. Ežys prisikimšo kiek telpa. Suėdė, kaip jam atrodė, didelį gabalą mėsos, bet, palyginti su visu jaučiu, tai buvo mažytis gabaliukas. Suvirškinę mėsą, ežys ir krokodilas sutarė dieną, kada krokodilas ateis į svečius pas ežį. Bet ežys vaišių patiekė tik kelis žiogus ir augalų sėkliukų. Krokodilas baisiai supyko ir pasakė:

— Manau, tu ir pats savo patiekalų nelaikai vaišėmis? Dėl tokių niekų nė nasrų pražioti neverta.

— Aš, valdove, iš visos širdies tau siūlau viską, ko gebėjau prisirinkti.

— Ak tu, begėdi! Kai pats atėjai pas mane, aš tave priėmiau kaip brangiausią svečią. Ar jau užmiršai puikų jautį, kuriuo tave vaišinau? O kuo tu mane vaišini?

Tai pasakęs, krokodilas išsižiojo, gurktelėjo sykį — ir viskas, ką buvo pataisęs ežys, dingo jo nasruose. Įširdęs ežys tik sušnarpstė iš pykčio, o krokodilas ėmė iš jo šaipytis.

— Nėra ko apsimesti, kad įsižeidei, akiplėša sukčiau. Matyt, pamiršai žmonių posakį: „Nors ežys niekad savim nesigroži, bet akys vis tiek jam patinka.“ Vadinasi, teisybė, veidmainiai žvėrys neturi nei gėdos, nei sąžinės.

Ežys įširdo dar labiau ir suriko:

— Akis man davė Andriamanitra¹, ir aš jų neperdirbsiu. O tu, užuot juokėsis iš manęs, į save pasižiūrėk. Matyt, užmiršai, ką sako žmonės: „Krokodilą Andriamanitra norėjo padaryti ne gražų, o stiprų.“ Ir dar vienas priežodis yra: „Pakaškė šaipos iš gyvatės, o pati irgi kanapėta.“

Pakvaišęs iš pykčio, krokodilas pražiojo nasrus ir norėjo praryti ežį, bet šis pastatė spyglius ir pats įsiritu jam į gerklę; jis taip subadė krokodilą, kad upių valdovą galas ištiko. Ežys apsidžiaugė, išlindo iš priešo nasrų ir straksėdamas ėmė pupsėti:

— Mažas įveikė didelį! Mažas įveikė didelį!

Sako, nuo to laiko ir imta dainuoti dainą, kurią dabar visi moka: „Aš — ežys, kiūtinėju krantu, nebijau krokodilo nasrų!“

KODĖL GYVATĖS ĖDA VARLĖS

Sako, kartą gyvatė sutikusi varlę.

— Draugaukim, — tarusi varlė. — Tu didelė, o aš maža. Štai ir pagelbėsime viena kitai. Tu tokia ilga, pasistiebsi ir pasieksi, kas aukštai padėta, o aš įlįsiu ten, kur tu negalėsi. Be to, mudviem pravers ir mano skardus balsas. Būsim geros draugės, tik pirma išmėginkim jėgas. Palenktyniaukim, žiūrėsim, ar pavysim viena kitą. Tu vyresnė, tu ir pradėk.

Gyvatė tik svinguriavė, tik suringavo — kur varlė ją sugaus!

— Tu greitai bėgi, — pasakė ji.

Atėjo varlės eilė. Ji pasileido šokuoti, bet jau po ketvirto šuolio gyvatė ją pavijo ir sučiupo už pasturgalinių kojų.

— Nepraryk manęs, — paprašė gyvatės varlė. — Išsižiok mažumėlę ir ištark „a“.

Gyvatė ištare „a“, bet vos atsileido jos dantys, varlė stryktelėjo į vandenį; gyvatė baisiai suglumo. Varlės kūdroje gyrė draugę, kad ji tokia gudri ir sumani, ir juokėsi iš kvailos gyvatės. Gyvatė perpyko, kad varlė ją apkvailino; sušaukė savo vaikus ir pasakė:

— Rykit varles, kur beužtikę, ėskit jas, net ir būdami sotūs. Tik žiūrėkit, rykit nekramtę, kad jos nepaspruktų. Nėra kito būdo išnaikinti jų giminei.

¹Andriamanitra — malūgasių dievas, gal tolimas protėvis.

PAKAŠKĖ IR VIŠTA

Sako, kartą, kai laukuose nebelikę ryžių, pakaškė ir višta pasivogusios batatų. Juodvi užsikūrusios ugnį, ir kai batatai išvirė, višta pasakė:

— Didžiausius parsinešiu namo, o čia, lauke, lesiu tik mažus.

— O aš padarysiu geriau, — tarė pakaškė. — Pirma sulesiu didžiausius batatus. O jei kartais ateitų lauko šeimininkas, mažuosius mesiu ir nulėksiu.

— Šeimininkas? — nustebo višta. — Aš jo nebijau. Tegu ateina, aš pabėgsiu, bet ir didžiuosius batatus pasiimsiu.

Prasidėjo puota. Viena kapnojo mažuosius batatus, kita — didžiuosius. Staiga pasirodė šeimininkas ir šoko gaudyti vagilių. Pakaškė, spėjusi sočiai prisilesti, nulėkė ir pametė vištą, kuri blaškėsi į visas puses, nežinodama, kur dėti didžiuosius batatus. Šeimininkas sugavo ją ir parsinešė.

Šitaip, sako, žmonės pasigavę ir prisijaukinę vištas.

MAURIKIJAUS PASAKOS

KAIP KIŠKIS, ŽIURKĖ IR BEŽDŽIONĖ MEDŲ VOGĖ

Kadise gyveno vienas karalius. Jis turėjo medį, o jame — bičių drevelę. Ir štai kartą kiškis su žiurke susitarė pasivogti iš drevės medaus. Kiškis užkūrė po medžiu dūmingą laužą, o žiurkė, įsibrabždinusi į medį, ėmė rėžti korius. Pamatė juos karalius ir suriko:

— Ei, kas ten medyje pjauna korius iš mano drevės?

Kiškis tada tyliai sako žiurkei:

— Sakyk, kad tu viena, — manęs per dūmus jis nepamatys.

Karalius atėjo pasižiūrėti, bet eiti artyn prie medžio bijojo, kad kelnės neužsidegtų. Kiškis paleido dar tirštesnių dūmų ir pabėgo.

Kai dūmai prasisklaidė, karalius pamatė žiurkę, liepė jai lipti lauk iš medžio ir užmušė. O kiškis tuo tarpu nubėgo pas beždžionę ir sako jai:

— Kūma, žinau puikią drevelę, bet vienas medaus negaliu išimti. Jei nori, eime dviese, o paskui pasidalyšime medų pusiau.

Beždžionė apsidžiaugė ir nuėjo su kiškiu medaus kopinėti. Atėjo juodu prie medžio, kiškis ir sako beždžionei:

— Tu, kūma, lipk į medį ir imk medų, o aš liksiu apačioj ir užkursiu dūminantį laužą.

Beždžionė įsikorė medin, o kiškis užleido dūmus. Vėl atėjo karalius ir užriko:

— Ei, kas ten vėl įsilipo į medį ir vagia medų?

Kiškis tylutėliai sako beždžionei:

— Sakyk, kad tu viena, — manęs per dūmus jis nepamatys.

Tai išgirdusi, beždžionė nusikvatojo ir šūktelėjo karaliui:

— Ei karaliau, nebijok prasideginti kelnų, prieik arčiau ir pažiūrėk, kas už dūmų slepiasi!

Karalius pažiūrėjo ir per dūmus pamatė kiškį. Tuoj jį nudėjo ir liepė beždžionei lipti iš medžio. Beždžionė nusijuokė ir sako karaliui:

— Manai, kad aš tokia kvaila? Kam man leistis žemyn, jei galiu lėkti medžių pašakėmis? Pavyk mane, jei toks gudrus!

Ji stryktelėjo ant šakos, nuo jos į kitą medį — tiek ją tematei. O karalius ir liko be nieko.

KIŠKIS, DRAMBLYS IR BANGINIS

Kartą senis kiškis išėjo pasivaikščioti. Vaikščiojo vaikščiojo ir nuėjo ant jūros kranto. Sustojo, žvalgydamasis į vilnijančios jūros tolius, ir staiga išvydo banginį.

— Vaje, koks didelis padaras! — nustebo kiškis.

Ir sušuko:

— Ei, ei jūs! Plaukit šen arčiau, noriu tarti jums porą žodžių! Banginis atplaukė prie kranto, kiškis jam ir sako:

— Taip, jūs tikras milžinas, bet ne didumas teikia jėgos, o dvasios stiprybė. Štai aš visai mažas, bet kertam lažybų, jog esu už jus stipresnis.

Banginis pažvelgė į jį ir ėmė juoktis. Tada kiškis jam tarė:

— Klausykit — aš atsinešiu ilgą ilgą virvę. Vienu galu jūs apsiriškite per uodegą, o kitą aš apsijuosiu aplink liemenį, ir abu trauksim į savo pusę. Kertam lažybų, kad aš jus ištrauksiu į krantą.

— Nešk čionai savo virvę, mažyli, ką gi, pažiūrėsim.

Kiškis nubėgo į mišką, susirado ten dramblių ir sako jam:

— Didelė galva ir mažutė uodega — šitokio sudėjimo stipruolių nebūna. Aš visai mažas, bet jei stočiau su tavim į grumtynes, kertu lažybų, kad tave įveikčiau!

Pažvelgė dramblys į kiškį ir nusijuokė. Kiškis vėl sako:

— Klausyk, atsinešiu ilgą ilgą virvę. Vienu jos galu tu apsirišk per savo pilvą, o kitu aš — per savąjį, ir abu trauksim į savo pusę. Kertam lažybų, kad aš tave prisitrauksiu lyg žuvelę su meškere!

— Nešk čionai savo virvę, bičiuli, tada pažiūrėsim.

Kiškis atsinešė labai ilgą virvę. Vieną jos galą numetė banginiui ir pasakė:

— Apsirišk kuo stipriau per uodegą ir, kai suriksiu: „Jau!“ — traukit.

Banginis apsirišo virvės galu uodegą ir laukia, o kiškis nuvilko kitą virvės galą drambliui ir sako:

— Kuo tvirčiau apsijuosk ir, kai riktelsiu: „Jau!“ — pradėk traukti.

Dramblys apsijuosė per pilvą ir laukia. Kiškis pabėgėjęs pasislėpė krūmuose ir kad suriks:

— Jau, trauk!

Banginis traukia į vieną pusę, dramblys — į kitą. Virvė įsitempė lyg smuiko styga. Įsirežė abu, traukia, bet nė vienas nė krust. Staiga — pokšt! Virvė trūko perpus, dramblys nusiřito kūliais, o banginis atsitrenkė į koralus ir susižeidė. Kiškis

pribėgo prie dramblio ir sako:

— Vaje, bičiuli, tikriausiai užsigavai? Nereikia ginčytis su stipresniais už save!

Dramblys ir žado neteko. O kiškis nubėgo ant jūros kranto, pamatė, kad vanduo raudonas nuo kraujo, ir sušuko banginiui:

— Man gaila, kad jūs susižeidėt ir kad jums skauda, bet kam reikėjo didžiutis, kad jūs didžiulis lyg laivas. Didžiutis ne-gražu!

Banginis prasižiojo, bet ką čia besakysi.

Taip ir patikėjo dramblys su banginiu, kad kiškis už juos stipresnis.

BEŽDŽIONĖ IR VĒZLYS

Kadaise gyveno vėžlys ir beždžionė. Vėžlys turėjo vienuolika vaikų, o beždžionė šeimos neturėjo ir bastėsi sau viena. Syki vėžlys parsisamdė į darbą. Užsidirbo pinigų ir nusipirko maišą ryžių. Grįždamas namo, jis pakelėj sustojo, pasidėjo maišą su ryžiais ant žemės ir nuėjo žagarų pasirinkti. Žagarais nešinas vėžlys sugrįžo prie palikto maišo ir mato — ant maišo tupi beždžionė. Ji ir sako vėžliui:

— Ei kūmai, žiūrėk — radau maišą ryžių!

— Tas maišas ne tavo, kūma, — aš nupirkau jį vaikams, palikau pakelėj, nes norėjau žagarų pasirinkti. Tie ryžiai mano, atiduok maišą.

Tačiau beždžionė nė klausyti nenorėjo. Ji pasakė:

— Kas randa, tas ir pasiima! Ryžių neatiduosiu.

Vėžlys labai nusiminė, bet kur dingsi. Sako beždžionei:

— Ką gi, kūma, tai bent parduok man saujelę ryžių — vaikai namie alkani verkia.

— Negaliu, kūmai, ryžių neparduodu, nueik į krautuvę pas kiną ir nusipirk.

— Na gerai, kūma, vieną gražią dieną aš tau viską priminsiu.

Kartą beždžionė atsitūpė medyje ant apatinės šakos, o uodega nukarus net žemę siekė. Pro šalį ropojo vėžlys. Jis pamatė beždžionę, greit įsikibo jai į uodegą ir suriko:

— Aš radau beždžionės uodegą! Kas randa, tas ir pasiima! Ir nė už ką jos neatiduosiu!

— Ei kūmai, gal tu juokauji? Juk uodega mano!

— Jei kas radęs ant kelio pasiima ryžius, kitas radęs ant kelio gali pasiimti ir uodegą.

Supyko beždžionė, trūktelėjo uodegą — vėžlys nepaleidžia, laiko įsikibęs. Beždžionė traukia — vėžlys nepaleidžia. Eina beždžionė į teismą skųstis.

Atėjo į teismą ir sako:

— Teisėjau, priteisk, kad vėžlys atiduotų man uodegą.

Vėžlys sako:

— Teisėjau, priteisk, kad beždžionė atiduotų man ryžius.

Teisėjas liepė juodviem viską papasakoti ir išklausęs beždžionės paklausė:

— Kur ryžiai?

Susijuokė beždžionė ir patapšnojo sau per pilvą:

— Čia, teisėjau!

Teisėjas pasišaukė sargybinių ir liepė jam atnešti trinką. Sargybinis atnešė ir, teisėjo liepiamas, nukirto beždžionei uodegą. Po to teisėjas pasakė:

— Kas daiktą randa, tas ir pasiima! Beždžionė rado ant kelio maišą ryžių — tegu pasiima; vėžlys rado ant kelio uodegą — irgi tegu pasiima. Bet jeigu beždžionė nori atsipirkti savo uodegą ir prisilipdyti prie stimburio, tegu sumoka už ją vėžliui maišą ryžių. O dabar eikit sau.

TURINYS

ALŽYRO PASAKA

Vėžlys Baba Fekranas	5
----------------------------	---

AŠANČIŲ PASAKOS

Gudrus voriuukas ir protingas vėžlys	7
Kodėl Anansis ėda muses, drugius ir uodus	11
Anansis — pats seniausias gyvūnas pasaulyje	14
Kodėl drambliai visur gyvena	15
Kodėl Anansio toks persmaugtas pilvas	18
Kodėl driežas kilščioja galvą, o voras voratinklį ir gauda muses	19
Kodėl varlės be uodegų	22
Okrameno vaistai	23

BISAU GVINĖJOS PASAKOS

Kaip šuo mokėsi po medžius laiptoti	27
Šuo ir krokodilas	28
Kodėl zuikio ilgos ausys	28
Kodėl pavianas spogina akis	30
Zuikis ir bitės	31
Zuikis ir dramblys	32
Liūtas, begemotas ir hiena	33

ETIOPIJOS PASAKOS

Asilas nusidėjėlis	36
Kaip ožkos nužudė leopardą	37
Šakalo byla	37
Pietūs pas Totą	40
Liūto ir kiškio medžioklė	44
Asilas pasiuntinys	46
Apie seną šunį ir šakalą	47
Kaip susivaidijo dvi katės	47
Markata ir krokodilas	49
Hiena ir asilė	50
Apie jautį, avį, gaidį ir asilą	50
Nenuovokus jautis	53
Voras ir šilkaverpio vikšras	54

HAUSŲ PASAKOS

Paukščių ir žvėrių karas	55
--------------------------------	----

Voras, varnos ir krokodilai	56
Gudrus katinas	59
Ožys ir šuo	60
Žemės voverė ir ežys	60
Ką turi, brangink	62
Asilas ir hiena	62
Pasaka apie maitvanagį, hieną, lapę, liūtą ir asilą	63
Kaip voras pergudravo	65
Gyvatė ir skorpionas	66

JORUBŲ PASAKOS

Kaip katinas rungėsi su vėžliu	67
Apie leopardą ir dygliuotį	68
Sraigė ir leopardas	70
Višta ir vanagas	71
Dramblys ir gaidys	72
Kin-Kin ir katė	75
Miško karaliaus laidotuvės	76
Jautis ir musė	78
Auka Olobunui	79
Onijeje ir karaliaus O lu Dotuno duktė	81
Gudrus voras	83

KONGO (ZAYRO) pasakos

Triušis ir antilopė	89
Kaip šuo tapo žmogaus draugu	91
Leopardas ir kurapkinas	93
Pasaka apie dramblių ir ožį	97
Rupūžė, chameleonas, leopardas ir skruzdėda	99
Pasakos apie vėžlį	100
Pasakos apie rupūžę	103
Vėžlys ir rupūžė	110
Tinginys ir chameleonas	111
Šikšnosparnis	112
Kaip narsusis Mokele žmonėms saulę parnešė	113

LIBERIJOS PASAKOS

Voras ir jonvabalis	115
Dvi sargės	118
Kodėl varlės letenos plokščios	122

MAMPRUSIŲ PASAKOS

Apie grifą	123
Vanagas ir vėžlys	123
Dramblys ir gaidys	124
Liūtas ir pelė	124
Beždžionė ir zuikis	126
Gyvatė ir varlė	127
Kodėl varlės mėgsta balas	127

Kodėl žvėrys gyvena miške	129
Voras ir berniukas	131
Kaip atsirado bizūnai	131
Kaip voras pasidarė mažas	133
Kodėl chameleono galva trišonė	139
Kodėl chameleonas taip keistai vaikšto	140
Kodėl vapsvos juosmuo plonas, o pilvas storas	141
Pasaka apie ožką	143
Kodėl šuns nosis juoda	146
Kaip atsirado katės	147

SUACHELIŲ PASAKOS

Ryklis ir beždžionė	148
Kaip katė apsigyveno virtuvėje	150
Pelėgaudai. Koją įkiši — jau neištrūksi, eisi pro šalį — irgi pakliūsi	151
Zuikis ir mangusta	153
Zuikis, hiena ir liūtas	154
Višta ir pakaškė	157

SUDANO PASAKOS

Liūtas, hiena ir lapė	158
Hiena negali karaliumi būti	158
Berniukas ir skorpionas	159
Kiškis ir vėžlys	159
Žmogus ir gyvatė	160
Krokodilas ir varanas	163
Plaukuotosios šnirpšlės	163
Šuo ir šakalas	166
Liūtas ir hiena	167
Karvė ir šuo	167
Mėlyngurklė ir peslys	167
Hiena ir purplelio pati	168
Medžiotojas ir beždžionė	169
Lapė ir liūtas	170
Kaip šakalas su hiena svečiavosi	171
Kaip šakalas su hiena medų kopinėjo	172
Šakalas ir vanagas	173
Hiena, zuikis ir varanas	174
Zuikis ir buivolai	175
Krokodilas ir jūrų kranklys	175
Liūtas, hiena, lapė ir zuikis	176
Laukinė antis, lapė ir juodvarnis	177

KITŲ TAUTŲ PASAKOS

Vėžlys apgauna krokodilą	179
Vėžlys apgauna gorilą	180
Gorilos kerštas	181
Vėžlys apgauna žiurkę	182

Leopardas, zuikis ir babuinas	183
Siuvėjas ir teisybė	186
Kaip šakalui ant nugaros atsirado ilgas juodas dryžis	190
Apsišaukėlis sultonas	191
Apie liūtą, krokodilą ir zuikį ir apie zuikio kivirčą su hiena	192
Liūtė, karvė ir gaidys	209
Gudrus kiškis, žvėrys ir vanduo	212
Kaip gaidys kovėsi su liūtu	216
Apie gandrienię ir varles	218
Leopardas ir zuikis	220
Kodėl damanai be uodegų	222
Liūto uodega	223
Zuikio viešnage pas dramblių	226
Antilopė, pitonas ir kabuluka	227
Kaip antilopė ir voras vienas kitą gelbėjo	228
Kodėl iguana gyvena tik vandeny	230

MADAGASKARO PASAKOS

Kodėl šerno knyslė buka	232
Šuo ir katė	232
Chameleonas ir šernas	234
Lygi dvikova	235
Krokodilas ir ežys	236
Kodėl gyvatės ėda varles	237
Pakaškė ir višta	238

MAURIKIJAUS PASAKOS

Kaip kiškis, žiurkė ir beždžionė medų vogė	239
Kiškis, dramblys ir banginis	240
Beždžionė ir vėžlys	241

VIDUTINIAM MOKYKLINIAM AMŽIUI

ЛНСА И ЛЕВ. Африканские сказки. Серия «Сказки мира». На литовском языке. Перевела с русского Пятре Жемайтите. Иллюстрировала Рима Мачюлите. Издательство «Витурис», 232600, Вильнюс, пр. Ленина 50.

ИБ № 176

LAPĖ IR LIŪTAS. Afrikos pasakos. Redaktorė B. Balčienė, Dailininkė R. Mačiulytė, Men. redaktorius A. Dakinevičius, Techn. redaktorė V. Mickevičienė, Korektorės L. Vasiliauskaitė ir N. Zukauskienė.

Duota rinkti 85.09.26. Pasirašyta spaudai 85.12.06. Leidinio Nr. 141. Formataas 60×90¹/₁₆. Popierius ofsetinis Nr. 1. Garnitūra „Baltika“, 10 punkty. Fotorinkimas. Ofsetinė spauda. 15,5 sąl. sp. l. 47,39 sąl. spalv. atsp. 16,53 apsk. leid. l. Tiražas 60 000 egz. Užsakymas 3118.

Kaina 1 rb 40 kp. Kaina celofanuotas viršelis 1 rb 50 kp

Leidykla „Vyturys“, 232600, Vilnius, Lenino pr. 50

Rinko „Titnago“ spaustuvė, 235400, Šiauliai, Gegužės Pirmosios 54.

Spaudė V. Kapsuko-Mickevičiaus spaustuvė, 233000, Kaunas, Lenino pr. 23

LA304 **Lapė** ir liūtas: Afrikos pasakos. Vid. mokykl. amž. Sudarė ir iš rusų k. vertė P. Žemaitytė; Iliustr. R. Mačiu-lytė.—V.: Vyturys, 1986.—246 p., iliustr.— (Pasaulio pasa-
kos).

I knygą sudėta nedidelė dalis Afrikos tautų ir šalių pasakų apie gyvūnus. Gausus ir spalvin-
gas Afrikos gyvūnijos pasaulis, tad ir pasakų herojai skiriasi nuo mūsų gyvūninių pasakų
veikėjų; antai stipruolis dramblys dažniausiai kvailas, žvėrių valdovas liūtas naivus ir pa-
tiklus, o mažieji žvėreliai, pvz. kiškis, gudrūs, drąsūs ir net klatingi. Pasakose atsispindi
juodojo žemyno tautų gyvenimas ir papročiai.

L 4803020000 — 022 117-86
M 856(08) — 86

U(AFR)